

Sporno plačilo

Nesprejemljivo zvišanje
plač ob stavki v Novoteksu?

NOVO MESTO — Decembrska stavka v Novoteksu še ni šla z dnevnih redov raznih sej v občini. Poročilo o njej so prejšnji teden obravnavali v predstevstvu novomeškega sindikalnega sveta. Ocenili so, da bi morala konferenca sindikata v Novoteksu narediti svojo oceno stavke. Sindikat bi moral temeljiteje analizirati predvsem notranje razloge in zastaviti aktivnosti za njihovo odpravo. Podprli so zahtevo, da se občinski svet v republiški skupščini zavzame za enakopraven položaj tekstilne panoge z davčnimi olajšavami.

Stavko in sprejete sklepe po njej v Novoteksu pa je ocenila tudi družbena pravobranilka samoupravljanja. Ugotavlja, da je ustavno sodišče lani razveljavilo določbo o delu osebnega dohodka kot nagrajevanju gospodarne izrabe delovnega časa (za prisotnost na delovnem mestu), kakršno imajo tudi v Novoteksovem pravilniku. Pravobranilka zahteva spremembo le-tega, za nadzor nad izostanki in za kaznovanje zlorab pa je na voljo ustrezna zakonodaja. Meni, da ni sprejemljivo, da je prekinitelj dela prinesla povečanje osebnih dohodkov, ki ne temeljijo na doseženih rezultatih in da je bilo to dogovorjeno brez celovite analize stanja po tozidih, ki je nujna tudi za izhod iz obstoječega stanja. Prav tako meni, da razpon v osebnih dohodkih 1:3,63, ki je bil v Novoteksu v času stavke, ni tak, da bi zaslužil kakšno kritiko, ki pa je bila močna in povezana z jasnimi uravnolovskimi težnjami.

Z. L.-D.

OCENA OBČNIH ZBOROV SINDIKATA

SEVNICA — Predstevstvo sevnškega občinskega sindikalnega sveta je 27. januarja med drugim obravnavalo program republiškega sveta Zveze sindikatov; dogovorili so se o vodenju javne razprave o ustavnih amandmajih, o evidentiranju kandidata za predsednika MS ZSS za Posavje ter največ razpravljali o oceni občinskih zborov osnovnih organizacij sindikata v sevnški občini.

ZA DIJAKE IN ŠTUDENTE CENEJE

BREŽICE — Za odrasle bralce pobira občinska matična knjižnica letos po 2.500 din članarine, od dijakov in študentov pa zahteva le po tisoč dinarjev. Učencem osnovne šole in predšolskim otrokom za mladinsko literaturo ni treba plačati niti dinarja. Pravico do brezplačne izposoje knjig v tem letu imajo še bralci, ki se bodo vpisali med članstvo v dnevi od 8. do 15. februarja, vendar velja to le za tiste, ki do zdaj niso bili člani knjižnice. Tudi otroci iz vrtec se v mesecu kulture navadno množično vpisujejo in se radi vračajo na ure pravlje.

VIDEO TRENUTKI V DOMU KULTURE

NOVO MESTO — 2. in 3. februarja bo organizirala komisija za prostorske dejavnosti pri občinski konferenci ZSMS Novo mesto v mali dvorani novomeškega Doma kulture Video trenutke. Prireditelj, ki gre v sklop slovenskega kulturnega praznika, se bo oba dneva začela ob 16. uri. Na Video trenutkih si bodo obiskovalci predvidoma lahko ogledali filme A hard day's night, Legend, Blou out, American night, Samuraj, Gwendoline in Rocky horror picture show.

Kaj hoče Milan Kučan?

V Sloveniji že dolgo nismo imeli partijskega funkcionarja, ki bi bil tako priljubljen, kot je predsednik predsedstva CK ZK Slovenije Milan Kučan. Vsi se strinjamo z njim, da moramo ustvariti močnejšo materialno osnovo, iz katere se bomo lahko povzpeli na višjo kulturno raven, da bi lahko sledili Evropi. Kučan terja večjo demokratizacijo naše družbe, da bi spet povežali vse zdrave sile v skupen napor in za skupen cilj — rešitev iz krize. Govori nam, da moramo biti bolj ambiciozni, z višjimi cilji, saj lahko napredujejo samo tisti, ki so si sposobni take cilje zastaviti in jim slediti. V več svojih javnih nastopih je med drugim dejal, da se moramo spet vrniti k Evropi, ker smo tu rojeni in se bomo le tu lahko potrdili ter dobili ugled. Skratka, Kučan prihaja v pravem času s pravimi stališči, ki smo jim voljni prisluhniti. Vprašanje pa je, koliko je za sedaj že prave volje, da bi mu sledili. Toda sam Kučan govori, pa tudi razmerje v svetu kažejo, da ni več mogoče čakati, sicer bo vlak za socializem odpeljal mimo. In mi bomo izgubili enkratno priložnost, ki smo si jo izborili z revolucijo, da zgradimo družbeni red po meri človeka. Več o pogledih Milana Kučana v današnji Prilogi.

J. SIMČIČ

Potresa prestrašila Sevnico

22. in 24. januarja dva
nočna potresna sunka

SEVNICA — Sevnici so po dveh zaporednih nočnih potresnih sunkih 22. in 24. januarja kar malce tesnobno legli k počitku v preteklih dneh. K sreči so se, kot kaže, tla umirila in tako tudi večjega vznemirjenja med ljudmi ni bilo. Se zlasti zato ne, ker ni nikjer nastala gmotna škoda, kot so ugotovili na občinskem štabu za civilno zaščito, niti nista bila potresna sunka tako močna, da bi ogrozila življenja.

Seizmološki zavod Slovenije je sporočil, da so instrumenti observatorija na Golovcu 22. januarja zjutraj ob 2. uri in 41 minut zaznali potres z epicentrom, oddaljenim 70 kilometrov vzhodno od observatorija. Zarišče potresa je bilo na občasno aktivnem obrobju krške udorine, kjer je potresni sunek dosegel moč med 5. in 6. stopnjo po Mercallijevi lestvici. Zaznala so ga tudi občutljive naprave v jedrski elektrarni v Krškem, ki obratuje normalno in s polno močjo.

Po petkovem potresnem sunku, ki je trajal le nekaj sekund, so se v nedeljo, ob 0.30 tla spet zatresla.

• Potres so zaznale tudi seizmološke naprave v JE Krško, ki pa je grajena protipotresno in bi prenesla sunke do 9. stopnje po tej lestvici. V nekaterih posavskih krajih je potres povzročil le manjše vznemirjenje, tako da so nekateri občani klicali postajo milice v Krškem. Vendar so jih miličniki pomirili, da se ni zgodilo nič hudega. Zaradi potresa tudi ni bilo nobene materialne škode in je proizvodnja povsod normalno tekla.

Seizmološki zavod Slovenije je sporočil, da so instrumenti observatorija na Golovcu tedaj zabeležili zmeren potres iz epicentralne smeri 80 kilometrov vzhodno od observatorija. V epicentru je dosegel moč 4. stopnje po Mercallijevi lestvici. Potres so občutili prebivalci Sevnice in okoliških naselij.

Kot so nam povedali ljudje, ki so doživeli oba potresa, je drhtenje tal marsikoga zbudilo, predvsem v višjih nadstropjih blokov in tiste, ki živijo v starejših hišah. Potres so nekateri slišali kot bobnenje tal, večina pa kot žvenket steklenine.

P. PERC

V Langenhagnu teden partnerstva

Priprave na teden nemško-slovenskega partnerstva, ki bo od 23. do 30. aprila v Nemčiji — Akcijska prodaja našega blaga — Podpis listine

NOVO MESTO — »V okviru tedna nemško-slovenskega partnerstva Zeli-mo v Langenhagnu predstaviti slovensko ponudbo in to tako, da bi o njej pri nas imeli najboljšo predstavo.« Tako je med drugim dejala predsednica organizacijskega odbora »tedna« Karin Wietelmann-Korošec, ki je s predstavnico slovenskega društva Krka Hannover, Lilijano Zavec, 22. januarja obiskala Novo mesto.

Predstavnice nekaterih dolenskih podjetij, dolenske medobčinske gospodarske zbornice in novomeške občinskega izvršnega sveta je zatem seznanila s pripravami v Langenhagnu.

Tam naj bi februarja stekla obsežna propagandna akcija, ki naj seznanja širše območje Hannovera z vsebino aprilskega slovenskega tedna v Langenhagnu in zlasti z Novim mestom.

Zato so dolenski predstavniki v razgovoru povedali, kako vidijo sebe na tej prireditvi. Zlasti tekstilci so načeli vprašanje o možnih carinskih in drugih zadržkih pri prevozu sejemskega blaga, a so se sprijaznili z oceno, da ne gre v nobenem primeru za nepremostljivo oviro. Tako se je na koncu pokazalo precej tudi za nemške partnerje zanimivih možnosti, da bi se na razstavnih površinah na nekaj uglednih hannovrskih prodajnih mestih pojavile tekstilna, obutvena, kozmetična in pohištvena industrija ter drobna obrt iz dolenske regije. V Nemčiji pa pričakujejo na »tednu« med drugim še mirense soko-ve in belokranjsko vino.

Poleg tega naj bi se na prireditvi med drugimi predstavili še dolenski gostin-

LOPATIČEVA IN ROVAN — ŠPORTNIKA LETA

BREŽICE — Plaketo občinske Zveze telesnokulturnih organizacij za športnika leta sta 21. januarja prejela Aljoša Rovana in Vladka Lopatiča, oba člana brežiškega atletskega kluba. Za najboljšo ekipo so proglasili ekipo AMD Brežice, ki je lani zmagala na državnem prvenstvu v motokrosu.

Aljoša Rovana je lani sodeloval v mladinski reprezentanci Jugoslavije v Romuniji, kjer je osvojil srebrno medaljo v skoku s palico. Bil je republiški in državni prvak v deseterboju ter v skoku s palico.

Lopatičeva je športnica zveznega razreda. Lani je dosegla nov absolutni slovenski rekord v sedmerboju in drugo mesto v Jugoslaviji. Nastopila je v državni reprezentanci na univerziadi v Zagrebu, kjer je v konkurenci 24 tekmovalk v mnogoboju iz vsega sveta osvojila enajsto mesto.

PRIPRAVLJALNI SESTANEK — Na srečanju zastopnikov obeh mest so znova obudili zamisel, naj bi se sodelovanje nadaljevalo še po končani aprilski prireditvi v Langenhagnu. Na sliki (z leve proti desni): sekretarka novomeškega občinskega IS Branka Bukovec, predsednik IS občine Novo mesto Ivo Longar, Lilijana Zavec in Karin Wietelmann-Korošec. (Foto: M. Luzar)

Nesporazumi so hujši od ujm

Gozdno gospodarstvo Brežice si z združevanjem tozdog popravila ekonomski položaj — Zaposleni v stranskih dejavnostih se počutijo ogrožene

BREŽICE — Pri Gozdnem gospodarstvu so začeli združevati gozdarske tozde. V devetih občinah so jih imeli doslej dvanajst in to jih je finančno močno bremenilo. Izvršni svet občinske skupščine je na petkovi seji, ki jo je imel na sedežu delovne organizacije, menil, da so organizacijske spremembe zaradi ekonomike, dohodkovne povezave in proizvodnje nujno potrebne.

Ob skromnem letnem poseku stroški presegajo gospodarsko moč tozdog. Dodatni razlogi, zaradi katerih po besedah predsednice izvršnega sveta Jelke Barlič občina zagovarja reorganizacijo, so podpopravni rezultati v panogi in polarizacija interesov.

Pobudo za smotnejše organiziranje je pred poldrugim letom dal centralni delavski svet. Gre za postopno reorganizacijo, v kateri bodo morali čimprej

opredeliti tudi mesto in vlogo sevnške Žage, tozda Hortikultura, plantaže in

• Gozdno gospodarstvo Brežice gospodarji s 65.000 ha gozdov in je lani prvič zašlo v težavo. Ob devetmesečju je imelo za 88 milijonov dinarjev izgube. Večji del so je poravnali sami in nepokritih ostaja samo še 18 milijonov dinarjev. Ekonomičnost, akumulativnost in dohodek se slabšajo že nekaj let tudi zaradi nedonosnih gozdov, saj je to območje eno najsiromašnejših v Sloveniji. Nazadovanje so povzročile tudi številne naravne ujme, predvsem žled, ki so prikrajšale kolektiv za nekajletno sečnjo. Pomagali so si s stranskimi dejavnostmi, prav te pa se ob združevanju tozdog zdaj počutijo ogrožene.

gradnje ter trgovskega tozda v Brežicah.

Glede medsebojnih odnosov med vodilnimi delavci je izvršni svet povzel stališče centralnega delavskega sveta in konference sindikatov, ki zagotavljata, da so tako skrhani, da že vplivajo na poslovne rezultate. Prav ti odnosi so

preprečili vzpostavitev enotne poslovne politike. Ne oziraje se na medsebojne nesporazume in razhajanja je izvršni svet sprejel stališče, da so za dosledno izpeljavo prve faze reorganizacije odgovorni vsi vodilni delavci.

J. TEPPEY

Protest delavcev v sisih

Ogorčeni zaradi omejevanja osebnih dohodkov

NOVO MESTO — Kmalu po sprejetju lanskih novembrskih zveznih intervencijskih ukrepov so v novomeški skupni službi sisov družbenih dejavnosti in v delovni skupnosti sis stanovniškega in komunalnega gospodarstva napisali protestni pismi, ogorčeni zaradi svojega položaja po sprejetju omejenih ukrepov, ki so krepko posegli v njihovo poslovanje in osebne dohodeke. Pismi sta romali na številne naslove, prejšnji teden pa ju je obravnavalo predstevstvo novomeškega občinskega sindikalnega sveta.

Delavci skupne službe sisov družbenih dejavnosti ugotavljajo, da zakon o začasnih omejitvi razpolaganja z delom družbenih sredstev za porabo protustavno določa nižjo raven mase osebnih dohodkov in jih glede osebnih dohodkov potiska na raven loterije in stavnic. Delavci te službe za zahtevajo, da je njihovo delo vrednoteno po kriterijih, ki veljajo v družbenih dejavnostih, za katere tudi opravljajo strokovna, administrativna in druga opravila. Zamrzni- tve osebnih dohodkov v tej službi lani in letošnje zahtevano zaostajanje postavlja delavce v nevaržen položaj.

V delovni skupnosti sis stanovniškega in komunalnega gospodarstva so

• Občinsko sindikalno predstevstvo je podprlo zahteve delavcev obeh strokovnih služb sisov po enakem družbenoekonomskem položaju, kot ga imajo delavci v gospodarstvu, ter po odpravi različnega vrednotenja dela delavcev v strokovnih službah od dela izvajalcev. Hkrati pa je ocenilo, da ni realno pričakovati sprememb intervencijske zakonodaje.

bili še bolj obširni, čeprav so zaključili, da se zavedajo svoje nemoči. V pismu pravijo, da če je namen omejevalnih ukrepov slabitev strokovnih služb sisov, potem bo ta namen dosežen in to v trenutku, ko se poudarja, da je potrebno krepiti strokovno delo. Pišejo, da če se sistem namerava odreči sisom, naj to stori javno in odkrito, ni pa pošteno, da to počne prek delavcev v strokovnih službah, ki vseskozi korektno opravljajo svoje delo. To postredno odrekanje družbe sisom, ki se je tudi v letu 1987 kazalo v odnosu do delavcev v strokovnih službah, imajo za svojevrstno družbeno hinavščino.

Delavci delovne skupnosti sis materialne proizvodnje trdijo, da omejitve osebnih dohodkov, sprejete tudi za prvo polletje 1988, presegajo vse razumne meje in bodo imele hude posledice tudi v osipu strokovnega kadra, kar tri četrtine dela službe pa so zahtevna strokovna opravila in le četrtina je administrativno tehničnih nalog. V tej skupnosti so imeli še v letu 1986 za 56 odstotkov višje osebne dohodeke kot v gospodarstvu novomeške občine, kar utemeljujejo z višjo izobrazbeno strukturo zaposlenih. Ob koncu leta 1987 so imeli le še za 24 odstotkov večje plače, lani so jih povečali le za 77,5 odst. Letos bodo po oceni še bolj zaostajali.

Z. L.-D.

BERITE DANES!

- na 2. strani:
 - Negotova usoda rudnika Senovo
- na 3. strani:
 - Nov način boja proti varozl
- na 4. strani:
 - Uspešno spopadanje s krizo
- na 5. strani:
 - V računalniku bo tudi mleko
- na 11. strani:
 - Socializem sinov ne bo enak socializmu očetov
- na 16. strani:
 - Ubil ljubico in nerojenega sina
- na 17. strani:
 - Velika upanja odrežanih glav
- na 19. strani:
 - Do mamil z lažnimi recepti
 - Glavobol ob zletni prireditvi

POČITNICE V DRUŽBI SLIKARJEM — Tudi dolenski otroci so se zmotili, ko so potihoma upali, da bo za njihov počitnice le zapadel težko pričakovani sneg. Počitnice so se pričele v prvem spomladanskem vzdušju. Naše solarje je potrebno nekako zaposliti, da jim ne bo dolgčas. Mnoge je videti, kako namesto smučanja in sankanja tekajo za žogami se zadovoljujejo z gledanjem televizijskega programa, nekateri pa prihajajo tudi na prireditve in srečanja, ki so jih z počitnic brez snega pripravile razne vzgojne ustanove. Na sliki: mladi slikarji novomeških osnovnih šol so se v torek dopoldne zbrali v prostorih Dolenskega muzeja, kjer so risali in slikali skupaj s slikarjem Jankom Oračem. (Foto: Pavlin)

V Krškem največ za izgubarje

Občine z največjimi izgubami najmanj dajejo v rezervne sklade — Če bi povsod toliko zbirali kot v Krškem, bi v Sloveniji pokrili vse izgube

POSAVJE — V delovnih organizacijah tehtajo izgube, da bi vsaj približno vedeli, odkod bodo dobili denar za pokritje: znotraj delovne organizacije, v občini, v regiji ali zunaj nje.

V Brežicah je v največjem položaju dobovski Trimo. Tam se nadejajo od 70 do 90 milijonov din izgube, vendar bo denar za saniranje zbirala tudi do-

• Po dosedanjih ocenah bi v Sloveniji morali združevati 7,2 odst. sredstev v rezervnih skladih, da bi pokrili vse izgube. V krški občini združujejo celo več, pet odst. v občini in tri odst. v republikli. Če bi tako delale tudi druge občine, ta hip ne bi bili Slovenci za nikogar v skrbeh. Žal pa praksa kaže, da prav občine z velikimi izgubami nimajo skoraj nič denarja v rezervnih skladih.

lenjska regija. Izguba grozi še zdravstvenemu centru, toda tam še vedno upajo, da se ji bodo izognili. Sicer pa je zanimiva napoved, da se bo precej de-

NA LABODJE JEZERO

RIBNICA — Za danes, 21. januarja, organizirajo v Riku Ribnica skupinski izlet v Ljubljano, kjer si bodo ogledali balet Labodje jezero. Sredi januarja so imeli podoben izlet na predstavo ljubljanskega mladinskega gledališča. Okoli 100 otrok in njihovih mamic si je ogledalo igrice Medvedek Pa. V ribniškem Riku že nekaj let redno organizirajo ogled raznih kulturnih prireditev v Ljubljani, in sicer v Lutkovnem gledališču, Mladinskem gledališču, Drami, Operi in Mestnem gledališču.

ČE NI SNEGA — Društvo prijateljev mladine Ribnica je v času zimskih počitnic pripravilo računalniški krožek, ki je naletel pri učencih na dober odziv. Tako so kljub pomanjkanju snega ribniški šolarji našli nekaj zadovoljstva. (Foto: Milan Glavonjič)

Negotova usoda rudnika Senovo

Senovski rudarji kljub izpolnjenim načrtom ne morejo iz izgub

SENOVO — Za kupce je premog, ki ga kopljejo na Senovem, predrag, za rudarje, ki ga kopljejo, pa je prepoceni. Naj se rudarji še tako trudijo, iz rdečih števil se ne morejo in ne morejo izkoptati. Kaj slabi pa so tudi obeti za prihodnost, saj nič ne kaže, da se bodo kmalu uredile prazmere znotraj sozda, delovne organizacije in nasploh v družbi. Za nameček pa rudarje še skrbi, kaj bo z usodo rudnika, saj je že sedaj znano, da je zalog premoga le še za nekaj let.

»Naš rudnik obstaja že več kot 190 let, žal pa dolga rudarska tradicija nima nobenega vpliva na odnos družbe do našega dela. Prej bi rekel, da velja nasprotno,« meni Janko Šavšek, direktor tozda Rudnik rjavlega premoga Senovo, ki deluje v okviru delovne organizacije Rudniki rjavlega premoga in sozd Rudarski elektroenergetski kombinat Edvarda Kardelja Trbovlje. »Naš 485 — članski kolektiv se že vrsto let ubada z velikimi težavami ekonomske, proizvodne in kadrovske narave. Vse to seveda vpliva na proizvodne rezultate, saj smo lani nakopali 114.000 ton premoga, kar je za 5 odst. manj, kot smo planirali. Vendar menim, da je to vseeno sorazmerno dober rezultat, kajti težav nam v rudniku v resnici ni manjkalo. Delovišča nam je zalivala voda, bilo je

povzročili dodatne težave, saj je rudnik že lani plačal za obresti domala milijardo dinarjev. Kako v takih razmerah z osebnimi dohodki rudarjev loviti inflacijo in doreči družbenoekonomske odnose, v rudniku seveda ne vedo.

»V kratkem bomo zaključili pomembno naložbo v posodobitev opreme, ker bomo predali namenu novo enotirno višjo progno in posodobili novo čelo. Vendar pa nam denarja že manjka

Janko Šavšek, direktor Rudnika rjavlega premoga Senovo

za posodobitev separacije. Seveda mladi vidijo nezavidljiv položaj, v katerem smo se znašli rudarji, zato med njimi ni več zanimanja za rudarski poklic. Lani smo namreč razpisali 56 štipendij, pa smo jih lahko podelili le 12, in še od tega samo polovico za rudarske poklice. Negotovost pa občutimo tudi zaradi tega, ker je zalog premoga za sedaj le še do leta 1995. No, v načrtu je raziskava zalog pri nas in v Globokem, pa se tudi ob tem odpira vrsta odprtih vprašanj,« je povedal Šavšek.

J. S.

Smrt direktorja Zakaj si je sposoben gospodarstvenik vzel življenje?

MARIBOR — Nihče ne bo nikoli natanko vedel, kaj je Viktorja Mačka, donedavnega glavnega direktorja slovenskobistriškega Impola pognalo v smrt. Tudi še dva tedna po njegovem samomoru, ki je pretresel ne samo Stajersko, vidijo v zraku vprašanja, obtožujoča za okolje, v katerem je delal, in za razmere, v katerih je bil prisiljen krmariti svoj kolektiv. Preveč preprosto bi bilo namreč tragični konec sposobnega gospodarstvenika, človeka z dvema visokoškolskima diplomama, pripisati zgolj spletu nesrečnih okoliščin: predvsem, da v trenutku duševne razrvanosti ni več videl ali hotel videti drugega izhoda za svojo stisko in da večina drugih v podobnem položaju ne bi tako pretresljivo dokončno obupala. Morebiti bi takšna razlaga res okolje odvzela odgovornosti za tisti smrti nosni plin v njegovih garaži, toda nič ga ne more odvezati odgovornosti za tisto, kar je Viktorja Mačka zagrnilo v obup. Sam v svojem poslovnem pismu ni nikogar obtoževal, obtožnico so napisali dogodki sami.

MILAN PREDAN

Letos večji »davek« na onesnaževanje

Vodna skupnost Dolenjske sprejela začasni finančni načrt

NOVO MESTO — Lani so bili v Sloveniji veliki problemi tudi z zavrtavljanjem sredstev za vodno gospodarstvo. Dolenjski območni vodni skupnosti ni šlo nič lažje. Posebno v drugi polovici leta se je zmanjševal dotok denarja, predvsem od davčne osnove delovnih organizacij, ki pa pomeni glavni vir sredstev za vodnogospodarske namene. Zaradi tega so morali v skupnosti nekoliko spremeniti prvotni načrt, obveznosti po sporazumu o čiščenju Save pa bodo nakazali še v januarju in februarju.

V celoti je dolenjska območna vodna skupnost lani razpolagala z okrog 4,3 milijarde din. Za redno vzdrževanje vodnogospodarskih objektov in naprav ter naravnih vodnih korit je od tega namenila 920 milijonov, za urejanje vodnega režima v zvezi s kmetijskimi melioracijami pa 1,1 milijarde din, kar je nekaj več od predvidenega. Precej manj od načrta je šlo za projekte, za razne študije vode in za spremljanje stanja vodnega režima. Z 235 milijoni je skupnost sofinancirala razne vodovode, s 400 milijoni pa čistilne naprave.

Po začasnem finančnem načrtu naj bi dolenjska vodna skupnost letos zbrala okrog 9,8 milijarde din, na skupščini pretekli teden pa je bilo slišati, da bo denarja verjetno za milijardo manj, saj davčna osnova še naprej ostaja problematičen vir. Po oceni naj bi vzdrževanje letos vzelo okrog 1,9 milijarde din, urejanje vodnega režima za melioracije 3 milijarde, sofinanciranje večjih količin vode 755 milijonov in sofinanciranje čistilnih naprav 610 milijonov. Pri tem gre v veliki meri za sredstva, namensko dodatno zbrana v te namene od onesnaževanja vode.

O tem prispevku, ki se po sprejetju usmeritvi od lani povečuje progresivno, je bilo na skupščini tudi veliko govora. Krška tovarna celuloze in papirja se s povečanim dodatnim prispevkom zaradi onesnaževanja vode ni strinjala, češ da bo to prevelika obremenitev. Ti delegati so imeli še nekaj somišljenikov, na koncu pa je bila z večino potrjena predlagana tarifa. Ta naj bi delovne organizacije tudi spodbudila, da bi razmišljale o vlaganjih v čiščenje svojih odpadnih voda, za kar pa tako lahko potem konkurirajo v vodni skupnosti za sofinanciranje.

Dolenjska območna vodna skupnost bo letos združila v zvezo vodnih skupnosti Slovenije milijardo din, 724 milijonov znaša letošnja obveznost po sporazumu o čiščenju Save, 447 milijonov pa po sporazumu za obalni in belokranjski vodovod, ki so ga delegati sprejeli na omenjeni skupščini.

Z. L.-D.

- »Ta je dober matematik,« pravijo. A kaj naj počnem z matematikom? Imel me bo za teorem.
- Želite, da bi ljudje dobro govorili o vas? Potem nikar sami ne govorite.
- Kakšna domišljavost je slikarstvo, ki zbuja občudovanje zaradi podobnosti s stvarmi, ki se jim v izvirniku ne čudimo.
- Ljudje se zabavajo s tem, da se podijo za žogo ali za zajcem. Celo kralji imajo to veselje.
- Čar slave je tolikšen, da vzljubimo vse, česar se slava dotakne, tudi če je to smrt.
- Čim bistrejši je kdo, temveč izvirnejši ljudi odkrije. Povprečnejši ne opazijo nobene razlike med ljudmi.
- Človeka navadno bolj prepričajo razlogi, ki jih je sam odkril, kakor tisti, do katerih so prišli drugi.

NOVI DEVIZNI TEČAJI					
Tečajna lista št. 16 z dne 25. januarja 1988					
država	valuta	tečaj	za devizne, efektivno, črke, kreditna pisma in pošitne nakaznice		
			nakupni	srednji	prodajni
Australija	a. dolar	1	915,17	916,54	917,91
Avstrija	siling	100	10910,20	10926,59	10942,98
Kanada	dolar	1	996,31	997,81	999,31
Danska	krona	100	20033,05	20063,14	20093,23
Finska	marka	100	31565,87	31613,29	31660,71
Francija	frank	100	22720,71	22754,84	22788,97
ZR Nemčija	marka	100	76619,50	76734,60	76849,70
Grčija	drahma	100	959,75	961,19	962,63
Irski	font	1	2041,07	2044,14	2047,21
Italija	lira	100	104,23	104,39	104,55
Japonska	jen	100	1001,42	1002,92	1004,42
Kuvajt	kv. dinar	1	4670,96	4677,98	4685,00
Nizozemska	gulden	100	68228,71	68331,21	68433,71
Norveška	krona	100	20140,18	20170,44	20200,70
Portugalska	escudo	100	938,99	940,40	941,81
Švedska	krona	100	21361,67	21393,76	21425,85
Švica	frank	100	94348,69	94490,43	94632,17
V. Britanija	fund	1	2287,91	2291,35	2294,79
ZDA	dolar	1	1280,32	1282,24	1284,16
	ECU	1	1584,39	1586,77	1589,15
Belgija	frank/F	100	3653,86	3659,35	3664,84
Belgija	frank/C	100	3666,41	3671,92	3677,43
Španija	pezeta	100	1134,53	1136,23	1137,93

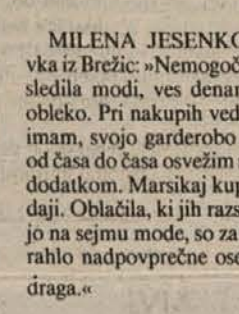
Naša anketa

Moda je predraga

V prvi polovici januarja je bil kot vsako leto tudi letos poznani ljubljanski sejem mode. Na njem so naši tekstilci, konfektioni, proizvajalci obutve, usnarji spet prikazali svoje izdelke, mnoge tudi zares lepe in privlačne, modne. Navadno je potem tako, da vseh tako prikazanih modelov ni moč kupiti v naših trgovinah, ker kdove iz kakšnih razlogov ne najdejo poti do njih, pa morajo tisti, ki se hočejo in ki se lahko oblačijo po modi, po marsikakšen kos čez mejo. Sicer veliko ljudi misli, da je moda draga, predraga za tudi vse plitkeše slovenske žepce. Ljudje oblačilne potrebe in želje prilagajajo denarnim možnostim, vse bolj kupujejo na razprodajah in tam, kjer nudijo obročno odplačilo, kar pa sploh več ne pomeni, da kupujejo in nosijo drugorzadno, povsem nemodno obleko.

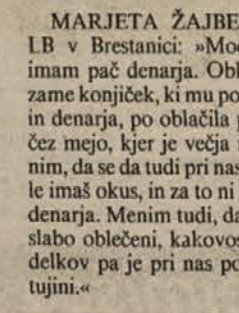
ZINKA PETRIC, prodajalka v Velektstilovih trgovini v Crnomlju: »Naši kupci gledajo predvsem na ceno, moda je v drugem planu. Najbolj modna oblačila so tudi najdražja. Kupujejo predvsem oblačila, ki jih trenutno potrebujejo, ne pa zato, ker so moderna. Poleg tega več kupujejo, če dobijo na kredit, in na razprodajah. Pri nas damo na trimesečno brezobrestno odplačilo, če ne bi bilo tega, bi precej manj prodali. Za kakšne ekskluzivne modele pri nas ni povpraševanja, izbirajo bolj enostavne in klasične modele.«

MILENA JESENKO, prosvetna delavka iz Brežic: »Nemogoče je, da bi dosledno sledila modi, ves denar bi porabila le za obleko. Pri nakupih vedno upoštevam, kaj imam, svojo garderobo le dopolnjujem in od časa do časa osvežim s kakšnim modnim dodatkom. Marsikaj kupim tudi na razprodaji. Oblačila, ki jih razstavljali prikazujejo na sejmu mode, so za povprečne ali celo rahlo nadpovprečne osebne dohodke predraga.«

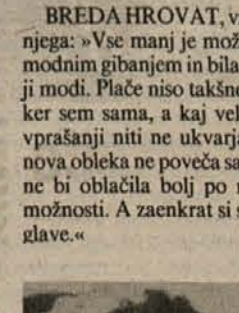
JOŽICA BRUDAR, aranžerka v Novotekstovih trgovini Julija v Novem mestu: »Naša trgovina je poznana, da gre v korak z modo. Vsako leto dobimo in prodamo veliko modnih izdelkov. Mislim, da je v mestu veliko ljudi, ki se še oblačijo po modi. Nekateri sledijo le modnim barvam, drugi tudi krojem in kvaliteti blaga. K temu morda pomaga še urejenost izlozbe, pa tudi v trgovini ni vseeno, kako so obleke predstavljene kupcu. Modele z letošnjega sejma mode bomo imeli v prodaji že konec februarja.«

MARJETA ŽAJBER, vodja agencije LB v Brestanici: »Modi sledim, kolikor imam pač denarja. Oblačenje po modi je zame konjiček, ki mu posevčam veliko časa in denarja, po oblačila pa moram pogosto čez mejo, kjer je večja izbira. Vendar menim, da se da tudi pri nas obleči po modi, če le imaš okus, in za to ni potreben velik kup denarja. Menim tudi, da ljudje pri nas niso slabo oblečeni, kakovost konfekcijskih izdelkov pa je pri nas pogosto boljša kot v tujini.«

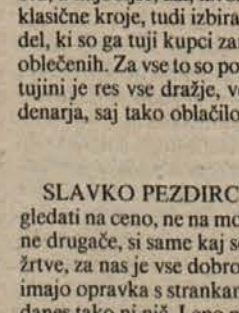
ANDREJA BIZJAK, dipl. veterinarica iz Sevnice: »Danes se ženske že ne moremo oblačiti po modi. Samske svoj image morda še lahko prilagajajo modnim muham, poročene, z otroki, pa ne. Sama kupujem tista oblačila, ki jih najino potrebujem in ki jih moj žep tudi prenese. Imam družino in seveda ne smem misliti le nase. Sicer pa menim, da je v vsem tem modnem oblačanju videti tudi odsev potrošniške miselnosti.«

BREDA HROVAT, vzgojiteljica iz Trebnje: »Vse manj je možnosti, da bi sledila modnim gibanjem in bila oblečena po zadnji modi. Plače niso takšne. Malo lažje mi je, ker sem sama, a kaj veliko se z modnimi vprašanji niti ne ukvarjam. Ne rečem, da nova obleka ne poveča samozavesti ali da se ne bi oblačila bolj po modi, če bi imela možnosti. A zaenkrat si s tem pač ne belim glave.«

MAGDA PIRNATI, tehnična risarka v Riku, Ribnica: »V naših trgovinah vidim marsikaj lepega, a cena pogosto ni dostopna. Zato so mi zelo dobrodošla znižanja, takrat se lahko pogledati po trgovinah. Menim, da se pri nas še vedno spleča kupiti blago, iz katerega naredi obleko šivilja. Modne časopise prebiram predvsem zato, da dobim kakšno idejo za pletenje.«

ANDREJA ULE, tržna inšpektorica iz Kočevja: »Naša moda je kar dobra, a najboljše, žal, izvoznosti, da bi sledila klasične kroje, tudi izbira barv je skromna. Včasih dobijo kakšen lepši model, ki so ga tuji kupci zaradi napak vrnil, potem pa je veliko žensk enako oblečenih. Za vse to so pogosto krivi tudi nedomiselnim poslovodje trgovin. V tujini je res vse dražje, vendar so modeli lepši in se ti zanje ne zdi škoda denarja, saj tako oblačilo z veseljem nosiš.«

SLAVKO PEZDIRC, strugar iz Metlike: »Danes je treba pri nakupih gledati na ceno, ne na modo. Moda je predraga. Ženske so bolj za modo, če ne drugače, si same kaj sešijejo, otroci so tudi bolj zahtevni, očetje smo pa žrtve, za nas je vse dobro. Lepše in bolj po modi se morajo oblačiti tisti, ki imajo opravka s strankami. Jaz si kupim bolj praktična oblačila, poceni pa danes tako ni nič. Lepo pa je videti lepo in moderno oblečeno žensko, če le ni oblečena kot Josipa Lisac.«

Kmetijstvo

Posledice »šok terapije« pri mleku

Vedno manj krav in več pancev

RIBNICA — V ribniški občini se v zadnjih letih zmanjševala stala osnovne črede govedu za 1,5 do 2 odst., lani pa kar za 7 do 8 odst., se pravi za nad 100 krav, kar je posledica posledice slabe kmetijske politike.

Direktor KZ Ribnica in Mirko Pirc pravi, da je zanimanje za pisanje in da se hlevi s pitanci polnijo. Nekoliko slabše je z vzrejo plemenske živine, ki na jugoslovanskem trgu ne dosega prave cene. Zanj dobi kmet le okoli 10 odst. več kot za klavno živino, namesto da bi bila plemenska za 30 ali celo več odstotkov dražja.

Skrb pa vzbujajo mlečna proizvodnja, ki niha tako, kot nihajo cene mleku. Zdaj je cena primerna, vendar proizvajalci mleka takim ukrepom ne zaupajo več, saj ugotavljajo, da je tudi sedanja »šok terapija« povzročila kmetijstvu le škodo. Predelovalci mleka (mlekarne) pa že dokazujejo, da imajo s predelavo izgubo, ker se je zvišala le cena mleku, mlečnim izdelkom pa ne. Gotovo pričakujejo pomoč kmetijskih proizvajalcev in zadrug, saj že namigujejo, da ne bodo mogli mleka redno plačevati. Če pa kmet ne bo dobival plačila redno (že zdaj ga dobiva okoli 20. v mesecu za prejšnji mesec), so seveda tudi ukrepali tako, da bo pridelavo mleka zniževali. Nadalje mlekarne obljubljajo plačevanje kmetijskim zadrugam z menicami, se pravi, da bi zadruga morala najemati posojila in plačevati visoke obresti, da bi lahko plačala kmetom odkupljeno mleko.

LANSKI ROSÉ ŽE V PRODAJI

METLIKA — Edino vino lanskega letnika metliške Vinske kleti, ki je že v prodaji (sem ni všteta mlada metliška črnina, ki je že pošla), je rosé v litrskih steklenicah. Naslednje vino letnika 86, ki ga bo zmanjkalo, bo laški rizling, v približno mesecu dni pa bo v prodaji tudi lanski cviček, medtem ko imajo metliške črnine in belokranjska letnika 86 v kleti še za nekaj mesecev. Takoj po novem letu je bilo po metliških vinih na trgu precejšnje povpraševanje, sedaj pa se je to umirilo, kar je glede na, v primerjavi s pivom, nizko ceno kakovostnega vina čudno. Maloprodajna cena litra kakovostne metliške črnine je 1.259,50 dinarjev, litra piva pa 1.182 dinarjev.

Kmetijski nasveti

Napake odkriva skladišče

Včasih fizioloških boleznih sadja skorajda niso poznali. Stare sorte so bile po kakovosti sicer slabše in manj privlačne za oko, bile pa so naravno odpornejše in vzdržljivejše. Spomnimo se samo »neuglednega« bobovca; to jabolko je zdržalo v kmečki kleti tja do nove letine, ne da bi se mu kaj zgodilo. Danes je drugače, na čim boljše kakovost selekcionirane sorte so kljub boljšemu skladiščenju v hladilnicah postale bolj ranljive. Po daljšem skladiščenju se bolj ali manj redno pojavi fiziološka bolezen, ki opozori, da v pridelovanju nekaj ni bilo v redu. Brez sodobne hladilnice bi se napake pokazale še prej.

Fiziološke bolezni so večkrat na zunaj neopazne. Čudovit plod skriva v sebi notranji zlom ali notranje porjavanje. Razočaranje je manjše, če se bolezen pojavi na lupini, kot na primer pikčavost jonatana, ki je skupaj s plesnijo pripomogla, da jonatana skorajda več ne sadijo.

Kot rečeno, so za fiziološke bolezni krivi različni fiziološki vzroki. Jonatanova pikčavost je posledica prezrelosti plodov, isti vzrok velja za notranji zlom. Premalu obrane plodove jabolna lahko napadejo grenke pege (bitter pit), podoben vzrok pa ima tudi porjavljenje lupine, ki se rado pojavi predvsem na sorti rdeči delišes.

Med fiziološkimi boleznimi, ki se pojavijo ob daljšem trajajočem skladiščenju, pozna stroka še porjavanje peščišča, ki rado prizadene sorte McIntosh, ter različne poškodbe, ki nastanejo zaradi neprimerno kontrolirane atmosfere v sodobnih hladilnicah. Sem šteje tudi avtoliza, kot imenujemo bolezen predolgega skladiščenja, ki naredi tkivo plodov povsem brez okusa, tako da sadje sploh ni več uporabno.

Slabo, neprimerno skladiščenje fiziološko bolezen samo še pospeši. Naj zato ponovimo, da dolgotrajnejše skladiščenje sadja spada samo v sadno hladilnico (razen če ni na voljo izjemno dobra domača klet), kjer je stalna nizka temperatura in kontrolirana atmosfera. Le tam lahko proces zorenja in kvarjenja toliko zmanjšamo, da dlje časa zadržimo razvoj fizioloških bolezni.

Zavoljo čebelje gnilobe ne bo treba več zažigati panjev

KRŠKO — Varoza ne bi bila nič bolj nevarna kot navadna čebelja uš, če ne bi bila prenašalka bolezni, kot so čebelja paraliza, plesni in septokemija. To je v podobnem odnosu kot komar in prenos malarije na človeka.

S takimi in podobnimi vložki je diplomirani veterinar Željko Krpan, ki je prejšnjo nedeljo govoril posavskim čebelarjem v nabitni polni mali dvorani Delavskega kulturnega doma Edvarda Kardelja v Krškem znal privabiti pozornost. Navrgel je še novejša znanstvena spoznanja, med katerimi je morda najbolj presenetljivo, da čebele pravzaprav nimajo svojega doma. Raziskave so pokazale, da se že polovica čebel, potem ko se več kot kilometer odstranijo od svojega panja, pomeša z drugimi čebelami. In v tem je večja nevarnost,

• Krkino zdravilo apinosem je zelo učinkovito zoper nosemo, to je čebeljo drisko, in zoper hudo čebeljo gnilobo. To je pomemben dosežek naše farmacevtske industrije, saj so morali čebelarji, odkar obstaja ta nevarna bolezen, panje enostavno sezgati. Zdravilo bo na voljo pri veterinarskih postajah.

da čebela prenaša bolezen tudi v še zdravo okolje družine.

Doslej je veljalo, da čebela leti največ 3 kilometre od panja, najnovejša dognanja pa dokazujejo, da lahko leti tudi do 5 km, s tem da ima vmes pristanek. Prevažalci čebel morajo posebej paziti, da ne prenesejo bolezni s paše v domače loge.

Vzroki za odmiranje čebel so ob varozi, ki povzroča 50-odstotno smrtnost,

še plesni, bakterije, virusi. Po nekaterih mnenjih so čebelarji kar sami krivi za smrtnost čebel, ki je ne uniči varoza, in sicer zato, ker preprosto odpirajo panje in preprosto dimijo.

Za zatiranje varoze so 4 sistemi: dimna sredstva, aerosolni sistem, oralni sistem (zelo drago švicarsko zdravilo Apitol mešajo med hrano!) in slednjič socialna izmena. Slednji sistem je delo izraelskih in ameriških strokovnjakov. V slehernem panju mora biti zdravilo namazano na leseni ploščici 25 dni. Zdravilo se prime na čebelje dlačice in dokaj enakomerno razdeli po vseh

čebelah, zato ta sistem tudi imenujejo socialna izmena, njegova učinkovitost zoper varozo pa naj bi bila kar 98-odstotna.

Zanimivo je, da imamo pri nas že pol ducata domačih zdravil zoper varozo, a nobeno ni dovolj učinkovito, da bi to bolezen povsem zatrl. Čebelarji se ne morejo znebiti vtisa, kot da gre za pretirano zaslužkarski pristop domače industrije, ki bi bila ob lep dohodek, če bi spravila na tržišče zares učinkovito zdravilo proti varozi. Medex, na primer, prodaja švicarsko zdravilo folbex, ki najmanj onesnažuje med, zaradi komercialnega interesa pa prodaja tudi vsa ostala.

P. PERC

Metliški rosé za začetek

Rosé med 10 najboljšimi vini, ki jih bodo prodajali pod blagovno znamko Slovenija, moja dežela

Jugoslovanski izdelki so in niso prisotni na evropskem trgu. Niso zato, ker se za mnoge sploh ne da ugotoviti izvor. Namesto z blagovno znamko so označeni le z imenom trgovske hiše, ki jih prodaja. Za začetek je bilo to bolje kot nič, saj veletrgovine, kot so Quelle, Otto, Neckerman idr., ne bi stavile svojih oznak na zanič izdelke, toda ta anonimnost tudi pomeni, da je naše blago pristalo med ceneno robo, med najnižimi cenovnimi razredi.

K sreči se pri nas niso vsi sprjaznili s tako usodo. Znani so primeri Elana, Alpine, Gorenja in še nekaterih bolj ambicioznih kolektivov, ki so prodrli v svet z izdelki pod svojim imenom, s svojo blagovno znamko. Lastna blagovna znamka je začetek prizadevanja za kakovost in temu primerno plačilo.

Na našem območju je sevniška Lisa začela orati ledino, zdaj pa se bo temu pridružila še metliška vinska klet. Metliško vino rosé je bilo izbrano med prvih deset najboljših slovenskih vin, ki jih bodo prodajali pod skupno blagovno znamko z zaščitnim znakom Slovenija, moja dežela, v kateri pa bo lipov list zamenjal grozd. To pomeni, da bo tudi metliški rose vstopil v mednarodni konkurenčni boj za kakovost in višji cenovni razred.

Vino ni običajni izdelek, ki ga je mogoče enako dobro narediti v tej ali oni deželi. Belokranjsko vino je sad belokranjske zemlje in belokranjskega podnebnja in mu povsem enakega ne more biti nikjer na svetu. Izjemnost izvora vina (provinienca) je treba bolj prodati. Uvedena blagovna znamka je prvi korak do tega.

M. LEGAN

Lov za rekordom v pridelovanju orjaških buč

Slovenski znaša 105, jugoslovanski pa kar 171 kilogramov

Po zaslugi Milana Pestotnika iz Mačkoveca pri Dvoru v Suhi krajini ima Dolenjska že nekaj let republiškega prvaka v pridelovanju buč. Buče sicer niso veleslalom, vseeno pa je tudi to nekaj. Na zadnjem tekmovalstvu na Vrhniki je bil nedosegljiv, saj je bil njegov pridelek razred zase. Najtežja njegova buča je tehtala 105 kg in imela po obsegu 238 cm, tako da je z njo premagal vse tekmece za najmanj 30 kg.

Milan (pa tudi tekmeči) še niso rekli zadnje besede, in lahko pričakujemo, da bo tekmovalna mrzlica navrgla nove rekorde, tako, kot jih je drugje, kjer so pridelovalne razmere za buče velikanke še ugodnejše, kot so v Sloveniji. To velja zlasti za osrednjo Srbijo, kjer se na sejmu v Nišu iz leta v leto pojavljajo težji primerki. Za absolutno rekordorko velja 171 kg težka buča, ki si najbrž že zasluži vknjižbo v Guinnessovo knjigo rekordov.

Zdaj pa še nekaj navodil za pridelovanje, če bo še koga zgrabila tekmovalna strast. Orjaška buča, pečurka ali bundeva, je posebna zvrst buče, ki zelo ugodno sprejema povečano količino gnojil, dobro oskrbo in seveda dovolj toplote podnebe. Buče nasploh dobro uspevajo le ob obilici sonca, v globoki, plodni in strukturni zemlji ter samo enkrat na istem mestu. Nadvse hvaležne so za organsko gnojilo, dognovanjevanje z dušikom in foliarno gnojenje. Potrebujemo tudi veliko prostora, saj je jih treba saditi v razdalji 3 x 3 m, na enem sadilnem mestu pa ne smeta rasti več kot dve rastlini. Med orjaškimi bučami kraljujeta predvsem ameriški in kanadski tip, ki morata biti posajena še v velike jame (80 x 80 x 40 cm) in ki jima je treba še posebej izdatno pognojiti. Odkar so se pojavili pridelovalci tudi pri nas, semena ni več tako težko dobiti. Srbski gojitelji ga pošiljajo celo po pošti.

M. L.

NAJ ŽIVI MESEC KNJIGE!

Sejmišča

BREŽICE — Na sobotnem sejmu je bilo naprodaj 187 do 3 mesece starih prašičev in 22 starejših. Prvih so prodali 125, in sicer po 2.000 din kilogram žive teže, drugih 9. Kilogram žive teže starejših je stal 1.800 do 1.900 din.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Dobersek

Kakovostnih cepeljenk je dovolj

V Dolenjskem listu smo 8. oktobra lani objavili pogoje za pridobitev potrebnih sredstev za sajenje trt spomladi 1988. Koopranti, ki pogodbeno sodelujejo s kmetijsko zadrugo in obnavljajo 0,25 ha ali več vinograde, so deležni popusta pri nabavi trt cepeljenk v višini 50 odstotkov od nabavne cene, poleg tega dobijo nepovratna sredstva v višini 1.450.000 din na hektar (382.500 din za 0,25 ha) od odbora za melioracije Vodnih skupnosti Slovenije. Pri KZ Novo mesto so se mnogi vinogradniki že priglasi za obnovo vinogradov in porabili denar sklada za regresiranje cepeljenk.

Zlasti med ljubitelji vinske trte pa je vsako leto tudi precej interesentov, ki sadijo trte na manjših površinah (od 2 do 10 arov) ali pa nadomeščajo propadle trte v obstoječih vinogradih. Veliko je tudi takih, ki želijo spremeniti obstoječi sestav trt v vinogradu. To velja zlasti pri zamenjavi preveč razširjene žametne črnine s kakovostnimi belimi trtnimi sortami.

Opaziti je, da je še vedno zanimanje za sajenje trt in spremembo sortimenta, in to kljub neugodni prodaji vina. Vinogradniki še niso obupali, saj iz izkušnje vedo, da težkim časom vedno sledijo boljši. Tudi boljši poznavalci vina vedno bolj iščejo kakovostno, zlasti belo odprto vino iz domačih slovenskih gorik kot pa stekleničeno vino pretežno drugega izvora, ki jih nudi trgovina. Če bodo potrošniki vina pri tem vztrajali tudi v bodoče in še bolj vneto, se našim vinogradnikom spet obetajo boljši časi. S tem raste tudi zanimanje za sajenje trt.

Kje bomo trte dobili?

Mnogi zainteresirani ne vedo, kje lahko nabavijo resnično kakovostne cepeljenke, ter še vedno kupujejo trte dvomljivega izvora na tržnicah in iz Srbije, največkrat s pomočjo nevestnih posredovalcev. Da ne bi bili oškodovani z nakupom dvomljivih trt cepeljenk, naj povemo, da so trsničarji skupnosti trsničarjev pri TZO Sentjernej KZ Novo mesto pridelali in imajo na voljo okrog 200.000 kakovostnih cepeljenk, od tega dve tretjini belih sort in eno tretjino sort za rdeča vina. Od belih je tritretina sort za kakovostna bela vina, kot so laški rizling (tega je največ), beli pinot (beli burgundec), zeleni silvanec in šipon, od ostalih belih sort pa je na voljo kraljevina, rumeni plavec in žlahtnina (spanjol). Od sort za rdeča vina sta na voljo žametna črnina in modra frankinja, vsake po pol.

Trte navedenih sort so na voljo pri trsničarjih kooperantih Martiču in Lenčiču iz Smalčje vasi pri Sentjernej, Goričarju iz Slivja pri Podbočju, Jarkoviču z Broda pri Podbočju, Umetiču iz Sajeve pri Podbočju, Krajsku iz Žebnika pri Radečah, Pungercarju z Malkovca, kakor tudi pri Agrokombinatu Krško (Colarič, Slivje) in pri trsničarjih KZ Metlika-Vinska klet. Vsi navedeni pridelovalci so trte cepili s strokovno odbranimi (selekcioniiranimi) cepiči in jamčijo za sortno čistost in kakovost. Vsak kupec trt pri domačih trsničarjih ima možnost reklamacije, kar pri trtah, kupljenih na tržnici ali od prekupčevalcev, ni mogoče. Prednost nakupa kakovostnih trt pri domačih trsničarjih je torej še bolj očitna, ker obstaja jamstvo za kakovost in sortnost kupljenih trt. To je tudi pogoj za uspešno rast novega vinograde.

T. D.

Prenehanje zaščitene kmetije

Kakšna je pot za ukinitve statusa, sprašuje bralec R. K. iz Leskovca

• **Vprašanje:** Ste lasnik polovice zaščitene kmetije, druge polovice pa je lastnik vaš sin. Ker je iz strukture in vrste uporabe površin razvidno, da je obdelovalne zemlje malo, vas zanima, če je možno uvesti postopek za prenehanje statusa zaščitene kmetije. Zanima vas tudi, kakšen je postopek za prenehanje zaščitene kmetije.

• **Odgovor:** Da kmetijska zemljišča niso pomembna za kmetijsko proizvodnjo, ugotavljata v vsakem posameznem primeru izvedenec ali komisija, ki jo določi občinski upravni organ, pristojen za kmetijstvo. Pri prenehanju statusa zaščitene kmetije se ta postopek ne sproži po uradni dolžnosti, temveč na predlog kmeta oz. prizadete osebe, ki meni, da ne obstajajo pogoji za posebno pravno varstvo teh zemljišč. Torej bi morali vložiti na navedeni pristojni organ vlogo, v kateri bi obrazložili, zakaj mislite, da ni potrebno, da je vaša kmetija zaščitena.

Ne glede na sedanje stanje površine obdelovalnega kmetijskega zemljišča je bila odločilna presoja zemljiške skupnosti. Pristojna zemljiška skupnost je izdelala predlog, da je vaša kmetija sploh lahko zaščitena, na podlagi podatkov iz zemljiškega katastra, kjer so navedene kulture zemljišč, ki jih vodi občinski upravni organ, pristojen za geodetske zadeve (Zakon o zemljiškem katastru, Ur. list SRS št. 16/74), in ogleda na kraju samem. Za kmetijska neobdelovalna zemljišča se štejejo predvsem nerodovita zemljišča in prav za-

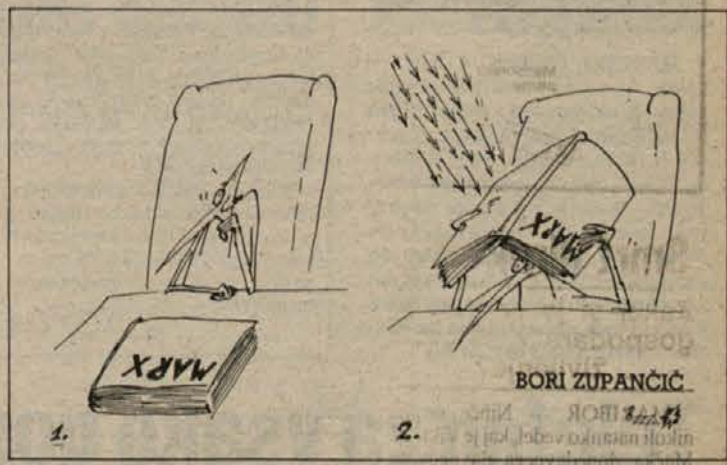
radi tega ne velja isti pravni režim kot za obdelovalna kmetijska zemljišča. Odvisno je torej od presoje pristojnega organa, ali gre v vašem primeru za resnično neobdelovalna zemljišča, ali samo za kmetijska zemljišča, ki zaradi vaše starosti, ali delovne nezmožnosti niso obdelana.

Zakon pravi, da je pogoj, da nekdo obdrži status kmeta, tudi to, da poskrbi za obdelavo svojega kmetijskega zemljišča, če ga sam ni zmožen obdelovati. Po 18. členu zakona o kmetijskih zemljiščih bi bilo mogoče takemu kmetu odvzeti status kmeta v primeru, če bi njegovo kmetijsko zemljišče ostalo ne-

zadostno obdelano še eno leto po tem, ko mu je krajevna zemljiška skupnost predlagala primerne ukrepe in mu dala pri tem ustrezno pomoč.

Torej je za prenehanje statusa zaščitene kmetije odločilna okoliščina, ali kmetijska zemljišča iz teh ali onih razlogov niso več pomembna za kmetijsko obdelavo, ne pa, da niso kmetijsko obdelana zaradi osebnih razmer v družini na kmetiji. Predvsem je interes zemljiške skupnosti in nasploh kmetijske politike izvajati čim strožji pravni režim, ki bi podpiral obdelovanje kmetijske zemlje, ne pa omogočati pridobivanje kmetijskih zemljišč nekmetom.

MARTA JELAČIN, dipl. iur.

Kakšen je sodoben traktor

Tehnične zahteve, ki naj bodo izpolnjene ne le zato, da bo traktor dobro služil kmetiji, marveč tudi zato, da bo kar se da varno vozilo

Sodoben traktor ima vgrajen modern diesel motor z direktnim vbrzganjem goriva, visokotlačno črpalno (od 250 do 700 barov), turbinski motor z vbrzganjem zraka, večjim številom valjev in z vrtilno hitrostjo od 1600 do 2600 obratov na minuto. Motor ima programiran vbrzganje goriva.

Sodoben traktor ima pogon na vsa štiri kolesa, pnevmatiko z večjo prostornostjo in nizkim tlakom od 0,5 do 1,2 bara (terra kolesa 0,3 bara), njegova teža pa naj bo razporejena tako, da je pride 40 odstotkov na sprednja in 60 na zadnja kolesa. Traktor naj ima možnost za pripenjanje priključnih strojev spredaj in zadaj, seveda s tritočkovnim drogovjem in avtomatiko. Vgrajena regu-

lacijska avtomatska hidravlika z električno uravnava naj ima dvizžno moč do 70 kN. Vgrajena priključna gred naj ima standardizirano vrtilno hitrost od 540 do 1000 vrtljajev v minuti. Traktor naj ima vgrajeno dvostopenjsko trpežno ali pa turbinsko sklopko, ki služi za ločeno odvajanje pogonskih koles in pogona priključnih gredi.

Moderni traktorji imajo sinhronizirane menjalnike s 16 do 24 prestavami in vgrajenimi reduktorji za izbiro hitrosti vse od 0,5 do 40 km na uro, vklapljati pa jih je mogoče tudi pri največji obremenitvi. Vgrajeni imajo dvodiferencialni pogon z avtomatskim vklapljanjem diferenciala in diferencialne zapore, nadalje hidravlični krmilni mehanizem, ki

olajša upravljanje s traktorjem, ter varni zavorni mehanizem z večjim zavornim učinkom na vseh pogonskih kolesih. Tak traktor ima tudi več hidravličnih in električnih priključkov za razne name-

ne. Posebne pozornosti je deležna kabina, tako imenovana »komfort kabina«, ki omogoča vsestransko preglednost in varnost. Je udobna, kvalitetno delo traktorja pa omogočajo elektronske naprave in elektronski informativni sistem. Komandne ročice in instrumenti ter sežež so urejeni ergonomsko, tako da je voznikova kabina res pravi komandni center za traktor in njegove priključke.

MIHA ŽMAVC
srednja kmetijska šola Grm

KMETIJCEV NE UPOŠTEVAJO

RIBNICA — V okviru gradnje zadrževalnika visokih voda pri Prigorici bo potrebno opraviti še nekatera dela, med drugim prestaviti cesto Ribnica—Ugar, da bo prevozna tudi v času poplavl. Zdaj je v načrtu, da bo šla nova cesta prav po sredini kmetijskih zemljišč, ki so last KZ Ribnica. To zemljišče bo s cesto presekanemo na polovico, za cesto bo potrebno zgraditi nasip, ki bo vodo tudi zadrževal, in bo zato zmogljiv. Vodstvo KZ Ribnica se s tem načrtom ni strinjalo. Menijo, da bi bilo bolje, če bi šla cesta ob robu gozda in s tem tudi ob robu tega kmetijskega zemljišča, bilo bi manj škoda na kmetijskem zemljišču, pa tudi nasip ne bi bil potreben. Vse kaže, da ugovor KZ ne bo upoštevan. Dela so še naročena.

DO JABOLK CENEJE KOT V TRGOVINI

NOVO MESTO — Hladilnica na Cikavji je v janskem letu od kmetijskega posestva Brazda v Sentejnu odkupila celoten pridelek jabolk. Ze v jeseni so 300 ton jabolk sorte gloster, jonatan, zlati deliš in ajdared prodali sindikalnim organizacijam in trgovinam. Ob tem so prodali tudi velike količine krompirja, fižola in čebula. Do 30 odstotkov ceneje kot v trgovini je v tem času mogoče v Hladilnici kupiti še 50 ton jabolk sorte jonagold in ajdared. Jabolka prvega razreda so po 780 din, v drugem pa po 650 din kilogram. Po zmrzni ceni 800 din pa je naprodaj tudi čebula. Prodaja vsak dan med 6. in 14. uro. Po zagotovili v hladilnici mira Skufca so jabolka prav takšna, kot so bila v jeseni, to pa dosežejo z visoko tehnologijo hlajenja.

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

Tudi v ponedeljek so imeli na stojnicah precej cvetja. Soplek tolaža z rešo so prodajali po 400 do 500 din. Na pomlad je spominjal še čebulček, katerega kilogram je stal 2.000 din. Drugače so imeli na prodaj vsega po malo po bolj ali manj stalnih cenah. Kilogram fižola je stal 1.800 do 2.000 din, korenja 600 do 800, čebule 1.000, krompirja 300 in orehov, celih 3.000 din. Na voljo je bil tudi kostanj cvetni prah v zavitkih po 500 din. Jajca so prodajali po 150 do 180 din, lončke smetane po 1.500, 1.700 in 3.500 din ter kilogram skute po 2.000 din. Kilo sira v kolačih je stal 5.000 din. Na tržnici je bilo precej prodajalcev oblačil.

KDAJ ODPLEJE LOKALEC?

NOVO MESTO — Zlobneži trdijo, da je eden od soferjev gorjanskega lokalnega avtobusa kar sam snel tablo, kjer so bili označeni odhodi avtobusov, da lahko v središču mesta pripelje takrat, kadar se mu zljubi. A šalo na stran, čeprav je res, da table še vedno ni nihče, ki v tem zimskem mrazu čakajo na lokala, samo izgubajo, kdaj bo pripeljal. Prav bi bilo, da bi avtobusno podjetje Gorjanci, ki ima na skrbi lokalni prevoz, poskrbelo, da bi na vseh postajah te table visle, pa bi bilo manj razburjanj tudi na njihov račun.

V METLIKI JE TEKLA KRI — Ljudje pa so jo »prelivali« prostovoljno, iz solidarnosti s tistimi, ki jim kri sočloveka lahko pomaga ali celo reši življenje. Prejšnje sredo je bila v metliškem zdravstvenem domu krvodajalska akcija, ki je, tako kot vse prejšnje, lepo uspela. Marsikateri krvodajalec tudi ni izkoristil pravice do prostega dne in se je potem, ko je daroval kri, vrnil na delo. Prejšnji teden je bila krvodajalska akcija še na Vinici in v Črnomlju. (Foto: A. B.)

Bodo mirnopaško trgovino zaprli?

Nejasna usoda nedonosne prodajalne — Pomoč iz blagajne sisa?

MIRNA PEČ — Po sklepu delavskega sveta tozda Engro-detajl novomeške Emone — Dolenjke naj bi 4. januarja 1988 ob redni letni inventuri zaprli Emonino — Dolenjki prodajalno v Mirni peči. Trgovina doslej še ni zaprla vrat, toda...
»Do zdaj še ni bilo obvestila, kako bo s trgovino. Menim, da bi ta trgovina pri železniški postaji vendarle morala obstajati, ker v njej kupujejo občani iz precej vasi. Mislim, da bi morala biti trgovina bolje založena, saj zdaj v njej ni moč kupiti mleka, mlečnih izdelkov in različnih mesnih izdelkov. Za to je zanimanje pri kupcih. Razumljivo je, da trgovka takega pokvarljivega blaga ne nabavlja, ker ga nima kje spraviti. Manjka hladilna skrinja. Matična trgovina sama je ne kupi. Toda škoda je, da tako velika trgovska organizacija nima denarja za eno skrinjo,« pravi Tončka Hočevar, predsednica sveta KS Mirna peč.

Z ukinitvijo trgovine bi bila po njenem mnenju motena osnovna

Tončka Hočevar: »Zasebniki razen enega niso pokazali zanimanja za odprtje trgovine.«

preskrba tistega prebivalstva, ki se zdaj oskrbuje v tej v zasebni hiši nastanjeni trgovini, katere poslovodkinja napoveduje svojo predčasno upokojeitev. »Drugi dve trgovini z živili bi bili premalo za kraj, ker sta s prostori na tesnem. Osnovna preskrba ne bi bila motena le takrat, če bi bili trgovini večji. Založeni sta sicer dobro.« Tako meni Hočevarjeva kot občanka, ki se oskrbuje tudi v tej trgovini.

V Emoni — Dolenjki ugotavljajo, da niti 20-odstotno povečanje prometa v tej trgovini ne bi omogočilo rentabilnega poslovanja. »Prodajalna s svojo ustvarjeno razliko v ceni ne pokriva niti sredstev za bruto osebni dohodek delavcev, kaj šele za vse druge obveznosti. Ob tem se sprašujemo, kako vlagati v neko osnovno sredstvo v objektu, ki je nerentabilen in bi bil tak tudi po nabavi tega osnovnega sredstva,« osvetli drugo plat zadeve vodja tozda Engro-detajl Lado Jaki. Izhajajoč iz podatkov o številu gospodinjstev, ki se oskrbujejo v tej prodajalni, ne vidi možnosti za opazno povečanje prometa v sporni mirnopaški trgovini.
Kaže, da je kljub vsemu še nedorečena večina zadev vključno s predlogom, naj bi mirnopaška Dolenjki prodajalna dobila del denarja iz sisa za zagotavljanje osnovne preskrbe.

M. LUZAR

Uspešno spopadanje s krizo

GIP Pionir Novo mesto lani posloval razmeroma dobro — Letos še slabši pogoji — Imajo program ukrepov za preživetje — Glavna zaposlitev zmogljivosti

NOVO MESTO — »Z ozirom na pogoje smo lani gospodarili razmeroma dobro. Zaključnega računa še ni, a ker smo vse leto dosegali rezultate, upamo, da končni obračun ne bo slabši, čeprav je bilo leto 1987 kot že nekaj let pred njim za gradbeništvo zelo slabo. Investicijska dela so se praktično zmanjšala za polovico, bistveno manjša je bila tudi stanovanjska gradnja,« pravi direktor GIP Pionir Novo mesto Slavko Guštin. Lani so ustvarili za 100 milijard dinarjev prihodka, med pomembnejše zgrajene objekte pa sodijo stanovanja v Novem mestu, Ljubljani, Zagrebu, Zaprtešičih in na Reki, prva faza turističnega naselja Stinice, šola Vavta vas, stavba Intertrada v Ljubljani, proizvodni objekti SOP v Krškem, zabavni center v Vrsarju itd.

Bistveno se jim je zmanjšal obseg del v tujini, saj so bili na tujih trgih nekonekreni zaradi nerealnega tečaja in zaradi nezmožnosti kreditiranja, ki je zahtevano že ob vsaki licitaciji. Velik del zasluga za to, da Pionir uspešno krmarji skozi krizo, imajo dela v drugih republikah, kjer je sicer zelo huda konkurenca, in usmeritev v turistične gradnje. Pionir kar preko 50 odstotkov del izvaja v drugih republikah, predvsem na Hrvaškem ter v BiH. Tako smo

bili zadnja leta polno zaposleni in so dosegali primerne rezultate, tudi v razvoju podjetja in v prestrukturiranju. V zadnjih petih letih je Pionir zmanjšal število zaposlenih v gradbeni operativi za okrog 700 delavcev, širilo se druge dejavnosti, zlasti kovinarstvo, instalacije, keramiko in zaključna dela, kar se jim obrestuje.

Slavko Guštin

Slavko Guštin je prepričan, da bodo letos razmere za gospodarjenje še slabše, kljub temu v Pionirju niso popolni pesimisti. »Ob koncu leta 1987 smo sprejeli program ukrepov, ki jih moramo vgraditi v plan 1988. Pomoči od

zunaj ne iščemo. Prepričani smo, da moramo predvsem sami z izrednim angažiranjem vseh narediti vse, da bi bile predvsem zaposlene naše kapacitete, z zmanjšanjem stroškov povečati konkurenčnost, še dvigniti strokovno raven, da bomo res sposobni nuditi investitorjem celovito ponudbo za najzahtevnejše objekte, kar v sedanjem položaju igra odločilno vlogo. Imamo tudi program Pionireka, program, kako vsakega de-

• **Pionir je najbolj prizadelo, ker v Jugoslaviji sedaj praktično ni turističnih gradenj, zaradi česar bo precej kritično prvo tromesečje. Turistične gradnje so jim doslej dajale delo za okrog tisoč delavcev. Trenutno je na zimskih dopustih okrog 500 gradbenih delavcev, kar pa niti ni tako hudo, ker je bilo podobno tudi v preteklosti, ko so imeli več dela ob morju. Sicer je Pionir pred gradnjo turistično-poslovnega objekta na Reki, nadaljevali bodo gradnjo naselja Stinice, za dela se dogovarjajo v Poreču itd. Obeta se jim tudi veliko stanovanjske gradnje. Zlasti v Zagrebu so dobili veliko novih zemljišč za gradnjo stanovanj za trg in že v marcu naj bi začeli tu graditi novih 500 stanovanj. S tem in pa z gradnjami, za katere se dogovarjajo na območju Novega mesta, Krškega, Metlike, Ribnice, Ljubljane, Domžal, upajo, da bodo v marcu zaposlili svoje kapacitete in da do hujših problemov, posebno do odpuščenja delavcev, ne bi smelo priti.**

lavca zainteresirati, da bo več prispeval k premagovanju problemov. V tem položaju vidimo izhod v še večjem angaziranju na tujih trgih, za to intenzivno iščemo možnosti, pri čemer se kažejo rezultati naše uspešne 20-letne prisotnosti na tujih trgih,« pravi Slavko Guštin.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

SONJA LOKAR NA POSVETU

NOVO MESTO — V sredo, 20. januarja, je bil v sejni sobi Zavarovalne skupnosti Triglav posvet novo izvoljenih sekretarjev osnovnih organizacij ZK. O aktualnih razmerah pri nas in nalogah, partije je udeležencem posveta spregovorila izvršna sekretarka predsedstva CK ZKS Sonja Lokar, ki je odgovorila tudi na vrsto vprašanj v zvezi s stavkami, družbenopolitičnim in ekonomskim položajem države in drugih težavah in problemih. Na koncu so se s sekretarji pogovorili tudi o bližnji programskovolilni konferenci občinske organizacije ZKS.

BO V TRETJE ŠLO?

NOVO MESTO — Danes se zbor združena dela novomeške občinske skupščine že tretjič odloča o predlogu za zvišanje stopnje davka iz osebnega dohodka delavcev z 0,6 na 0,75 odstotka. Ob prvem odločanju zbor ni bil več sklepčen, drugič je bilo »za« premalo delegatov. Za še en poskus se je izvršni svet odločil, ker bo brez tega nastala v občinskem proračunu velika nad 600-milijunska denarna luknja, kar bo seveda pomenilo velike težave v financiranju mnogih dejavnosti. Občina letos namreč ostaja brez davka od prodaje alkoholnih pijač, ker je tudi financiranje temeljnih pravosodnih organov preneseno v republiko. Če hoče dobiti nazaj iz republike kaj tega denarja, mora zadostiti osnovnemu pogoju, ta pa je ravno 0,75-odstotna občinska davčna stopnja od osebnega dohodka. Predsedstvo občinskega sindikata meni, da bi morali sprejeti to povečanje davka.

DEŽURNE PRODAJALNE

V soboto, 30. januarja, bodo odprte do 19. ure naslednje prodajalne živili:

- v **Novem mestu:** Samopostrežba Dolenjke, glavni trg
- v **Sentejnu:** Market Dolenjka
- v **Dolenjskih Toplicah:** prodajalna Rog
- v **Zužemberku:** Mercator KZ
- v **Straži:** Market Dolenjka

Vse ostale prodajalne živili bodo odprte do 13. ure.

Večji davek za zamudnike

Kaže, da ne bo nihče plačal davka od OD

METLIKA — Do konca tega meseca morajo davčni zavezanci vložiti napovedi za odmero davka v lanskem oziroma letošnjem letu. Lani so v metliški upravi za družbene prihodke odmerili za 1,87 milijarde dinarjev vseh družbenih obveznosti, se pravi davkov in prispevkov. Večji del je bilo obveznosti iz obrtne dejavnosti, 1,25 milijarde dinar-

jev; od prometnega davka od avtomobilov se je zbralo 420 milijonov dinarjev, od kmetijske dejavnosti pa skupaj prispevkom za pokojninsko-invalidsko zavarovanje 10 milijonov dinarjev. Lani so izterjali 1,79 milijarde dinarjev družbenih obveznosti ali 96 odst. vseh.

Kot rečeno, je čas za vložitev davčne napovedi do konca tega meseca, kar velja tudi za odmero davka od skupnega dohodka občanov. Za lani je cenzus 8,11 milijona dinarjev, se pravi, da mora vsak, ki je lani zaslužil več kot 811 starih milijonov, vložiti napoved, seveda pa lahko uveljavlja olajšavo za vzdrževane družinske člane. Na upravi za družbene prihodke menijo, da bo prijav za odmero davka iz skupnega dohodka občanov zelo malo, vsaj tistih, ki dobivajo osebni dohodek iz rednega delovnega razmerja, davek pa zaradi olajšav najbrž ne bo odmerjen nikomur. Za obrtnike pa bo to znano, ko bodo odmerjene njihove obveznosti. Kdor ne bo v določenem roku vložil davčne napovedi, bo dobil osebni poziv, s tem pa bo odmerjeni davek že večji za 10 odst.,

če pa tudi potem ne bo poslal prijave, se bo odmerjeni davek povečal za 20 odst. Lani je zaradi tega samo en zavezanec plačal blizu 500 tisočakov dodatnega, »kazenskega« davka.

V Metliki bo manj denarja za raziskave

Lani so namenili za raziskovalno skupnost 20 milijonov

METLIKA — V lanskem letu se je za raziskovalno skupnost Metlika zbralo 20 milijonov dinarjev, prispevana stopnja pa se je lani dvignila od 0,03 na 0,1 odst. iz dohodka. S tem denarjem so sofinancirali razne raziskovalne naloge in druge projekte. Največ, 7 milijonov dinarjev, so dali metliški osnovni šoli za ureditev kemijske in biološke učilnice in učilnice za računalniški pouk. Sofinancirali so raziskavo o boleznih ožilja pri prebivalcih metliške občine, ki poteka v okviru Zdravstvenega centra Dolenjske, prispevali so denar za arheološka izkopavanja v Moverni vasi in na Hribu v Metliki; pomagali pri izdaji etnološkega zbornika o Beli krajini in hrvaškem Obkolpju. Občinski matični knjižnici so namenili 500 tisočakov za nakup avdiovizualnih sredstev ter denar za nabavo knjig o računalništvu; sofinancirali so analizo krmnega obroka za krave molznice in pitance, pomagali pri financiranju poskusov za uvajanje novih trt, sofinancirali raziskovalno nalogo Dolenjskega veterinarskega zavoda o avolvaciji goveda v metliški občini z metljajem, podprli iskanje novih virov pitne vode v občini ter prispevali metliški ribiški družini denar za analizo petih rib na vsebnost PCB.

Na razpis za nagrade inovatorjem se ni razen inovacijskega krožka pri metliški Vinski kleti javil nihče. Temu krožku pa so namenili 500 tisočakov za obisk strokovnih sejmov in drugih prireditelj. Za letošnji ostanja prispevana stopnja za izobraževalno skupnost tako kot lani, vendar, kot vse kaže, bo denarja za to dejavnost realno manj kot lani.

LE ZA MINIMALNO STAROSTNO POKOJNINO

METLIKA — V metliški občini je samo okoli 230 kmetov, ki plačujejo tudi prispevek za pokojninsko-invalidsko zavarovanje po izbrani osnovi. Od teh jih je nad 60 odst. takih, ki so se odločili za najnižji zavarovalni razred, ki daje samo pravico do minimalne starostne pokojnine pri dopolnitvi 65 oz. 60 letih starosti, medtem ko možnost predčasne ali invalidske upokojeitve daje šele 4. zavarovalni razred. Za lani je bilo za 1. zavarovalni razred odšteti 152 tisočakov, za 4. pa 258.000 dinarjev.

SREČANJE IN POGOVOR Z DUHOVNIKI

METLIKA — Na tradicionalnem novoletnem srečanju za duhovniki iz metliške občine — bilo je prejšnje sredo v Metliki — so duhovnike seznanili s stanjem v občini, zlasti na gospodarskem področju, ter z načrti občine za letošnji. Ena in druga stran sta izrazili zadovoljstvo, da se o vsem lahko odkrito pogovorijo in zaradi tega tudi ni večjih problemov. Strinjali so se, da je treba vsako sporno zadevo sproti reševati.

PARAPSIHOLOGJA — V našem mestu se je mudil parapsihologi videc Velbor s svojim učiteljem Keфирom. Med drugim je mladi umetelnik skrivnostnih prepričal nekaj deset gledalcev, da so srečevali, kjer neznansko lepo diši po nagežnih. Predlagamo, da bi oba čarodeja vzel službo predsednik vlade Branko Mikulič. S svojimi sposobnostmi bi Velbor in Keфир dali Kefir Jugoslavane zlahka prepričati da so si ti, zadovoljni in bogati. Sicer pa parapsihologoma v dolenski metropoli godilo najlepše. Na občini se je namestnik učitelj Keфир srečal z uradno osebo, z izmenjal nekaj misli in nato (komaj še živ) novinarju izjavil, da tu v Novem mestu ni bo nikoli več, ker močno dvomi, da preživel še eno soočenje z natančno uradnico.

ANONIMKA — V uredništvo je prišlo več tretje anonimno pismo, v katerem nas ne preveč pogumen občan ali skupina občanov obvešča, da ima kar precej naših someščanov počitniške hišice prijavljene kot stalna bivališča zase ali člane svoje družine. Tako menda prihajajo marsikateri dinar, ki bi ga bilo sicer treba oddati državi. Toliko v vednost, da kdo ne bo rekel, da novinarji nismo na strani zatiranja in siromašnih — to je novomeška davkarja.

GLAS — Iz Metropole so nam sporočili (to je tisti Metropol, ki je lani skušal uveljaviti najvišje cene kave na svetu), da so v nekaj več kot dvajsetih dneh januarja prodali 40 kg manj kave kot lani enakem obdobju. Čeprav kava v tem lokalu že dolgo ni več draga, je omenjen podatek nov dokaz, da seže dober glas deveto vas, slab pa še dlje.

Ena gospa je rekla, da novinarjev v današnjih časih res ni z rožancem postlano. Te dni se je eden znašel na sodišču, ker menda ni znal razlikovati srnine od svinine. Ali obratno.

PREČENSKI KULTURNI JUBILEJ

PREČNA — V tem kraju praznuje letos 60-letnico organizirane kulturne dejavnosti. Častljiv jubilej bodo praznovali v nedeljo, 31. januarja, s prireditvijo, ki se bo ob 15. uri začela v domačem kulturnem domu.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 14. do 20. januarja so v novomeški porodnišnici rodile: Irena Blaz iz Trebnjega — Aleša, Vesna Čukajne Mihovec — Denisa Liljana Matešič Dolnjega Bukovega — Heleno, Meli Božič iz Velikega Podloga — Mateja Anica Šuklje iz Gor. Lovkvice — Tanja Nada Mak iz Kanizariče — Marinka Amalija Plut iz Dol. Straže — Janez Manda Aščič iz Kanizariče — Nikolini Zvonka Prelogar iz Starega trga — Tanja Marinka Ristič iz Metlike — Marka, Mateja Šašek s Potovnega vrha — Gregori Nada Metelko iz Orli pri Sevnici — Mitja Branka Bohte iz Mirne — Sandro, Vlas Veselič iz Trebnjega — Barbaro, Marinko Brajer iz Jelševca — Suzano, Metka Dolamič iz Drnovega — dečka, Mirjana Mittek iz Sevnega pri Otočcu — Roka, Matja Butala iz Otovca — Mojca, Zdenek Jeler s Senovega — deklco, Jožica Srebrnjak iz Brusnic — Iztoka, Irena Struna iz Meniške vasi — Urško, Pavl Kralj iz Brusnic — Luka, Olga Bobič s S — Matejo, Magda Pušavec iz Trebnjega — Petra, Marjetka Femc iz Železnega pot Dobričur — Veroniko, Nada Kukec Tržiča — Mateja, Cvetka Klobučar Vel. Nerjaca — Urška, Ana Piskule Zbur — Jasmino, Hočevar Magdalena Dobrave — dečka, Dragica Kirinčič Ozlja — Ana, Sonja Mihelič iz Bečere vsi si — Janeza, Bernarda Dragoš iz Črnomlja — Boštjana, Nada Brajdič iz Zabjela — deklco, Jožica Kastelic iz Brusnic — deklco, Franciška Novak iz Zgornjega Lakenc — dečka.

IZ NOVEGA MESTA: Irena Mohorič s Ceste herojev 66 — Tino, Tatjana Filipovič s Trdinove 5 — Tino, Branka Galvoda iz Padersičeve 17 — Ziga, Matej Lužar, Pod Trško goro 92 — Grega, Nivenka Kastelec iz Gotne vasi 7 — Kalmen, Spomenka Davidovič iz Ul. Slavk Gruma 1/a — Dejana, Martina Džudovč iz Zagrebške 4 — Ivo, Mihaela Spreitzer Karlovske 3 — Luka, Irena Seruga, Majana Kozine 49 — Maksima, Slavica Ključar iz Vidmarjeve 8 — deklco Čestitamo!

Sprehod po Metliki

PRED VOJNO JE IMELA METLIKA skoraj za vsakega pijanca svoj gostilno. Tudi zdaj v Metliki ne manj šankov, bo jih pa, kot se govori in pravi, še več. V Vajdovi hiši na Mestnem trgu bo kavarnica, v nekdanji slaščičarni Jusufija še menda tudi Jusufi je kuč Kremeščevo hišo nasproti Badovinčev gostilne in tudi on ne namera mirovali. Ko bo vse to nared, bo treba poskrbeti samo še za goste, ki jih gotovo ne bo manjkalo, saj so Metličani znani po tem, da raje v gostilni kot doma.

Telefon za vsako gospodinjstvo

Sedaj je v metliški občini okoli 900 priključkov, čez dve leti pa jih bo lahko okoli 3000 — Doslej že 700 novih interesentov — Denar in delo

METLIKA — Med letošnjimi večjimi deli v metliški občini bo brez dvoma širjenje telefonskega omrežja. V tej belokranjski občini so si zadali nalogo, da do leta 1990 omogočijo vsakemu gospodinjstvu, da dobi telefonski priključek. Sedaj je v celi občini okoli 900 telefonskih priključkov, največ od tega v Metliki, medtem ko kar devet od trinajstih krajevnih skupnosti v metliški občin sedaj sploh nima telefona.

Akcijo za razširitev telefonskega omrežja so začeli lani in do sedaj je prijaviženih okoli 170 interesentov za telefon, ki so tudi že plačali svoj prispevek; v začetku je ta znašal 300 tisočakov, tisti, ki so se prijavi kasneje, pa so plačali že valoriziran znesek. Lani je šlo za material in nekatera že opravljena dela okoli 200 milijonov dinarjev, letos pa računajo, da bodo delo za telefonijo vredna kakih 250 milijonov dinarjev. Razširitev telefonskega omrežja je tudi v programu javnih del, ki se sofinancirajo iz samoprispevkov. V občini računajo, da bo, ko bo vsa stvar končana, v metliški občini možnih okoli 3.000 telefonskih priključkov.

Poleg denarja morajo bodoči naročniki prispevati tudi droge in opravljati večino zemeljskih del. Do sedaj so trasirane vse glavne zračne in zemeljske linije in postavljeni so drogovji. Vsa dela potekajo od končnega porabnika proti centralam v Metliki, na Suhorju in v Gradcu. V Metliki bo potrebna nova telefonska centrala za 2.500 priključkov, na Suhorju pa bo treba sedanjo centralo razširiti in povečati njeno zmogljivost. Po sedanjih cenah bi metliška centrala stala 700 milijonov dinarjev, razširitev

V računalniku bo tudi mleko

Knjigovodski center iz Črnomlja bo dobil zmogljivejši računalnik — Od knjigovodstva do kadrovske evidence — Širjenje računalniške kulture

ČRNOMELJ — Knjigovodski center že tri desetletja opravlja knjigovodska dela za tiste manjše delovne in druge organizacije, ki se jim ne izplača imeti svojega knjigovodstva. Sedaj je v Knjigovodskem centru zaposlenih 20 ljudi.

Leta 1986 je center nabavil prvi računalnik in od takrat opravljajo tudi računalniške storitve. »Za nakup računalnika smo združili denar GOK, Kmetijske zadruga, Integralov tozd Promet, Obrtna zadruga, skupščina občine, Rudnik Kanizarica in mi. Računalnik je pri nas, uporabniki pa imajo terminale, vseh je sedaj 20,« je povedal direktor Knjigovodskega centra Drago Ladešič. Že v dveh letih se je pokazalo, da je sedanji računalnik premajhen, saj je v Črnomlju potreb še za 10 do 15 dodatnih terminalov. Sedaj so tik pred nakupom večjega, zmogljivejšega računalnika, ki naj bi zadoščal za nadaljnjih 5 let.

Vrednost te naložbe je okoli 200 milijonov dinarjev.

»Sedaj opravljamo storitve za 45 delovnih in drugih organizacij ter zasebnikov, in sicer obračun osebnih dohodkov, vodimo finančno in davčno knjigovodstvo, knjigovodstvo osnovnih sredstev, pri nas je tudi hranišnokreditna služba pri Kmetijski zadrugi. Po nabavi novega računalnika pa bomo vodili še materialno knjigovodstvo, gradbene kalkulacije za GOK, obdelavo geodetskega področja, odkup mleka, kadrovske evidence pri uporabnikih in na ravni občine.« Po novem uporabniki ne bodo imeli več terminalov, ampak

osebne računalnike, s tem bodo razbremenili delo računalnika v centru, saj bodo uporabniki dopolnjevali vnašali podatke in svoje računalnike, popoldne pa jih bodo operaterji na centru obdelali v centralnem računalniku, tako da bodo imeli naslednji dan zjutraj uporabniki na voljo vse najnovejše podatke. Knjigovodski center je skupaj s sevniško Lskro in Črnomaljskim Beltom nosilec razvoja informacijskega sistema v črnomaljski občini.

»Razvoj informacijskega sistema in s tem naš center ima v občini gotovo bodočnost in perspektivo. Naša naloga je tudi, da širimo računalniško kulturo v naši občini, za računalniško izobraževanje mladih smo se povezali z osnovnimi šolami, Zavodom za izobraževanje in kulturo ter srednješolskim centrom. Tako skrbimo tudi za bodoče kadre. Z razširjenostjo naše dejavnosti bomo zaposlili dva nova strokovnjaka,« pravi Drago Ladešič.

A. B.

O PRITOŽBAH OBČANOV

RIBNICA — Občani se vedno pogosteje obračajo z različnimi pritožbami na občinsko komisijo za družbeni nadzor. Tako bo ta komisija na prihodnji seji razpravljala o pritožbi in predlogu občanke v zvezi z zemljiškimi zadevami ob gradnji ceste na Velike Poljane, ki še vedno niso zadovoljivo urejene. Obravnavala bo tudi podobno pritožbo občana z območja Mlake v Ribnici. Gre za nepotrebni sosedski spor, ki je nastal zaradi nedoslednosti v upravnem odločanju pristojnega občinskega organa za urbanizem in urejanje prostora ter varstvo okolja.

DEBELJAK PREDSEDNIK

RIBNICA — Občinski izvršni svet je na zadnji seji imenoval 6-članski usklajevalni odbor za pripravo na uvedbo novega samoprispevka v vseh krajevnih skupnostih v občini Ribnica. Za predsednika odbora je imenoval Janez Debeljak, ki opravlja dolžnost tajnika sveta krajevnih skupnosti Loški potok.

KOMU PRIZNANJE?

RIBNICA — Komisija za odlikovanja in priznanja občinske skupščine Ribnica je na zadnji seji sklenila, da je rok za vlaganje predlogov za občinska priznanja (Urbanova nagrada, priznanje občine Ribnica, plaketa 26. marec in častni občan) do 25. februarja, priznanja pa bodo podeljena na svečani seji občinske skupščine na sam občinski priznanek 26. marca. Komisija je sprejela tudi merila za podeljevanje državnih odlikovanj, občinskih priznanj in znakov OF, ker se je doslej dogajalo, da večini predlog ni bil v skladu z namenom, za kar se lahko posamezno priznanje podeljuje.

A. B.

miču in v viniškem kampu je bilo lani nekaj čez 25 tisoč nočitev, kar je sploh največ do sedaj, prejšnja leta to število ni nikoli preseglo 19 tisoč. Največ nočitev je bilo v črnomaljskem hotelu, 10.600, v viniškem kampu pa blizu 3.800, kar je za 80 odst. več kot leto poprej. Za petino se je povečalo tudi število tujskih nočitev, vseh je bilo dobrih 4.100; za nočitve so v lanskem letu iztržili 133 milijonov dinarjev.

Lani so prodali tudi največ hrane doslej, 172 ton, kar je za 11 odst. več

• Lani so investirali 220 milijonov dinarjev. S tem denarjem so dozdali črnomaljski hotel in tako dobili 22 novih ležišč, skupaj jih je sedaj 66, 53 v metliškem hotelu in 18 v penzionu Smuk; poleg tega so v hotelu Lahinja prenovili še 4 stare sobe, uredili restavracijo vrta in sanitarije. Sedaj pa je na vrsti razširitev in ureditev kampa na Vinici in ureditev kopalnice in manjšega kampa v Podzemlju. Idejna načrta sta že narejena, kamp na Vinici naj bi razširili od sedanjih 60 enot na 120, v načrtu je ureditev kuhinje, športnega igrišča, dostopov v Kolpo ter, če bo dovolj denarja, tudi gradnja štirih bungalovov. Ker sta obe krajevni skupnosti, Vinica in Podzemlje, nerazviti, imajo pravico do natečaja za zbiranje sredstev za nerazvite.

kot leto poprej, prodaja pijače pa se je zmanjšala prav za toliko, drugje po Sloveniji pa celo za 16 odst. Od leta 1982, ko so prodali skoraj 400.000 litrov pijače, se prodaja stalno zmanjšuje, najbolj pada prodaja vina, raste pa prodaja piva in brezalkoholnih pijač.

Čistilne naprave letos ne bo

Ribniška občina v načrtih območne vodne skupnosti — Čiščenje požiralnikov in strug potokov — Most čez Rakitnišičo — 228 milijonov za Ribnico

RIBNICA — Na nedavni skupščini Območne vodne skupnosti Ljubljana-Sava so sprejeli tudi plan dela za letos, ki na območju občine Kočevje predvideva za 108 milijonov dinarjev vzdrževalnih del na Rlnži in Kolpi za občino Ribnica pa za 228 milijonov dinarjev raznih vzdrževalnih del.

Vodja ribniške delegacije za skupščino OVS je takole opisal predvidena dela: »V načrtu je čiščenje požiralnikov Šmarjete, Rakitnišice, Tentere in na območju Goriče vasi; posek in čiščenje

li dela na Grdadolščici (Zapotok) in utrditev brežin na Bistrici pri čistilni napravi. Denarja za dela, ki niso v planu, ne bo, saj bo imela OVS letos celo manj denarja kot lani. Denar za most preko Rakitnišičice bo, pa tudi za ostale naše

• Lanski denar OVS za gradnjo čistilne naprave za Ribnico pri Gorici vasi je seveda (vsaj začasno) izgubljen. Zaradi protesta Goričevljanov je predvidena nova lokacija za ribniško čistilno napravo nekje za Eurotransom in v sklopu tega načrta bo potrebno očistiti strugo Bistrice na tem območju, za kar pa letos tudi še ni zagotovljenega denarja pri OVS. Tudi denar za gradnjo te čistilne naprave seveda pri OVS letos ni zagotovljen in bo v najboljšem primeru šele prihodnje leto.

ob strugah potokov, redna vzdrževalna dela pri zadrževalniku v Prigorici, vzdrževanje in ureditev potokov Sajevca, Tržišča in Rakitnišičice.

Naša delegacija je predlagala, da bi bilo treba pripraviti še tehnično dokumentacijo za ureditev Zapotškega potoka, zgraditi novi most preko Rakitnišičice, pri Dolenji vasi naj bi uredili še kanalizacijo za meteorne vode, na območju KS Sodražica pa naj bi dokonča-

Ivan Žunič

K pravniku po brezplačno pravno pomoč

Pomoč pri sindikatu

ČRNOMELJ — V lanskem letu je pravno pomoč pri občinskem sindikalnem svetu v Črnomlju iskalo 116 članov sindikata. Zadnjih osem let daje pravno pomoč v Črnomlju pravnik Ivan Žunič, sicer tajnik kulturne in telesnokulturne skupnosti. Kot rečeno, je Žunič lani obravnaval 116 primerov, kar je več kot leto poprej, ko jih je bilo 105.

Največ primerov je bilo s področja delovnih razmerij, in sicer 53, od tega 19 primerov zaradi razporejanja na delo, 14 delavcev je menilo, da se jim dela krivica pri osebnih dohodkih, zaradi delovnega časa oz. dopustov pa se je po pomoč obrnilo 13 delavcev. Medtem ko so bile prejšnja leta disciplinske zadeve vseskozi daleč na prvem mestu, za lani to ne velja več, takih primerov je bilo 16. Nenaadno pa se je povečalo število odškodninskih zadev, lani se je zaradi odškodninskih zahtev po pravno pomoč obrnilo 9 delavcev. Seveda gre tu za poškodbe pri delu, med katerimi so bile nekatere zelo hude, in za odškodninske zahteve.

Nasploh je vedno več primerov premoženjskopravne narave. Tisti časi, ko je bilo »greh« tožiti svoje podjetje, so, kot kaže, minili. V zvezi s temi zadevami je tudi nekaj po človeški plati precej žalostnih stvari. Ko je delavec zdrav, je vse v redu, ko pa se pri delu poškoduje, in to ne po svoji krivdi, pa se delovna organizacija izmika in zavlačuje postopek.

Največ delavcev, ki so se obrnili po pravno pomoč (okoli tretjina), jih je bila lani iz Rudnika Kanizarica, sledi GOK, zelo malo pa je bilo delavcev, zaposlenih pri zasebnih obrtnikih. »Vse več pa prihaja takih delavcev, ki jim niso bile kršene pravice, zlasti velja to za disciplinske primere,« pravi Žunič. »Zgodi se, da se stvari zapletajo po objavi razpisa. Tisti, ki so za to zadolženi, bi se morali o tem posvetovati prej, ko je razpis objavljen, pa se ga je treba držati.«

A. B.

Obetavne nove plošče

Trimove sendvič plošče

TREBNJE — Trebanjska Industrija montažnih objektov izdeluje poleg kovinskih konstrukcij, raznovrstnih sistem, kurilnih linij, kovinskih vrat in tehnoloških posod iz nerjavečih materialov tudi negorljive lahke gradbene plošče, polnjene za novotermom.

Proizvodnja »sendvič« plošč je stekla v Trimu leta 1975. V trinajstih letih so v tovarni proizvedli velike količine teh gradbenih elementov in hkrati iskali možnosti za nove izdelke. Tako so v preteklem letu v Trimu začeli proizvajati negorljive gradbene plošče. Kot polnilo so uporabili lamelirano stekleno volno novoterm; oblogi pa sta lahko iz aluminija, jeklene pločevine, kombinacije teh dveh pločevin, kombinacije z iverico ali drugimi materiali, odvisno od namembnosti plošč.

Plošče so si utirle pot na tržišče, ker je z njimi mogoče zelo hitro in enostavno sestaviti najkakovostnejše strehe, fasade, predelne stene, stropne in podobno. Strokovnjaki jih priporočajo predvsem za strešno kritino stanovanjskih hiš, stolpnice, proizvodnih hal, skladišč, garaž itd. Preizkusi so pokazali, da imajo plošče Trimoterm SNV, ki so lahko debele od 50 do 100 mm, vrsto dobrih lastnosti. Požarna odpornost plošče, debele 50 mm, je pol ure, pri 80 mm debeli plošči znaša celo uro. Toplotna prehodnost 80 mm debele plošče je K = 0,39 W/m²K. Plošča ima dobro parno zaporo, ki preprečuje, da bi se polnilo navlažilo. Take lastnosti plošč je s preizkusi potrdil ljubljanski Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij.

Proizvodne zmogljivosti v Trimu omogočajo izdelavo milijon kvadratnih metrov takih plošč na leto. Precejšnje količine bodo letos prodali na tuji trg. Sedemstočlanski kolektiv si bo s tem proizvodvom prav gotovo utrl pot v varnejšo prihodnost.

DUŠAN ZAKRAJŠEK

VEDNO VEČ IZOBRAŽENIH

RIBNICA — V ribniški občini je v zadnjem letu dni najbolj naraslo število zaposlenih z visoko, višjo in srednjo izobrazbo ter visoko kvalificiranih in kvalificiranih delavcev. Število delavcev z nižjo izobrazbo in nekvalificiranih delavcev je le skromno poraslo, število magistrov je ostalo enako, število polkvalificiranih delavcev pa je skromno upadlo. Resolucija predvideva za letos, da bodo še naprej zaposlovali mlade strokovnjake in izboljševali kvalifikacijski sestav zaposlenih, spodbujali bodo izobraževanje ob delu, dosledneje izvajali štipendijsko politiko itd. Število zaposlenih nameravajo letos povečati za 2 odstotka, vendar predvsem v gospodarstvu, medtem ko bodo skušali v družbenih dejavnostih število zaposlenih obdržati na lanski ravni ali pa ga na nekaterih področjih celo zmanjšati.

ODSLEJ GASILSKI SERVIS V TREBNJEM

Sporočamo vsem občanom Trebnje, da je gasilsko društvo Trebnje odprlo servis ročnih in prevoznih gasilskih aparatov S in CO₂. Servis je odprt vsak ponedeljek popoldne od 16. do 19. ure. Prav tako vsa obveščamo, da imamo na zalogi tudi gasilne aparate, namenjene za vsa gospodinjstva. Za nabavo aparatov se lahko ogledate vsak ponedeljek popoldne. Priporočamo se za obisk! GD Trebnje

P. P.

Vrste rezervistov se redčijo

V občini Trebnje usiha število članov rezervnih vojaških starešin

TREBNJE — Število rezervnih vojaških starešin v trebanjski občini upada. Le maloštevilni so novi člani, tako da nikakor z njimi ne morejo nadomestiti vrzeli potem, ko odidejo tisti, ki so prekoračili starostno mejo.

V dveh krajevnih organizacijah nimajo niti enega člana s činom višjega oficirja, kar nedvoumno potrjuje, da za pridobivanje podmladka še zdaleč ni dovolj narejenega. So primeri, da iz enot v rezervni sestavi JLA oziroma partizanskih enot ni predlogov, da bi desetarji napredovali v vodnike. Take predloge dajejo zaenkrat le teritorialci. Pri usmerjanju v šole rezervnih oficirjev in za desetarje naj bi poslej zaprosili za mnenje tudi druge družbene organizacije in društva, na primer radioamaterske klube, strelske družine, tabornike in planince.

Slej ko prej je idejnopolitično in strokovno izobraževanje temeljno področje delovanja občinske organizacije ZRVS. Doslej so lahko še kar zadovoljni z udeležbo na izobraževanju (70 do 75 odstotka!), skrbi pa, da krajevne organizacije same ne ukrepajo zoper nekatere rezervne starešine, ki se poživžgajo na tako izobraževanje.

Trebanjci še niso zadovoljni glede sodelovanja z mladimi. Sodelujejo na obrambnih dnevnih šol in tudi na drugih akcijah, če jih šole povabijo. Lani so predstavili vlogo in pomen rezervnih starešin tudi gojencem pri vzgoji ljudske

obrambe in družbene samozasčite na Lansprežu.

• Občinska konferenca ZRVS v Trebnjem je v minulem poldrugem letu zelo dobro, plodno sodelovala z občinskim sekretariatom za ljudsko obrambo in občinskim štabom za teritorialno obrambo. Brez njune pomoči številne akcije ne bi tako uspele, poudarjajo na OK ZRVS. Slabše pa je bilo, le občasno in premalo plodovito, sodelovanje z občinsko konferenco SZDL in borčevsko organizacijo, česar v prihodnje ne bi smeli dovoliti.

Drobne iz Kočevja

POSLEDICA — Pred meseci so predvsem borci na sestanku v Kočevju ostro obsodili pisanje 57. številke Nove revije. Zanimivo je, da so jo do takrat brali zelo redki, med njimi pa je bilo še najmanj prav borcev. Do tiste kritike je bralac v kočevski knjižnici sorazmerno hitro, občajno kar takoj, dobil v izposojeno Novo revijo. Po »uničujoči« kritiki pa novejših števil Nove revije v knjižnici ne dobiš, ker so neprestano izposojene.

GOVORILNICANI GARAJA — Pri kavarni Zvezda v Kočevju so že postavili novo telefonsko govornilnico. Prejšnjo je med polnočno vožnjo nekdo uničil, ko je trčil vanjo z avtom. Na sedanji z velikimi črkami po celi govornilnici piše TELEFON, da je ne bi spet kakšen polnočni voznik zamenjal za svojo garažo.

OTROŠKI PREIZKUSI — Novo telefonsko govornilnico so seveda med prvimi preizkusili kočevski otroci, ki jim ta pridobitev služi za zabavo in zapravljane denarja. Vendar so v telefonske razgovore uvedli nekatere novosti. Včasih so namreč spraševali po telefonu, če je tam bolnišnica za gole kure. Zdjaj pa so bolj uradni in se predstavi, da je tu postaja milice in da se pripravite, ker pridejo takoj na pregled stanovanja.

Ribniški zobotrebc

SMRT V VODI — Na cesti med Strmcem in Mramovim pri Velikih Laščah v bližini meje z občino Ribnica je prišlo 14. januarja do hude prometne nesreče, v kateri je umrl 38-letni Gabrijel Dečman iz Zamosta v občini Ribnica. Nesreča se je zgodila na magistralni cesti, ko je avto, ki ga je vozil 25-letni Vinko Debevc, treščil v mostno ograjo. Avto je padel v potok. Voznik in dva sopotnika so se rešili, Dečman pa je utonil.

IZTEKLA IMPREGNACIJSKA MASA — 32-letni delavec v Inlesovem tozdu v Prigorici Željko T. je 19. januarja prehitro odprl vrata vakuumske impregnirne naprave. Zato je v lovilni bazen izteklo 12.000 litrov impregnirne mase, 4.000 litrov pa še preko roba bazena po betonskih tleh. Škode je za okoli 1,5 milijona dinarjev.

KLIC RIBNICANA — Splet nas je klical po telefonu nekdo, ki se je predstavil le za Ribnicana, in potožil, da je Ribnica polna smeti po vseh glavnih ulicah. Razen tega je v Ribnici na vidnih mestih veliko stavb, ki se že kar same rušijo. Proti tej stramoti je treba nekaj ukreniti. O tem smo že nekajkrat poročali, a nič ne zaleže. Če je verjeti Delu, so doslej popravili le Miklovo hišo (Delo 19. januarja). Na to naše opozorilo smo dobili le odgovor, da je to čista laž, kar smo pa že sami vedeli.

Trebanjske iveri

TAKT — Sevniški ribiči RD heroja Maroka, ki gospodarijo z reko Mirno, bi želeli nekoliko več takta, se pravi vsaj narejene poslovne vljudnosti, od nekaterih direktorjev delovnih kolektivov iz trebanjske občine, ki so poglavitni onesnaževalci reke. Tisti, ki gradijo poslovni uspeh ob zanemarjanju varstva okolja, bodo tako in tako imeli vse krajšo sapo. Pri pomorih rib gotovo ne bodo nič privarčevali, pa če še tako zavlačujejo priznanje svoje krivde. Pravica je počasna, a zanesljiva. Upošteva tudi inflacijo.

ZELENA HIŠA — Stavba občinskih družbenopolitičnih organizacij in Rdečega križa v Trebnjem ima zeleno fasado, zato ji nekateri pravijo zelena hiša, tisti pa, ki se nekoliko bolj ozirajo na vsebino, ji rečejo kar rdeča hiša. Vsekakor je pohvalno, da je notranjščina stavbe dobila povsem novo, lepšo podobo.

EKSPERIMENT — O protinflacijskem programu imajo tudi Trebanjci zelo enotna stališča: o tem izdelku kratko malo menijo, da je zanič. Direktor gozdarjev Jože Falkner meni, da bi morali napraviti vse, da ta program ne bi bil eksperiment. »Ker se sicer ob polletju ne bomo imeli opirati na nikakršne sile, na svoje zanesljivo ne.«

Janez Senčar

poznati tudi proizvodnja, da lažje kalkulirajo, da se pozneje sklenjena pogodba izide v dobro izvajalca. Precej sveta je obredel Senčar, kjer je pač delal Trimo, saj mora biti na tekočino z dogodki od podpisa pogodbe do primopredaje objekta naročniku oz. investitorju. Zato je zraven že pri pripravi gradbišča, pozneje pa so potrebne tudi občasne kontrole, da odpravi pomanjkljivosti, če se pač kje kaj zatika. Najdlje, kar približno leto dni, je bil v vzhodni Nemčiji, v Leipzigu, večkrat pa tudi v Iraku, Libiji, Tunisu, Egiptu...

Za Egipt so v letu 1987 v Trimu računali na joint venture posle, toda za skupna vlaganja so bili Trebanjci zaenkrat še »prekratki«. V Libiji so gradili trafo postaje in dobre poslovne vezi so stkali z Energoinvestom. Trimo se je zmeraj pojavljal kot podizvajalec, prvikat pa je bil glavni izvajalec leta 1986 v Egiptu. Trimo je v arabskih deželah gradil hale za razne tovarne, farme in si je ustvaril ugled s kakovostjo del. Ta je odvisen od vseh delavcev Trima, pa tudi od izbire spediterjev, kooperantov, skratka od dobre organizacije, kar pa je skrb prav vodje projektov.

P. P.

DANES TOZDI IN NIKDAR VEČ — Na sindikatu vsaj pravijo, da zlatih časov ne bo več, zato je najdelavci politično z racionalnejšim organiziranjem. Tistim, ki vodijo referendume, je marsikje nerodno, saj se ni tako dolgo, ko so z argumenti od zgoraj utemeljevali prednosti tozdiranja. Časi se menjajo, v krizi pa je poglavitni argument dinar. Naj torej živi ukijanjanje tozdrov?

POHVALITE, KRITIZIRAJTE, PIŠITE — S temi besedami se uredništvo novega glasila, ki je te dni zagledalo luč sveta pri občinski Zvezi sindikatov, obrača na članstvo v prvi številki. Glasilo izhaja v 200 izvodih in ga naročniki dobivajo brezplačno. Njegov poglavitni namen je prebiti okostenelost ter s točnimi, pravočasnimi informacijami razgibati sindikalno delo. Tudi z imenom »Znamo, hočemo, zmoremo« izdajatelj opozarja na vsebino za današnje delo. V občini so namreč sprčo finančnih težav pokopali misel na delegatsko ali kako drugačno obliko obveščanja prebivalstva, sindikat se pa ne ni dal ugnati in poskuša s skromnejšo, cenejšo inacio.

JARA KAČA — S tem mislijo vozniki in pešci na dolgotrajno razkopavanje ceste od Brežic do savskega mostu in se sprašujejo, ali je delavcem zmanjkalo telefonskega kabla, ker se nikamor ne premaknejo. Vsak dan lahko zapade sneg in potem bo promet še bolj oviran. Optimisti se tolažijo, da velja počakati brez godrnjanja, če bodo pešci hkrati dobili enostranski pločnik.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 16. do 23. januarja so v brežiški porodnišnici rodile: Višnja Kotarski iz Klada — Boža, Janja Radeljka iz Krškega — dečka, Zlatica Duhančič iz Gazic — Primoža, Marica Stefančič iz Zasapa — Sanjo, Anica Novak iz Črešnjic — Branko, Marjana Žakšek iz Krškega — Tomaža, Sonja Horvat iz Prilip — Iztoča, Marijeta Kokalj iz Krškega — Aljo, Cvjetka Šošterič iz Drenja — Anjo, Jožica Budna iz Kalivca — Romana, Tatjana Molan iz Trebeže — Luka, Vidrinjija Novoselič iz Breganskega sela — Ido, Tezija Merc iz Zagreba — Roka, Ljubica Kos iz Gradne — Marija, Dragica Runtas iz Durbave — Valentina, Anica Matijašič iz Samobora — dečka, Mirjana Stojanovič iz Brežic — Marka, Jelisaвета Juh s Senovega — Moniko, Ana Milakovič iz Jalcana — Bojana, Višnja Kovarčević iz Mosteca — Sanjo, Jožica Bibič iz Krškega — Anito. Čestitamo!

Krške novice

NEVAREN ELEMENT — Po dolgotrajnem in skrbnem zbiranju podatkov smo odkrili, da se je v JE Krško vtihtopil skrajno nevaren element, ki mu je uspelo celo prebiti se na položaj šefa. Za sedaj se nimamo podatkov o njegovem delovanju znotraj elektrarne, zato pa tembolj vzbujajo skrb tisti, ki smo jih dobili s terena. Ta element ima namreč doma vinograd, ki ni dosti večji od tvojih srednje velike mize. In dosti vinogradu mu uspe pridelati kakšnih pet hektolitrov vina. Zadeva seveda ne bi bila sporna, če bi ne prodal kar šest hektolitrov vina, razliko, ki ostane, pa menda varčuje za svoje prijatelje. Zdej seveda vztrajno raziskujemo, kako temu tovarišu to uspeva. Glede na njegove sposobnosti bi zelo prišel prav zvezni vladi v Beogradu.

SAME SLABE IZKUŠNJE — Oh, s tem krškim nakupovalnim centrom imamo pa same slabe izkušnje! O tem, da ti iz diskontne trgovine, kjer ponavadi kupujemo večje količine, niti malo ne pomagajo pritožbenim nakupovalcem do avta, niti ni, da bi govorili. Zato pa se kupec lahko razbur, ko pride v drogerijo (ali kaj je že tam) in prosj, naj mu pokaže avtomobilske preproge. Pa reče prodajalka, ravno zatopljena v pogovor z znancom, da naj si jih kupec kar sam izvoli poiskati in ogledati. No, in potem gre kupec še v bife, kjer pa dobi občutek, da je v drogeriji pozabil na metlo. Ta bi prišla prav v bifeju, saj ga je treba tu in tam tudi pomesti.

Sevniški paberki

KOŠARICE — Morda bi nam kdo lahko pomagal pojasniti, kako to, da so v samopostrežnih trgovinah začele zmanjkovati celo košarice, v katere kupci nabirajo blago. Samo v Mercatorjevi samopostrežnici na Glavnem trgu je neznan kam zginilo 14 košaric. Trgovci domnevajo, da so kupci s slabim spominom košarice doma začeli uporabljati za skladiščenje sadja in krompirja. Seveda so to samo uganjanja. Točno bodo ugotovili vzroke za nenavadno zbirateljsko vneto možje postavke, če seveda ne bodo manjkajoče košarice čudežno priromale nazaj v trgovine tako, kot so izginile.

MOTOKROS DRUGIČ — Cestarijo so dreverod v Sevnici po daljšem času le spet obiskali in zdaj brežiški motokrosisti, ki smo jih vabili na vadbo po jamastih cestah v sevniški občini, ne bi imeli več pravega športnega užitka. Poročajo, da je po objavi bodice v prejšnji številki v prav tej rubriki znošnejša vožnja tudi po makadamu od Orehovega do Brega, krajši odsek od Loke proti Radečam pa bi še potreboval pridne roke in nekaj lopat. Bodo morali spet namesto celjskih in novo-mestkih cestarjev za to orodje poprijeti sami krajanj?

Ni samo telefon, je tudi voda

S samopriskevkom v KS Čatež veliko sami naredijo, vsega pa ne zmorejo

BREŽICE — Polaganje telefonskega kabla na odseku med Blagovnico Posavje in križiščem pri Budiču vzbuja ljudem onstran Save upanje, da se jim telefonija vendarle približuje, čeprav se zavedajo, da bo vsaj polovico interesov ostalo nekaj časa še brez priključka, ker je telefonska centrala v Brežicah premajhna.

»Predsednik sveta krajevne skupnosti Čatež Anton Baškovič upa, da bodo brežiško centralo kmalu povečali in s tem izpolnili pričakovanja 750 interesentov od Čateža do Krške vasi, Skopic, Velikih Malenc in Mrzlave vasi: Kabel od mostu do zdravilišča in Agrarije vrtnarije sta oba tozda že kupila, s polaganjem pa čakata, dokler ne bo natančno določeno, kako bo tekla avtocesta. Slaba telefonska povezava s Termami in Tozdom Cvetje je postala že velika poslovna ovira, zato v obeh kolektivih upajo, da se bodo težav lahko kmalu otresli.

Krajanj imajo precej načrtov, da bi jih lahko uresničili, zbirajo krajevni samopriskevki. Maja bo dve leti, odkar ga plačujejo, a dogovorili so se za pet let. Predsednik sveta je povedal, da bodo letos asfaltirali nekaj vaških poti na Čatežu in v Dvorcah, kjer bodo slavili tokrat svoj krajevni praznik. Iz zbrane denarja nameravajo plačati še načrte za razširitev pokopališča in gradnjo mrliške vežice. Postavili bodo tudi dve avtobusni postajališči, ki so ju planirali že za minulo leto v Prilipah in Dvorcah. Upajo, da jim bo letos uspelo napraviti pločnik na najverjetnejšem in najbolj prometnem delu ceste.

Po Baškovičevih besedah je za vse hribovske vasi onstran Save že najbolj

pereče financiranje lastnega vodovoda. Nekatere vasi, ki se napajajo iz Brežic, ostajajo večkrat brez vode, razen tega voda iz centralnega vodovoda ni najboljšja. Še slabša je tista iz vaških zajetij, zato se ljudje čudijo, da v občini ničesar ne ukrenejo, da bi bolje oskrbeli ta pre-

Anton Baškovič

del. Nekdo bi moral začeti in prepričani so, da bi vodna skupnost Dolenjske lahko velik del denarja, ki ga zdaj usmerja drugam, namenila za tukajšnje nerazvite predele. Po Baškovičevem mnenju naročajo geodetskemu zavodu preveč lokalnih vrtnj za krajevne vodovode, a misliti bi morali na to, da bi našli vire za

NATEČAJ ZA SOLIDARNOSTNA STANOVANJA

SEVNICA — Samoupravna stanovanjska skupnost občine Sevnica razpisuje natečaj za sestavo letnega prednostnega vrstnega reda upravičencev za pridobitev stanovanjske pravice na stanovanjih, zgrajenih s sredstvi solidarnosti in bivšega splošnega ljudskega premoženja (SLP) za področje Sevnice, ki vključuje tudi Blanco in Boštanj. Po prednostnem vrstnem redu bodo dodelili med letom izpraznjena solidarnostna stanovanja in pa stanovanja, kupljena v Krulevici in v Sevnici, in sicer eno garsonjero ter štiri enosobna stanovanja. Vloge sprejema stanovanjska skupnost do 19. februarja.

Zupanovim so složno pomagali

Samo v KS Šentjanž so za pogorelce dali 2,9 milijona din

ŠENTJANŽ — Predsednik sveta krajevne skupnosti Šentjanž, Janez Suštaršič, nam je sporočil, da ga je pogorelec Vinko Zupan iz Klada pri Krmelju, ki mu je požar pred kratkim uničil hlev s skoraj vso živino, zaprosil, da naj se v imenu njegove družine toplo zahvali vsem, ki so že prve dni priskočili na pomoč.

Poverjeniki so zbrali za 2,9 milijona din pomoči v vseh krajih Šentjanške krajevne skupnosti. Obiskali so več kot 400 gospodinjstev in le v dveh so odklonili pomoč. Ljudje so se odločili, da bodo Zupanovim pomagali tudi z lesom za ostreže novega hleva in prav tako z zidarskimi, tesarskimi in drugimi deli. Iz KS Svibno v sosednji občini Laško, kjer so se že izkazali ob gašenju požara, so sporočili, da je 28. novembra LD Svibno pripravljeno kadarkoli za udarniško akcijo. GG tozđ Žaga Sevnica, kjer je zaposlena Zupanova hči, je tudi obljubil pomoč v lesu za ostreže. 400 vreč cementa in kvadri za nov hlev so že v bližini pogorišča starega hleva v Kladi. To so dobili z naročilnico M-KK tok Kooperacija, ni pa še znano, ali bodo morali Zupanovi, ki so dolgoletni kooperanti, vse plačati. Skratka, solidarnostna akcija je že doslej povsem uspešna. Na današnji seji bo tudi sevniški občinski izvršni svet razpravjal, da bi dodelili Zupanovim kot perspektivni kmetski 2 milijona din enkratne pomoči.

P. P.

Posavje zahteva plin

Veliki porabniki naj že letos dajo nekaj denarja za gradnjo plinovoda

POSAVJE — Po informacijah medobčinske gospodarske zbornice se po plinovod za Posavje in Dolenjsko v Rogaški Slatini obrnili v Krško ter v Novo mesto, v Krškem pa bi se en korak odcepil proti Radečam. Interesna skupnost za tehnico dokumentacijo te trase že letos nekaj denarja, vendar mora tudi poskrbeti za dopolnitev prostorskega in ekonomskega dela plana SR Slovenije. Bodoče velike porabnike plinske energije iz Posavja je izvršilni odbor zbornice na zadnji seji pozval, naj že v letošnjih investicijskih planih dokažejo svojo pripravljenost za sofinanciranje plinovoda.

Zdej je vsem jasno, da plina ne bodo dobivali iz Alžira, kar zveza ni zagotovila plačevanja v devizah. Že potek trase kaže na to, da bo plin pritekalo iz Sovjetske zveze, zato naj bi interesna skupnost povečala dogovorjene količine za posavske in dolenjske porabnike. Če to ne bo mogoče za vse interese, naj bi količine povečevali postopoma.

J. T.

Senovo dobiva lepšo podobo

Osrednji kanal od Brestanice do Senovega ter do Save bo dograjen do konca leta

SENOVO — Že na prvi pogled deluje Senovo kot dokaj reven rudarski kraj, kjer človek ne dobi občutka, da je bilo v zadnjih letih zgrajena kaj novega. S takim stanjem niso zadovoljni tudi v vodstvu krajevne skupnosti, zato so seveda z obema rokama pozdravili pobudo občinskih teles za skupen sestanek z združenim delom in interesnimi skupnostmi materialne proizvodnje.

Na tem sestanku so se skušali dogovoriti najprej o tem, kakšen je interes organizacij združenega dela za stanovanja, ki jih bo novomeški Pionir na Senovem gradil za trg. Tudi to pot se je izkazalo, da bi združeno delo stanovanj potrebovalo, zlasti pa bi na Senovem potrebovali stanovanja za zdravnike, učitelje, vendar pa primanjkuje denarja. Inflacija namreč hitreje narašča kot obseg sredstev za stanovanjsko gradnjo. Kljub temu so predstavniki združenega dela zagotovili nakup stanovanj, za občinsko izobraževalno skupnost, za zdravstveno skupnost pa so menili, da bi morali glede stanovanj voditi skupno politiko.

Posebej pomembno vprašanje, ki so se ga na tem sestanku lotili, pa je gradnja komunalnih naprav. Kot prvo nalogo so si na tem področju zastavili gradnjo

kolektorja od Brestanice do Senovega. Gradnja kolektorja (osrednjega kanala skozi naselje) se je sicer že začela lani novembra in bo predvidoma končana do letošnjega marca ali aprila. Denar za pokritje naložbe pa bodo morali še zbrati in dogovorili so se, da bo združeno delo prispevalo malo manj kot trideset potrebnega denarja. Računajo, da bo kolektor zgrajen dokončno do konca leta, ko ga bodo pripeljali do Save. Tam bo seveda treba zgraditi čistilno napravo za naselje, medtem ko bodo organizacije združenega dela bržkone morale graditi vsaka svojo čistilno napravo.

V krajevni skupnosti računajo, da se bodo po izgradnji kolektorja lahko lotili urejanja kraja. Predvsem naj bi uredili cesto in to v celotni dolžini od Brestanice do Senovega, v krajevnem središču pa tudi pločnike in vse drugo, kar spada k urejenemu kraju. Letos bodo asfaltirali tudi nekaj drugih cest, tako na primer cesto proti Kladiju in Jablanici, ponekod bodo položili zaporno plast asfalta itd. Skratka, krajanje senovske krajevne skupnosti čaka letos veliko novih del pa tudi precej novih pridobitev.

J. S.

Se začenja bitka za varčevalce?

Z vlogami zaposlenih bi si podjetja zmanjšala izdatke za kredite

Inflacija že dolgo spodbuja zavravljanje, vendar varčni Slovenci še vedno vlagajo svoje prihranke v banko in se obenem jezijo, da od tega nič nimajo, sploh pa ne od tistega denarja, ki ga od plače pustijo nevezanega na knjižico. Odkar so krediti tako dragi, so celo delovne organizacije vrgle oko na hranilne knjižice zaposlenih. Zelo hitro so ocenile, da bi delavci lahko varčevali kar pri njih. Koristi bi imeli oboji. Varčevalcem bi izplačevali višje obresti kot banka, za denar, ki bi ga zaposleni posodili podjetju, pa bi si delovne organizacije prihranile visoke bančne obresti. V velikih kolektivih z nekaj sto ali celo tisoč zaposlenimi bi se na tak način zbralo v letu dni kar precej denarja za premoščanje sprotih težav.

S svojimi argumenti prihaja v teh razpravah na dan tudi banka. Varčevalcem v banki daje namreč garancijo za hranilne vloge država, v delovni organizaciji pa bi ob večjem gospodarskem pretresu lahko ostali vlagatelji praznih rok. Toda gospodarstveniki ne nameravajo varčevalcev v celoti vezati na delovni kolektiv, pač pa le s četrtino ali petino mesečnega dohodka. To pomeni, da bodo delavci še naprej prejeli del dohodka na bančno knjižico in zadržali pravice, ki jim gredo iz tega.

Tovrstna razmišljanja varčevalcem lahko samo koristijo, saj so sprožila tudi odzive pri banki, kjer prav tako napovedujejo novosti. Ena od teh je možnost za enomesečno vezavo denarja, vendar občani želijo, da bi banke poenostavile poslovanje, saj ljudje zapravijo ogromno časa za čakanje v vrstah pred okenci. Vsaj za dvije denarja bi morda sčasoma kazalo tudi pri nas vpeljati bankomate na ulicah.

J. TEPPEY

TELEFON V VSAKO DRUGO GOSPODINJSTVO

BUČKA — Prejšnji četrtek so delavci novomeškega PTT podjetja nadaljevali priključevanje večine preostalih telefonov 51 naročnikom, ki so nanje potrežljivo čakali po uspešnem lanskem zaključku akcije za razširitev telefonskega omrežja v celotni krajevni skupnosti Bučka. Priključevanje bodo končali še ta teden in tedaj bo zvonil telefon v vsakem drugem gospodinjstvu, saj bo vseh priključkov 67. Omrežje na Bučki so zgradili pretežno s samopriskevkom, z udarniškim delom in drugimi prispevki krajanov. V KS Bučka posej seveda ne bo vasi ali zaselka, ki ne bi imel telefona.

Tako je, če ljudje sodelujejo

V krajevni skupnosti Boštanj »prehitvejo« program krajevnega samopriskevka — Zelo marljivi v vseh 12 vaških odborih — Pričakujejo elektrarno

BOŠTANJ — »V boštanjski krajevni skupnosti je izjemno dobro sodelovanje krajanov pri različnih akcijah. Marsikdo se kar ne more načuditi, s koliko zanosa naši ljudje udarniško delajo in še prispevajo denar ali material, da bi čimprej zaključili določena dela. Zato nas v vodstvu KS sploh ne preseneča, da smo v približno dveh letih od uvedenega krajevnega samopriskevka močno presegli načrtovani program,« pravi tajnik KS Boštanj Rudi Dolenc.

Da so Boštanjčani zelo uspešno sklenili tudi leto 1987, gre potemtakem zaslug pripisati kar krajanom, ki so s svojim delom in prispevki tudi petkratno oplenili vloženi denar. Pozabiti pa ne kaže niti načrtnosti, s katero se lotvajo vseh večjih akcij, saj imajo potrebno dokumentacijo največkrat že leto pred pričetkom del. Vodstvo KS ne razpolaga z denarjem, ampak svet krajevne skupnosti le usklajuje akcije, ki jih vodi katerikoli izmed 12 vaških odborov. In prav vsi vaški odbori so v roku izpolnili vse svoje programe, nekateri pa so opravili tudi akcije, ki naj bi bile končane leta 1989 in 1990, se pravi ob izteku plačevanja samopriskevka.

Oglejmo si nekatere pomembnejše dosežke preteklega leta v boštanjski krajevni skupnosti. Tako so postavili večino izmed 15 novih avtobusnih postajališč, le ob magistralni cesti bodo postajališča uredili spomladi. Lani so zelo dobro izkoristili mladinsko delovno akcijo v Jablanici za gradnjo vodovoda. Odpravili so vsó škodo na komunalnih napravah pri gradnji daljnovidov. Še več: ljudje so ceste, vodovode in kanalizacije ob popravilu pravzaprav

temeljito obnovili in izboljšali. Seveda, saj odškodnina investitorja daljnovidov — Savskih elektrarn brez dela in prispevkov krajanov še zdaleč ne bi zadoščala.

Asfaltno prevleko so dobile Puše, Žaga in Zapuže. Ljudje so ob tem polepsali tudi okolico svojih domačij in asfaltirali veliko dvorišč. Povsem novo

Rudi Dolenc

makadamsko cesto so zgradili na Presko, kjer so se vaščani razveselili še telefonije. S telefonskim omrežjem je prepredena že celotna krajevna skupnost; telefona ni le v zelo majhnih zaselkih z 2

»Če je bila najpomembnejša nalozba lani in sploh v tem srednje-ročnem obdobju izgradnja večnamenskega doma na Logu, bo letos precejšen zalogaj tudi gradnja mrliške vežice v Boštanju. Zelo budno pa bomo spremljali priprave na gradnjo HE Boštanj. Ljudje na Kompoljah in Šmarčni se bojijo za svojo pitno vodo zaradi višje podtalnice, v Dolenjem Boštanju in Boštanju pa se strinjajo s ponujeno inacio dostopne ceste iz Sevnice v Boštanj,« pravi Rudi Dolenc.

do 3 hišami. Lani so obnovili tudi vodovod v Gaberju in pripravili vse potrebne papirje za gradnjo mrliške vežice.

P. PERC

Slovenija Moja dežela.

Radi bi dosegli nekaj več

V trebanjskem komornem zboru poje 25 pevcev in pevk — »Kvaliteto bomo še izboljšali,« pravi Mitja Prijatelj

TREBNJE — V Trebnjem je z zborovskim petjem podobno kot se v prenekatem kraju na Dolenjskem: nikoli niso mogli biti brez zboru, toda le malokateremu zboru je bilo usojeno daljše življenje in so se člani včasih razšli že po nekaj letih skupnega prepevanja. Tudi kar zadeva kakovost, niso vsi pretirano blesteli, saj se je celo najboljšim komaj posrečilo, da so se prebili nad občinsko povprečje. Kaže pa, da se je sedanj, ki se imenuje komorni zbor, že na začetku delovanja odločil, da ne bo delil usode predhodnikov, temveč dosegel nekaj več. Da zbor, ki ga vodi Igor Teršar, študent tretjega letnika klavirja in kompozicije, res goji take ambicije, je sam potrdil z nedavnim celovečernim koncertom, s katerim je tudi proslavil prvo obletnico delovanja. Prireditev je potekala ob nabito polni dvorani trebanjskega kulturnega doma, to dejstvo pa napepljuje na ugotovitve, da si je zbor že na začetku ustvaril tudi svoje občinstvo.

»Res smo lahko zadovoljni, saj nam je to v veliko spodbudo in moralno oporo pri nadaljnjem delu,« pravi Mitja Prijatelj, ki ga je zbor za ustanovnem sestanku izbral za svojega predsednika. »Toda ob takšnem delu, za kakršno smo se odločili, uspeh ni mogel izostati,« nadaljuje. »Najprej bi poudarilo, da v zboru nismo sami začetniki, saj so že na ustanovni sestanku prišli nekateri, ki so prej peli v Trimo v zboru, potem pa so se vključile še tri članice noneta Carmen, ki je medtem prenehala obstajati. Ob tem tudi ne gre prezreti, da smo v zboru, ki šteje 25 ljudi, sami mladi, povprečno stari nekaj nad dvajset let, in da je v vseh poleg velike pevске strasti tudi želja, da bi uspeli. Oboje se kaže že na vajah, ki jih imamo dvakrat na teden in so vsakič izpeljane z najmanj 90-odstotno udeležbo. Ob takšni zagnanosti in discipliniranosti prav gotovo tudi zborovodji ni težko delati, čeprav je zelo zahteven. Zahteven pa mora biti, če bi bil popustljiv, prav gotovo ne bi v tako kratkem času dosegli tega, kar smo: v letu dni naštudirali osemnajst pesmi in se s šestnajstim predstavili na koncertu.«

Ob ustanovitvi se je zbor imenoval mešani mladinski pevski zbor. Prvič se je javnosti predstavil že po treh mesecih dela, in sicer je nastopil v okviru prikaza dejavnosti

Kulturno-umetniškega društva Pavel Golia kot ena njegovih novih sekcij. Pod tem imenom je kmalu zatem sodeloval na občinski pevski reviji v Trebnjem, kot mladinski zbor pa tudi nastopil zadnjikrat. Prof. Miro Kokol iz Ljubljane, ki ga je poslušal, je predlagal, naj se zaradi manjšega števila članov in predvsem zaradi načina interpretacije preimenuje v komorni zbor. Ta predlog so sprejeli, tako da se je zbor že na medobčinski reviji v Novem mestu predstavil s novim imenom. Do samostojnega koncerta ob prvi obletnici je zbor nastopil kakih desetkrat. Zlasti se je odzival na vabila iz delovnih organizacij, ki so pomagale pri nabavi novih oblek za pevce in pevke.

Mitja Prijatelj: »V komornem zboru smo člani najrazličnejših poklicev od dijakov in študentov do pravnikov in inženirjev. Pet nas je, ki delujemo tudi v trebanjski godbi.«

Kaj pa načrti, nadaljnje delo? »Radi bi ponovili koncert in gostovali po Dolenjski in tudi v drugih krajih, ob tem pa študirali nove pesmi, tako da bi dosegli najmanj repertoarja že letos dodali deset ali kaj več novih pesmi. Gojimo ljudske, priredbe ljudskih in umetne pesmi ter črnske in črnske duhovne pesmi, tem pa bi radi dodali še nekaj lažjih za priloznostne nastope. Naš glavni cilj pa je seveda, da bi kvalitetno še napredovali, morebiti,« poudarja Mitja Prijatelj, »se nam bo kdaj posrečilo, kar se drugim ni, da bi namreč postali tako dobri, da bi šli lahko na Našo pesem — republiško tekmovanje pevskih zborov v Mariboru.«

I. ZORAN

Ves februar praznik kulture

V Novem mestu bo 8. februarja praznična akademija, v celoti posvečena Prešernu — V okviru slovenskega kulturnega praznika še likovne in druge razstave, v Narodnem domu pa bodo odprli restavratorsko delavnico

NOVO MESTO — V novomeški občini bodo tudi letošnji slovenski kulturni praznik počastili s številnimi prireditvami. Najpomembnejše bodo v Novem mestu s tem, da praznovanje ne bo zoženo na dan ali dva, temveč bo potekalo skoraj ves februar.

• **Osrednji dogodek bo praznična akademija v ponedeljek, 8. februarja, ob 20. uri v Domu kulture.** Na njej bo Dolenjski oktet zapel nekaj uglasbenih Prešernovih pesmi, nekaj značilnih Prešernovih pesmi bodo recitirali novomeški recitatorji, glasbeniki bodo predstavili skladbe iz Prešernovega časa, baletna skupina iz glasbene šole pa bo predstavila Prešernovo pesem Pod

oknom z baletnimi oziroma plesnimi gibi. Pred akademijo bodo v Fotogaleriji odprli razstavo umetniške fotografije novomeških fotografov. Na praznični dan bo v dogajanje vključen tudi novomeški pihalni orkester, ki bo, če bo to dovoljevalo vreme, že popoldne začel svojo »igralno povorko« izpred glasbene šole na Glavni trg, kjer bo izvedel nekaj skladb, nato pa bo krenil na Prešernov trg in pred Domom kulture igral vse do začetka prve prireditve v njem — do otvoritve foto razstave.

• **Z nekaj prireditvami se bo v praznovanje vključil tudi Dolenjski muzej.** Tako bodo bržčas že pred 8. februarjem v mali dvorani Dolenjske galerije odprli

razstavo Jakčevih upodobitev Prešernovega Krsta pri Savici, v veliki dvorani pa bodo odprli del razstave akademске slikarke Vide Slivnik-Belantič, hkrati pa del razstave te umetnice tudi v Krkimi galeriji v Ločni. V recepciji muzeja bodo razstavili nekaj na Prešerna in slovenski kulturni praznik nanašajočega se gradiva, ki ga hrani oddelek NOB.

• **V Studijski knjižnici Mirana Jarca bodo 11. februarja odprli razstavo knjižnih izdaj Prešernovih poezij in literaturo o tem velikanu našega Parnasa.** Ob otvoritvi bo tudi zanimivo predavanje o Prešernu.

• **Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine bo prav za kulturni praznik prišel do pomembne pridobitve.** To bo restavratorska delavnica, ki jo urejajo v spodnjih prostorih nekdanjega Narodnega doma oz. starega Doma JLA. Delavnica bo imela 8. in 9. februarja dan odprtih vrat, obiskovalci pa bodo lahko prisostvovali demonstraciji restavriranja umetniških del in se sicer širše seznanili z dejavnostjo, ki jo opravlja omenjeni zavod.

I. Z.

Pevski zbor IMV slavi

10-letno delovanja bo proslavil s samostojnim večernim koncertom v Novem mestu — Pevce ves čas vodi Slavko Rauch

NOVO MESTO — Mešani pevski zbor IMV praznuje 10-letnico delovanja. Jubilej bo proslavil s celovečernim koncertom, ki bo v petek, 12. februarja, ob 19.30 v novomeškem Domu kulture. Obenem bo to tudi ena od prireditev v počastitev slovenskega kulturnega praznika.

Zbor bo na koncertu zapel petnajst pesmi. Prvi del večera bo obsegal pesmi skladateljev iz raznih obdobij, od renesančnih do današnjih. Tako bodo poslušalci lahko prisluhnili skladbam od Gallusovih do Srebotnjakovih, če omenimo le slovenske avtorje. V drugem delu prireditve pa bo zbor predstavil v glavnem priredbe narodnih pesmi.

Koncert bo nekakšen prerez skozi dejavnost zboru oziroma skoz njegov repertoar, ki so ga pevci naštudirali v teh desetih letih. Repertoar pa je dokaj obsežen, saj je zbor od ustanovitve nastudiral kar blizu 100 pesmi, ves čas pa tudi veliko nastopal.

V kroniki zboru je napisano, da so pevci IMV nasopili prek osemdesetkrat ali povprečno osemkrat na leto. Seveda bi bilo letno povprečje lahko še višje, če ne bi upoštevali prvega leta delovanja, ko se je zbor predstavil javnosti vsega trikrat, in leta 1984, ko je nastopil le štirikrat.

Tako malo nastopov v omenjenem letu je bilo posledica krize. Ta se je sicer večkrat pojavljala, še posebej pa so jo občutili, ko so iskali nove pevce in pevke, da bi se glasovno pomladili. K pomladitvi je zbor težil zato, da bi bil kos tudi zahtevnejšim skladbam in da bi kakovostno napredoval.

Največkrat je zbor zapel delavcem IMV, in to v samem Novem mestu, na Gorjancih in v krajih, kjer so tožili IMV. Bil je reden gost na prireditvah v Domu JLA, se odzival na vabila dolenjskih in posavskih prirediteljev itd. Redno se je udeleževal pevskih taborov v Šentvidu pri Stični in nastopal tudi na vrsti drugih srečanj in revij, ki so bile tačas na Dolenjskem.

Mešani zbor IMV od prvega dne vodi Slavko Rauch, ki poučuje glasbo na grški osnovni šoli. Sam pravi, da ga je k temu, da je postal zborovodja, spodbudil takratni ravnatelj te šole Miroslav Vute. »Ponudbo sem takoj sprejel, čeprav je bilo treba zbor šele osnovati,«

• **V mešanem pevskem zboru IMV je od začetka do zdaj prepevalo 82 pevcev in pevk. V jubilejnim letu je zboru zvestih še 35. Ti bodo 12. februarja tudi izvedli koncertni program pod taktirko Slavka Raucha.**

se spominja. »Če tega ne bi storil, bi mi bilo še zdaj žal. V meni bi ostala velika praznina, ki pa bi jo takrat občutil še bolj zato, ker sem, preden sem se preselil na Dolenjsko, vodil zbor na Notranjskem.«

Delo z zborom ni bilo vedno lahko. »Toda trdo delo, za katerega smo se odločili, se je izplačalo. Izboljšali smo pevsko tehniko in interpretacijo, zbor pa pomladili kar z nekaj člani. Nastal je iskren, tovariški pevski kolektiv,« z zadovoljstvom pripoveduje zborovodja Rauch.

I. Z.

Slavko Rauch: »Nikoli mi ni bilo žal, da sem prevzel mešani zbor IMV.«

MIRNOPEČANI BODO IGRALI

MIRNA PEČ — Gledališka skupina tukajšnjega kulturnega društva bo spet stopila na oder z novim delom. Tokrat so se odločili naštudirati ameriško komedijo Kukavičje jajce avtorjev Irme in Walterja Firner. Tridejansko je režiral Anton Kos. Predpremiero bodo imeli prihodnji petek, 5. februarja, ko bodo igrali za upokojece, premiera pa bo v nedeljo, 7. februarja, popoldne.

I. Z.

»BUTALCI« ZA MLADI ROD

NOVO MESTO — Sredi februarja bo v Novem mestu gostovalo gledališče Vrba iz Vrbe pri Zalcu z »Butalci«, igrski, ki je nastala na podlagi istoimenskega dela našega mladinskega in humorističnega pisatelja Frana Milčinskega. Novomeški prireditelji namenljajo to gostovanje oziroma predstavo mlajšim obiskovalcem.

Lani je brežiška matična knjižnica kupila 2808 novih knjig, med katerimi je bilo več strokovnih in poljudno pisanih del kot prejšnja leta. Knjižnica je naročena na 74 naslovov periodičnega tiska. V minulem letu je izposodila 71.551 knjig in 1.466 časopisov. Obiskovalcev je imela 28 tisoč, novih članov 414. Številke kažejo na večji prodor knjige med bralce kot pred leti. Položaj se je zasul najbrž tudi zaradi manjše kupne moči prebivalstva. Poleg tega se po besedah Mije Šebekove večja potreba šolske mladine po strokov-

I. Z.

SEKSTET GABT IZ MOSKVE

NOVO MESTO — Ljubiteljem glasbe v Novem mestu se spet obeta vrhunski glasbeni dogodek. V četrtek, 11. februarja, torej natančno čez dva tedna, bo namreč v tukajšnjem Domu kulture gostoval sekstet GABT, ki deluje v okviru moskovskega Boljšoj teatra. Prireditelji so obisk te glasbene skupine sicer načrtovali že prej, vendar pa se jim je šele tokrat prižgala zelena luč.

IZŠLE SO STEZICE

NOVO MESTO — Spet so izšle Stezice, glasilo učencev Srednje šole pedagoške in tehniško-naravoslovne usmeritve v Novem mestu. Osrednji prispevek govori o liriki Ivana Zorana. To je pravzaprav referat, ki ga je o tem novomeškem pesniku in enem od osnovevalcev Stezice pred tremi desetletji in pol (na gimnaziji kot predhodnici »zdašnje srednje šole«) napisala učenka 4. d Barbara Zoran. Sicer pa sodelavci tega lista v zdajšnji številki pišejo o najrazličnejših dohodkih, ki so se zvrstili na šoli, o svojih popotovanjih, obiskih v kulturno znanih krajih, poročajo, kaj so doživeli doma itd. Seveda se tisti, ki v njih bije literarna žilica, predstavljajo z literarnimi, predvsem pesniškimi prispevki. Zajetno število ko natisnili v Tiskarni Novo mesto.

DVE RAZSTAVI

RIBNICA — Te dni se z razstavama v ribniškem Domu JLA predstavljata amaterska slikarja Milorad Ljubisavljević iz Novega mesta in vojak Balint Silard iz Beograda. Ljubisavljevićeve slike so polne vedrine, optimizma in življenjske topline. Balint v svojih delih odklikava nemir in duh sodobnega načina življenja. Prva razstava bo odprta do 10. in druga do 4. februarja. M.

G-č

Stražani med prvimi na odru

Minulo soboto pripravili krstno predstavo komedije »Dva para se ženita«, s katero nameravajo tudi gostovati — Premiera pred številnim domačim občinstvom

STRAŽA — Vsebinska tridejanka Dva para se ženita, komedije Dobskega, je v najkrajšem opisu taka:

Na srednje veliki in trdni kmetiji teče življenje v vsakdanjem ritmu. Glavna dela opravljata že malo priletna hlapec in dekla, hlače v hiši pa nosi gospodinja. Vedno je zraven tudi stara teta, ki pometno svetuje in razvzrova kočljive situacije. Gospodar in gospodinja pa imata tudi hčerko edinko, in ko je ta dovolj stara za moštitev, ji izbere vsak svojega ženina: on gruntarja, ki se hvali, da premore daleč naokoli največ krav, prašičev, kokoši in denarja na banki, ona veletrgovca, mestno uglednega gospoda, ki se povrh vsega vozi šez avtom. Oba ji zatrjujeva, da ji želita srečo in blagostanje, v bistvu pa jo tako prodajata, ker imata vsak svoj račun. Vse na misel jima ne pride, da bi hčerko vprašala, ali sta ta ženina pogodu tudi njenemu srcu. Med staršema pride do prepira, kateri ženin bo dobil njuno hčer, ki ju v tem barantanju imenujeta vsak za svojo lastnino kot stol ali mizo, in ker nobeden noče popustiti, je celo njun zakon pred razdorom. Slednjič se vmeša teta, ki je spregledala prave namere snubcev, in zahteva, da se ženina podredita njeni preizkušnji. Hipnotizirana izpovevta, zakaj se pravzaprav potegujeta za roko tega dekleta: gruntar bi rad prišel do denarja, da bi poravnal velike dolgove,

veletrgovec pa sploh ni to, za kar se je predstavljal, ampak navaden slepar. To pa je trenutek, ko naposled svojo zablodo spregledata tudi starša. Zgodba ima srečen konec, pravzaprav dva: hčerka edinka dobi za ženina tistega, ki si ga je izbrala njeno srce, vzameta pa se tudi hlapec in dekla, ki je med njima tudi ves čas telesa ljubezen, a ker je imel on svoje muhe, sta z zaroko odlašala.

To zgodbo so Stražani minulo soboto v živo videli na svojem odru, komedijo jim je predstavila gledališka skupina domače Svobode, ki je tako tudi med prvimi ljubiteljskimi odri v novomeški občini pripravila premiero v tej sezoni. Igro so člani straškega kulturnega društva naštudirali in izvedli povsem z domačimi močmi. Režijo je tudi tokrat izpeljala Danijela Kržan, neutrudna kulturna delavka, ki je tudi glavno gonilo prebujenega gledališkega življenja pod Srebotnikom, na odru pa so se vsaj za lokalne razmere že preizkušeni igralcem pridružili trije ali štirije novinč, torej taki, ki so tokrat sploh prvič stopili na oder in pred občinstvo. Gledalci, ki so v pravem pomenu napolnili

dvorano do zadnjega kotička (v dvorano so morali prinesiti več dolgih klopi), med obiskovalci pa je bila pretežno mladina, so bili priča v povprečju dokaj dobri igri, čeprav mestoma nepričljivi. Toda najpomembnejše je, da so se dve uri in pol zabavali. Tolikšen obisk pa je spodbuden tudi za samo gledališko skupino, ki bo poslej prav gotovo delala še prizadevneje. Bržkone pa se bo odločila tudi za ponovitve tega dela na domačem odru in na gostovanjih.

I. Z.

Jubilej slovenske osnovne šole

Enotna osemletna osnovna šola je bila prva pomembna pridobitev osnovnošolske reforme pred 30 leti — Jubilej bodo proslavili delovno s posvetovanjem

Letos mineva trideset let, kar se je na Slovenskem začela osnovnošolska reforma, katere prva in najpomembnejša pridobitev je bila (in tudi ostala) enotna osemletna osnovna šola. Začetek te reforme resda ne sega v sivo davnino, komaj v polpretekli čas, kot bi rekli zgodovinarji, vseeno pa gre za jubilej, ki ne sme mimo. Tako so menili tudi v Zvezi društev pedagoških delavcev Slovenije, kjer je vzniknila zamisel, da bi 30-letnico enotne osemletke proslavili s strokovnim posvetovanjem. Medtem je že odločeno, da bo posvetovanje na začetku novega šolskega leta, torej septembra 1988, in sicer v Ljubljani.

Glavni namen posvetovanja, ki se ga bodo poleg šolnikov, šolskih svetovalnih služb, strokovnjakov s področja vzgoje in izobraževanja ter drugih posameznikov udeležili tudi raziskovalci in predstavniki najrazličnejših organizacij, je, da bi celostno osvetlili zasnovo, dosežke in stanje v naši osnovni šoli ter nakazali možne poti za njen nadaljnji razvoj. Na dnevnem redu bodo vprašanja vsebinske in organizacijske zasnove šole, razvoj samoupravljanja in

podružbljanja osnovne šole vse do položaja učencev kot subjektov vzgojno-izobraževalnega dela. Osvetlili pa bodo še vrsto drugih zadev, kot npr. uvajanje sodobnih oblik, metod in vsebin v izobraževalni proces, vse do vloge, ki jo ima osnovna šola v celotnem šolskem sistemu kot osnova vsega.

Seveda bo posvetovanje vsebinsko dovolj široko, da bodo lahko prišla do izraza najrazličnejša vprašanja, ob rednem tudi tako imenovano večerno (tudi

osnovnošolsko) izobraževanje odraslih, izobraževalni procesi v predšolski vzgoji od vrtec do vključitve v obvezno osnovno šolanje. Poleg tega naj bi beseda tekla tudi o šolstvu drugih narodnosti in etničnih skupnosti, ki živijo pri nas, še posebej pripadnikov italijanske in madžarske narodnostne skupnosti.

Namen posvetovanja pa nikakor ne bi smel biti ta, da bi izvrtil kaj dobrih in kup slabih strani naše osnovne šole, da bi se ob njih ali naslanjali ali zmrdovali, pač pa, da bi vse dobre izsledke zlasti uporabiti pri nadaljnjem delu in se vse slabih izogibali. Takšno ravnanje bo tudi najdostojnejše potrdilo, da je bil premislek ob 30-letnici enotne hoje naše osnovne šole upravičen.

I. Z.

Mija Šebek: »Pri zbiranju knjig so ljudje bolj radodarni kot pri denarju. Tega so do zdaj zbrali okrog 150 tisočakov.«

nem gradivu za razne naloge in potrebe zaposlenih po strokovnem gradivu za študij ob delu. Po sedanjih predvidevanjih naj bi knjižnica ob koncu srednjeročnega obdobja izposodila že nad sto tisoč knjig v letu dni.

Od 8. do 29. februarja bo v brežiški knjižnici razstava knjig o Piki nogavički v več jezikih. Nanjo bodo povabili šole in vrtnice, za napovedane skupine pa bodo pripravili z učenci osnovne šole prizorček iz tega priljubljenejšega dela švedske pisateljice Astrid Lindgren. Marča bo obiskala knjižnico Mila Kacičeva, ki se je odzvala povabilu na pogovor o pesniški zbirki Okus po grenkem.

J. TEPPEY

Kako urediti založništvo?

O tem in drugem razpravljaj koordinacijski odbor za kulturo pri MS SZDL

NOVO MESTO — Minuli četrtek se je tu prvič sestel koordinacijski odbor za kulturo pri medobčinskem svetu SZDL za Dolenjsko. Člani so iz problematike, ki je bila obravnavana na eni lanskih sej tega sveta, in upoštevali stališča, ki so bila oblikovana na njej, izluščili nekaj zadev in jih poskušali še globlje pretresti.

Med drugim so menili, da potrebuje Dolenjska lastno, regijsko založbo, saj zdajšnja tovrstna dejavnost pri Dolenjskem muzeju se ni tisto, kar bi ta del Slovenije lahko imel in razvijal. Kdaj bo moč ustanoviti samostojno založbo in ali jo bo sploh kdaj, je zaenkrat še stvar analize in temeljite presoje, vsekakor se morajo o tem najprej izreči v občinah, še posebej sveti za kulturo pri občinskih konferencah SZDL. Seje po stališčih iz vseh štirih občin dolenjske regije se bo videlo, ali kaže razmišljati in pripraviti vse potrebno za novo založniško delovno organizacijo ali pa bo ta dejavnost ostala pri sedanjih oblikah organiziranosti, seveda pravno bolj urejena, kot je zdaj.

V občinah naj bi svoje povedali tudi o dejavnosti in še posebej o problematiki Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine v Novem mestu, ki deluje v neprimernih, za opravljanje strokovnega dela pa tudi skrajno majhnih prostorih. Dolenjski muzej, Belokranjski muzej in regijska enota Zavoda SRS za šolstvo pa naj bi pripravili podatke o tem, kako so muzeji obiskovani, v kolikšni meri so muzejski prostori za šolarje že učilnice zgodovine, umetnosti, širše kulture. Podatke in ugotovitve bo koordinacijski odbor obravnaval na eni prihodnjih sej.

Odbor je tudi podpril prizadevanja Samorastniške besede, da bi prerasla iz občinske oz. trebanjske revije v regijsko ali celo medregijsko publikacijo, odprto za vse oblike kulturne ustvarjalnosti. Tudi o tem se bodo, kot smo že poročali, morali izreči v občinah, še posebej v občinskih kulturnih skupnostih, ki naj bi to revijo poslej tudi izdajale. Razprava o tem se bo v dolenjski in posavski regiji začela v nekaj tednih.

I. Z.

pisma in odmevi

POHVALA ROMOM

Romi v Kanjižarici so zavedajo pomena prizadevanja, da bi bilo naše življenjsko okolje čim bolj onesnaženo. V tem pogledu je hvalevredno njihovo sodelovanje s krajevno skupnostjo in krajevno konferenco SZDL. Če se je še pred leti reklo, da so Romi raznašalci bolezni in onesnaževalci okolja, danes za Rome iz Kanjižarice prav zaradi takega sodelovanja to ne velja. Ko so vodstvo krajevne skupnosti in vodstva krajevnih DPO organizirala odvoz smeti, je namreč ta uspešno stekel tudi iz romskega naselja. Zato je toliko manj razumljivo, da nekateri krajanji niso vpisani na seznamih občanov, za katere velja organiziran prevoz smeti. Zanimivo je, da se nekateri od teh predstavljajo za višje izobražene in da so prav iz njihovih družin nekateri člani krajevnih samoupravnih organov in DPO. Upajmo, da bodo prizadevanja vseh ostalih krajanov enkrat razumeli tudi taki. Upam tudi, da si bodo vsi odgovorni prizadevali, da zginejo divja odlagališča odpadkov in bi spet lahko uživali čistejši okolje. Navsezadnje imamo vsi po krajevnih skupnostih pravico do zdravega okolja.

I. Ž.

TRNJE

- Prišli so prelomni časi. Prelomili so se mi preko hrbta.
- Mnogi popuščajo v dialogu — s samim seboj.
- Da bi imeli toliko oračev kot oratorjev, ne bi imeli neobdelanih njiv.

D. STARČEVIČ

NEKULTURNI POSLUŠALCI

V petek, 22. januarja, je bil v črnomaljski športni dvorani koncert popularne skupine Plava trava zaborava. Vsi vemo, da ta dvorana ni primerna za koncerte, pa so v njej tudi zelo poredko. Plavo travo zaborava je prišlo gledat in poslušat veliko ljudi, ki pa so se obnašali zelo nekulturno. Vseprek so kadili, mladi frajerji pa so cigarete seveda ugašali na tleh, na plastični masi. Namesto s ploskanjem so skupino nagradili v živžganjem. Poskusi nastopajočih, da bi publiko bolj potegnili za sabo, so bili brez uspeha, saj ta ni hotela poslušati. Najbolj žalostno je, da se podobno dogaja tudi, ko gredo šolarji na predstavo v Cankarjev dom. Kulturno smo res še zelo nevezgogeni.

I. S. Črnomelj

»Mi smo nasledniki Gubca!«

Spomini na Jožeta Malusa, ki je pred 50 leti na Bizeljskem ustanovil Društvo kmečkih fantov in deklet

Ob obletnici ustanovitve (50 let) Društva kmečkih fantov in deklet na Bizeljskem je prav, da se spomnimo ustanovitelja društva, umrlega Malusa Jožeta (po domače Lipskovega Pepiča). Jože je bil vzornega značaja, zvest prijatelj in tovariš ljubiteljskega kmetijskega stanu in zemlje. Že v osnovni šoli je kazal zanimanje za napredno kmetijstvo. Takratni upravitelj šole na Bizeljskem Gustav Pečnik mu je zato zaupal urejanje šolske trsnice in drevesnice. Po končani osnovni šoli si je želel pridobiti čim več znanja o kmetijstvu, zlasti iz vinogradništva. Zato se je vpisal in z odliko končal dveletno sadjarsko in vinarško šolo v Mariboru. Ker je bil odlični pevec, je na vinarški šoli postal pevovodja skupine učencev te šole. Tako se je na vinarški šoli po večerih razlagala pesem bizeljskih gor, med njimi Slomškova En hribček bom kupil in druge domače.

Po končani šoli se je Jože vrnil na Bizeljsko in se z vso vnemo lotil obnove svoje kmetije. Še danes je njegova kmetijska ena najbolj urejenih kmetij na Bizeljskem. Kot napreden kmet je bil med ustanovitelji Društva kmečkih fantov in deklet na Bizeljskem. Zaradi agilnosti in glasnosti v tem društvu je bil klican na zaslišanje na orožniško postajo. Komandir Vidmar ga je pozval, naj v zvezi z delovanjem tega društva poda izjavo. Jože je izjavil: »Mi smo nasledniki Matije Gubca in želimo strokovno izobraževa-

Tudi Kočevarji so del naše zgodovine

Kje je spominska plošča, odkrita ob 600-letnici naselitve?

Leta 1336 so Kočevarji slavili 600-letnico preselitve iz Nemčije v kočevske gozdove. Ob praznovanju je bila na Pogorelcu nad Gačami postavljena spominska plošča z letnicami 1336—1936 in s krajšim besedilom. Po osvoboditvi je nekdo spominsko ploščo odvil in odnesel neznano kam. Kraj, kjer je bila plošča postavljena, pa so po zaslugi Franca Janeža in GG Črmošnjice-Planina očistili, postavili pa so tudi kapižop Pomnik Kočevarjev, v kamen pa vklesali letnici 1336—1936. Tako si lahko turisti ogledajo kraj, kjer je bila l. 1936 proslava. Vseeno pa bi bilo dobro, da tisti, ki to ploščo posejda, vrne na Pogorelec ali izroči Belokranjskemu muzeju v Metliki.

Kakor je zapisano v zgodovini, je bilo okoli leta 1336 pregnanih z Bavarske približno 200 upornih kmetov. Naselili so se na Kočevskem, skrčili gozdove, napravili rodovine njive. Ukvarjali so se predvsem z živinorejo in lesom, gojili pa so tudi višinske kulture, kakor krompir, oves, bob itd. Semenski krompir smo Belokranjci dobili pred vojno pri Kočevarjih in je odlično rodil, dokler se ni izrodil. Vsak petek so cele karavane konjskih vpreg vozile deske, škafe in drugo v Metliko in na Hrvaško. Za izkupiček so Kočevarji ob povratku nakupili v Semčurju živila in ostale potrebščine. Bili so zelo napredni gospodarji. Samo v Starih žagah so bile tri žage in vsaka je imela svojo elektriko.

Kočevske vasi so bile med vojno po večini požgane, kar pa je ostalo od stavb, so nudile odlično zavetišče partizanom. Na Planini je bil Invalidski pevski zbor, rekolevascenti, bolnišnice, v Črmošnjicah je bil v Pečaverjevi hiši Glavni štab Slovenije, na Rampohi uredništvo Kmečkega glasu itd.

Kočevarji so imeli zelo razvito živinorejo. Samo na Planini je bilo 300 krav mlekaric. Sedaj njive zarašča grmovje, zadržni hlevi pa vidno propadajo. V sestavi teh hlevov je zgrajena tudi mlekarina, na žalost pa vse propada. Nekatere njive na Toplem vrhu so bile celo pogozdene. V začetku je bil torej gozd, na koncu bo zopet gozd. Ali ni škoda? Mi pa mleko uvažamo! Vsekakor so tudi Kočevarji del naše zgodovine, zato ne smemo pustiti, da stavbe propadajo, njive pa zarašča grmovje.

FRANC DERGANČ

MLADI DOPIŠNIK

Z GUMBI IN S ČAJEM

Potem ko smo se naučili šivati gumbce, smo kuhali čaj. Vsi smo ga pokusili in bil je dober. Karmen nam je razdelila še bonbone. Potem je moral vsak od nas previti »dojenčka«. To je bil naravoslovni dan. Na njem smo se naučili veliko novega.

IGOR KREVS, 2. a OŠ Mirna peč

ČETRTKOV VEČER, POZDRAVLJEN!

Zmeraj nestrno pričakujem četrtek. Takrat se zvečer navadno zberemo v dnevni sobi vsi: Severin, Bogdan, mala Astrid, mamica in še at pri pride z dela prej kot ostale dni. Prižgemo radio in povezani smo z domovino! Radio Ljubljana! Pozdravljena, naša Ljubljana s svojim četrtkovim večerom domačih napevov in melodij! Združuje nas tudi v tujini in neviljivo zbujaš spomin na domače kraje.

SEVERIN MELLA Darmstadt

ODREŠILNA POMOČ KOLEKTIVOV

Tudi letošnji petošolci ne bodo prikrajšani za zimsko šolo v naravi, čeprav so stroški zanjo precej večji kot lani. Da bi prav vsi učenci lahko preživeli teden drugačne šole, so na pomoč priskočili s prejšnjimi denarnimi sredstvi mnogi kolektivi v naši občini. Tako so rešili finančni problemov kar nekaj družin. To je zares lepo in vsi smo tega veseli. Vodstvo šole se je iz praktičnih razlogov odločilo spremeniti kraj zimovanja. Tako bo 151 učenec in 17 učiteljev z zunanjimi sodelavci preživelo 7 dni v hotelu Peca v Mežici. Upamo, da bo do njihovega načrtovanega odhoda 8. februarja že zapadel sneg.

PRIMOŽ JESENKO, 7. a OŠ bratov Ribarjev Brežice

PETSTOTAK ZA ČOPA

Tudi k nam je prispelo vabilo za zbiralno akcijo za obnovitev domačije Matije Čopa. Na naši šoli z 212 učenci se je akcije udeležilo 156 učencev. To se mi zdi veliko, ker smo daleč od Gorenjske. V našem razredu smo sodelovali vsi in vsakdo je prispeval 500 din. Ob tem smo se razveselili nalepke in lista »Pot kulturne dediščine«, ki ga bomo dali v literarno mapo. Na listu piše tudi o Prešernu, kar nam bo prišlo prav ob kulturnem prazniku. Doselej za Matijo Čopa skoraj nisem vedela.

BISERKA ŠKARJA, 5. r. novin. krožek OŠ dr. Pavla Lunačka Sentrupert

NIHČE SE NI ZBODEL

Na naravoslovni dan smo prinesli s sabo v šolo vse potrebno za kuhanje čaja. Deklice smo imele s seboj tudi svoje »dojenčke« in njihove oblekice, dečki pa igle, gumbce in sukanec. Skuhali smo čaj in dali na krožnike še piškote in napolitanke. Povabili smo tudi tovarišice iz drugih razredov in jim skuhami kavico. Vsi smo se tega dne naučili kuhati čaj. Potem smo poskrbeli za »dojenčke«. Pri previjanju so bili spretni tudi dečki. Ko smo šivali gumbce, se ni nihče zboedel v prst. Stenčias smo opremili z risbami in spisi o naravoslovnem dnevu, ki nam je bil zelo všeč.

TANJA PROGAR, 2. b OŠ Mirna peč

BILO JE ČUDOVITO

15. januarja smo šli planinci-delegati v Brežice v Dom JLA na občni zbor planincev. Tam so najprej prebrali poročila o delovanju planinske organizacije, sledila je podelitev diplom in drugih nagrad. Na koncu je alpinist iz Krškega z diapozitivji prikazal vzpon na Mont Blanc. Bil je čudovito. Ta občni zbor, ki so se ga udeležili tudi gostje iz Dola pri Hrastniku, Senovega, Samobora, Zagreba in od drugod, je bil zame prvi. Upam pa, da ni bil zadnji.

JASMINA ŠJLER, 7. r OŠ Globoko

»Soseba bolj prijazna!«

Pripombe oskrbnice Gospodične na Gorjancih

Ob prebiranju sestavka »Soseba bolj prijazna«, objavljena v letošnji 3. številki Dolenjskega lista, sem se po nasvetu pisca prispevka zares zamislila. Avtor omenjenega sestavka je namreč spregledal, da v novinarjevem zapisu v prejšnjem Dolenjskem listu ni nihče niti omenil oskrbnice v sosednjem domu ampak samo, da se tam brez dovoljenja prodajata pijača in hrana.

Glede motenja pri računanju le tole. Cenik visi pri točilnem putlu in si ga lahko vsak ogleda. Prav tako ima vsakdo pravico zahtevati račun, če je potrebno tudi z našim podpisom in žigom. Tako lahko vsak sam preveri, če sem se res zmotila. To ni mogoče v sosednjem domu, kjer je cenik v kuhinji v predalu. V svojem prispevku M. K. omenja tudi čenčanje. Če je pogovor z novinarjem Dolenjskega lista zanj čenčanje, potem je njegovo pisanje v Dolenjskem listu obrekovanje, ker škodi ugledu gostiše, katerega najemnica in oskrbnica sem. Omenjenega avtorja prosim, da se sedaj on zamisli, kdaj se pri nas neha prijaznost. Ali je že kdaj pomislil, kakšen je kot gost v določenih trenutkih? Pri nas, na primer, ga v knjigo gos-

tov res ne moremo zapisati z zlatimi črkami. Mislim namreč, da bi ob razgrajanju vsakemu pravemu gostincu izginil nasmeh. Seveda je v Pionirjevem domu drugače. Tov. Nada je samo oskrbnica. Pod streho doma vzame le ljudi, ki so ji po volji. Pri nas pa moramo postrežiti tudi raznim razgrajcem in z njimi prečuti marsikatero noč, ker jih ne moremo pustiti same; kot storijo v Pionirjevem domu, če se jih naveličajo. Kar se tiče točenja pijače, priprave hrane in spanja v Pionirjevem domu, lahko rečem, da traja to že več kot leto in v vse večjem obsegu. Na tržni inšpekciji ne vedo ničesar o kakšnem Pionirjevem dovoljenju za to. Tudi sama oskrbnica prizna, da nima nič napisanega pri roki. Avtor sestavka se je za pisanje osebnostno že opravičil, a je odklonil, da bi to storil v Dolenjskem listu. Tako sem sama razjasnila nekatere stvari, ki mi gredo tako v nos (verjetno tudi zato, ker je zadnje čas stalen gost v Pionirjevem domu).

DARINKA CVELBAR Dom Vinka Padersiča pri Gospodični

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 29. I.
8.45 — 13.55 in 17.05 — 00.15 TELETEKST
9.00 ZIMSKI POČITNIŠKI SPORED
17.20 VIDEO STRANI
17.35 KLJUČKEVE DOGODIVŠČINE, 22. del
17.50 SUPER STARA MAMA, 13. del serije
18.15 R. BOŠKOVIČ — DUBROVČAN IN SVETOVLANJAN
18.45 RISANKA
19.00 VREME
19.01 OBZORNIK
19.24 RZNO
19.30 DNEVNIK
19.59 ZRCALO TEDNA
20.20 SEVER IN JUG, 18. del nadaljevanke
21.10 ZMAGOSLAVJE ZAHODNE CIVILIZACIJE, 4. del dokumentarne serije

22.05 DNEVNIK
22.20 SPREMENJENA STANJA, ameriški film
Eddie Jessup, harvardski raziskovalec, eksperimentira z drugačnimi stanji zavedanja in njegove raziskave ga, ko pride iz Mehike, pripeljejo do presenetljivih rezultatov. Sooči se je z evolucijo človeka, z lastnimi metamorfozami. Odreši ga lahko le ljubezen njegove žene. Ljubezen zmaga nad brezčutno in atančno znanostjo in nad njenimi nevarnostmi. Film je režiral znani in ekstravagantni angleški režiser Ken Russell.
00.00 VIDEO STRANI

DRUGA TV MREŽA

17.10 Dnevnik — 17.30 Otroška oddaja — 18.00 Znanstveni almanah — 18.30 TV galerija — 18.40 Številke in črke —

19.00 Ansambel Nika Zajca — 19.30 Dnevnik — 20.00 Iz koncertnih dvoran — 20.50 Portreti književnikov: R. K. Narayan — 21.40 Iskanje gospoda Goodbara (ameriški film)

TV ZAGREB

8.25 Poročila — 8.30 Otroška oddaja — 9.00 Zimski počitniški spored — 10.30 Poročila — 10.35 Zimski počitniški spored — 15.30 Poročila — 15.40 Risanka — 16.00 Dober dan — 17.10 Kronika Reke — 17.30 Otroška oddaja — 18.00 Znanstveni almanah — 18.30 Izobraževalna oddaja — 18.40 Številke in črke — 19.00 TV kolektor — 19.30 Dnevnik — 20.00 Zakon v Los Angelesu (serijski film) — 21.00 Kvizoteka — 22.00 Dnevnik — 22.20 Kulturni magazin — 23.50 Bis (nočni program) — 01.20 Poročila

SOBOTA, 30. I.

7.55 — 00.55 TELETEKST
8.10 VIDEO STRANI
8.25 RADOVEDNI TAČEK
8.40 PAMET JE BOLJŠA KOT ŽAMET
8.45 OBLAČEK POHAJAČEK
9.00 KLJUČKEVE DOGODIVŠČINE
9.15 SOBA 405, 4. del
9.55 Maribor: SVETOVNI POKAL V ALPSKEM SMUČANJU — VELESALOM (Ž), 1. tek
11.15 PISANI SVET: Portret Janeza Jermana
12.25 VELESALOM (Ž), 2. tek
13.15 PISMA IZ TV KLOBUKA
14.00 TEVETKA
16.00 VIDEO STRANI
16.15 GOSPODAR PRSTANOV, ameriški film
18.25 KRATEK FILM
18.45 RISANKA

19.00 VREME
19.01 KNJIGA
19.24 RZNO
19.30 DNEVNIK
19.55 NAŠ UTRIP
20.15 SOBOTNI VEČER
ZREBANJE 3x3
21.00 VRNITEV V PARADIŽ, 14. del nadaljevanke
22.45 DNEVNIK
23.00 LJUBEZEN NI NIKOLI NEMA, ameriški film
Zgodba pripoveduje o dekletu, ki je po nesrečni bratovi smrti ostala samo z gluho mami, kar se z leti vse bolj spreminja v breme. Njeno ravnanje je le odvisno od samozatajevanja. Že kot dekletce najde razumevanje le pri starejšem sosedu. On in fant, v katerega se zaljubi, jo pripravita do tega, da hoče prekiniti svoj žrtvovalni način življenja, ko mora stareš nepreključno zapustiti, pa naj to še tako boli. Na srečo to sprevidata tudi starša.
00.40 VIDEO STRANI

DRUGA TV MREŽA

14.40 Jugoslavija, dober dan — 15.10 Guliverjeva potovanja (ameriški film) — 16.25 Kapelski kresovi — 17.35 Bas fantazija — 18.40 Dallas — 19.30 Dnevnik — 20.15 Glasbeni večer — 21.45 Poročila — 21.50 Vinodolski zakonik (oddaja iz kulture) — 22.20 Športna sobota

TV ZAGREB

8.15 Poročila — 8.20 Bis (ponovitev) — 9.55 Velesalom (Ž), 1. tek — 11.15 TV v soli — 12.25 Velesalom (Ž), 2. tek — 14.30 Nogomet Jugoslavija:Italija — 16.15 Narodna glasba — 16.30 Sedem TV dni — 18.30 Dokumentarna oddaja — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.15 Številke in črke (finale kviza) — 21.10 Carryjev šopek (ameriški film) — 00.35 Poročila

NEDELJA, 31. I.

7.50 — 23.35 TELETEKST
8.05 VIDEO STRANI
8.20 ŽIV ŽAV
9.15 SUPER STARA MAMA, ponovitev 13. dela
9.50 SVETOVNI POKAL V ALPSKEM SMUČANJU — VELESALOM (M), 1. tek
10.25 SVETOVNI POKAL V ALPSKEM SMUČANJU — SLALOM (Ž), 1. tek
11.40 ANSAMBEL RŽ
12.20 VELESALOM (M), 2. tek
13.10 SLALOM (Ž), 2. tek

14.00 VRNITEV V PARADIŽ, ponovitev 14. dela nadaljevanke
16.00 HIŠA, 11., zadnji del nadaljevanke
16.35 SLOVENSKI LJUDSKI PLES, folklorna oddaja
17.05 PRISLUHNI MO TIŠINI
17.45 TV KAVARNA
18.45 RISANKA
19.00 VREME
19.01 KRATEK FILM
19.24 RZNO
19.30 DNEVNIK
20.05 VUK KARADŽIĆ, 13. del nadaljevanke

21.10 ZDRAVO
22.40 DP V NAMIZNEM TENISU, reportaža
23.10 VIDEO STRANI

DRUGA TV MREŽA

8.55 Poročila — 9.00 Danes za jutri in Poti slave (ameriški film) — 12.00 Kmetijska oddaja — ... Športno-zabavno popoldne — 19.30 Dnevnik — 20.00 Doba negotovosti (poljudnoznanstveni film) — 20.45 Poročila — 21.00 Mali koncert — 21.15 Športni pregled

KJE LAHKO SLIŠITE STUDIO D

RADIJSKA SKALA

88 90 92 94 96 98 100 102 104 106

STUDIO D
UKV 100,6 MHz

ODAJAMO VSAK DELOVNIK
OD 16 — 19 URE
OB NEDELJAH
OD 9 — 15 URE

STUDIO tel: 28-165 28-155

REDAKCIJA ČESTITKE tel: 28-160
OGLASI

Spored Studia D

ČETRTEK, 28. januarja
16.00 Začetek, Pesem tedna, 16.30 Novice, Od A do Z, 17.40 Čestitke naših poslušalcev, 18.00 Kronika Dolenjske, Čestitke naših poslušalcev, Biba leze — biba gre, Studio D jutri

PETEK, 29. januarja
16.00 Začetek, Pesem tedna, 16.30 Novice, Tema tedna, 18.00 Kronika Dolenjske, Biba leze — biba gre, Studio D jutri

SOBOTA, 30. januarja
16.00 Začetek, Izbor pesmi tedna, 16.30 Novice, Brez dnevnega reda, 18.00 Kronika Dolenjske, nagradna uganka, Biba leze — biba gre, Studio D jutri

NEDELJA, 31. januarja
9.00 Začetek, Pesem tedna, Iz vaše kuhinje, Lestvica zabavne glasbe, 10.00 Kronika Dolenjske, Repičeva draga, 10.30 Kmetijska oddaja, 11.00 Mali oglasi, 11.30 Čestitke naših poslušalcev, Studio D jutri

PONEDELJEK, 1. februarja
16.00 Začetek, Pesem tedna, 16.30 Novice, Tema dneva, 18.00 Kronika Dolenjske, Biba leze — biba gre, Studio D jutri

TOREK, 2. februarja
16.00 Začetek, Pesem tedna, 16.30 Novice, Odgovarjamo na vprašanja poslušalcev, 17.40 Čestitke naših poslušalcev, 18.00 Kronika Dolenjske, Čestitke naših poslušalcev, Biba leze — biba gre, Studio D jutri

SREDA, 3. II.

8.45 — 13.55 in 16.35 — 23.55 TELETEKST
9.00 ZIMSKI POČITNIŠKI SPORED
16.50 VIDEO STRANI
17.05 ZBIS: RIŠEM SONCE
17.20 FIGOLE-FAGOLE, 2. del
18.15 NADARJENI OTROCI
19.00 VREME
19.01 OBZORNIK
19.24 RZNO
19.30 DNEVNIK
20.05 FILM TEDNA: NEBEŠKA VRATA, ameriški film
Konec prejšnjega stoletja je bil čas velikega priseljevanja v Ameriko in preseljevanj znotraj Amerike. Režiserju Ciminu gre v filmu za prikaz bojevanja med oblastjo in karavanami priseljencev, ki prihajajo pretežno iz evropskih vzhodnih

dežel. Ta borba je še posebej kruta za intelektualce, harvardske izobražence. V filmu gre za potovanje, ki je peklensko, in vrata v raj postajajo vse bolj oddaljena. Pričenja se tudi borba med razredi.
22.25 DNEVNIK
22.45 SMUK (M in Ž), posnetek
23.00 PLESNI NOKTURNO
23.10 DOKUMENTARNA TV IGRA
23.40 VIDEO STRANI

DRUGA TV MREŽA

17.10 Dnevnik — 17.30 Otroška oddaja — 18.00 Pokaži mi, kako — 18.30 Mostovi — 19.00 Rezerviran čas — 19.30 Dnevnik — 20.00 Umetnostna galerija Maribor — 20.40 Zrebanje lota — 20.45 Svetovno poročilo CNN

ČETRTEK, 4. II.

8.45 — 14.15 in 17.00 — 23.55 TELETEKST
9.00 ZIMSKI POČITNIŠKI SPORED
17.15 VIDEO STRANI
17.30 PISMA IZ TV KLOBUKA
18.15 SLOVENSKI LJUDSKI PLES
19.00 VREME
19.01 OBZORNIK
19.24 RZNO
19.30 DNEVNIK
20.05 TEDNIK
21.10 NA ROBU TEME, 3. del nadaljevanke

vanke
22.05 DNEVNIK
22.50 SUPERVELESALOM (M in Ž), posnetek
22.45 JUBILEJNA TEVETKA
23.45 VIDEO STRANI
DRUGA TV MREŽA
17.10 Dnevnik — 17.30 Otroška oddaja — 18.00 Izobraževalna oddaja — 18.30 Risanka — 18.40 Številke in črke — 19.00 TV kolektor — 19.30 Dnevnik — 20.00 Filmskop: igrani film — 22.30 Poročila — 22.35 Odprta knjiga — 23.05 Supervelesalom (M in Ž), posnetek

Tretjina Novomešččanov nima osnovne šole

Prav nič novega ni, da vsi naši pomembni dokumenti, posebno planski, močno poudarjajo problematiko prestrukturiranja gospodarstva in s tem v zvezi prestrukturiranja kadrov oz. izboljšanja kadrovske politike in strukture. V procesu prestrukturiranja imajo kadri kot nosilci družbenoekonomskega razvoja seveda odločilno vlogo. Cilj našega gospodarstva naj bi bil (smo še daleč od njega in v praksi pravih sprememb sploh še ni, čeprav se zelo mudi, če naj ne bi preveč zaostali v razvoju za svetom) tehnološki dvig na tisto raven, na kateri bo znanje bistveni dejavnik razvoja. Pri prehodu nekega gospodarstva na višje tehnološke stopnje pa je najpomembnejše izboljšanje kadrovske strukture. To pomeni, da se vse bolj zmanjšuje in končno izgine delež delavcev, ki niso usposobljeni, da se zmanjšuje delež ozkih poklicnih usmeritev prve in druge stopnje ter poklicno usmerjenih delavcev, narašča pa delež delavcev s srednjo, višjo, visoko in akademsko stopnjo izobrazbe. Približno tako piše diplomirana sociologinja Sonja Borštnar iz Razvojno-raziskovalnega centra Novo mesto v študiji o kadrih in zaposlovanju v novomeški občini do leta 2000, ki je nastala po naročilu novomeške občinske skupščine, občinske raziskovalne in izobraževalne skupnosti. Seveda ni treba posebej poudarjati, da vsi podatki o sedanjem stanju izobrazbene ravni zaposlenih, o šolanju, o gospodarstvu potrjujejo, da se v novomeški občini nimajo nad čim veseliti in da prihodnost ni obetajoča, če ne bo temeljitih prekretnov. Za te pa je iz cele vrste razlogov malo možnosti.

Podatki so pokazali, da gospodarstvo novo-

meške občine zadnja leta nazaduje. Glede na strukturo dejavnosti in nizko akumulativno sposobnost kratkoročno ni mogoče pričakovati bistvenih premikov in s tem povečanja gospodarske moči občine.

Značilno je tudi zmanjševanje sredstev za skupno porabo in v tem okviru posebej sredstev za osnovno izobraževanje, kar ni le posledica mnogih intervencijskih ukrepov v zadnjih letih. V razvojno in kadrovsko zahtevnejših panogah, ki so odločilne pri zaposlovanju ekspertnega in raziskovalnega kadra, je leta 1981 delalo kar 44 odstotkov delavcev, zajete so panoge v proizvodnji in storitvah, ki po naravi dela zahtevajo večjo udeležbo strokovnega dela, s tem da je povprečna doba šolanja vseh delavcev 11 let. Če bi upoštevali še podobne panoge v negospodarstvu, kjer povprečna doba rednega šolanja delavcev dosega 12 let, je v letu 1981 med vsemi zaposlenimi v združenem delu delalo na področjih, ki so zahtevnejša glede znanja, približno 49 odstotkov. Delež zaposlenih v razvojno in kadrovsko zahtevnih panogah gospodarstva je bil v letu 1986 nekoliko nižji, 43 odstotkov, a če se prištejejo še zaposleni v negospodarstvu, je ostal nespremenjen. Znižanje deleža v gospodarstvu je povzročila predvsem počasnejša rast zaposlovanja v industriji, kjer je bilo opaziti nekatere negativne pojave, rast zaposlovanja v kapitalno in delovno intenzivnih panogah, upadanje pa v tehnološko intenzivnih panogah. Dejstvo je, da ima novomeška občina znatno ugodnejšo razporeditev zaposlenih po področjih glede na razvojno in kadrovsko zahtevnost kot Slovenija (leta 1985 je bilo 27 odstotkov

zaposlenih v razvojno in kadrovsko zahtevnejših panogah), slabo pa izkorišča oz. izgublja to prednost predvsem zaradi dokaj nizkega deleža zaposlenih z visoko, višjo in tudi srednjo izobrazbo. Med novomeško občino in Slovenijo sicer ni večjih razlik glede povprečne dobe trajanja rednega šolanja, toda Novo mesto ima precej nižji odstotek zaposlenih z visoko, višjo in srednjo izobrazbo v razvojno in kadrovsko zahtevnejših panogah.

Izobrazbena struktura prebivalcev novomeške občine je precej nižja od izobrazbene strukture prebivalcev Slovenije. V letu 1981 je bilo brez osnovnošolske izobrazbe 36,7 odstotka prebivalcev novomeške občine, osnovno šolo je imelo 28,9, poklicne šole 18,4, srednjo šolo 11, višjo in visoko šolo pa le 4,6 odstotka prebivalcev. Vsi deleži so bili v Sloveniji večji, le tistih prebivalcev Slovenije z nedokončano osnovno šolo je bilo bistveno manj, 25,7 odstotka. Zgovorna je tudi analiza po krajevnih skupnostih. Na območju skupnosti krajevnih skupnosti Novo mesto, kjer je leta 1981 živela tretjina prebivalstva občine, je bilo kar 50 odstotkov vseh s srednjo in celo 80 odstotkov tistih z višjo in visoko izobrazbo. Vrsta krajevnih skupnosti pa je imela več kot polovico prebivalstva z nedokončano osnovno šolo. Seveda tudi danes ni bistveno drugače, jasno je, da so podobno skoncentrirana tudi delovna mesta, zaradi česar je velika dnevna migracija, vanjo je vključenih več kot polovica zaposlenih v občini, prevladuje pa delo v drugem kraju izven stalnega bivališča v občini. Omemba vreden je tudi podatek, da so zaposleni prebivalci občine bolj izo-

braženi kot zaposleni v občini. Bati se je, da bo nova avto cesta še okrepila odliv strokovnih kadrov iz Novega mesta.

V letu 1985 je bilo v novomeški občini zaposlenih 9,4 odstotka delavcev z višjo in visoko izobrazbo (v Sloveniji 11 odst.), 16,8 odst. delavcev s srednjo izobrazbo (Slovenija 19,1 odst.), 40,5 odst. pa je bilo polkvalificiranih in nekvalificiranih delavcev (Slovenija 34,4 odst.). Pomembno je tudi, da mnoga sistematizirana delovna mesta niso zasedena z ustreznimi kadri. Razkorak med dejansko in zahtevano izobrazbo se povečuje predvsem glede kadrov z visoko, višjo in srednjo izobrazbo, povečuje pa se tudi neskladje glede zaposlenih nekvalificiranih in polkvalificiranih delavcev in potrebami združenega dela po delavcih s poklici ozkega profila. Industrijska proizvodnja, ki bi morala odigrati vodilno vlogo v procesu razvojne preobrazbe v razvito gospodarstvo, ima slabšo strukturo zaposlenih kot celotno gospodarstvo, le 5 odst. zaposlenih ima višjo in visoko izobrazbo, kar 57 odst. je polkvalificiranih in nekvalificiranih delavcev. Kar 50 odst. delavcev, neposredno vezanih na proizvodni proces, ima le prvo ali drugo stopnjo strokovne izobrazbe, 36 odst. pa je delavcev s tretjo in četrto stopnjo. Še nižja je izobrazbena struktura proizvodnih delavcev, prav tako imajo zaposleni, neposredno vezani na proizvodni proces, nižjo izobrazbeno strukturo kot zaposleni v teh ozidih. Sicer pa je anketa pokazala, da večina opreme novomeškega gospodarstva sodi v drugo in tretjo stopnjo tehnološke razvisti, le nekaj odstotkov opreme pa dosega četrto, peto in šesto stopnjo (računalniško vodeni stroji in oprema, računalniško podprti proizvodni poslovnimi sistemi). V prihodnosti bi morali ne le izboljšati kadrovsko strukturo zaposlenih, ampak poskrbeti, da se bo čimveč strokovnjakov ukvarjalo s problemi, ki zadevajo proizvodni proces in razvojne dileme.

Jasno je tudi, da si družba, ki razvoja ne zna ali ne uspe nasloniti na izsledke znanosti, ne more zagotoviti takega napredka, ki bi ji zagotavljal enakopraven položaj v mednarodnem dogajanju. Že omenjena anketa, ki je bila opravljena prav za to študijo, je pokazala, da ima razvojno raziskovalno delo in sodelovanje z zunanjimi razvojno raziskovalnimi organizacijami razvito le 8 ozdov v občini, kar je seveda vse prej kot dobro. V letu 1986 se je z razvojno raziskovalnim delom v novomeški občini ukvarjalo 262 delavcev, od tega 56,5 odstotka z visoko izobrazbo, 35,1 pa z nižjo stopnjo strokovne izobrazbe.

Pomembni so tudi podatki o izobraževanju. V desetletju od 1975 do 1985 je močno upadlo število učencev po podeželskih, posebno podružničnih šolah, povečalo pa se je v mestnih osnovnih šolah. Primerjava učnega uspeha učencev mestnih in ostalih osnovnih šol pa kaže, da so učenci v mestu precej bolj uspešni od vrstnikov na podeželju. V letih 1976-80 je bilo v poklicne in srednje šole v Sloveniji vključene 64,5 odstotka generacije, občina Novo mesto je bila s 56,8-odstotno vključenostjo pod slovenskim povprečjem in na 49. mestu med slovenskimi občinami. V obdobju do 1983 je bilo v Sloveniji vključene v srednje šole že 72,8 odst. generacije, v Novem mestu pa 64,2 odst. Zaostajanje za povprečjem Slovenije se torej ni spremenilo. Zadnja leta se je v prvi letnik usmerjenega izobraževanja vpisalo povprečno 86 odst. generacije. V Sloveniji se v zadnjih letih vpis v prve letnike sicer celo zmanjšuje. Analitiki opozarjajo, da vedno več učencev po osnovni šoli ne nadaljuje šolanja, temveč se zaposlujejo kot nekvalificirani delavci. Gotovo je eden pomembnejših vzrokov za to neustrezno vrednotenje znanja in izobrazbe v naši družbi, kar se zna še zelo hudo otepati. Občina Novo mesto je pod republiškim povprečjem tudi po deležu generacije v višjih in visokih šolah, kar pa je razumljiva posledica manjše vključenosti že v srednje šolstvo. V letih 1980-83 je bila ta vključenost dobrih 8 odstotkov, v Sloveniji pa skoraj 11 odst. V zadnjih letih se struktura študentov spreminja v korist tistih, ki študirajo na fakultetah, manj pa je vpisa na višje šole. V šolskem letu 1986/87 je študiralo 1.192 mladih iz novomeške občine, od tega je bilo 48,7 odst. rednih, 47 odst. pa študentov ob delu. Največ rednih študentov se je izobraževalo na sedmi stopnji, velika večina študentov ob delu pa je obiskovala višje šole. Največ študentov je bilo na ekonomsko-poslovnem in organizacijskem področju, sledi tehnično, pedagoško, agroživilsko in biotehnično.

Znižana stopnja zaposlovanja v občini v zadnjih letih ni bila posledica kvalitetnih dejavnikov družbenega razvoja, ampak odraz zmanjševanja gospodarskih aktivnosti in tudi vse večjih težav pri realizaciji potreb. Delovne organizacije vse težje zadovoljijo potrebe po delavcih z višjo in visoko izobrazbo (teh se po končanem študiju vse manj zaposli v novomeški občini), pa tudi po delavcih ozkega profila. Če bi do leta 1990 zadovoljili vse planirane potrebe, bi bila presežena predvidena 1-odstotna letna rast števila zaposlenih. Opazno je izboljšanje izobrazbene strukture planiranih potreb, posebno v primerjavi z izobrazbeno strukturo prijavljenih in uresničenih potreb v letu 1986. Večina delovnih organizacij v občini pa nima dolgoročnih kadrovskih planov do leta 2000.

Študijo zaključuje vrsta predlogov, kako izboljšati zaskrbljujoče stanje na področju kadrovske problematike v novomeški občini. Vse skupaj bo vredno širše pozornosti in temeljite obdelave, seveda s ciljem, da bi že v najbližji prihodnosti dosegli premike na bolje, ki so še kako potrebni, če naj bi razvojnega voza ne spustili povsem mimo.

Z. L.-D.

OBČAN JUGOSLAV SLOVENOVIĆ

Slovinci smo predvsem zadnje čase trn v očesu sicer precej enotnega jugoslovanskega imidža, na vseh koncih in krajih štrimo ven ali pa nam kaj manjka. Zadeva pa ni tako brezupna, kot se zdi na prvi pogled, z določenimi popravki bi bilo mogoče iz nas vendarle narediti ljudstvo po jugoslovanski meri in podobi, še zlasti, ker ves svet ve, da smo precej ubogljivi, da raje kot ne popustimo. Naloga z delovnim naslovom »kako Slovence predelati v solidnega in zaupanja vzbujajočega Jugoslavana« ni posebno težka. Vsaj na papirju ne. Tako nekako bi šlo.

Slovenca, ki bi se izklobacal iz slovenske maternice, bi za začetek krstili za Jugoslava, Slovenčico pa za Jugoslavo. Že v vrtcu se bi počasi navajal na srboslovensčino (temeljni učbenik bi morda napisal dr. Marjan Rožič), med nadaljnjim šolanjem, ki zaradi državnega povprečja ne bi smelo biti predolgo, se bi utrjeval predvsem v različnih domoljubnih vedenjih. Da je Jugoslavlja bogata in po vsem svetu spoštovana država, v kateri mrgoli rud, gozdov, zdravilnih voda, bistrih morij in nebesne sinjine. Tako rekoč vsak drugi Jugoslovčan je tudi nekakšen Nikola Tesla, kar pa bosta svet in bližnja okolica še nista spoznala. Če bi se naš Jugoslav vendarle prebil do univerze, bi želel postati predsem pravnik, steber birokracije.

Ko bi hormoni rekli svoje, bi Jugoslav spoznal Jugoslavo iz kakšne bratske republike ali pokrajine, na svatbi bi bilo več sto svatov, veliko bi jedli in pili ter streljali (v zrak). Po poroki v zgodnjih letih bi Jugoslav z gnusom zavrgel vsako pomisel na civile, z zastavo in šajkačo na glavi bi odšel do kapije najbližje vojašnice in se prepustil domovini, ona pa njemu. Ker bi bil nedvomno dober vojak (to je bil namreč vedno), bi morda z njim naredil intervju naš po vsem svetu znani reporter Miroslav Lazanski.

Po teh svetlih, vendar kratkih trenutkih bi Jugoslav s svojo bratsko

Jugoslavo utonil v nekakšno sivino. Država bi jima dovolila dva otroka, na tretjega bi nabila davke, česar sovražno razpoloženi svet seveda ne bi razumel. S svetom bi bile sploh težave, zunanji sovražnik bi nenehoma nekaj rovaril, notranjega pa z izginotjem Slovencev in drugih podobnih narodov in narodnosti ne bi bilo več, oziroma bi si ga modro vodstvo v obliki raznih enomesečnih predsedstev izmišljalo po potrebi. Svetli trenutki v družini Jugoslava Slovenovića bi bili srbski božič in novo leto ter ramadan, otroka bi še dolgo pomnila nakupovalni izlet v Istanbul, nekdanji Carigrad. Tam bi si družina kupila krznene bunde (originalni turški zajec) in nazaj grede seveda plačala carino, ker bi bil ravno avgust. Nihče ne bi mogel reči, da je Jugoslav in njegovi odrezan od sveta. Poleg Instanbula bi bilo tu še dopisovanje z neuvrščeni prijateljem iz prijateljske Zambije. Samo za pismene. Izmenjavala bi predvsem samoupravne izkušnje.

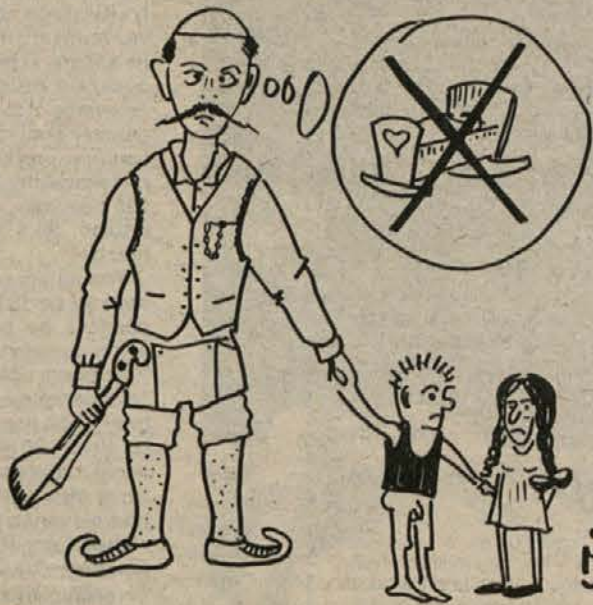
Sicer pa se Jugoslavu v nekoliko spremenjeni domovini sploh ne bi

godilo slabo. Nezaposlena žena bi mu po prihodu iz ne prenaporne službe v lavorčku oprala noge, nato pa bi se (za kosilo je bila sarma) zavalila na divan in med prebiranjem Borbe (v latinici in cirilici) sladko zadremala. Otroka bi hodila po prstih.

Tako bi tekla leta in desetletja, vmes bi bile občasno kakšne najbolj na svetu demokratične volitve, veliko nogometnih tekem, smučanje pa bi bilo kot tipično nacionalistična dejavnost prepovedano. Vodilni znanstveniki bi delali tudi poskuse za dokončno ukinitve snega. Od domoljubnih dejanj bi bila najbolj spoštovano cvrtje nedolžnih jagenjčkov in turških klobasic in petje domoljubnih pesmi v spremeljavi gosli na eno struno. Veliko točk bi prineslo tudi zaklinjanje na razne mitološke osebe in predmete. Domovina bi znala biti hvaležna, Jugoslav bi lahko posedoval enopolno stanovanje, televizor z enim programom, gramofon s ploščami Lepe Brene in avto znamke »Kimilsung GT turbo«.

Skratka, življenje našega in drugih Jugoslavov bi bilo tako popolno, da bi turisti iz sicer precej sovražnega sveta v trumah prihajali v »milu nam otadžbinu«. Vse bi jim bilo neznansko všeč, le na meji bi nekoliko godrnjali. Zaradi obvezne menjave steklenih biserov v težki dinar.

MARJAN BAUER

Za srečo sta potrebna dva

RAČUNALNIK NE ZNA BITI PRIJAZEN

J. V. iz Novega mesta sprašuje: Zanima me med drugim tudi to, ali pri svojem delu v svetovalnici potrebujete in uporabljate tudi računalnik. Slišala sem, da je to v tujini običajna praksa.

Odgovor: Pri različnih srečanjih, okroglih mizah in posvetovanjih nas mnogi sprašujejo ravno to. Lepo je, da se zanimajo za našo dejavnost, in ker smo hiša odprtih vrat, kot radi pravimo, tudi nimamo prav nobenih skrivnosti, razen kar zadeva naše stranke. V tem pogledu pa vlada pri nas načelo popolne moledčnosti, kajti diskretnost stranke je temeljni pogoj za naše delo. O stranki ne sme nikoli izvedeti nihče nepoklican prav ničesar. Tudi stranke podpišejo izjavo, da bodo to spoštovali. Za delavce svetovalnice pa je to temeljni pogoj. Zato o svojem delu ne morem govoriti, kar se strank tiče, prav v nobenem krogu, tudi doma ne. Svoje delo pri nas težje propagiramo, ker se stranke z našimi uslugami ne hvajajo, kajti vsi smo še polni predsodkov. Ne hvajajo pa nas zaradi tega ne, ker nocoje, da bi kdo vedel, da so si prijetnega partnerja našle pri nas. Žal so ti predsodki velika cokla prav za stranke same, a kaj hočemo! Potrebno bo še nekaj časa, da bodo lahko tudi tovrstne usluge naše zadovoljne stranke z veseljem pripočale tudi drugim.

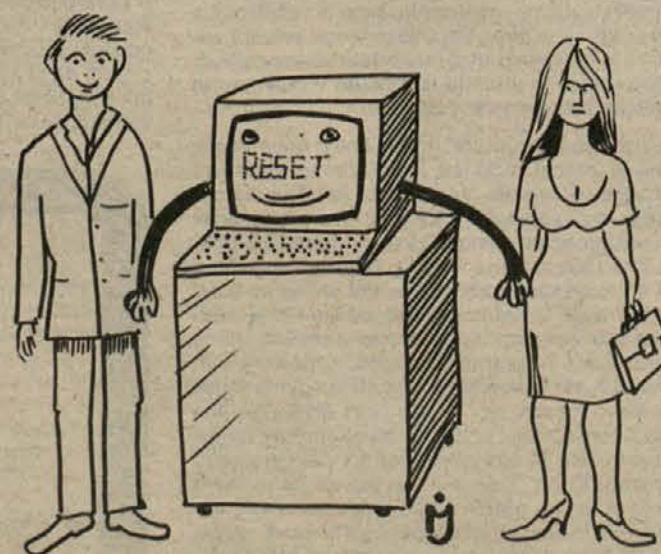
Glede računalnika pa tole: nimamo ga (še). Nimamo ga iz več razlogov. Prvi je vsekakor ekonomski, ker nimamo sredstev zanj. Svetovalnica se namreč še vedno živi izključno od plačila strank in ima datjave kot druge organizacije. Na tak način seveda ne more pridobiti dovolj sredstev, saj ta komaj zadoščajo za pokrivanje stroškov. Zato svetovalnica že dlje časa nima nobene akumulacije. To seveda ni dobro, a ekonomska kriza, v kateri pač smo, ne dopušča, da bi bilo kaj drugače. Veliko strank, ki so v težkem ekonomskem oz. socialnem položaju vpišemo brezplačno in tega nam nihče ne nadomesti. Vendar pa računalnika niti toliko ne pogrešamo, kajti naše delo je predvsem delo z ljudmi ali delo s posameznikom. Sam vpis in prvo srečanje z bodočo stranko je le uvod, kajti

enkrat ostajamo še pri stari ročni obdelavi, ki ima verjetno tudi nekaj minusov, ima tudi veliko prednosti. Računalnik tega še dolgo ne bo mogel početi. Moral bo biti zelo podoben človeku in imeti vse tisto, kar človek daje in želi prejemati. To pa je človeška toplota in velika mera razumevanja.

Pred časom smo imeli priliko ogledati si takšno agencijo v Italiji. Delajo izključno s pomočjo računalnika. Predpostavka pa je, da ima vsaka stranka telefon oziroma številko, kajti računalnik potem samo obvešča stranke o telefonski številki partnerja, ki naj bi po obdelavi podatkov v sistemu najbolj ustrežal. To je možno. Je pa tudi le predpostavka. Strank sploh ne želijo videti, ko so že dale podatke. Čakati morajo, da dobe obvestilo o telefonski številki in pika. Vpišejo pa jih le za eno leto in ne glede na to, kaj zanje store. Pri nas je to precej drugače in seveda v dobro stranki.

Zadnjič smo napisali, da živa zdaj deluje tudi na Dolenjskem, in sicer v Novem mestu, na Rotovžu (Glavni trg 7), vsak četrtek od 15. do 17. ure. Nekaj jih je namreč po telefonu spraševalo, če vsak drugi četrtek. Torej: vsak četrtek v tednu v Novem mestu na Glavnem trgu 7. Vaša vprašanja za to rubriko pa lahko pošljete vsak dan na uredništvo Dolenjskega lista.

BORUT POGAČNIK

mala enciklopedija neverjetnosti

V televizijski oddaji v živo je leta 1985 pet škotskih tkalk v samo 45 minutah ostriglo dve škotski ovci, naredilo iz volne nit, iz niti pa spleto moški pulover z dolgimi rokavi in žepi.

Vlečenje vrvi je bilo od leta 1900 do 1920 olimpijska disciplina. Zdaj prirejajo samo še svetovna prvenstva. Predlani so prvič priredili tudi žensko svetovno prvenstvo v tem sicer moškem športu. Ženske so se napenjale v Arizoni.

Zlata ribica, ki živi v akvariju v temni sobi sčasoma pobeli. Če zlato ribico zamrzemo na minus 150° Celzija, ostane živa nekaj tednov.

Najvišji kaskaderski honorar v zgodovini filma je dobil ameriški profesionalni kaskader Roy Alon. Za milijon dolarjev je v filmu Prekletstvo Pinka Pantherja padel v morje s 35 metrov visoke pečine. Pasti je moral na hrbet, sedeč v invalidskem vozičku, eno nogo je imel v pravem mavcu, med padanjem je moral ustreliti iz bazuke.

Leta 1913 so prebivalke vasi Sipche v Nepalju zastupile vse odrasle sovaščane (z možmi

na čelu). Tako jim je svetoval krajevni guru, rekoč, da se bo truplo stote moške žrtve spreminilo v zlato, nakar bi krvočnočne vaščanke seveda obogatele.

V času vladanja angleške kraljice Ane je na njenem dvoru kot cirkusantka živela ženska z imenom Paula. Imela je samo eno oko, jezik pa tako dolg, da je edino oko lahko obližovala.

Leta 1835 so v Oklahoma Cityju zaradi umora prijatelja in poslovnega družabnika obesili nekega Charlesa Boyingtona. Ko so ga peljali na vislice, je rekel, da bo iz njegovega groba zrasel hrast in da bo to dokaz njegove nedolžnosti. Hrast je res zrasel — danes je seveda turistična znamenitost — čeprav je ekipa pravnikov in drugih strokovnjakov z univerze Oklahoma dokazala (potem ko

je preučila vse dokumente), da je bil Boyington kriv in torej po pravici obsojen na smrt.

Gorila, največja človekolika opica, spi po 14 ur na dan. Ponoči smrči tako glasno, da je hrumot slišati dva kilometra daleč. Gorila je nekakšen simbol silne moškosti, za moške pravimo, da so (kadar so) po prsih dlakavi kot gorila. Posredi je velik nespোরazum. Gorila namreč po prsih sploh ni dlakav, razen tega pa je neverjetno mlačen ljubimec. K tisti zadevi ga mora nagovoriti samica, v ljubeznem življenju goril dvorijo ženske. In to celo tako, da ono stvar prinesejo samcu pod nos. Tudi ta najbolj neposredna metoda velikokrat ni uspešna, samec ostane hladen kot brizganec na Antarktiki. Če pa se strast vendarle prebudi, je samček penis velik okoli 5 centimetrov. Čeprav najbrž tudi gorile mislijo, da iz majhne grma lahko skoči velik zajec, omenjeni centimetri res niso kakšen rezultat.

Glasba

BRYAN FERRY

S svojim zadnjim albumom Bete Noire, na katerem je še enkrat imenitno uskladil izredno estetiziran avtorski izraz z izjemnim interpretacijskim standardom, je predstavnik britanskega popa Bryan Ferry spet v središču pozornosti. Zaradi te plošče je preživel leto in pol na potovanjih. Glasbo in besedila je pisal v Los Angelesu, snemal je v Nassau, Parizu in južni Franciji, produkcija pa je dokončal potem v New Yorku. Izjavil je, da je na ta način raziskoval emigrantsko mitologijo.

Bete Noire je prefinjen album, ki niha med hladno eleganco in dobro premišljeno preprostostjo. Bryan Ferry je po plošči Boys and Girls tako še enkrat dokazal svojo prefinjenost. Stevilni glasbeniki danes skušajo posnemati koncept, ki ga je definirala Ferry s skupino Roxy Music. Gre za umetniško mešanico liričnega romantizma in čutnih krikov, živalskega erotizma. Plošča Bete Noire je polna vrhunskih estetiziranih slik imaginarnih ljubezenskih zgodb, ki so začinjene s prepričevalnimi zvoki. Ferryjev hedonizem in melanholijski, dopolnjeni s svojstvenim ritmom, sta zelo privlačna. Vse na tej plošči dobro opisuje njegov citat iz preteklosti. Ferry je rekel, da je to, kar on dela, čisti soul, pomešan z afro-kubanskimi vplivi, jazz vložki in čutno gracioznostjo atmosfere Go go Klubov.

Vsemu temu odgovarja tudi stilizirana fotografija na ovitku plošče, na kateri je zabeležena

vezno si privoščite ta izredni zvok.

Večina si zamišlja Ferryja kot človeka, ki cele dneve prebira Rimbauda, toda njegov resnični interes je šport, in to kolesarstvo. Ostale stvari, ki po njegovem določajo njegov okus, so: slikarstvo Matissa in Picassa, književnost Dickens in Riderja Haggarda, igra Jimmyja Cagneya, Catherine Deneuve in predvsem Grace Kelly, mnogo skupnega, pravi, da ima z žalostno osebnostjo Marie Callas. Pri odkrivanju svojega okusa Ferry ni omenil niti ene osebe ali stvari iz kulture, ki so očitno inspirirale glasbo in besedila za Bete Noire. Sam pravi, da tega ni storil zato, ker ne želi odkriti prav vsega, kar ima rad. Bryan Ferry je sedaj že zaposlen z novim projektom, ploščo, na kateri bo pel samo v spremljavi akustične kitare in mogoče še ustne harmonike.

SOCIALIZEM SINOV NE BO ENAK SOCIALIZMU OČETOV

Medobčinski svet ZK za Posavje je pretekli četrtek povabil v Krško predsednika predsedstva CK ZK Slovenije Milana Kučana. Kučan se je najprej sestel z aktivom političnih delavcev v Posavju, popoldne pa je v Delavskem kulturnem domu Edvarda Kardelja v Krškem govoril na novo izvoljenim sekretarjem osnovnih organizacij ZK iz Posavja o trenutnem političnem položaju v Jugoslaviji in Sloveniji. Predavanju so prisotni, ki so napolnili veliko dvorano delavskega doma, pozorno prisluhnili in na koncu predsedniku Kučanu postavili nekaj vprašanj.

»Se nikoli ni bilo toliko različnih informacij, toliko različnih sodb — tudi med vami — kakor jih je sedaj. Vsemu temu pa je kriva kriza. V tem našem razgovoru bomo soočili te različne sodbe in morda bo ob koncu pogovora marsikaj bolj jasno,« je rekel Kučan.

»Vem, da ste svojo odgovornost sprejeli z različnimi občutki, s skepsjo, ali sploh ima smisel lotevati se te naloge. Tudi sam sem bil v dvornih pred dvema letoma. Današnje razmere so pač težke za tako delo in v marsičem odločujoče za znanca. Hočemo boljše prihodnost, hočemo se priključiti znanstveno-tehnološkemu razvoju, ki naglo drvi naprej, mi pa včasih hodimo celo nazaj. V teh težkih časih imamo komunisti še posebej odgovorno nalogo. V sedanji krizi je hujša inflacija zaupanja v vlado, sistem, v ZK kakor pa sama gospodarska kriza. Inflacija slabi integrativno moč družbe, porušeni so sistemi vrednot, morala in ugled partije, ker so bili na čelu različnih afer člani ZK. Samo spomnimo se afere Agrokomerc, kjer med 300 obtoženimi ni bilo človeka, ki bi ne bil član ZK. Do tega pa je prišlo, ker je se je o pomembnih rečeh odločalo v ozkih krogih.

Zbirokratiziranost družbe je pripeljala do tega, da so se zmedle naše predstave o tem, kaj je družba dolžna in česa ni. Pri nas so še vedno ljudje, ki mislijo, da je družba dolžna zagotoviti delovno mesto, stanovanje. Toda socializem še ni družba enakosti in tudi komunizem ne bo družba enakosti pravic brez enakosti dolžnosti. In s temi deformiranimi predstavami se nikakor ne smemo sprijazniti, sicer so brez pomena vse reforme stanovanjske, socialne politike, sanacije podjetij in prehod na tržno gospodarstvo.

DEVIZNI ZAKON IN RESOLUCIJA SE PREPLETATA

Kako povečati produkcijsko moč naše družbe? In že tu se porajajo prvi konflikti v naši družbi, tu se kažejo prvi spori okoli protinflacijskega programa. Modeli zdravljenja inflacije so v svetu znani, vprašanje pa je, ali jih lahko kar tako presadimo na naša tla. Primer Turčije kaže, da je mogoče po nedemokratski poti hitro obračunati z inflacijo, ampak samo za kratek rok. Če bi mi sprejeli take modele, potem je konec s samoupravljanjem. Spori se pojavljajo tudi okoli resolucije in deviznega sistema. Mi smo imeli dve pripombi na resolucijo. Kvaliteta ni ustrezala, ker ni omogočala prehoda na tržno gospodarstvo. Realnost resolucije je vprašljiva, ker ekonomski instrumentarij ni omogočal doseganja cilja. Devizni zakon in resolucija pa nista dve različni stvari, ampak se medsebojno prepletata. Spremeniti je bilo potrebno vsaj nekaj določb deviznega zakona, drugače ne bi bilo mogoče doseči resolucijskih ciljev. Država še nikoli od leta 1963 ni imela toliko vpliva na gospodarstvo in rezultati gospodarstva še nikoli niso bili tako slabi kot sedaj. Država ni niti dober niti moder gospodar. Naša zahteva je, da gospodarstvo osobodimo državnemu nadzoru. Zato sedaj ne gre za krizo samoupravljanja, tega praktično ni več, ker je vse v svoje roke vzela država. Zato komunisti ne smemo odstopati od zahtev po še večji vlogi samoupravljanja. Samoupravljanje ne sme biti samo parola, ampak uporabno sredstvo za razreševanje konfliktov, obstoječih družbenih problemov. Naši komunisti se bodo vztrajno borili proti konzervativizmu in reševanju problemov v ozkih krogih. V resničnem življenju pa večkrat delamo po modelih, ki se ne obnesejo. Zakonom, ki ne upoštevajo konkretne danosti, je uspelo kompromitirati socializem. Seveda tak socializem ne more tekmovali s kapitalizmom, če ne bo gospodarsko učinkovitejši. Do te ugotovitve pa se je Jugoslavija dokopala za ves socialistični svet. Hkrati je Jugoslavija opravila še nekaj zelo pomembnega, in to je, da je prva v svetu uresničila geslo »Tovarne delavcem!«, torej je uvedla samoupravljanje. Hkrati pa je tudi prva v svetu pokazala, v katero smer samoupravljanje ne sme iti. Na srečo je Jugoslavija premajhna, da bi v celoti kompromitirala idejo delavskega samoupravljanja, kar se sedaj pri nas dela. Toda jugoslovanski komunisti bodo vedno imeli zasluge za vpeljavo te ideje v prakso. Tu se nimamo česa sramovati, sramujemo se lahko le sedaj, ko oklevamo kreniti na pot, za katero vemo, da je prava.

RAZLIČNI CILJI KRITIKE

Kako delovati v takih razmerah? Vse več ljudi je nezadovoljnih, vse več je tudi kritike do čeraj še nedotakljivih tem in do vodilnih. Ta kritika je javna, problem pa je v tem, da so izhodišča za to kritiko ista — to so naše družbene razmere — cilji te kritike pa so različni. Politično delo na način propagande pa je sedaj nemogoče, ker so dejstva sama po sebi dovolj zgovorna. Inflacija je 180-odstotna, kupna moč Slovenca je bila pred 10 leti 80 odst. kupne moči Avstrijca (s tendenco, da ga dohiti), danes pa dosega ta kupna moč le še 40 odst. Okoli 80 odst. naših industrijskih naprav je že iztrošenih in Sloveniji ostane za poravnava lastnih obveznosti 88,5 družbenega proizvoda. Mi potem ljudi, ob odprtih mejah, ne moremo prepričevati, da je socializem najboljši sistem, če pa sami vidijo, kako se

zunaj živi. Pogovarjati se moramo o dejstvih, zakaj je tako, kam lahko po taki poti pridemo. Ob tem pa se moramo zavedati, da za to nista bila kriva razredni sovražnik in tuja propaganda. Za to je krivo nekaj v nas in v ZK. Če se govori o odgovornosti v ZK, smo odgovorni predvsem za to. Začeti moramo iskati izhodišča.

Mi ne moremo ljudi prepričavati, da je kapitalizem reakcionaren sistem, ki propada. Vidijo, da to ni res, da so pri nas ljudje lačni in brez dela. In to marsikje so. Ob tem naj spomnim na staro resnico, ki jo je Engels izrekel ob Marxovem grobu, da morajo ljudje najprej jesti, šele potem lahko filozofirajo. Seveda ne mislim, da razpravljanje o ideologiji ni potrebno, toda najprej je treba za to ustvariti materialno podlago. Enakost v revščini ne moremo biti nikakršen motiv ne za druge ljudi ne za komuniste. Ali se zavedamo, da imamo še kakšen dolg do slovenskega naroda, do našega delavskega razreda, glede na cilje, s katerimi smo šli v revolucijo? Razmišljati pa bi morali tudi o tem, da smo pridelali za 20 milijard dolarjev dolga, ki jih bodo plačevali mlade generacije, ne da bi od tega kaj imele. Mladina pa je poseben problem in mi se moramo ob tem navaditi drugačnega razmišljanja. Mladina ima pravico, da razmišlja o tem, kakšen socializem si želi. Ali da povem staro resnico: socializem sinov ne bo enak socializmu očetov. In s tega vidika je treba gledati na to, kar se dogaja med mladimi ljudmi, kar se skriva pod svojevrsnim in deformiranim izrazom »mladinski tisk«. To je pravica mladih, da mislijo po svoje.

NAS BODO POKOPALE NIZKE AMBICIJE

Danes lahko obstaja le tisti, kdor ima visoke ambicije. Nas pa bodo pokopale prav nizke ambicije. Pri nas smo zadovoljni, če smo v Evropi boljši od Albanije, če je Slovenija boljša od Makedonije ali kakšne druge republike, če je delovna organizacija dobra v branži. Pri nas je zavladala filozofija preživetja, vendar vsi ne smemo preživeti, če hočemo živeti naprej. Ali lahko kdo v socializmu propade? Lahko in tudi mora. Kdor slabo gospodari z družbeno lastnino, ki ne povečuje njene vrednosti. Ta družba mora imeti pravico, da ta družbeni kapital vzame in ga da tistemu, ki z njim lahko bolje gospodari. Poenostavljam stvari, da bi vam povedal, kakšni premiki so potrebni, da bi se premaknili od tod, kjer sedaj smo. Kitajci so to ravno tako spoznali kot mi, a so pri tem odločnejši. Njih ne skrbi, ali bodo vsi

preživeli, njih skrbi, ali so v ekonomski sistem vgradili dovolj velike motive za tiste, ki so sposobni vleči razvoj naprej. V Sloveniji in Jugoslaviji bi tudi morali podpirati tiste, ki so sposobni hitrejšega razvoja. V Jugoslaviji pa očitno niso dozorele prilike, da bi zmogli ta prelom. Hkrati pa vsi vemo, da ga ne moremo več odlagati. V teh razmišljanjih moramo biti mi, ki smo avantgarda, tisti, ki bomo odgovorili ne le, ali želimo iz krize, ampak tudi, kam želimo. Mi odgovorjamo, da želimo v razvito, moderno družbo, ki bo sposobna sprejemati izzive postindustrijske, inovacijske, informacijske razvite družbe, v družbo z visoko moderno tehnologijo, ki zahteva veliko pameti in čedalje manj fizičnega dela. Ni zadosti, da si tako družbo želimo, slovenski in jugoslovanski komunisti moramo odgovoriti, da si želimo hkrati tudi družbo, ki bo socialistična in samoupravna hkrati.

NA POVRŠJE LJUDJE, KI NEKAJ ZNAJO

Mi moramo dati te odgovore; če jih ne bomo dali mi, jih bodo dali drugi. Mi smo našega v osnovnih črtah dali na kongresu. Drugi prihajajo s plani, z nacionalnimi programi v Novi reviji, v Srbski akademiji znanosti, nekaj podobnega je tudi v 10 točkah Korošiča, Goldsteina itn. Noben od teh programov ni sprejemljiv v celoti, v vsakem pa je marsikaj uporabnega. In naš problem je v tem, da moramo demokratizirati našo družbo, da bodo prišli na dan tudi take pobude. Da bodo prišli na površje ljudje, ki nekaj znajo — in teh je v Jugoslaviji veliko. Iz tega bi lahko nastal program razvoja Jugoslavije, ki bi bil sposoben družbo integrirati in mobilizirati vse ustvarjalne potencialne, ki jih ni malo. V tej Sloveniji in Jugoslaviji je veliko pametnih ljudi različnih poklicev, na vseh ravneh. Samo povezati je treba vso to pamet in voljo in potem nam bo vsem veliko lažje. Časi, ko so vse vedeli na forumih, so zdavnaj mimo. In demokracija naše družbe je druga temeljna smer bodočega razvoja poleg ustvarjanja materialne podlage. Demokratizacija z vsemi elementi kontrole javnosti ali kot je dejal Montencque, delitev oblasti na zakonodajnem, izvršilnem in sodnem področju. Mi moramo razmisliti, ali sproščamo vse te naše potencialne. V celoti pa nismo presegli modela birokratske partije. Vprašati se moramo, ali je ta organizacija potrebna ljudem, ali so ljudje potrebni organizaciji. ZK mora biti organizacija idejnih somišljenkov, ki mislijo, da je njihov pogled na prihodnji razvoj družbe približno enak tistemu, kar piše v programu ZK in so se

zanj pripravljani angažirati. To je organizacija ljudi, ki žele imeti iniciativo, pravico do razmišljanja in tudi do napake, ne da bi se potem kaj zgodilo. Moramo ponovno razmisliti o odnosu med manjšino in večino. Večina mora biti zaradi tega, da sebe obvaruje pred zmoto, zainteresirana za to, da zavaruje manjšino. A na način, ki bo onemogočal vzpostavljanje frakcij.

BREZ PAMETI NE GRE

Vsak dan se pojavljajo vprašanja, na katera je treba odgovarjati. Tako vprašanje je, ali smo za enakost v revščini. Gre tudi za vprašanje, ali je v socializmu lahko nekdo tudi bogat. Ni tako daleč nazaj, ko je bil greh, če je imel nekdo več kot drugi. Seveda pustimo ob strani tiste, ki so se okoristili na tak ali drugačen način. To je problem učinkovitosti naše družbe v boju s kriminalom in korupcijo. Mi moramo začeti razmišljati o tem, da damo pravično nagrado inovatorju, ki je tovarni prihranil stroške. Pri nas moramo hkrati ustvarjati razmere, v katerih bodo delavci spoznali, da brez pameti ne gre. In bolj se bomo preusmerjali na trg bolj bodo ta vprašanja usodna. Inženirja torej ne bomo bolj plačevali samo zaradi tega, ker je inženir, bolj bo plačan, ker je njegovo delo materializirano v končnem skupnem rezultatu. Prav tako to velja med tovarnami iste branže. Sistem mora priznati to rento, ki se ji pravi pamet, znanje, sposobnost. Mi bomo morali vse več investirati v pamet, ker je pri nas v industriji kar 42 odst. delavcev nekvalificiranih. Takšna kvalifikacijska struktura pa je največja ovira za napredek.

V Sloveniji nimam učinkovitega informacijskega sistema. Brez tega pa se danes ne da intenzivno poslovati, proizvajati in odločati. O tem pa tudi o drugih vprašanjih se govori na sestankih osnovnih organizacij. Vendar morajo osnovne organizacije dan na dan postavljati vprašanja vodilni strukturi, ali ima razvojni koncept. Brez tega nobeno vodstvo ne smemo dobiti podpore ali družbene finančne pomoči.

S tem v zvezi je tudi vprašanje, kakšno Jugoslavijo hočemo. To vprašanje je aktualno zaradi ustavne razprave, ki bo potekala tudi v osnovnih organizacijah. Jugoslavija je rezultat odločitve, da se narodi in narodnosti združijo zaradi socializma, zaradi boljšega življenja. In ne zaradi nekakšnega jugoslovanstva. V Jugoslaviji mora ta ideja še naprej vezati vse narode seveda ob upoštevanju nacionalne enakopravnosti, pogoj za to pa je pravica do razpolaganja z rezultati in presežki svojega dela. Vsi odnosi morajo izhajati od tu naprej. Mi imamo demokratično koncepcijo federacije v 244. členu ustave, ki v bistvu računata s pluralizmom subjektov. Ni treba, da ena republika dikтира drugi. To vprašanje je pomembno, ker je precej nejasnosti okoli ustavnih amandamajev. Zato ne smemo nikoli pozabiti, da smo se združili zaradi socializma, da je to naša skupna država.

KIDRIČ IZ LETA 1952

In v tej državi nihče ni bolj poklican od drugega, da skrbi za enotnost. Vse pomembnejši pa je pri tem ekonomski interes. Ob tem moramo meniti ideje o odcepitvi Slovenije. Često mislimo, da nas v Jugoslavijo ne povezujejo nobeni ekonomski interesi, ampak le politična volja. To pa ni res. Slovenija je to, kar je, le v Jugoslaviji. Izven Jugoslavije bi bila Slovenija to, kar je Makedonija znotraj nje. V federativnem sistemu je dana garancija za zavarovanje enakopravnosti naroda in manjšine. Te garancije pa morajo biti uporabljene ne za blokado skupnega življenja, ampak za njegovo učinkovitost. Gre za nove zamisli o socializmu v sedanjih pogojih in razmerah. Reforme Gorbačova, kitajske, poljske, madžarske spremembe imajo ena sam skupni imenovalec: kako povečati učinkovitost sistema ali kako najti nadomestilo za tisti ključni motiv, ki ga v kapitalističnem sistemu predstavlja profit. Če berete Kidriča iz leta 1952, boste lahko ugotovili, da so njegove ugotovitve take, do kakršnih je prišel Gorbačov. Mi smo torej že davno spoznali, kje je problem. Če kolektiv ni dolžan sam sebi priskrbiti plačo, akumulacijo, denar za zdravstvo, šolstvo, potem mora to storiti nekdo drug. In ker vsi tako živimo, potem tisto, kar je slučajno rezultat nekega skupnega dela, porazdelimo na glavo in ne na roke ali na delo. In to nas vleče navzdol. Socializem danes ni več isti, kot je bil, ker se je medtem spremenil tudi svet. O tem pa govorimo zato, ker bi vas rad opozoril na neke nesporazume okoli zunanje politike.

Mi govorimo o tem, da mora jugoslovanska zunanja politika zagotoviti večjo prisotnost Jugoslavije v Evropi. To se tolmači, kakor da mi zahtevamo revizijo naše zunanje politike. Pomeni pa samo večjo prisotnost v tem geopolitičnem prostoru, v katerem smo mi rojeni. Jugoslavija je dobila ugled in veljavo v Evropi leta 1948, ko se je borila za svojo suverenost. Takrat smo imeli velik moralni ugled, imeli smo ga v Združenih narodih, vendar zaradi tega, ker smo ga imeli v Evropi. Mi ne moremo biti pomembni v Evropi, ker imamo vpliv v Afriki, ampak obratno. V Afriki ga lahko imamo, če lahko afriškimi državam odpiramo vrata v Evropo.

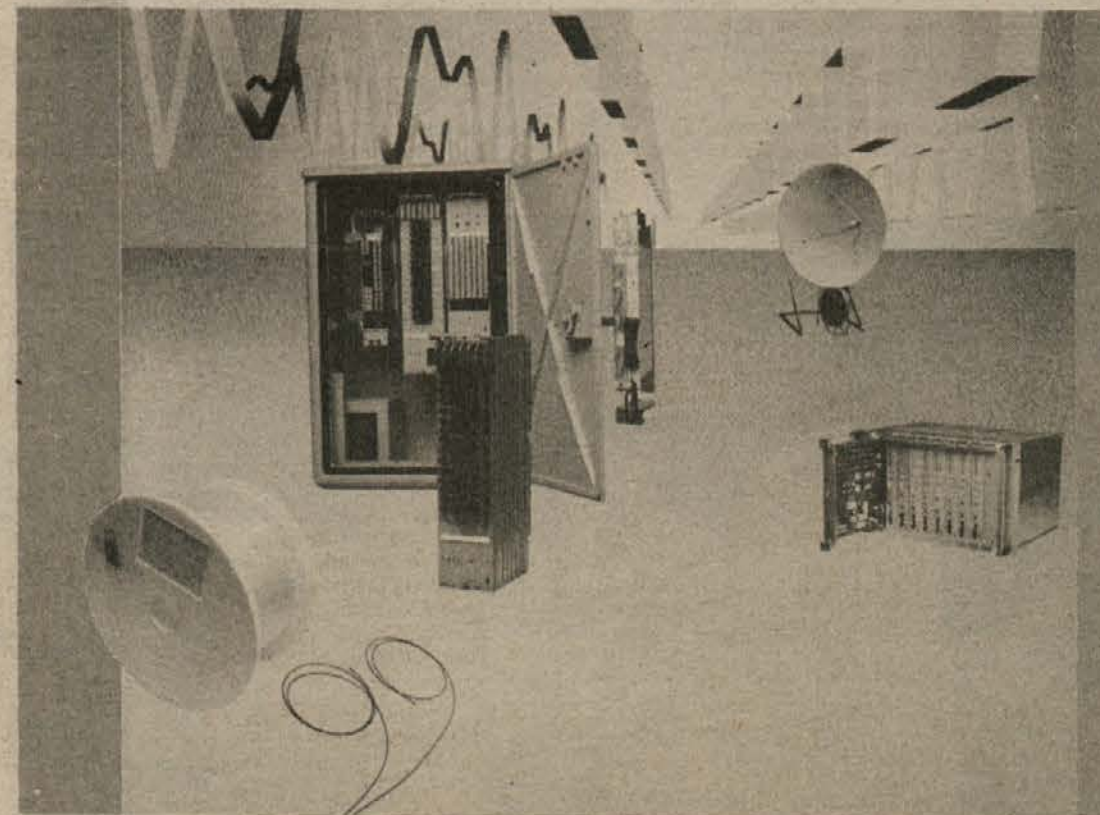
NAŠ PROSTOR V EVROPI

Zato moram orazmisliti, kje je naš prostor znotraj Evrope. Ob tem se pojavlja več nejasnosti okoli našega sodelovanja v skupnosti Alpe-Jadran. Navidez je to hrvaški in slovenski interes, vendar to ni res. Mi ne moremo prodajati nič slovenskega. Mi lahko prodajamo tisto, kar ima Jugoslavija, in temu dodajamo industrijsko tradicijo in pamet. O tem, da je Jugoslavija večnacionalna država, bomo morali spregovoriti tudi v osnovnih organizacijah, a na preprost način. Če nas bodo ljudje razumeli, bodo tudi vedeli, kaj hočemo.

Pri vsem tem pa se moramo mi razpoznavati kot komunisti. V delavskem svetu morajo člani komunisti povedati: »To je politika ZK.« Ljudem moramo hkrati povedati, da socializem, kakršnega imamo, ni naš skrajni domet. Javno mnenje je danes zelo mobilizirano. Štihovi večeri v Slonu, razpravlja se v dvorcu Zemono in prav je tako. O tem govorim zato, ker je ZK napadena. ZK Slovenije očitajo, da nima vpliva v Beogradu, ker nimamo legitimnosti od slovenskega naroda, delavskega razreda, češ da nam je to legitimnost podelil nadrejeni zvezni center, ker je ZK Slovenije struktura, ki vodi upravno enoto federacije. Na to tezo pa ne smemo pristati, ker je zgodovinsko netočna. Tako pisanje je del demokratične razprave in ga ne smemo prepovedati, a molčati tudi ne kaže. Najbolj lahko takim napadom odgovorimo z dejstvom, da nobeno kapitalno razvojno vprašanje ni šlo mimo ZK.

Mi moramo znati razpravljati o problemih, ne smemo zamegljevati stvari. Naše ambicije morajo biti realno uresničljive. Gre pa za to, kdo bo v ZK. Ali bodo v njej tisti, ki žele kaj spremeniti (žal jih je malo), ali tisti, ki si žele obdržati obstoječe stanje družbe. Večino ustvarimo tisti, ki želimo progresivne spremembe. Pri tem vam želim uspeh, kajti prepričan sem, da ste zato na čelu osnovnih organizacij, ker ste napredni.

Pripravil: J. SIMIČIČ

ZA STRAH JE DOVOLJŽE KANGLICA

Kmalu po tistem, ko je vlak speljal z neapeljske železniške postaje proti Messini na Siciliji, se je prejšnji vrvež, ki je bil naravnost nezdržen, povsem polegel. Potniki z velikanskimi potovalnimi torbami, ki so se dolgo pot gnetli v slehernem kotičku vlaka, so na vmesnih postajah spraznili vagone. Tako se je obetal celo spanje. Enakomerno udarjanje koles, vožnja brez sunkovitega premetavanja, zelo malo vmesnih postaj, na katerih bi vlak ustavljal, in pa luči, ki so večinoma samo brlele na stropu, so počasi, a vztrajno pogrezali potnike v spanje. Skoraj sem že utonil v globokem dremu, ko je zamolklo udarilo po vratih kupeja.

NEZNANCA PRI ODPRTIH VRATIH

V trenutku sem bil popolnoma buden. Nagonsko sem se potuhnil, kot da ne bi opazil ničesar, a sem razločno videl, kako so se za debelino prsta odprla vrata, ki so bila še malo prej trdno zaprta. Na hodniku, ravno tam, kjer so se odpirala vrata kupeja, v katerem sva z Igorjem dremala, sta sedela dva tipa. Malo prej ju tam še ni bilo, zagotovo sta bila njuna zasilna sedeža prazna in celo ves hodnik vagona je bil brez žive duše. Prav takrat, ko se je pokazala reža na najinem vhodu, pa je medla luč obsvetila na hodniku tudi ti dve sencji. »Zbudi se. Dva sta zunaj. Odprla sta vrata. Gledata naju, ampak mislim, da ne zaradi pogovora,« sem prijetajeno dregnil v Igorja, ki je spal na sedežu.

Igor se je dramil zaspano, kot bi ga klicali v službo. Potem je v polsnu le zagledal neznanca, ki sta stegovala vrata skozi zastekljenjena vrata kupeja, kjer sva raztegnila vse štiri od sebe, saj sva bila sama v njem. Takoj je previdno vzel postavi na hodniku »na muho«. Zgrabilo naju je napeto pričakovanje, v katerem razbija srce v sencih in v vsaki mišici posebej.

Presneto, takle mednarodni vlak, ki ti drhti pod zadnjico, je vse kaj drugega kot tisti, o katerem bereš v časopisu zleknjen v naslonjaču, sem na tihem priznal. Zadnjič je Jana objavila razgovor z nekim kriminalcem, specialistom za kraje na mednarodnih vlakih, zlasti italijanskih. To sem bral — na, zdaj pa imam priliko doživeti tak mednarodni vlak in na njem, prepričan sem o tem, kar dva tiča take barve.

Temu v prid je šlo vse. Mladeniča s hodnika sta bila na kratko ostrizena, obrita po italijanskem vzorcu »brada dveh dni«, eden od njiju je nosil pisano svileno ruto, kakršne si zavezujejo okrog vratu jahači z ameriškega Divjega zahoda ali pa pijani redarji iz vele mestnih nočnih zabavišč, njuna naravnost koščena obraza nista premogla niti kančka prijaznosti, ampak le nekakšno odbijajočo preračunljivo hladnost v nemirnih črnih očeh, kar vse je temačnost vlaka le še grozljivo poudarjala. Nič se nista trudila prikriti, da ju zanimava midva in dvoje natrpanih nahrbtnikov v najinem kupeju. Še celo karte sta vrgla — zdaj se ju pa sploh ne bova znebila! Polglasno sta se pripravala okrog kart in vse pogosteje in vedno bolj predrzno sta pogledovala k nama. Spreletaval me je srh. Vsak kolikor toliko izurjen gangster bi lahko na oko ocenil, da dvoje otovorjenih popotnikov v skoraj praznem vagonu ne more biti pretrd oreh za vajene roke.

Na južnoitalijanskem nebu ni bilo lune, a tudi če bi mesec svetil, v njegovem siju najbrž ne bi nihče opazil teles dveh pustolovcev, ko bi padli v gluho temo samotne pokrajine, ki že diši po Siciliji.

V tem sem se vsčipnil v nogo: kaj če vendarle samo sanjam. Nel Eden od neznanec na hodniku je iztegnil roko in na rahlo odškrnil vrata za spoznanje bolj na široko. Hip za tistem naju je zažgečalo v nosu. Na, zdaj sva pa tam! To je šolski primer ropa na vlaku. Ali sta neznanca res potisnila skozi priprta vrata najinega še do pred nekaj trenutkov tako rajskega počivališča majhno bombico z uspavalom? Za vsak slučaj sem šel odpirat okno. Ne gre, zaplombirano je! Da bi šel na hodnik na svež zrak, ne tvegam. Ampak zaspaš ne bom, naj se zgodi kar koli!

ŠE TRI ŽENSKE — TO JE PREVEČ

Kdove od kod so se tedaj na hodniku kar naenkrat prikazale tri ženske. »Occupato, zasedeno?« je vprašala najstarejša med njimi, ko je skozi vrata najinega kupeja pomoiia glavo. »Kje pa, prosto je. Le naprej!« sva jo povabila. Razumela sicer gotovo ni ničesar, a je ustavila oni dve, ki sta že odšli naprej po hodniku, in vse tri so prišle k nama. Igor se je verjetno malce namuznil zaradi mojega neprikritega strahu pred neznanca na hodniku. Toda odleglo mi je, da so prisledle ženske, kajti postavi sta se potem nekam izgubili. Tako je bilo očitno prav tudi lepim Italijankam, kajti tista, ki je vprašala za sedež, je kažoč na neznanca trdno zaprla vrata.

Čeprav so ženske ves čas živahno žvrgolele in čeprav so ropotale s kavrnimi skodelicami, srebele kavo kot kako vrelo juho in kavico celo razločno razlile po tleh ter se enkrat ob pol petih zjutraj glasno sporekle, so bile navsezadnje prijetna in od sile koristna družba. Hvala, madonne, sem rekel polglasno živahnim lepoticam. Mislim sem seveda na neznanca s hodnika, ki sta se izgubila v poltemo takoj, ko nas je bilo v kupeju več.

Tako je postalo popotovanje na Liparske otoke še na tem vlaku veliko lepše. V zgodnjem dopoldnevu nas je sprejela s soncem obsijana Sicilija. Kako drugačna je bila

videti pod jasnim nebom, na katerem leze sicer zimsko, a še vedno vroče sonce proti poldnevu, kako prijaznega lica je bila! V tem mogočnem kipenju nenavadnih podob pokrajine in ljudi, vsega nepoznanega življenja, v vsej tej

mešanici občutkov, sem si dejal, je strah pred Sicilijo le še neprijeten spomin na preživetje noč. Toda zmotil sem se.

NOČ NA VULCANU

To se je izkazalo takoj naslednje noč.

Potem ko sva z Igorjem čez dan hodila po ognjeniku na otoku Vulcano, sva proti večeru sedla k pivu z Nemcem, ki sva ga že dopoldne srečala na obali, kjer smo se potem skupaj namakali v vroči morski vodi in v kipečih mlakah zdravilnega vulkanskega blata. Nемец, ki je preživel na Vulcanu že šest tednov, potem ko je s svojo barko priplul iz Francije, je poznal skoraj vse domačine z otoka. Ker smo sedeli pri vhodu v krčmo, se je pozdravil z vsakim, ki je zavil v gostilno. Najin znanec je o vsakem vedel kaj povedati. Ta je zidar, oni je najboljši ribič s harpuno, tista tam je stara dvajset let, haha. Enkrat pač se je naslikal pri vhodu bradat mladenič, visoko rasel, odločnih kretenj in samozavesten. Vsi so ga nekako spoštljivo pozdravljali. »Ta je od mafije,« je enako brezbržno kot pri prejšnjih dejal Nемец. »Saj veste, mafija je povsod. Posebno je po njej znan Palermo. Tale tip ima zveze s Palermu,« je ravnodušno pojasnjeval mladenič iz Nemčije.

Kmalu potem je poklical svojega psa in se poslovil od naju. Z Igorjem sva odtipala na samotni travnik za naseljem. Kotiček nama je opoldne pokazal Nемец, rekoč, da je tam najboljšo mesto za šotor. Tako sva se odločila na tej jasnji preživetni noč.

Komaj sem rahlo zatislil oči, je zahrumelo. Očitno se je divje bližal avtomobil. Sprva je kazalo, da vozi naravnost v najino planeno zatočišče, a je nazadnje le odpeljal mimo. Lučaj naprej od šotora se je naglo ustavil. Dvoje vrat se je glasno odprlo in se hip zatem treskom zaprlo. Tišina. Potem je nekaj udarilo, kakor bi kovina zadela ob kaj trdega.

V hipu so se zavrteli nazaj vsi dogodki tega dneva. Večerno sedenje pred krčmo, kamor so prihajali zaraščeni mišičasti mladeniči, med katerimi se je znašel, kot je trdil Nемец, tudi palermški mafijaš: kaj, če so vsi skupaj ena sama sodrga in če je Nемец zvalil naju, dva naivna popotnika, le v past, ko je pokazal mirni travnik za kampiranje? Če ni tako, čemu bi sicer vozili avtomobili sredi noči med bodičavimi živimi mejami po samotnih travnikih za mestom? Z grozo sem se spomnil še na časopis La Repubblica, ki sem ga bral prejšnji večer na poti proti južni Italiji. Časopis je na prvi strani objavil karikaturu. Na njej je risar upodobil italijanski polotok in krsto s križem — namesto Sicilije. Z Igorjem spiva pravzaprav na tej Siciliji. Nekaj deset kilometrov, kolikor ležijo Liparski otoki stran od nje, ne more jamčiti, da otok Vulcano ne bi mogel biti gangstersko in mafijsko leglo, sem pomislil, ležeč pod platneno streho. Ne vem, kdaj sem zaspaš.

POVSOD NAJDEŠ PRIJATELJA

Zjutraj ko sva se še pri zvezdah odpravljala na ladjo, sem spoznal, da sem se to pot uštel. Prejšnji večer je res ropotalo, vendar zato, ker se je nekdo peljal po strahotno jamasti poti iskat vodo v vodnjak blizu najinega šotora. Kovinskega zvena ni povzročila puškina cev, ampak kvečjemu železen ročaj kangle. Če pa je kdo hodil ob šotoru, kar se je zadelo Igorju, ni bilo nič čudnega. Zvečer v popolni temi kajpak nisva videla, da sva postavila šotor prav na stezo, po kateri hodijo domačini po vodo.

Skoraj me je postalo sram, a za to nisem imel pravega časa, ker sva morala na pomol. Toda priznal sem, da sva spala med prijatelji, čeprav daleč stran od doma. Do naju so bili iskreni tako Nемец, ki je pokazal lep travnik na robu mesta in uredil pri krčmarju, da sva v gostilni pustila strahotno težka nahrbtnika, preden sva se vzpela na ognjenik, kakor tudi številni domačini. Pri njih sem prejšnji večer sicer opazil, da pozdravljajo s »ciao, amico!« ne le svojega starega znanca Nemca, ampak tudi naju z Igorjem, a jim nisem verjel.

Kljub temu da me je bilo na vlaku strah — ko sem zgodbo o neznancih z vlaka pripovedoval na Stromboliju nekemu domačinu, je ta prikimal in dejal, da nisem strahopetec, zato ker včasih »res koga takole zmanjka na vlaku« — bi rekel po vsem tistem, kar sva z Igorjem lepega in res človeškega doživela na popotovanju po vulkanskih otokih v južnih vodah Tirenskega morja, da lahko povsod najdeš pri ljudeh prijateljsko razumevanje. Svet ni poln samih zločincev, kakor se zdi v zapečku pri prebiranju časopisov in gledanju televizije.

M. LUZAR

Parapsihologija

VELIBOR NAPOVEDAL ČERNOBILSKO KATASTROFO

morda največji parapsihološki fenomen na svetu. Pričela sta z vsakodnevno sedemurno vadbo.

Šesti čut ne obstaja vselej, v vsakem trenutku. Imaš občutek, da ti hoče pobegniti. Če ga hočem zadržati, moram izključiti ostalih pet čutil, kar pa zahteva veliko koncentracijo. Ko želim nekaj prebrati z zavezanimi očmi, se moram ves usmeriti v to. Najprej se mi pred očmi pojavi megla, ki se počasi razkadi, in nastane čista slika tistega, kar je potrebno, da izgovorim. To, kar tukaj vidite, ni Velibor, jaz v njem samo bivam,« je o svoji sposobnosti povedal Velibor.

V tem dečku je Kebir odkril tudi sposobnosti telekinize, zvijanja kovinske žice s pomočjo misli in pogleda. V svetu to zmorejo le štiri osebe, med katerimi so najbolj poznani Uri Geller in Velibor, Boris Jermolajev in Nina Kulagina; slednja živita in delata le v Sovjetski zvezi.

Kebir trdi, da je v Jugoslaviji še več takšnih otrok, vendar jih je težko najti in testirati. Pred Veliborom je na enem od svojih nastopov odkril malo Anito Vinček iz Križevcev, ki je imela prav takšne sposobnosti kot Velibor. Zaradi nerazumevanja in pomanjkanja denarja je Anita te stvari opustila in postala natakarka v Umagu. Morda bi tudi Velibora

doletela enako usoda, če se ne bi popolnoma prepustil Kebiru. Ta ga je pripravil, da je v štirih dneh z odliko končal sedmi in osmi razred, potem sta pričela z vajami in potovanji. Obšla sta vsa Evropa, največ pa sta se zadrževala v Italiji in ZR Nemčiji. Kebir ga je peljal na razna srečanja parapsihologov svetovnega ugleda. Vsi so po testiranju Veliborovih sposobnosti ostali brez besed. O »dečku, ki gleda skozi zid«, so do sedaj največ pisali v nemških revijah, seveda pa je bil nekajkrat tudi gost najbolj gledanih televizijskih oddaj. V oddaji luksemburške televizije Neverjetne zgodbe je Velibora pred kamerami testiral največji nemški parapsiholog dr. Elmar Gruber. Njegova naloga je bila, da odkrije, če gre za trik. Veliboru so glavo omotali z neprozornim lepljnim trakom, za nameček pa so ga zavili še v črno ruto. Besede, ki jih je moral prebrati s črne table, so po telefonu sporočali gledalci. Velibor jih je prebral v dobrih dvajsetih sekundah. Elmar Gruber ni mogel verjeti: »Trik ni mogoč, deček je zagotovo svetovni parapsihološki fenomen, ki mu je potrebno posvetiti več pozornosti,« je povedal televizijskim gledalcem, malega Velibora pa je povabil na parapsihološki institut v Freiburg, kjer je s testi presenetil še tamkajšnje študente.

Nemci so šli potem še korak naprej in pripravili srečanje Davida in Goljata — Velibora in Urja Gellerja, ki je bil do nedavnega svetovno čudo parapsihologije številka ena. Geller se je kar dve desetletji ukvarjal s fenomenom parapsihologije: zvijal je kovinske predmete, z mislimi mu je uspelo popraviti pokvarjeno uro, bral in videl je z zaprtimi očmi. Danes je veliki poslovnež, ki za svoj desetminutni nastop na nemški televiziji zaračuna kar 30 000 mark. Velibora je Geller testiral tako, da je napisal list papirja in ga zmečkanega postavil pod stol. Po manj kot tridesetih sekundah ga je Veliboru uspelo prebrati. Pri zvijanju kovinske žice je bil Velibor še uspešnejši. Gellerju jo je z mislimi uspelo spraviti v pravokotni položaj, Velibor pa je nadaljeval tako, da je iz nje napravil osmico. Tako je Geller priznal, da ima naslednika.

Ta deček iz Sesvetov je, tako pravijo, napovedal tudi černobilsko katastrofo. Mesec dni, preden se je v tem ruskem mestu stopila sredica atomske elektrarne, je Velibor novinarjem Duge in Večernih novosti povedal, da se bo zgodila nesreča. Zapisali so: Na poličah bo vse polno mleka, ki ga ljudje ne bodo kupovali. Tudi otroci ne bodo smeli na ulice, čeprav bo sijalo sonce.

Zanimiv je tudi poiskus, ki so ga z Veliborom naredili v Nemčiji. Preden so položili fotografije dveh izginulih deklic. Velibor se je zbral, dolgo premišljeval in nazadnje povedal, da je deklici zadavila njihova mama. Kasneje se je pokazalo, da se Velibor ni zmotil.

Kebir in Velibor dobivata vsak dan kopico pošte. Povabila ju je žena nemškega kanclerja Kohla, prijatelji sta z italijanskim pevcem Celentanom, v Ameriko ju je poklical celo Reagan. Nedavno je nemška televizija prikazovala Veliborovo vožnjo po ulicah Münchna z zavezanimi očmi. Brez napak je prepeljal vse mesto in to tako, da drugi v prometu tega še opazili niso. Še eno Veliborovo dobro stran gre omeniti: nekaj izkupičkov za svoje nastope je poklonil v humanitarne namene. Na münchenem stadionu bo kmalu takšna prireditve Unicefa, na kateri bo »slepi deček« igral tenis — z Borisom Bekerjem.

Na koncu smo ga vprašali, kako misli naprej. Odgovoril je: »Imam očeta, ki je čuvaj v banki, mamó gospodinjó in še tri brate. Vsi so ponosni name, pa tudi sam sem vesel, da jim lahko z denarjem pomagam. Šolanje bom nadaljeval na institutu za parapsihologijo v Londonu.« Seveda je vsa bodočnost v rokah Kebira, ki pa z odnosom do parapsihologije, ki jo kažejo v naši domovini, ni zadovoljen. Nedavno ju je zahrbtno osmešil voditelj dnevnika Goran Milić. Zaradi tega z jugoslovansko televizijo ne želi več sodelovati.

»Vsa Evropa nama je dala priznanje. Čakajo naju gostovanja v Nizozemski, Avstriji, Franciji, Angliji, konec meseca pa naju pričakujejo v daljni Japonski. Mislim, da bo Velibora poznal in cenil ves svet, na domačih tleh pa zanj ne bo priznanj in podpore,« pravi Ainul Kebir.

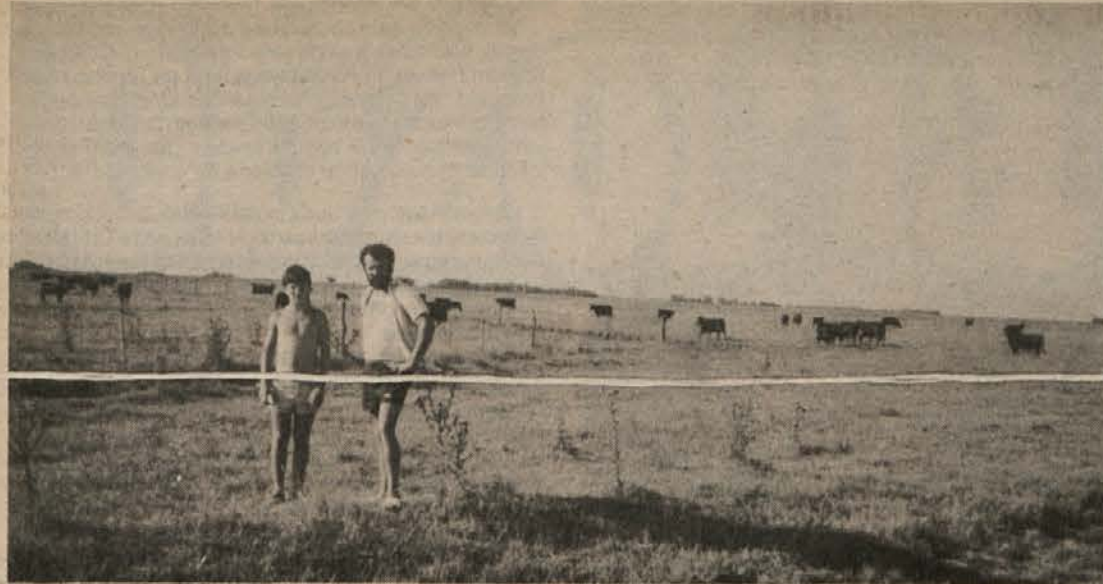
JANEZ PAVLIN

Trinajstletni Velibor Rabljenović iz Sesvetov blizu Zagreba sedi sključen na stolu, glavo ima tesno povito s toaletnim papirjem in neprosojnim lepljnim trakom. Nikakršne možnosti nima, da bi gledal in videl s svojimi očmi. Predenj se postavi nekdo izmed gledalcev in Velibor ga natančno opiše. Bere tudi naslove v časopisih in besede s črne table, ki so jih napisali gledalci. Zmore še marsikaj, čemur se navadni Zemljani lahko le čudimo. Velibor je svetovni parapsihološki fenomen, ki ima po mnenju njegovega spremljevalca, parapsihologa Ainula Kebira, šesti čut. Čudežnega otroka in njegovoga učitelja smo nedavno imeli priliko videti tudi Dolenjci. Po nastopu v Krškem in Trebnjem se je parapsihološka dvojica pojavila tudi v novomeški športni dvorani. Zbralo se je nekako 500 gledalcev. Ko se je vse končalo, so gledalci vdrli na prizorišče k »slepemu« Veliboru in se ga želeli dotakniti. On jim je podajal roke, čeprav ni nič videl, saj je imel glavo še vedno zavito. Deževala so vprašanja, na katera je večinoma odgovarjal Kebir, Velibor pa je deloval utrujajoče. Oba sta bila uro po nastopu pripravljena odgovorjati tudi za Dolenjski list.

Ainul Kebir, s pravim imenom Predrag Nikolić, je doma iz okolice Niša in je danes prva osebnost parapsihologije v Jugoslaviji. Kot je povedal, se največ ukvarja s skupinsko hipnozo v kateri je evropski rekorder. Leta 1983 se mu je posrečilo hkrati hipnotizirati kar 750 ljudi. Zadnja leta se je bolj posvetil parapsihologiji, pravzaprav iskanju oseb, ki imajo šesti čut. Zato ima posebno metodo, ki jo je razvil sam. Velibora je našel na osnovni šoli v Sesvetih 1985. leta, potem ko je slišal, da imajo tam sedmem razredu učenca, ki svojim sošolcem bere ocene iz zaprtega dnevnika. S testiranjem je Kebir spoznal, da ima pred seboj

Nepregledne ravnine pod žgočim južnim soncem so polne goveje živine, ki se pase na porumeneli travi. Gauči, argentinski pastirji, radi prirajejo tekmovalnja. Jezdijo na mladih juncih in kdor dlje zdrži na hrbtu ponorele živali, ta zmagaja.

Južna Amerika

TUDI V PAMPAH SO GOVORILI SLOVENSKO

Skoraj neslišno reže ogromna jeklena ptica mrzli višinski zrak. Zgoraj temno modro, skoraj vijolično neizmerno nebo, spodaj pa prav tako neizmerne modre površine južnega Atlantika. Ure minevajo in oko se ustavi le na redkih skupinah oblakov in kdaj pa kdaj na drobnih pikicah, za katerimi tenka srebrna brazda razodeva, da so to prekoceanske ladje, ki vztrajno režejo širo morsk plan daljnim pristaniščem naproti. Enajst ur traja polet od Madrida do končnega cilja, Buenos Airesa. Letim v smeri, ki jo je v tem stoletju ubralo že nad desetletje slovenskih izseljencev. Mnogi z upanjem, da se bodo še vrnili, če že ne bogati, pa vsaj bogatejši. Mnogim se to upanje ni nikoli uresničilo. Za vedno so ostali v pampah južne Amerike, o okrilju neprehodnih gozdov in v ustjih nabreklih, umazanih rek. Vse manj imamo Slovenci stikov s tem predelom sveta, ki že zdavnaj ni več sanjsko bogati El Dorado, v katerega so se zgrinjali izseljenci z vseh koncev sveta. Južna Amerika je postala pojem vojaških hunt, vladavin političnega terorja, zadolženosti in gospodarske nemoči. Med približno tisto potniki v ogromnem letalu sem verjetno edini Slovenec.

V OBJEMU ARGENTINSKIH PAMP

Po enajstih urah neprestanega poleta jeklena ptica zopet spusti kolesa in se dotakne tal. Zrak nad letališčem v Buenos Airesu drhti v poletni vročini, v ogromni letališki zgradbi pa mrgoli ljudi. Kako naj v tej množici najdem brata, ki me gotovo že nestrno čaka. Že dvajset let živi v tej daljni deželi, jaz pa sem prvič v življenju stopil na njena tla. Seveda je treba najprej opraviti carinske formalnosti. Vizumov za prihod v to deželo ne potrebujemo. Tudi pregled prtljage je le formalnost. Carinski uslužbenec mi ponudi v podpis formular, s katerim potrdim, da sem v deželi in da bom stanoval pri bratu. S tem je vse opravljeno, in že se znajdem na drugi strani, v ogromnih čakalnicah. Ni mi treba dolgo iskati. K meni stopi bratova žena in me pozdravi po špansko. Prepoznala me je po fotografiji, saj se sicer nisva še nikoli videla. Pozdravim se tudi z nečakoma Mikrom in Hernanom ter nečakinjo Mayo, šele nato najdemo brata Milana, ki me išče pri drugem izhodu. Prtljago naložimo v avtomobil, in že smo na veliki, skoraj čisto ravni cesti, na poti v Chascomas, kakih 120 kilometrov južno od Buenos Airesa.

Značilne nizke stavbe z ravnimi strehami, prekritimi z valovito pločevino ali preliti z asfaltom, postajajo vse redkeje in nenadoma se znajdemo v ravninski pokrajini, prerasli z visoko rumenkasto travo, ki se razsteza v nedogled. Brzimo mimo ogromnih čred govedi in ovac, in le tu pa tam vidimo človeka, največkrat na konju, ki si da oprava s svojo živino. Z bratom se pogovarjava v slovenščini, drugi med seboj po špansko. Bratova žena Raquel je rojena v Argentini, njen rod pa izhaja iz Italije, tam iz okolice Trbiža. Otroci ne znajo slovensko, vendar sem pa tja le razumejo kako besedo. »Vidiš, mesa imamo dosti,« mi reče brat, ko vidi, s kakšnim začudenjem opazujem ogromne črede. »Tega nam ravno ni treba stradati. Lastniki čred imajo toliko glav, da zlahka katero pogrešijo. Ponekod boš

ob pašnikih naletel na napis: Če vzameš ovco, pusti kožol! Tako malo jim je vredno meso. Bolj se bojijo za kožo.«

Po nekaj urah vožnje smo pred bratovo hišo. Tudi on ima značilno argentinsko zgradbo, nizko, z ravno streho, zraven pa še delavnico, kjer opravlja svojo kovinostregarstvo obrt. Takoj opazim še eno značilnost. Hiše so zgrajene tesno ena ob drugi in ob nobeni ni vrta, da bi si, tako kot je to skoraj obvezno pri nas, pridelovali lastno povrtnino. Argentinci si vse, pa naj bodo še tako revni, kupijo na trgu ali v trgovini. Pa še nekaj opazim. Tudi trave, ki je pred nekaterimi stavbami zrasla do kolen visoko, ne pokosijo. Za njih so to nepomembne reči. Kaj bi se ukvarjali s temi finesami, ki so tako značilne za evropsko kulturo. Res pa je, da se zato za evropske oči zdi mesto, milo rečeno, zanemarjeno.

V CHASCOMASU SLOVENŠČINA IZGINJA

Utujenost od dolgega potovanja počasi izgineva in prebujajo se radovednost. Chascomas je mesto s približno trideset tisoč prebivalci. Ima nekaj industrije, katere glavna hrbenica je polnilnica mineralne vode, ki si jo z zanimanjem ogledam, zlasti pa mojo pozornost pritegne klavnica, ki je prav po argentinsko ogromna in ustreza našim predstavam o tej deželi. Vsak dan zakoljejo tu po osemsto glav živine. Vse gre po tekočem traku, od dogona pa do ogromnih zamrzovalnic. Meso je argentinski glavni izvoznik adut, ki je zadržne čase močno izgubil na vrednosti, saj so tudi evropske in ameriške zamrzovalnice polne mesnih izdelkov. Tako se je Argentina znašla v nezavidljivem položaju, saj kaj dosti drugega svetovnemu trgu ne more ponuditi. Temu primeren je tudi standard. Plače delavcev so nizke, zgolj za golo preživetje. Zdi se mi tudi, da ljudem manjka iniciative, hotenja, da bi z delom v prostem času izboljšali svoj standard ali vsaj popravili svoje domove, da ne bi izgledali tako zanemarjeni.

Pojavljajo se obiski. Prihajajo bratovi prijatelji in znanci. Pogovarjajo se v španščini, le redki znajo nemško, zato prevaja brat. Pridejo tudi Slovenci. Bregarjeva sta sedaj najstarejša Slovenca v mestu. Domovino, rodno Bučko, sta zapustila že leta 1927. Najprej je odšel mož, za njim pa še žena z otroki. Tukaj sta tudi Venetova. Otroci in vnučki govorijo samo še špansko. Postali so Argentinci in nič več jih ne veže na domovino njihovih staršev in dedov. »Ko bova umrla midva, bo slovenščina v Chascomasu izumrla,« pravita Bregarjeva.

Hodim po pokopališču Chascomasa. Prav nenavadno je. Na njem so večinoma grobnice in kot v čebeljih panjih so v njih vratca za krste. To je zgodovina mesta. Tu se vidi, kdo je v življenju kaj pomenil, kajti nekatere grobnice so marmornate palače z bahatimi vhodnimi vrati. Ko

Z bratom Milanom (desno) na obisku pri argentinskem predsedniku Raulu Alfonsínu (v sredini). »V Jugoslaviji živite dobro,« mi je dejal.

Kopalci v Mar del Platí stojijo in čakajo na ogromne valove, da jih odplavijo nazaj na peščeno obalo.

umre zadnji potomec iz rodbine, jo zaklenejo in ključ vržejo stran. »Pa imajo dober razlog, da grobnico zaklenejo,« pripoveduje brat, »kajti često se zgodi, da v grobnice vlomijo. Revščina je velika in tudi kriminala je veliko. Kovinske krste vlomilci prodajajo naprej.«

Med napisi na grobnicah ter na grobovih v manjšem delu pokopališča, ki je urejen bolj evropsko, prebiram imena. Med španskimi, italijanskimi, nemškimi in poljskimi priimki često naletim na domača: Blatniki, Hribarji... Tu, daleč od domovine, za vedno pozabljeni ležijo zadnji ostanki ljudi, ki so se kdaj ve kdaj odpravili v svet iskat srečo. Edino, kar je ostalo za njimi, so ti obledeli napisi.

SLOVENCİ PRIDNI IN ZANESLJIVI DELAVCI

Vsi Slovenci v Argentini pa niso izumrli. V enajstmilijon-skem glavnem mestu imajo svoja društva, šole, izdajajo časopise in celo knjige v slovenščini. Med Argentinci so znani kot marljivi delavci, precej se jih je osamosvojilo, postali so obrtniki, podjetniki. Ker vsi govorijo špansko, je med njimi težko prepoznati rojaka. Mnogo srečanj z njimi je čisto naključnih. Ko sva z bratom obiskala mehanično delavnico, katere lastnik je njegov znanec, tudi Slovenec, se je v delavnici okoli svojega avtomobila sukaj belo

Ulov v glinasto rjavi argentinski reki je bogat, vendar je treba biti previden, kajti ribe so zelo popadljive.

oblečen možakar. Ko je slišal, da se pogovarjamo po slovensko, je ves presenečen pristopil k lastniku. »Celo dopoldne sem že pri vas, pa nisem vedel, da ste Slovenec!« Izkazalo se je, da je potomec starejših slovenskih izseljencev, ki odlično govori slovensko. Rodilo se je novo znanstvo in prijateljstvo.

Slovenskih priseljencev v Argentini so v glavnem tri kategorije: starejši izseljenci iz obdobja pred prvo svetovno vojno in med obema vojnoma in njihovi potomci, politični emigranti iz vojnega obdobja, in najmanjša — povojni izseljenci. Te tri kategorije imajo bolj malo skupnega in se med sabo tudi bolj malo družijo. Drugo kategorijo boljše spoznam v slovenskem domu za ostarele v bližini Buenos Airesa. Srečam ljudi, ki preživljajo zadnja leta svojega življenja v hudi revščini in v svetu, ki se je za njih ustvil že pred štirimi in več desetletji. Nikakor ne morejo razumeti, da je šel čas naprej in da je že zdavnaj povozil njihova pričakovanja in iluzije. Njihovo pojmovanje svobodnega sveta se je skrčilo v neizpolnjeno hrepenenje po domačih krajih, včasih pa tudi v eno samo nezaupanje in sovraštvo do vsega, kar je v zvezi z novo Jugoslavijo.

Deveni minevajo ob kopanju v blatni vodi jezera, ob katerem leži Chascomis, in ob čolnarjenju in ribarjenju v prav tako blatni vodi bližnje reke. Rib je mnogo in okusne so, ko pa jih potegneš iz vode, moraš počakati, saj s svojimi ostrimi zobmi popadajo vse, kar jim pride v bližino. Nečak dobi tako kar hud ugriz v prst.

Brat ima poleg delavnice še stavbo, v kateri ima svojo šolo juda, edino v tem mestu in eno uspešnejših v Argentini. Ko je bil še doma, je bil mladinski državni prvak. Vadi skupino starejših, mladinsko skupino in skupino začetnikov. Tudi njegovi otroci so uspešni judoisti. Na vajah mi večkrat demonstrirajo svoje znanje. Preko juda se je brat spoznal tudi z rodbino argentinskega predsednika Alfonsína, ki izhaja prav iz tega mesta. Piše mu v prestolnico, da bi ga z gostom iz Jugoslavije rad obiskal. Ko na pismo že pozabi, pride povabilo iz predsednikove pisarne. Dobrodošla sva.

PRI PREDSEDNIKU ALFONSINU IN SLOVO

Človek se ne srečuje vsak dan z državnimi predsedniki, zato nama je bilo vseeno nekoliko tesno, ko sva z bratom stopila skozi vrata predsedniške palače v Buenos Airesu. Predsednik Alfonsín je znan kot umirjen in spreten politik, ki je s svojo uglednostjo že nekajkrat pomiril razborite generale. Ti imajo v svežem spominu še čas, ko so neomejeno vladali Argentini. Nešteto nedolžnih žrtev je terjal njihov teror, ki ga je prekinilo demokratično obdobje predsednika Alfonsína. Deželo so zapustili v kaosu in ogromnih dolgovih tujini. Človeku, ki je prevzel tako dediščino, vsekakor ni lahko. Skozi atrij naju odpelje spremiljevalec v prvo nadstropje palače, kjer je čakalnica za obiskovalce. Na suknič sva si pripela posebne značke. Ni bilo treba dolgo čakati. Pride človek v svetli uniformi, za njim pa majhen mož z živahnim pogledom. To je predsednik Alfonsín. Prijazno naju pozdravi. Tudi midva ga pozdraviva z Alfonsínovim pozdravom. To so mi že prej za bičali. Peronov pozdrav so bile razširjene roke, Alfonsínov pa roki, sklenjeni ob levi rami. Bog ne daj, da bi se zmotil. Vse je bilo v redu in predsednik se prijazno pogovori z bratom o judu, z mano pa o Jugoslaviji, ki jo dobro pozna. Že prej je bil enkrat tam. »Vi v Jugoslaviji kar dobro živite,« mi pravi. Potem pride fotograf za spominsko fotografijo, predsedniku izročim nekaj Krkine kozmetike in obesek Slovenija — moja dežela, in obiska je konec.

Obiščemo še letovišče Mar del Plata ob atlantski obali. Ogromni hoteli, nepregledno dolga peščena plaža, na drugi strani še bolj nepregleden atlantski ocean, ki buta na pesek velikanske valove. Nihče ne plava. Stojiš, čakaš velikanski val, da te odplavi nazaj na pesek. Ko se vrnemo domov, me čaka presenečenje. Novi znanci in prijatelji mi v slovo in za rojstni dan pripravijo velikansko torto z jugoslovansko zastavo. Pijemo belo vino, pečemo meso na ražnju in se pogovarjamo. Sploh so ljudje tukaj prijazni in sproščeni. Poslovim se od Slovencev in drugih prijateljev, od sorodnikov in znancev. Na letališču me čaka srebrna ptica za dolgo potovanje v domovino. Ko polelimo, premišljujem o tem, kako mnogo je v tej deželi Slovencev, ki bi radi vsaj še enkrat v življenju stopilo na isto pot, ki je sedaj, pred mano.

Pripovedoval:
LADO HOČEVAR
Zapisal:
TONE JAKŠE

Brat Milan ima v Argentini svojo šolo juda. Med najmlajšimi tečajniki je tudi njegova hčerka Mayo (spodaj desno).

Sonca in vode je v Argentini dovolj, saj skoraj ne poznajo snega. Ogromna dežela, kar trinajstkrat večja od Jugoslavije, ima trideset milijonov prebivalcev, od katerih jih ena tretjina živi v glavnem mestu.

Bregarjeva sta v Argentini že od leta 1927. »Z nama bo slovenščina tukaj izumrla,« pravita, ko me v kuhinji pogostita z argentinskim belim vinom.

VINKO NI NIKOLI KLONIL

Vinko Jerman je bil doma iz Čelovca, vasi blizu Zbur, ki spada pod Krajevno skupnost Šmarjeta. Ker sva bila oba rojena 1924. leta, sva hodila tudi skupaj v šolo v Šmarjeti, zato sva se dobro poznala.

Se kot otrok je Vinko z bratom in sestrico z odprtimi očmi in ušesi poslušal očeta Viktorja, da morajo spoštljivo pozdravljati, se odkrivati in globoko prikloniti, kadar srečajo graščačka Tonija Ulma ali pa katerega od grajskih, ki so se šopirili in vozili s kočijami po Klevčevu in okolici, malo pred začetkom vojne pa so presedali tudi na avtomobil. Grajski so gospodarili na okrog 400 ha velikem posestvu in živeli v gradu Klevčev, ki je bil le nekaj kilometrov od Čelovca, medtem ko so Jermanovi živeli v manjši hiši na kmetiji, ki je le za silo preživljala družino. Skoraj vsi manjši kmetje in dninarji so bili več ali manj odvisni od Klevčeva, graščakov dobre volje in dobre volje oskrbnika Kržana, ki je upravljal graščakovo posestvo.

»Jutri moram na tlako v Klevčev, kajti drugače se bom zameril graščaku in oskrbniku, ki odsotnosti z dela, kadar me pokličejo, ne dovolijo in ne oprostijo!« so bile besede očeta ali pa kakšnega sosedu in znanca, ki jih je Vinko v mladosti večkrat slišal in zelo zgodaj dojel, saj je beseda tlaka ostala v Čelovcu in v okolici Klevčeva še iz časov, ko so kmetje tlačanili v klevčevskem gradu. Zdaj pa je pomnila, da morajo odslužiti razne usluge, kot so bile: drva ali listje, ki so ju prejeli za delo, oranje z grajskim plugom in živino na njihovih njivah ali pa najemnišna za stanovanje v grajskih hišicah, ki jih je bilo okrog 20 raztresenih po vaseh okrog Klevčeva.

»Ne, tlačanil, se klanjal grajskim in podobnim ali na drug način prilizoval se jaz ne bom nikoli!« so bile odločne besede mladega Vinka, katerim je odobravo očeta in vneta pritrdjeval tudi njegov oče, ki je želel boljše življenje svojim otrokom, kar je postal tudi sklep cele družine.

Dogodki, ki so sledili aprilski kapitulaciji stare Jugoslavije 1941. leta, ko je bil Vinko star šele 17 let, so pokazali, da je ostal Vinko s svojimi domačimi pri tem sklepu. Takrat se je že nekaj časa učil pri znanem mesarju Javorniku v Ljubljani in je prihajal le občasno domov tudi še po kapitulaciji Jugoslavije, ko so v tako imenovani Ljubljanski pokrajini gospodarili Italijani.

Že zgodaj spomladaj 1942 se je začela v Šmarjeti in okolici živahna partizanska politična in vojaška aktivnost, ki ni ostala nezapažena okupatorju in njegovim pomagačem.

Graščak Ulm, po narodnosti Nemec, kljub svojim velikim prizadevanjem v 1941. letu, da bi Šmarjeta s Klevčevem ostala priključena »velikemu Rajhu«, ni uspel in se je moral že konec aprila 1942 odseliti, ker se je bal obračuna s partizani. Vendar ga je vseeno vsaj deloma doživljal, predno se je odselil z vsem premoženjem iz Klevčeva. Tik pred odhodom je dobil ponoči od 23. na 24. april »obisk«, ki so si ga on pa tudi ljudje iz okolice dobro zapomnili, saj je za debelimi in dobro zaklenjenimi grajskimi vrati z družino in nemško preselitveno komisijo vred trepetal kot šiba na vodi, medtem ko so mu partizani v prehranjevalni akciji zaplenili šest volov, enega konja, tri sedla, tri prašiče in druge stvari ter mu okrog tretje ure zjutraj zažgali še garažo, v kateri sta zgorela dva osebna avtomobila (eden je bil njegov, drugi pa od nemške preselitvene komisije), tri kočije in četrto sani.

Borci Dolenjskega partizanskega bataljona in nato odreda, posebno njegova druga četa 2. bataljona, ki ji je najprej poveljeval Dušan Švara-Dule, ki se je nahajala tudi na tem terenu, pa so skupaj s celim odredom zagotovili normalno delovanje političnih organov na osvobojenem ozemlju v Šmarjeti in širši okolici. Šmar-

jeta pa je bila formalno osvobodena 24. maja 1942, ko so prevzeli v njej oblast partizani in OF, v izpraznjenem klevčevskem gradu pa je bil nastanjen štab 2. bataljona Dolenjskega odreda, ki sta ga vodila komandant Ivan More-Zan in politični komisar Nace Majcen-Taras Tržan, na celotnem osvobojenem ozemlju. Kamor so spadale poleg bivše občine Šmarjeta tudi občine Bela cerkev, Otočec in Škocjan, pa so delovale organizirana politična oblast in družbenopolitične organizacije, predvsem SKOJ, pionirji in AFŽ. Pokrajinski komite KPS Novo mesto in Pokrajinski odbor OF sta imela svoj sedež v Šmarjeških Toplicah. Na čelu je bil sekretar komiteja Viktor Avbelj-Rudi. Pod njegovim neposrednim vodstvom in nadzorom je bila že 4. junija 1942. izvršena agrarna reforma klevčevske zemlje, s katero je bilo razdeljena zemlja med okrog 300 zemljiščnih upravičencev, kar je zelo dvignilo ugled nove oblasti, saj je vse siromašne družine skupala iz revščine. Sredi junija 1942 so bile na vsem osvobojenem ozemlju volitve v NOO, ki so potem prevzeli oblast namesto odbora OF, ki so imeli druge, predvsem politične naloge. Predsednik odbora je postal tudi Vinkov oče Viktor Jerman.

V teh junijskih dneh in še malo poprej je odšlo okrog 40 Šmarječanov v partizane, kajti nova vojska in oblast sta dokazali, da sta narodni in da se borita za osvoboditev izpod okupatorja in iz revščine, kar je pripeljalo do velikega poleta in naraščanja narodnoosvobodilnega gibanja.

Tudi mladi Vinko je prišel v začetku junija 1942 na osvobojeno ozemlje v »Šmarješko republiko« ali v »malo Moskvo«, kot so imenovali osvobodeni kraj s centrom Šmarjeta okupatorji v Novem mestu. Vinko se je udeležil sestanka mladine v Zburah in odločil, da se ne vrne več v Ljubljano, temveč da vstopi v partizane. Že 10. junija 1942 je postal borec Dolenjskega odbora in sicer v četi Draga Suhija-Lika.

SLOVO OD PARTIZANSKE PUŠKE

Vendar ni imel sreče, da bi dalj časa nosil partizansko puško in sodeloval v akcijah, kajti dogodki, ki so se zvrstili že v začetku julija, so mu začrtali drugačno pot v borbi za svobodo in obstanek.

Ko so partizani v noči od 30. junija na 1. julij 1942 napadli Mokronog, kar so storile enote Krškega odreda, in zaplenili veliko količino usnja v tovarni usnja, ki so ga pozneje skupaj s političnimi aktivisti razdeljevali partizanskim enotam po Lakiški dolini in drugod, je bil Vinko s še petimi partizani in petimi »furmani« določen, da prevzamejo 5 voz usnja na Malkovcu pri Mokronogu in ga odpeljejo partizanom na Rog. Skupina partizanov in civilnih voznikov pa je bila iznenada napadena od Italijanov in domačih izdajalcev.

»Močno me je zabolelo,« mi je doživljaj pripovedoval Vinko. »Dobil sem strel tik ob piščali desne noge pod kolonom in začel takoj močno krvaveti. Spominjam se, da so bili takrat z menoj še Majzelj iz Mokronoga, Kim iz Zagrada, Skušek iz Tržišča nad Mokronogom, neka partizanka iz Novega mesta in še nekateri, ko smo napadalcem komaj ušli. Sam nisem mogel več kaj dosti hoditi, saj me je za silo obvezana rana zelo bolela, vsa noga pa je močno zatekla. Partizani so me vsega onemoglega spravili v Sirkovo zidnico na Vinjem vrhu, kjer je bila začasna bolnišnica. Kmalu nato, ko sta bili v drugi polovici julija 1942 organizirani poleg sanitetne postaje ali partizanske bolnišnice pod Gorjanci tudi dve pri nas, od katerih je bila ena v Beretičevi zidnici v Ravniku nad Šmarjeto, druga pa pri Blažičevih v vasi Dol pri Klevčevu, sem oddal po nalogu partizanom puško, sam pa sem bil napoten na zdravljenje domov v Čelovec. Nogo so mi previjali v bolnišnici v vasi Dol, ki je bila le nekaj kilometrov od Čelovca.

Dočakal sem šepast in neozdravljen veliko italijansko ofenzivo, ki jo imenujejo tudi roška ofenziva. Partizani so se umaknili od nas, pustili doma precej mladih partizanov, za katere niso imeli orožja. Sam pa sem ves v skrbeh premišljeval, kaj mi je storiti, kajti doma nisem smel ostati, saj sva bila z očetom, ki je bil predsednik NOO, na sovražnikovem črnem seznamu.

Ne vem zakaj, vendar pa me je nekaj vleklo proti Gorjancem in Rogu, ko so začeli belogardisti in Italijani že 19. septembra 1942 hajkati po naših krajih okrog Klevčeva, po Zalovičah in Strmicah, nato pa tudi po Šmarjeti in naprej proti Novemu mestu. Ponoči sem se umikal in šepal sam čez Gričevje nad Otočcem proti Trški gori in premišljeval, kam naj se skrijem. Nezacelejena rana na nogi me je neznošno bolela. Tak kot sem,

sem primeren za bolnico, ne pa za popotnika, ki se mora kot lačna zver potikati po hribih, vinogradih in grmovju sem tarnal in se plazil naprej.«

NAJPREJ KRUIH, POTEM IZDAJA

S Trške gore sem se ponoči nekako priplazil v dolino pri Ločni in ves onemogel premišljeval, kako naj pridem čez Krko, ki pa tukaj ni bila prehodna, v Kronovem, kjer jo je bilo mogoče prebrsti, pa so že gospodarili belii in Italijani. Njihove enote so se kar naprej pomikale peš ali z vozili proti Novemu mestu in nazaj proti Šmarjeti in hajkale po celotnem območju, na katerem sem se tudi jaz nahajal. Ko sem tako nemočen nekaj časa opazoval dolino in cesto pod seboj sem se zelo zgodaj zjutraj splazil v gosto grmovje na malem gričku tik nad cesto in Krko v Ločni. Tu stoji danes gostilna Pavlin. Menil sem, da bo ob cesti bolj varno kot v hribih proti Trški gori in da nihče ne pričakuje, da sem tukaj.

Tako sem skozi gosto grmovje kakšne tri do štiri dni opazoval belčke in Italijane, se ponoči splazil do Krke, se napil hladne vode ter se vračal nazaj v skrivališče poleg cerkvice. Tudi ob Krki sem imel zaslonjeno gnezdo, kjer sem parkrat prečepel in tudi zadremal, če zaradi sovražnika ni bilo mogoče priti nazaj nad cesto k cerkvi. Vendar se tako ni dalo več naprej, kajti vse bolj in bolj me je pestila lakota.

Po štirih dneh sem postal že tako lačen, da se mi je kar temnilo pred očmi. Odločil sem se, da si poiščem kaj za pod zobe. Ves onemogel sem šel zgodaj zjutraj do stare žene, ki sem jo opazil na njivi blizu skrivališča. Prosil in tudi dobil sem kos kruha, vendar je ženska kmalu nato pripeljala do skrivališča pri cerkvi Italijane, ki so me uklenjenega odpeljali v novomeško zaporo. Zaprli so me med kakšnih osem ujetih ali doma prijetih partizanov in političnih aktivistov iz Bele krajine. Zasiševali so me, vendar nisem nič priznal. Videl sem več znancev in eno jutro tudi tebe in Florjana Bevca iz Bele cerkve ki so vaju uklenjena odpeljali ven, najbrž proti Ljubljani. Tudi mene so takrat uklenili in me odpeljali z nekaterimi sojetniki proti Ljubljani, vendar ne v Belgijsko kasarno kot vas, temveč v zaporo na Miklošičevi cesti, kjer so me še naprej zasiševali in pretepali.

O meni so imeli nekaj podatkov, ki so jih dobili od belih in skritih izdajalcev. Da sem bil partizan, seveda nisem mogel tajiti, na srečo pa moje rane, ki me je še vedno močno bolela, niso odkrili, zato sem rekel, da so me partizani šele mobilizirali v svojo vojsko in da sem od njih pobegnil domov. Tega mi niso verjeli, saj je neki partizanski dezertar, ki je bil zdaj belogardist povedal Italijanom, da me je kot partizana videl tudi v Klevčevu.

V Ljubljanskih zaporih sem bil okrog štiri mesece in sem bil 7-krat zaslišan. Februarja 1943 so me poslali s še nekaterimi v internacijo, in sicer v Gonars, nato pa v Parmo. Iz Parme sta me kmalu nato dva karabinjerja odpeljala uklenjenega v Ljubljano: najprej v Belgijsko kasarno, čez nekaj dni pa zopet v zaporo na Miklošičevi cesti, kjer so mi začeli soditi.

ŽIVLJENJE JIMA JE REŠIL DOGOVOR

Na sodišču sem se znašel s partizanko iz Novega mesta, kakor tudi z mlinarjem Vampeljem iz Otočca in Ivanom Potokarjem s posestva Šuta pri Strelacu nad Šmarjeto. Vsi trije so bili obsojeni na smrt. Vampelj in Ivan Potokar sta bila malo pred padcem fašizma ustreljena, medtem ko je bila partizanka naknadno pomiloščena ali pa mogoče obsojena na dosmrtno ječo.

Partizanka je vedela, da jo dolžijo tudi stvari, ki so bile namenjene drugi partizanki, ki so jo ujeti v Črnomlju, vendar jo po dogovoru ni hotela izdati, kajti črnomaljško bi ustrelili, medtem ko nje zadeve niso mogli dokazati. Ta dogovor je obema rešil življenje, kajti obe sta bili obsojeni na ječo.

Jaz sem bil kot mladoletnik obsojen na 28 let ječe. Kazen sem prestajal v v Rižarni v Trstu, v Benetkah in končno v Bologni. Proti koncu Italije so me poslali še v Parmo, kjer sem dočakal kapitulacijo. Hrana je bila povsod zanič, paketov pa zaradi stalnega premeščanja nisem dobival. Da sem nekako preživel, se lahko zahvalim le zaporniku Fuksu iz Črnomlja in Zanu Devu iz Mokronoga, ki sta kot zavedna zapornika organizirala pomoč tudi takim, ki nismo dobivali paketov od doma.

O kako smo preklinjali, ko smo videli, da nas Italijani po kapitulaciji nočejo izpustiti domov, temveč so nas predali Nemcem, katerih smo se še bolj bali kot Italijanov! Nemci pa so nas kar kmalu naložili v vagon in odpeljali na delo v Nemčijo in sicer v taborišče tovarne Siemens pri mestu Mülhajtmuhr. Delali smo v tovarni pod zemljo.

Po desetih dneh dela in tudi stradanja, ki je bilo še hušje kot v Italiji, so nas razvrstili po poklicih. Prijavil sem se za mesarja, kajti bliskovita iskrica v možganih mi je dejala, da bom pri mesarjih najbrž lažje preživel. Za silo sem pa tudi že znal mesariti, saj sem imel za seboj kakšno leto učne dobe v tem poklicu. Začel sem delati s skupino kakšnih 50 sotrpinov pri velikem privatnem mesarju, ki je delal za nemški rajh. Na delo smo hodili iz taborišča, kjer nas je imelo po več zapornikov skupno sobo, veliko približno 40 x 80 metrov, in sicer v barakah nad garažami.

PRERANA SMRT

Čeprav je bilo nevarno, smo v začetku kradoma pojedli kakšen košček surovega mesa, pozneje pa smo začeli odnašati kljub smrtni nevarnosti tudi manjše kose mesa, loja in slanine. Kuhali smo si jih v loncih in na električnih pečicah, ki smo jih našli v ruševinah bombardiranih zgradb in jih za silo usposobili. Seveda je bil eden med kuhanjem in zauživanjem obrokov vedno na straži, da nas kakšen Nemec ne bi iznenadil. Izdajalca med seboj nismo imeli, pa tudi ne kakšne močnejše kontrole, razen zunanjih straž ob prostem času; tega pa je bilo malo, kajti v Nemčiji počitka skoraj ni bilo, delalo pa se je po 12 ur na dan.

Tako sem dočakal tudi kapitulacijo Nemčije. Onemogel in z nezacelejeno rano na nogi sem se vrnil domov, kjer pa me je čakal nov udarec: izvedel sem, da očeta ni več med živimi. Tudi on je bil interniran v Italiji, in sicer v Padovi, od koder se je malo pred kapitulacijo Italije z nekakšnim posredovanjem vrnil domov. Tu je začel kot odbornik NOO spet delati za NOV. V težkih časih, ki so nastopili za partizansko gibanje v naših krajih na levem bregu Krke, se je moral oče kot vsi politični aktivisti, med katerimi je bilo zaradi številnih izdajalcev in belogardistov veliko žrtev, skrivati po hribovskih krajih tja proti Trebelnemu. Le občasno je prišel ponoči domov. Septembra 1944 ga je zmanjkalo. Doma so izvedeli, da je bil v neznanih okoliščinah 26. septembra 1944. leta v okolici Statera ubit. Gotovo je postal žrtev belogardističnih izdajalcev,« je trpko končal svojo pripoved Vinko Jerman.

»Oče in jaz nisva nikoli klonila pred okupatorji in njihovimi pomagači, za kar sva plačala težak davek!« mi je še rekel utrujeni Vinko, ko sem ga lani obiskal in dobil od njega te podatke za knjigo, ki jo pripravljam o šmarjeških internirancih v italijanskih koncentracijskih taboriščih, o njihovem trpljenju, doživetjih in bežanju domov.

Vinko se je takoj po vojni zaposlil kot mesar pri mesarskem podjetju v Novem mestu. Leta 1953 se je oženil in živel z družino v hišici, ki sta si jo z ženo zgradila v Bršljino pri Novem mestu. Težko me je prizadela vest, da je pred kratkim, star komaj 63 let, umrl in tako povečal število tistih, ki so zaradi preživetih grozot in trpljenja v vojni odšli prerano od nas.

MIRAN BERETIČ

RAZPISNA KOMISIJA SLUŽBE DRUŽBENEGA KNJIGOVODSTVA V SR SLOVENIJI PODRUŽNICA KRŠKO

razpisuje prosta dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi:

1. VODENJE ENEGA ALI VEČ PODROČIJ V PODRUŽNICI — POMOČNIK DIREKTORJA 2. VODENJE EKSPOZITURE SEVNICA

Pogoji: pod 1:

- diplomirani ekonomist ali diplomirani pravnik ali diplomirani organizator dela
- 5 let ustreznih delovnih izkušenj
- prenehanje pravnih posledic po 176. členu zakona o SDK
- družbenopolitična aktivnost

pod 2:

- ekonomist ali višji upravni delavec ali pravnik ali organizator dela
- 4 leta ustreznih delovnih izkušenj
- prenehanje pravnih posledic po 176. členu zakona o SDK
- družbenopolitična aktivnost

Za opravljanje navedenih del in nalog bo kandidat imenovan za 4 leta.

Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in kratkim življenjepisom v 8 dneh po objavljenem razpisu na naslov:

Služba družbenega knjigovodstva v SR Sloveniji, podružnica Krško, Cesta 4. julija 42, Razpisna komisija. Kandidate bomo o izidu razpisa pisno obvestili v 30 dneh po sprejemu sklepa o izbiri kandidata.

50/4-88

RAZVOJNO RAZISKOVALNI CENTER NOVO MESTO TOZD PROJEKTIVNI BIRO REGION BREŽICE

razpisuje po sklepu zbora delavcev temeljne organizacije

prosta dela in naloge

direktorja temeljne organizacije

Mandat razpisnih del in nalog traja 4 leta. Za razpisana prosta dela in naloge morajo kandidati poleg splošnih, z zakonom predpisanih pogojev izpolnjevati še naslednje:

- visoka strokovna izobrazba gradbene, arhitekonske, ekonomske, geodetske, krajinarske, geografske, socio-loške, pravne ali organizacijske smeri,
- najmanj 5 let ustreznih delovnih izkušenj,
- poslovodne in organizacijske sposobnosti,
- družbenopolitične kvalitete in moralno-etične lastnosti v smislu družbenega dogovora o izvajanju kadrovske politike v občini Brežice.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite z oznako »za razpisno komisijo« na naslov: RRC Novo mesto, TOZD Projektivni biro Region, Brežice, Prvih borcev 11. Rok za prijave je 15 dni po objavi razpisa.

O izidu razpisa bomo kandidate pisno obvestili v 30 dneh po izbiri.

56/4-88

OPEKARNA NOVO MESTO

Zalog 21, 68000 Novo mesto

OPEKARNA NOVO MESTO ZALOG 21, 68000 Novo mesto,

razpisuje prosta dela in naloge

VODJA KOMERCIALNEGA SEKTORJA

Poleg splošnih morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:

- višja ali srednja izobrazba komercialne ali ekonomske smeri in 5 oziroma 7 let ustreznih delovnih izkušenj,
- vozniški izpit B kategorije,
- organizacijske sposobnosti in lastnosti, opredeljene z družbenim dogovorom o kadrovske politiki,

in objavlja prosta dela in naloge

POMOČNIKA VODJE FINANČNO RAČUNOVODSKEGA SEKTORJA

Poleg splošnih morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:

- višja ali srednja izobrazba ekonomske, finančne ali komercialne smeri in 3 oziroma 5 let ustreznih delovnih izkušenj,
 - organizacijske in vodstvene sposobnosti.
- Kandidati naj prijave z dokazili pošljejo v 15 dneh po objavi. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po končanem sprejemanju prijav.

59/4-88

OLUZIJA

ZA PISATELJEV JUBILEJ

Na prvi dan leta 1913, se pravi pred 75 leti, se je v Štuki pri Ptujju v kmečki družini rodil Ivan Potrč, slovenski pisatelj in dramatik, ki se je ne samo zaradi pisateljske plodovitosti, temveč tudi zaradi izrazite ustvarjalne usmerjenosti zapisal med pomembnejša peresa novejših slovenske književnosti.

V počastitev Potrčevega življenjskega jubileja je Prešernova družba, katere dolgoletni predsednik je bil, s podporo delovne organizacije Slovenijales Trgovina izdala reprezentativno izdajo njegove verjetno najbolj poznane novele *Onkraj zarje* z ilustracijami akademskega slikarja Milana Bizovičarja.

Ivan Potrč
ONKRAJ ZARJE
Ilustracije Milana Bizovičar

Po mnenju poznavalcev slovenskega leposlovja je novela *Onkraj zarje* ena izmed najlepših ljubezenskih novel v naši povojni književnosti in eno od najbolj zrelih Potrčevih del, »človeški in umetniški biser«, kot je zapisano na zadnji strani jubilejne izdaje.

V nji je prišla do izraza ena od tistih pisateljevih značilnosti, ki jih je dr. Franc Zdravc označil kot pisateljevo vdanost naravi in njenim močem. Ob povezavah

človeka z reko in pokrajino so telesna ljubezenska prebujanja tisti pomembni vir navdiha, iz katerega je rasla novela o prvi, nikoli potešeni in uresničeni ljubezni. V nji je pisatelj povezal duhovni svet s povsem zemeljsko erotiko, kot se prepletata v duši mladega junaka pripovedi. Novela ima avtobiografsko ozadje.

V jubilejni izdaji se prav v izražanju prvinskosti lepo ujamejo Potrčeve besede in Bizovičarjeve barvne ilustracije.

M. MARKELJ

ZBRANI VILLON

O Francoisu Villonu, nesporno prvem modernem pesniku francoske književnosti, literarna zgodovina ne pozna ne točne letnice rojstva (1431 ali leto pozneje) ne letnice in kraja smrti (vse sledi za njim so se izgubile po letu 1463). Navsezadnje to niti ni važno, dovolj so balade in pesmi Malega in Velikega testamenta, tolovajske in druge pesmi, ki kažejo čas in prostor Villonovega življenja, zaznamovanega z burnostjo 15. stoletja.

V liricnih, še dandanes na moč zgovornih izpovedih, ki zaključujejo bogato srednjeveško ustvarjalnost in napovedujejo velike pesniške stvaritve prihodnjih stoletij, je »magister umetnosti« ovekovečil pesniški nemir, neurejeno, preganjano in kaznovano pehanje, hkrati tudi veselost in navdušenje nad življenjem, kakršno mu je bilo usojeno kot revnemu posvojencu, nesrečnemu ljubimcu, pijancu, razvratnežu, lopovu, morilcu pa spokornjencu.

Ko je prvič prišel navzkriž s pravico, je moral zapustiti Pariz in prijateljem v slovo je zložil Mali testament, pesnitev, polno ironije in veselja. Po pomilostitvi je v svetovljanskem mestu živel še bolj nemirno in spisal Veliki tes-

tament, v katerem si je dal duška nad človeško usodo, bednostjo kratkega, minljivega življenja. Ponovna obsodba je bila kruta, in ko je čakal na vislice, je Villon napisal Balado o obešencih, filozofsko razmišljanje o človeški skrušenosti, o smrti in tistem, kar bo po njem in kolegih ostalo na vislicah. Po srečnem naključju je bil pomiloščen in izgnan, kdaj in kje je končal, pa ni odkril še nihče, Villon ko da se je vdrl v zemljo.

Slovenskemu bralstvu je bila Villonova lirika na voljo dokaj pozno, prvi prevodi so stari šele dobrega pol stoletja. Celoviteje se je velikega pesnika lotil Janez Menart, ki je po revialnih objavah in dveh knjigah Velikega testamenta poslovenil še preostanek Villona, in tako so zdaj v knjigi, ki je izšla pri založbi Obzorja, ob daljši spremeni besedi, pojasnilih in opombah objavljene do zadnjega verzja prav vse pesmi, ki so se ohranile.

D. RUSTJA

SPOMINI NA MARČNO REVOLUCIJO

Letos bo minilo 140 let od davnega leta 1848, ko se je evropska revolucionarna sapa idej o svobodi spremenila v burjo marčne revolucije in v pomladi narodov navdala s hudo vročino staro cesarsko gospo Avstrijo. V strahu za svoje absolutistično zdravje je vzela grenko zdravilo protirevolucije in tako za nekaj časa preprečila svoj žalostni konec.

Slovenci smo bili takrat v službi te gospe in smo dogajanja marčne revolucije skušali na svoji koži, zadihali za kratek hip opojni zrak svo-

bode in se potem spet prihulili po stari navadi. Toda nekaj naših mož je bilo, ki so stali pokonci, ko je protirevolucija s težko roko brisala vse, kar naj bi staro gospo spominjalo na premagano bolezen. Med njimi nesporno spada na prvo mesto revolucionar, ki je odločilno posegel v vretje marčne revolucije, »avstrijski profesor, vojaški kaplan dunajskih legionarjev in član razpuščenega avstrijskega državnega zbora« dr. Anton Fister. Zvest revolucionarnim idejam je žrtvoval vse, svoj položaj in prihodnost. Obsojen na smrt in contumaciam zaradi revolucionarnega delovanja je velik del življenja preživel v izgnanstvu in po

KLUB

V Literarnem klubu Bena Zupančiča so si lani zastavili dokaj zahteven in obsežen načrt dela, ki ga bodo, vsaj tako kaže, tudi izpolnili. Člani tega literarnega kluba, ki so med najbolj delavnimi kulturnimi skupinami v krški občini, pa si žele več sodelovanja z drugimi podobnimi klubi v Sloveniji in na Dolenjskem. Žal stikov še niso navezali z Novomeščani, čeprav so že večkrat ponudili sodelovanje.

»Želimo si namreč izmenjave izkušenj, pa tudi programov, saj je mogoče na ta način

iz izložbe

OKNO V SVET ŠPANSKE LIRIKE

Prvi širši pogled na novejšo špansko poezijo je slovenskemu bralcu omogočila antologija, izdana še pred zadnjo vojno, in že ta knjiga, čeprav v več ozirih pomanjkljiva, je kot osrednje osebnosti te poezije predstavila Miguela de Unamuna, Antonia Machada, Juana Romana Jimeneza in seveda Federica Garcio Lorco. Zatem smo dobili v slovenskem prevodu zaokrožene izbore iz del teh in drugih pesnikov. Največje zanimanje prevajalcev je vseskozi veljalo Lorci, ki je zaradi svoje poezije in tudi tragične usode (padel je pod frankističnimi kroglami v državljanski vojni) postal sinonim za špansko ljudstvo. Tako imamo Lorco v več knjigah in zbirkah, ta pesnik pa je zapustil vidne sledove tudi v slovenskem izvirnem pesništvu. A bodi dovolj o tem, saj hočemo spregovoriti še o nečem drugem.

To je Antologija španske poezije XX. stoletja, ki smo jo dobili pred novim letom, izšla pa je v zbirki Bela krizantema pri Cankarjevi založbi v Ljubljani. Ta zbirna pesniška knjiga je pravo okno v svet španske poezije, ustvarjene v našem stoletju. Vanjo je uvrščenih 34 pesnikov od Rubena Daria, ki je bil sicer po rodu Nikaragovec, prek že omenjene velike četverice do najmlajših, leta 1950 rojenega Luisa Alberta de Cuenca in še tri leta mlajšega Andresa Tripiella, s katerim se izbor predstavnikov najrazličnejših rodov, struj in pesniških nazorov v tej knjigi tudi zaključuje. Pesnike in pesmi za antologijo, ki je nastajala več let, so izbrali Jože Udovič, Niko Košir in Tone Pavček. Obenem so ti pesmi tudi prevedli, vendar ne vseh, saj je v knjigo uvrščenih tudi več prevodov Alojza Gradnika in nekaj prevodov Ivana Minattija. Levji delež je opravil Niko Košir, ki je prevedel večino pesmi in velja sploh za enega najboljših sodobnih poznavalcev španske lite-

ANTOLOGIJA ŠPANSKE POEZIJE XX. STOLETJA

rature in presajevalcev te literature v slovensko. To priznanje je Koširju dal na predstavitvi antologije v Ljubljani tudi Juan Octavio Prenz, pisec spremne besede.

Poezija te antologije odseva najrazličnejša obdobja in tokove, ki so zaznamovali špansko pesništvo od konca 19. stoletja do danes. V polnem razcvetu je ta poezija žive-la do državljanske vojne, reči pa je treba, da je ta vojna špansko poezijo najvidnejše zaznamovala. Veliko pesnikov je vojna razpršila v izgnanstvo, le nekaj jih je sklenilo kljubovati grozotam doma. Postali so glasniki usode, ki je za nekaj desetletij zamračila nebo svobodoljubnih Spancev. Potem pa se je seveda tudi španska poezija spet in bolj odprla evropskim in svetovnim tokom ter se predala modernizmu in avantgardizmu. A kot je zapisal še Prenz, je zdaj še prezgodaj, da bi delali kakršnokoli bilanco za to poezijo, ki se nenehno razvija in podobno kot drugod po svetu išče vedno nova pota.

Kot rečeno, je ta antologija za slovenski kulturni prostor, ki nenehno išče pota sožitja s kulturami in literaturami drugih evropskih narodov, ne samo razveseljiv in hvalevreden, marveč tudi prepotrben pojav.

I. ZORAN

PESTER IN ZANIMIV

Zbornik za zgodovino naravoslovja in tehnike, ki ga izdaja Slovenska matica, je prispel do svoje devete številke in z njo tako kot z vsemi poprejšnjimi nekoliko zapolnil vrzel, ki zeva v slovenskem naravoslovnem in tehniškem zgodovinsko. Tudi ta številka je po vsebini pestra in zanimiva, zanesljivo ne samo za strokovnjake in zgodovinarje.

Po vpeljani zasnovi prinaša Zbornik razprave in gradiva. Med pravimi je na prvem mestu obsežen zapis Sandija Sitarja Rusjanov poskus letalske industrije, katerega nastanek je spodbudil premislek o vkapljenih in dokaj netočnih predstavi o slovenskem pionirju motornega letalstva, ki prevladuje v javnosti in se po zaslugi tiska še naprej širi, kar se je ob praznovanju stoletnice njegovega rojstva in 75-letnici smrti leta 1986 znova potrdilo. Avtor je predvsem poudaril, da sta brata Rusjan s svojimi konstruktorskimi in organizacijskimi sposobnostmi postavila na noge pravo alternativno letalsko industrijo, ki je bila tisti čas ne samo pionirska, marveč tudi v tehnološkem vrhu. Povezave z razvitim svetom, Erupo, so torej za naš narod značilne tudi na povsem tehničnem področju, ne zgolj kulturnem.

Tine Kurent je v razpravi Merski sistemi v arhitekturi na Slovenskem pokazal, kako pestra je bera najrazličnejših dolžinskih mer, ki so

se ohranile na našem ozemlju v arhitektonskih spomenikih in nekaterih polfabrikah. Na naših tleh, ki so bila skozi zgodovino pravo križišče civilizacijskih poti, niso v spomenikih ohranjeni samo rimski, francoski, dunajski in nemški merski sistemi, temveč tudi angleške, beneške in seveda naše kranjske mere (ljubljanjski čevlji), imamo pa tudi nekaj polfabrikatov z japonskimi in kitajskimi merami.

Marjan Tepina je v svoji razpravi obdelal prelomna sedemdeseta leta v varstvu okolja, ko so se tudi pri nas pojavila gibanja za varstvo okolja in se je premik v družbeni zavesti odrazil v ustavi, zakonodaji, družbenem načrtovanju in organiziranju. Žal pa se kljub že več kot desetletnemu organiziranemu varstvu okolja v Sloveniji še vedno soočamo z rastočo ekološko krizo.

Zanimivi so tudi prispevki Ernesta Faningerja o izvoru rodovine Zois in o njenih najpomembnejših predstavnikih na Slovenskem, razprava Jožeta Jurca o poročilu dr. Marka Gerbca o goveji kugi na Kranjskem leta 1713, ki je najstarejše znano delo z veterinarsko vsebino slovenskega strokovnjaka, ter Petra Borisova Prispevek k študiji rasti in razvoja Medicinske fakultete v Ljubljani.

V razdelku Gradivo pa so natisnjeni: prispevek Jožeta Riharja Ob 30-letnici Čebelarstva muzeja in prispevka Franceta Adamiča Ob 75-letnici prvega društva slovenskih inženirjev in Razvoj terminoloških dejavnosti v tehniških strokah.

Zbornik torej ponuja obilo zanimivega branja.

M. MARKELJ

ČLOVEKOVO SRCE

Erich Fromm
ČLOVEKOVO SRCE

Nemški sociolog Erich Fromm, soustvarjalec frankfurtske marksistične šole, ki je marksizem ustvarjalno obogatila s freudizmom, se je v knjigi *Človekovo srce* lotil težke naloge: pojasniti, zakaj se v človeku rodi zlo in odkod brezbrizen ter celo sovražni odnos do življenja. Temu pojavu je skušal priti do dna s pomočjo kliničnih in socioloških raziskav in ne le filozofskih spekulacij, kot denimo, Sartre.

Po Frommovem mnenju temelji največje zlo in najnevarnejša oblika človeške usmeritve na treh pojavih: na nekrofiliji (ljubezni do smrti), narcizmu (zaljubljenosti vase) in incestni (krovskrunski, vendar ne nujno dobesedno spolni) odvisnosti. Kombinacija teh treh značilnosti vodi do Frommovega »sindroma propada«, to je bolezenskega stanja človekovega srca, za katero je značilno uničevanje zaradi uničevanja in sovraštvo zaradi sovraštva.

Odkod v človeku ljubezen do smrti? Fromm ugotavlja, da je civilizacija ustvarila nov tip človeka, tako imenovanega človeka organizacije, človeka avtomata in človeka porabnika. Napredujoča mehanizirana industrializacija skuša iz človeka narediti predmet, odvraca ga od vsega, kar je živega, in ga bolj navdušuje za ravnanje s stroji kot pa za odgovorno sodelovanje v življenju. Ker pa se človek upira temu, da bi bil avtomat, začne vase dvomiti, obupavati in želi v skrajni posledici ubiti vse živo okrog sebe. Pritegneta ga smrt in uničenje. Milijoni ljudi žive dolgočasno, a udobno, in nič jih ne razburi bolj kot to, da vidijo ubijanje ali vsaj berejo o njem.

Naslednja bistvena usmeritev, ki vodi v zlo, je narcizem, to je zagledanost vase in nasprotje ljubezni do človeka. Po Frommovem mnenju je poguben le maligni narcizem, samoobčudovanje tistega, kar človek ima, kar poseduje. Če osebni zločesti narcizem preide v skupinskega, je s tem postavljen eden izmed bistvenih pogojev za najtemnejšo ideologijo. Tak je bil nacizem, ki je ustvaril teorijo o večvredni germanski rasi.

Kot tretjo bistveno sestavino sindroma propada šteje Fromm incestne vezi, pa naj gre za navezanost na mater ali očeta. Človek z incestnimi vezmi je nesvoboden zaradi svoje odvisnosti in zaradi tega uničevalno usmerjen.

V knjigi *Človekovo srce* pisec prepričljivo obrazloži sindrom propada v osebi Adolfa Hitlerja, ki je izrazil primer usodne kombinacije narcizma, smrti in incesta. Ta fanatični zločinec je bil čisti nekrofilik, skrajno osebno narcisoiden in incestno navezan na mater. S svojo močno voljo in bistrostjo je znal zbuditi skupinski narcizem v nemškem narodu, njegove negativne lastnosti pa so tudi neizbežno pripeljale do propada nacistične ideologije in tretjega rajha.

Sicer pa je treba knjigo, ki jo je izdala Državna založba Slovenije, prevedel pa Marjan Kordaš, profesor medicinske fakultete v Ljubljani, vzeti v roke, brati s premislekom — pa tudi s poglabljanjem vase.

M. LEGAN

NE LE NA PAPIRJU

krepro poživiti delo,« meni sedanja predsednica kluba Jožica Vogrinec. »Sicer pa nam nikakor ni dolgčas, ker delo v naših šestih sekcijah poteka v resnici intenzivno. Tu naj posebej pohvalim izvajalsko sekcijo, ki jo vodi Vitka Kuselj iz Sevnice, pa likovno, ki jo vodi Lučka Rojec, Silva Mavsarja, ki prav sedaj pripravlja izdajo Literarnih listov, ti bodo izšli ob slovenskem kulturnem prazniku. Seveda mnogi sprašujejo, zakaj lani listi niso izšli. Reči moram, da je produkcija v klubu dovolj velika, vendar se je urednik Silvo Mavsar odločil, da bo kriterij za objavo zaostri. V našem klubu smo njejevo namerno podprli,« je povedala Jožica Vogrinec.

V bližnji prihodnosti bodo organizirali klubsko srečanja z našimi znanimi literati, literarnimi teoretiki in kritiki. Tako se sedaj dogovarjajo za obisk Nika Grafenauerja, Vlada Zabota, Metke Zupančič, Andreja Blatnika, radi pa bi na obisk povabili tudi psihologa dr. Antona Trstenjaka. Ti pogovori štejejo v sklop poglobljenih razprav o literarni teoriji, pesnikih in nasplih literaturi, ki se jih v literarnem klubu lotevajo tudi sami. Doslej so namreč študijsko obdelali že več naših sodobnih pesnikov in se na ta način seznanjali z našo literaturo.

»V načrtu pa imamo več javnih nastopov, ki so se Krčanom že močno priljubili. Ze 9. februarja bomo nastopili v Tovarni celuloze in papirja Djuro Salaj v Krškem. Vsako leto za dan žena nastopimo tudi v krškem domu upokojeencev, aprila bomo gostovali v Ljubljani v literarnem klubu, ki ga vodi Tugo Zaletel. Pripravljamo pa se tudi na gostovanje v zagrebškem Slovenskem klubu, kjer bomo nastopili skupaj z likovniki. Omeniti moramo še našo stalno oddajo v brežiškem radiu Pesnik na obisku, ki jo je pripravljala članica literarne sekcije Marija Kalčič — Mirtič. Žal se tudi nam v zadnjem času dogaja, da nekateri člani niso več pripravljeni toliko delati, kot so nekdanj. Vendar delovanje kluba ne zamira, saj takoj malo bolj popriimejo ostali člani, ki so ostali zvesti programu kluba,« je povedala Jožica Vogrinec.

K temu je treba dodati, da je Jožica Vogrinec tudi sama pesnica, sicer pa zaposlena v šolski knjižnici osnovne šole Jurija Dalmatina v Krškem. V zadnjem času je svoje pesmi objavljala v Našem glasu in drugod, nekaj pesmi pa so ji objavili tudi v Kurirku. Rada pa bi videla svoje pesmi natisnjene v knjižni obliki, vendar za sedaj še ne more reči, kdaj se bo to zgodilo.

J. SIMČIČ

Pričujoči zapisi temeljijo na resničnih dogodkih, ki so pred tremi in več desetletji razburjali dolensko javnost, le osebe in kraji v njih so, ker so glavni junaki povečini že pošte-no odslužili svojo kazen, izmišljeni.

UBIL LJUBICO IN NEROJENEGA SINA

V noči na 6. marec pred osemindvajsetimi leti so pred samotno hišo v Posavju, kjer je živela skupaj s starši, našli ubito 30-letno Ano. Ko je naslednjega dne v zgodnjih jutranjih urah na mesto uboja prišla posebna komisija novomeških kriminalistov in preiskovalnega sodnika, je umorjenka našla ležečo v kuhinji, kamor so jo prenesli njeni starši. Dekle je imelo prestreljeno glavo, pred vhodom v kuhinjo so kriminalisti našli večjo lužo krvi, prav tako so bile s krvjo poškropljene stene hiše, na strehi pa so odkrili tudi sled dveh izstrelkov. Kakih 22 metrov od kuhinjskih vrat, blizu obcestnega stebra, so našli še eno večjo mlako krvi in očitno je bilo, da se je zločin odigral tukaj, saj so bila tla povajšana in poteptana, od tega mesta pa do kuhinje je vodila tudi krvava sled. Kot so kriminalistom povedali domači, so tisto noč okoli 2. ure slišali dva strela. Kdo jih je izstrelil?

Obdukcija umorjene je pokazala, da je bil eden od obeh strelav smrtel, prav tako pa je obdukcija pokazala še eno srbljivo dejstvo: Ana je pričakovala otroka. Po velikosti moškega plodu, ki so ga našli v maternici, je bilo moč sklepati, da je bila tisti čas v osmem mesecu nosečnosti. Krog osumljencev tega gnusnega zločina je bil hitro sklenjen, sledovi so vodili do Aninega prijatelja Franca, za katerega je bilo znano, da je imel z njo več kot le prijateljske odnose. Še isto jutro je bil Franci po prihodu z železniške postaje aretiran. Med prvim zaslišanjem le nekaj ur kasneje je vsako zvezo z zločinom odločno zanimal, po njegovi izpovedi sodeč je kazalo, da ima dovolj trden alibi. Preiskovalcem je namreč pripovedoval, da je to noč po opravljeni službi med 23. uro

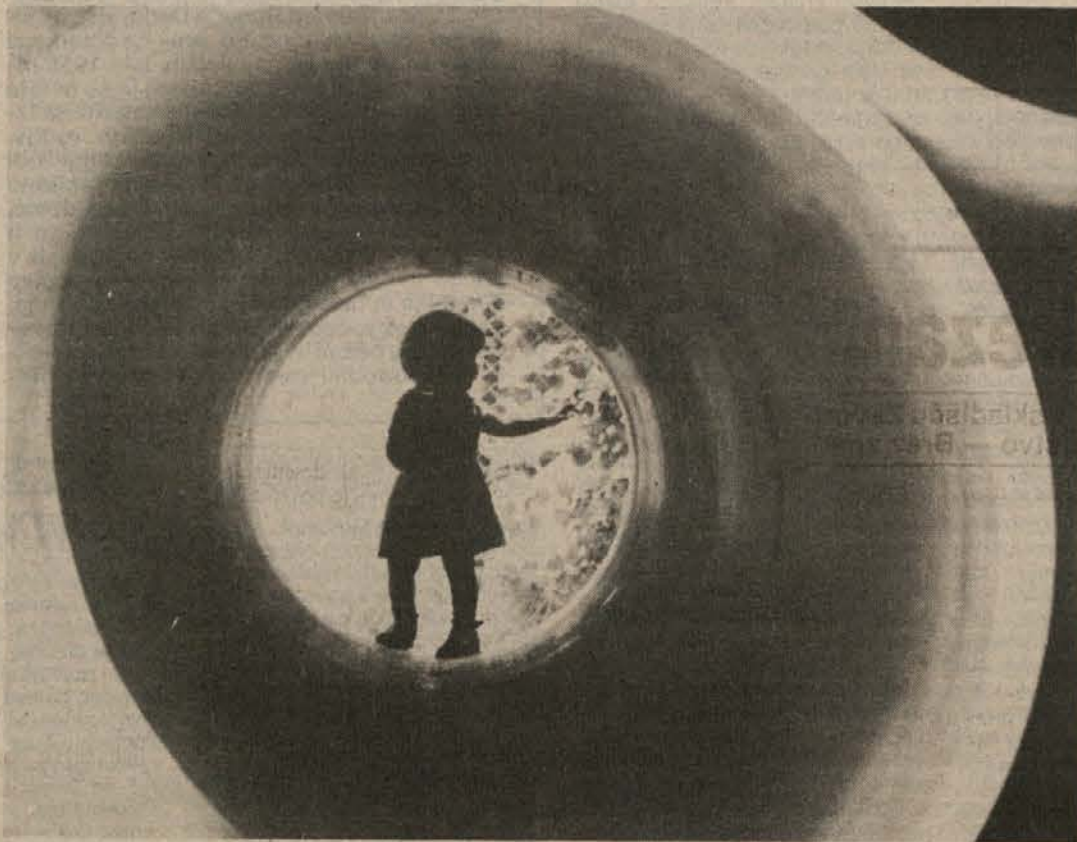
in 3.30 zjutraj prespal v čakalnici ljubljanske železniške postaje, da se je nato z vlakom, ki odpelje ob 4. uri iz Ljubljane, pripeljal na Dolenjsko in nato prestopil na vlak, ki ga je ob 6.45 pripeljal na domačo železniško postajo. Potem ko je izstopil, naj bi odšel v bližnjo gostilno, kjer se je dobre volje zadržal kakšnih 20 minut, nato pa odšel domov, kjer so ga že čakali miličniki. Franci je bil dovolj prepričljiv, v podkrepitev svoje zgodbe je navedel vrsto imen, ki naj bi potrdili resničnost izpovedi, in vse je že kazalo, da je preiskava na napačni poti. A le za kratko. Preverjanje zgodbe je pokazalo, da ima ta veliko razpok, da je dobesedno vsebine izmišljen, še posebej tisti, ki naj bi pokazal, kje se je Franci zadrževal med polnočjo in 3. uro. Zgodba je postajala vse bolj majava in 15. marca je Franci kriminalistom priznal, da je on morilec. S tem priznanjem je hkrati vse bolj prihajal na dan tudi motiv zločina, ki je tiste čase močno pretresel naše kraje.

Franci in Ana sta se poznala že več let, a le bežno, tudi obdolženec je povedal, da z njo ni imel nikakršnih stikov do jeseni pred usodnimi dogodki. Takrat sta se srečala na vlakcu: Ana se je vračala z zagrebškega velesesja, Franci pa iz službe. Beseda je dala besedo in kmalu se je med njima spletla tesnejša vez. Ko sta stopila iz vlaka, je med pešačenjem proti domu Francu uspelo nagovoriti Ano k intimnostim. Na travniku med potjo domov se je zgodilo tisto, zaradi česar

je dekle moralo umreti. Tistega dne je Ana namreč zanosila.

Po tem dogodku sta se Ana in Franci še večkrat videla. Obdolženec je povedal, da je bil vsaj še desetkrat pri njej, dobivala sta se na skrivaj, ponoči. Izpod njenega okna jo je poklical in nato sta odšla na skedenj, kjer sta se vsakič skrivoma tudi ljubila. Ana je bila prepričana, da se bo Franci z njo poročil. O tem se je pogovarjala tudi s svojo materjo; zaupala ji je, da z njim pričakuje otroka in da se mislita aprila poročiti. Mati ji je zato naročila, naj Francija pripelje kdaj na dom, da se bodo bolje spoznali in pogovorili. Prav nobe-nega nasprotovanja ni bila doma tej zvezi, saj o Franciju ni bilo slišati nič slabega. Znano je bilo le to, da se je že prej enkrat zapletel v ljubezensko razmerje, iz katerega mu je ostal nezakonski otrok, za katerega pa je plačeval preživnino. Tudi njegovi starši so bili z vsem seznanjeni, nihče ni skratka ničesar več skrival, to, da Ana s Francijem pričakuje otroka, so sčasoma vedeli tudi sosedje.

Franci pa se je vsakršnih pogovorov o tem izogibal, Ani se je izgovarjal, da ga je strah iti na dom njenih staršev. Tedni so tekli in z odločitvijo ni bilo več mogoče odlašati: ali se z Ano poročiti ali pa se sprijazniti s tem, da bo kmalu na svet prišel še en nezakonski otrok, za katerega bo prav tako potrebno plačevati preživnino. Kje bo potem še kaj denarja za življenje, takšno, kakršno si samski moški blizu tridesetih rad privoščijo?

Franci je izbral tretjo, najhujšo možnost. Ana očitno ni bila dekle zanj, k njej ni zahajal iz ljubezni, odločiti ni moglo tudi to, da bi se priženil na veliko in bogato kmetijo. Ni maral poroke, prav tako se ni hotel odreči denarju. Preostalo mu je tako le še eno.

Tistega 5. marca je bil v službi. Z vlakom se je iz Kočevja pripeljal v Ljubljano, nato pa proti večeru domov. Spotoma je, kot je sam povedal, popil dva kozarčka vermuta in 2 decilitra vina, pač zato, da ga ne bi zeblo med hojo proti domu. Domačim se, ko je prišel domov, ni oglasil, pač pa je stopil le v hlev in tam vzel skrito puško. Franci je bil namreč tudi črni lovec, a je med preiskavo jasno povedal, da tokrat puške ni vzel s seboj, da bi lovil, pač pa le, da bi odganjal strah. Napolnil se je na Anin dom.

Po običaju je stopil do njenega okna in jo poklical. Nadaljevanje zgodbe je bolj ali manj zavito v skrivnost. Logično bi bilo, da bi kot tolikokrat poprej tudi tokrat odšla na skedenj, a očitno je do daljšega razgovora prišlo že prej, pred vrati v skedenj. Prav tako ni docela jasno, kako je Franciju uspelo Ano zvabiti do ceste, kjer je prišlo do usodnega obračuna. Razumljivo je seveda, da je hotel svojo nakano izpeljati kar se da daleč od hiše že zato, da ropot in morebitno vpitje ne bi prebudila domačih. Prav tako je bila očitna Francijeva namera, dekle umoriti le z udarci, torej kar se da neslišno. Nadalje je nesporno, da je prepričal obdolženec, Ano pa je zatem kdove kako spravil do stebra ob cesti. Tam je pričel s puško tolči po njeni glavi, načrt pa je bil prekrizan, ko Ana ni obležala na tleh, pač pa je zbrala še dovolj moči, da se je pobrala in zbežala proti hišnim vratom. Franciju ni preostalo drugega, kot da zločin dokonča s strelji. Tulce je, da zabiše sledove, prestregel in odnesel s seboj. Med potjo se je ustavil v bližnjem vinogradu, kamor je odvrnil puško in naboje, sam pa se je odpravil do železniške postaje in nato z vlakom najprej v Zidani most in šele nato proti domu.

»Da bi se izognil nezakonskemu očetovstvu in plačevanju preživnine, je Franci v noči na 6. marec okoli 2. ure vzel življenje Ani, ki je bila že osem mesecev z njim noseča. Iz razdalje dveh metrov je s puško manlicher kalibra 8 milimetrov ustrelil vanjo, potem ko jo je prej večkrat s cevjo udaril po glavi, je med drugim v izreku sodbe, s katero je bil Franci obsojen na 15 let strogega zapora, zapisalo sodišče. Franci je sicer hotel senat speljati na drugo pot, igral je užaljenost in razočaranost, češ da je Ana imela druge ljubimce, kar da se je potrdilo tudi tisto noč, ko naj bi okoli hiše slišal neke stopinje, ki so se ob njegovem prihodu oddaljevale. Trdil je, da zato ni prepričan, da gre za njegovega otroka, vse to pa naj bi pripeljalo do besa, v katerem je tudi pograbil za puško in streljal v Ano. Dokazi so seveda govorili drugače.

Franci se je zoper izrečeno kazen petnajstih let zapora pritožil, vendar je višje sodišče pritožbo zavrnilo in potrdilo odločitev novomeškega okrožnega sodišča. Leta 1969 je bila Franciju z odlokom predsednika republike kazen znižana na 14 let zapora, aprila 1971 pa so ga iz zaporov pogojno izpustili.

B. BUDJA

OBRAZI

BRŠLJAN POJE LE V PRAVIH ROKAH

Dandanes se marsikdo dela naglušnega, celo ljudje v državnih vrhovih, zlasti kadar bi morali dajati odgovore na jasno in glasno postavljena vprašanja o svojem delu in

odgovornosti. Antonu Plutu z Mladice pri Semiču, bolj znanemu pod ljubkovalnim nazivom Plutov Tonček, pa se ni treba delati naglušnega. V svojem pred dnevi dopolnjenem osemdesetletnem življenju je delal dovolj in pošteno, da mu ni treba odgovarjati na neprijetna vprašanja. Je pa v resnici naglušen, tako da me, sklonjen nad zavzetim branjem časopisa, niti ne opazi, ko stopim v kuhinjo. Pa se z dobro voljo vseeno zadovoljivo sporazumeva. Usc ja je hotela, da je dobesedno del sluha izgubil že v zgodnji mladosti, ko je prebolel škrlatinko, on pa je iz te usode napravil ironijo, saj je v svojem bogatem življenju postal znan in popularen daleč naokoli kot odlični pevec, amaterski igralec in muzikant, zlasti pa po svoji posebnosti — igranju na bršljanov list. Po srcu in po poklicu je bil Plutov Tonček vedno kmet in to je še danes, seveda kolikor mu dopuščajo moči. In ob sadovih njegove lepe kmetije na Mladici, prijetno dišeči pogači, domači klobasi in vinu iz semiškega Padarja, ki jih pred naju postavi Tončkova žena Tončka, teče pogovor.

Kmetija je bila že od davna ena najlepših v okolici. Bila je v nemških vsoh, vse dokler se ni k Tončkovi babici, ki je bila tudi Nemka, priženil praded Plut z Gornjih Laz. Tončkov oče je še kot fant odšel v Ameriko, kjer je bil osem let.

Tam je spoznal Tončkovo mamo, se z njo poročil in skupaj sta se vrnila na domačo kmetijo. Tu so se jima rodili trije otroci. Eden je kmalu umrl, Tonček je ostal doma na kmetiji, njegova sestra pa se je omožila v Gradcu.

Glasba je bila že od nekdaj doma v Plutovi domačiji. Babica je čudovito pela, odlični muzikant pa je bil tudi Tončkov stric Alojz, od katerega se je Tonček veliko naučil,

predno je stric odšel v Ameriko in za vedno ostal tam. Že kot fantič na paši si je Tonček krajšal čas s piskanjem na bršljanov list in postal sčasoma pravi mojster, s to svojo posebnostjo pa je pričel javno nastopati šele po vojni, ko je s semiško folklorno skupino nastopal širom po domovini in nekajkrat celo v tujini. Samo po sebi je postalo umevno, da sta se z muziko pričela zgodaj ukvarjati tudi njegova sinova Slavko in Tone, ki imata sedaj vsak svoj ansambel, po glasbenih instrumentih pa uspešno segata že tudi vnučka, Dušan po trobenti, Andrejka pa po harmoniki.

V letih pred vojno je bilo kulturno življenje v Semiču zelo razgibano. Tonček je sodeloval pri folklori, pri pevskem zboru, igral v številnih ljudskih igrah, zraven pa še pridno telovadil pri Sokolu, najraje na drogu. Spominja se, kako so to orodje fantje zvlekli na plano celo ponoči in na njem skrivaj vadili. Naprednega duha je bilo takrat v Semiču veliko, zato ni čudno, da je iz tega kraja prišlo veliko revolucionarjev in prvih partizanskih borcev, od katerih jih je nekaj žalostno končalo v tragediji prve belokranjske čete na Gornjih Lazah, prav pri kmetiji, iz katere izhaja Plutov rod.

Tudi Tonček je bil zraven, ko so kurili prvomajske kresove, postavljali mlaje in razobežali zastave ter s tem dražili oblast. Po okupaciji je delal za OF kot terenec, kar bi ga skoraj stalo življenje. Ko je skozi gozd v bližini sedanje tovarne Iskra nesel cel paket partizanske literature, so ga obkolili Italijani in jim je komaj ušel iz obroča. Številne krogle so ga zgrešile, pozneje je opazil, da ima prestreljen suknjič na rami. Domov se seveda ni upal. Šel je v sosednjo vas. Opazovalci s semiškega hriba so mislili, da je pod rafali padel, in so hitro sporočili domov, da so Tončka ubili. Mati je dolgo iskala njegovo truplo po gozdu, ko pa je prišla

v bližino sosednje vasi, so ji ljudje vsej presenečeni in presrečni povedali: »Ja, Tonček je šel tod mimo, najbrž je v gostilni za šankom.« In res je bil tam, bremena, ki bi ga lahko stalo življenje, pa se je rešil že v gozdu.

Vselej se ni končalo tako srečno. Ko so ga avgusta devinštridesetega prijeli Italijani, je moral v internacijo na Rab, od tam že povsem izčrpan na Reko, da se je opomogel, nato pa naprej v taborišče v Trbižu, kjer je bilo še kar znosno, in končno v Gonars, kjer je zopet doživel veliko hudega. Tam ga je doletela italijanska kapitulacija in s tisoč drugih internirancev se je iz Italije peš napolnil proti domu. Po dolgih naporih in neprijetnih srečanjih z Nemci je končno zopet videl dom, vendar ne za dolgo. Napravil je partizanski miličniški tečaj in nekaj časa služboval v Metliki, potem pa je bil do konca vojne v komisiji za oskrbo, kjer je strojil usnje za partizanske enote. Šele po vojni se je vrnil na domačijo.

Tonček pa je hodil v svet tudi po bolj prijetnih poslih. Ponošno pokaže star izvod holandskega časopisa, kjer je naslikan skupaj s sinom Slavkom. Dvakrat je sodeloval tam na festivalih folklornih muzikantov in bil lepo sprejet. Zlasti mu je v prijetnem spominu ostal trenutek, ko je pred več kot dvatisočglavo množico solo zapel svojo prijubljeno En starček je živel.

Kljub častitljivim osemdesetim letom je Tonček vsakdanja pojava v Semiču. Tja se odpravi peš skoraj vsak dan, ko pa se nameni v vinograd v Padarju, zapreže konja v zapravljček, na sedež zraven njega pa skoči še zvesta psička Učka, da mu med potjo ni dolgčas.

TONE JAKŠE

NAGRADA V DOLENJSKE TOPLICE

Žreb je tokrat izmed reševalcev naše male nagradne križanke izbral ANICO DRAGIČEVIČ iz Dolenjskih Toplic in ji dodelil za nagrado knjigo belgijskega pisatelja Feliciena Marceauja Zanos srca. Upamo, da ji bo ironično živahni slog tega manj znanega pisatelja všeč.

Rešite današnje križanko in pošljite rešitev najkasneje do 8. februarja na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Germova 3, 68000 Novo mesto, s pripisom KRŽANKA 4.

PRGIŠČE MISLI

Kadar začne ženska razmišljati, postane nevarna.

V. BARTOL

Sedanost je v bistvu le ozka brv med preteklostjo in prihodnostjo.

B. MLAKAR

Konflikt je osnovni odnos med ljudmi.

T. SVETINA

Narodnost je visoka, rodovita in životvorna misel kakor svoboda, vera in druge.

F. LEVSTIK

NAGRADNA KRIŽANKA

4

OL	ATENSKI DRŽAVNIK	BABILONSKI STVARNIK SVETA	GOVORJENJE NERESNICE	UNIVERZITETNO MESTO BLIZU LONDONA	FRANCOŠKA GROFICA	SESTAVIL J. UDIR	LITURGIČNO DOPEVANJE MED DVEMA ZBOROMA	ANGL. FILM IGRALEC (ALAN)	OL
PRST NA ROKI						KEM. SIMBOL ZA RUBIDI			ZADETEK PRI KOŠARKI
MUZA LJUBEZ. PESNIŠTVA/DECIMETER						EGIPSKI KRALJ/IME ARHITEKTA SAARINENA			
MADZ. REVOLUCIONAR (BELAJ/ST. DR. MESTO)				LJUBEZEN/ZADETEK PRI TOMBOLI					OL
OL	LJUBSKI IZRAZ ZA SLUKARJA	ZADETEK PRI NOGOMETU/TORISČE		VODITELJ ARGONAVTOV (REDEK/ISA OBLIKA)				DEL POTI	OBREDNA OBLEKA
NAS. NAJBOLJSI KANJIST (SREČKO)			REKA V ZRN/OSNOVNI MOTIV			HČERIN MOZ/TRAVNIK OB VODI			
CIRKUSKI IGRALEC				BELOBA/ETIOPSKI KNEZ					
ANGL. FILM REŽISER (DOKTOR ZIVAGO)			DOBA/PRIPOVEDNA PESNITEV			STARA POVRŠ. MERA/EVGEN BERGANT			
PREKLETSTVO								MOŠTVO	
KLUB IL. ZV. NOG. LEGE. VZMOG.									RIBNIK

Velika upanja odrezanih glav

Kaj bo z odrezanimi in zamrznjenimi glavami v skladišču Zavoda za podaljšanje življenja — Zamrzovalci imajo posebno društvo — Brez znanstvenih osnov

Povsem zanesljivega odgovora, kaj je z življenjem po smrti, ni, zato nekateri vprašanja vstajenje iz smrti v življenju ne prepuščajo le nebesom, temveč si že na tem svetu prizadevajo, da bi si kako pridobili možnost ponovnega življenja. Znano je, da se je že več ljudi, ki so poleg želja po posmrtnem življenju na tem svetu imeli tudi dovolj denarja, dalo po smrti globoko zamrzniti, v upanju seveda, da bodo prihodnji časi prinesli čudodelno medicinsko tehnologijo, s katero jih bo mogoče odtaliti in priklicati v življenje. Kako bo z njimi, ne bomo zvedeli, ker tistih daljnih prihodnjih časov ne bomo dočakali. Da pa zadeve okrog globokega zamrzovanja niso najbolj čiste, pričrta s hriljiv primer iz nedavne prakse ameriškega zavoda za zamrzovanje Alcor.

Ko je 83-letna Dora Kent iz Kalifornije umrla zaradi hudega artritisa in degenerativne možganske bolezni, je njen vdani 48-letni sin Saul, ki je sicer preživel z njo večji del življenja razen zadnjih let, ko je bila starka v domu ostarelih, sklenil, da mati ne sme izginiti s tega sveta. Zaupal je Alcorju, ustanovi za podaljšanje življenja, naj mu kako shranijo ljubljeno mamo. Od tu naprej pa se zgodba razvija v dve smeri. Po eni se ni dogodilo nič razen sežiga trupla, po drugi pa nekoliko bolj razburljivo stvari.

Pri Alcorju naj bi za stanko poskrbeli na čuden, a zanje menda običajen postopek. Truplo so, kot menijo nekateri, odrezali glavo in jo zamrznili v tekočem dušiku. Tako globoko zamrznjena naj bi starka dočakala lepših časov, ko bodo zdravniki znali brez škode glavo odmrzniti in jo nato presaditi na drugo, najbrž mlajše telo ter novorojeno stanko ozdraviti boleznijo, zaradi katerih je zapustila ta svet. Lepo upanje, a s hriljiv postopek.

Vse bi morda ostalo javnosti, ki se ne zanima več toliko za početje kričnikov, kot se imenujejo zamrzovalci, bolj ali manj prikrito, če zadeva ne bi postala sumpiljava uradnim organom. V uradu okrožnega mrliškega oglednika so začeli sumiti, da nesrečne starke niso spravili ob glavo po smrti, temveč, da so zamrzovalci botro smrti nekoliko prehiteli.

Prve sumu je sprožil mrliški list, v katerem je pisalo, da je gospa Kento-

Človek je največji pohabljenec, kadar se lažno smeje.

P. SARIĆ

Nasilje je zakon divjakov.

M. GANDHI

Socialne podpore niso še nikdar v zgodovini odpravile revščine, temveč so jo nasprotno uzakonile.

M. E. PINTAR

Slehernemu človeku, ki je okusil veličastje oblasti ali vsaj javne funkcije, je nepopisno grenko, če se mora nenadoma spremeniti v navadnega človeka.

J. JAVORŠEK

va umrla brez ustrezne střebe in ne v domu ostarelih, kjer je zadnja leta živila. Izkazalo se je, da je starka izdahnila v prostorih Alcorja, kamor so jo, po izjavah prič, odpeljali živo. Tega strokovnjaki Alcorja niti ne zanikajo, priznavajo tudi, da so naredili napako, ker niso poklicali za potrditve smrti ustreznega strokovnjaka od zunaj, kar bi po zakonu morali storiti, predno bi ženski odrezali glavo, njegovo telo pa kremirali. Prav tako niso opravili ustaljenega testa možganske smrti, kot ga predvidevajo kalifornijski zakoni v primerih odvzemanja organov in delov telesa za presajanja ali poskuse. Na pooblastilnih dokumentih za zamrzovanje je podpisan samo sin Saul, manjka pa seveda materin podpis, da se strinja z vsem, kar ji je namenil ljubeci sorodnik.

Kriminalisti, ki so opravili preiskavo v prostorih Alcorja, so našli orožje in razstrelivo, neko nedotaknjeno zamrznjeno truplo in šest zamrznjenih glav, vendar nikjer Dorine glave. Preiskava bo tako še nekaj časa tekla.

Medtem pa se je seveda nekoliko povečalo zanimanje za zamrzovalce. Znanost je sicer trdna v svojih stališčih, da je zamrzovanje trupel, organov, glave ali drugih delov telesa za namenom, da jih v daljni bodočnosti odmrznejo in znova oživijo, brez vsake resne osnove. »Ni znanstvene osnove, ki bi dopuščala možnost zamrznitve in ponovnega oživljanja čez desetletja,« trdi nekdanji predsednik kriobiološkega društva.

Večja varnost

Laser in računalnik merita utrujenost materiala

Prebrali smo že, da se je kje nenedoma zrušil most, da je popustil betonski obok, da se je zrušilo letalo, kot vzrok za nekatere od teh nesreč pa so strokovnjaki navedli utrujenost materiala. Ugotavljanje utrujenosti materiala je torej izredno pomembno, zato so znanstveniki razvili več tehnik in naprav za ustrezne meritve, od akcelometrije, holografije do laserske interferometrije.

V kalifornijskem podjetju Omerton pa so pred kratkim predstavili najnovejšo tehniko, ki naj bi bila hitrejša in precej bolj natančna kot vse dosedanje. Namenjena je v prvi vrsti ugotavljanju utrujenosti kovin ter zato zelo uporabna povsod tam, kjer je od kovinskih elementov odvisna trdnost in trajnost izdelkov, naj bodo to avtomobilski motorji, turbine, nosilna ogrođja, letala in podobno.

Gre za postopek, pri katerem merijo spremembe v strukturi snovi ali njenih sestavinah s pomočjo gibajoče se digitizirane barvne slike. Naprava za tovrstno merjenje je zasnovana na laserju, ki testira površino materiala med vibracijami, oscilacije v signalu in optične interference pa računalnik pretvori v barvne vzorce na monitorju. Za strokovnjaka so te barve slike zelo zgovorne in jim povedo, kako utrujena je snov, ne da bi kakorkoli posegali vanjo.

Ločiti je namreč treba kriobiologijo, ki je priznana veja medicinske znanosti, in kriobiologije od že omenjenih kričnikov ali zamrzovalcev. Strokovnjaki za kriobiologijo raziskujejo učinke nizkih temperatur na živa tkiva in izsledke uvajajo tudi v vsakdanjo medicinsko prakso. Tako so že uspeli pri začasnem zamrzovanju krvi, kostnega mozga, sperme in tudi zarodkov v prvih stopnjah razvoja. Zamrznjena tkiva znajo odmrzniti in uporabiti. Toda doslej jim še ni uspelo zamrzniti celotnega organa, denimo srca ali ledvice, za uporabo v transplantacijski kirurgiji. To je stvar prihodnosti. Zamrzovanje in obujanje ljudi pa najbrž ne bo nikoli možno, vsaj ne takšno, da bi lahko obudili trupla, ki jih zdaj globoko zamrzujejo. O tem je sploh škoda razmišljati, menijo strokovnjaki.

Kljub temu pa je kar nekaj ljudi, ki trmasto verjamejo v moč prihodnje znanosti. Ameriško društvo kričnikov šteje 100 članov. Trdno so odločeni, da se bodo pridružili tistim 15 globoko zamrznjenim truplom, ki že počivajo v kričniščih središčih v Kaliforniji in Michiganu.

Če vas zanima, se lahko kako vključite v društvo, vendar je treba povedati, da je cena za ledeni počitek in čakanje na obujenje v prihodnjih stoletjih visoka: okrog 125.000 dolarjev (približno 160 milijonov dinarjev).

MiM

(Vir: Newsweek)

Živa eksplozija

Svetovno prebivalstvo narašča vse hitreje

V minulih nekaj desetletjih smo doživeli največje povečanje svetovnega prebivalstva v vsej naši zgodovini. Po strokovnih ocenah se je svetovno prebivalstvo od leta 1950 povečalo kar za 2 milijardi, tako je živel leta 1986 na svetu 4,9 milijarde ljudi. V naslednjem enako dolgem obdobju pa naj bi se po ocenah število dvignilo še za naslednjih 3 in pol milijarde.

Letni prirastek prebivalstva naj bi torej znašal okrog 80 milijonov, kar morda res ni videti zelo veliko ob milijardnih številkah, da pa gre za pomembna povečanja, nam bolj nazorno pokaže primerjava. Vsako leto bo na svetu več ljudi za 40 slovenskih narodov.

Kako hitro narašča prebivalstvo, pokaže še ena primerjava. Da se je povečalo za zadnje milijardo, od 4 skoraj na 5, je trajalo 12 let. Porast za prejšnjo milijardo je trajal 14 let, še za eno poprej pa kar 30 let.

Ob takšnem večanju nas bo leta 2100 že strahotnih 15 milijard, če se bo seveda demografska eksplozija nadaljevala. Vendar pa demografi menijo, da ne bo tako. Računajo, da se bo rast začela umirjati. Svetovno prebivalstvo bo po ocenah hitro naraščalo do števila, ki bo preseglo 10 milijard, potem pa bo sledila ustalitev in nato morda celo upadanje.

Preveč umetnosti škodi

Zdravniki govore o posebni bolezni velikih ljubiteljev umetnosti — Stendhalov sindrom

Ljubitelji umetnosti, pozor! Preveč umetnosti škodi, ugotavljajo zdravniki firenške bolnišnice, kjer so v zadnjem desetletju zdravili že preko sto bolnikov, za katere je bil značilen milejši živčni zlom in posebna psihozna kot posledica prekomernega uživanja umetniškega bogastva Firenc. Za običajne turiste bolezni ni nevarna, saj obisk znamenitega italijanskega mesta, pica v gostilni, nekaj rezglednic ter kratka dirka skozi nekaj galerij ne predstavljajo nobene nevarnosti. Ljubitelji umetnosti pa so že bolj ogroženi, ko hečejo v nekaj dnevih zaužiti čimveč.

Dogaja se, da padajo v nezavest sredi muzejev, da se ji poloti velika utrujenost, huda duševna nelagodnost, apatičnost; in namesto da bi uživali v sijaju Firenc, se zaprejo v ho-

telsko sobo in se več dni ne ganejo nikamor, manj odporni pa morajo v bolnišnico, kjer jih spravijo na noge v nekaj dneh.

Firenški zdravniki pravijo tej nenavadni bolezni Stendhalov sindrom. Znameniti francoski pisatelj je ob svojem prvem obisku Firenc zapisal, da mu je ob ogledu mesta Michelangelova, Galileja in Machiavellija »srce začelo silovito utripati... hodil sem okoli v stalnem strahu, da se bom zgrudil.« No, Stendhal je sedel in se odpočil, pa je bilo dobro. Današnjim preveč zagnanim ljubiteljem umetnosti pa je potrebna zdravniška skrb in nekajdnevni počitek.

A ne mislite, da Stendhalov sindrom grozi samo v Firencih. Zdravniki poročajo o podobnih primerih iz Benetk in Jeruzalema. Zgodovina pa ve povedati, da se je »umetniška« bolezen lotila tudi slavnega očeta psihoanalize, Freuda, ko je občudoval atensko Akropolo.

Ni znano, da bi v naših galerijah obiskovalci padali v nezavest. Očitno bolj poznamo mero pri uživanju umetnosti ali pa si teli užitek ne privoščimo prav pogosto in v obilju.

MiM

Tobak uničevalec gozdov

Tretji svet uničuje svoje zeleno bogastvo

Kadar razmišljamo o škodljivosti tobaka, navadno pomislimo na škodo, ki jo povzroča redno kajenje cigaret in pipe. Manj znano pa je, da tobak ni kriv le za smrt milijonov ljudi, marveč da spada med krivce za nevarno izsekavanje gozdov v tretjem svetu.

Pridelovalci tobaka sicer lahko nabrane tobačne liste sušijo na soncu, vendar tobačne družbe več plačujejo za tobak, ki je sušen v posebnih sušilnicah, v katerih pa je treba kuriti. In tako se za sušenje »mrtvaške trave« izsekavajo nove in nove gozdne površine.

Po nekaterih ocenah se za potrebe tobačnih sušilnic vsako leto poseka okrog 1,2 milijona hektarov gozdov. Tako se sušenje tobaka uvršča takoj za gospodinjstvi na lestvici največjih porabnikov lesa in s tem gozdov v nerazvitem in razvijajočem se svetu.

Strokovnjaki pravijo, da spada tobak med tiste rastline, ki tudi izčrpavajo in siromašijo zemljo, v kateri rastejo. Več kot kmetje pridelujejo tobaka, bolj osiromašeno zemljo imajo.

In da bi bila ironija še večja, je treba povedati tudi to, da v razvitih državah upada potrošnja tobaka, medtem ko v tretjem svetu močno narašča. Tako je krog sklenjen. Ljudje revnega tretjega sveta uničujejo svoje gozdove in siromašijo plodno zemljo, da bi si uničili še zdravje.

Materni jezik je nardražil dota, ki smo jo od svojih starih zadobili; skrbno smo ga dolžni ohraniti, olepšati ino svojim mlajšim zapustiti.

A. M. SLOMŠEK

Ljubimo lahko samo tisto, kar nismo mi sami.

M. ROŽANC

Samoljubje in koristoljubje sta dve plati iste celote, egoizma.

H. BALZAC

Anica Zidar: BRAZDE V SRČU

19

Mar je to njegovo plačilo za vsa leta, kaj za leta, za vse življenje, ko se je tokla po strmini le zanj, za njegovo srečo? Besede so bruhale iz nje, s seboj so vlačile še kletvice. Trša je bila kot kamen.

Zbežal je od doma, potikal se je v dolini pri prijateljih. Iskal je tolažbe, počutil se je ponižanega, njegovo pričakovanje se je razdrobilo. V sebi je sestavljal besede, s katerimi je hotel nahruiti mater. Ves čas je ponavljal, da je trapa, obsedena trapa. Čez nekaj dni se je vrnil. Ob njej se je sramoval vseh pripravljenih besed, ni jih mogel zbežati iz sebe. Peklilo so ga še prijateljeve besede in namigovanje, v katerem času da živi, kdo mu bo izbral ženo. Nekaj negibnega, pošastnega mu je sedlo za vrat; v njem se je spočela zoprna beseda: slabič.

Mati je vedela, da hriba ne bo pustil, preveč korenin je pognal vanj. Znala je potisniti solze v svoje kalne starčevske oči. Spregovorila je, da vse dela le za njegovo srečo. Prekleta taka sreča!

Lomastil je po hiši, izogibal se je matere, klel je in pil. Nekaj dni je zanemarjal tudi službo. Govoril ni veliko; navzven je kazal hribovsko zadržanost, po njem pa je vrelo. Notranji glas je kar naprej drezal: »Slabič, slabič, slabič...«

Vsaka materina beseda se je zasadila globoko vanj. Vse bolj si je dopovedoval, da je sestavni del te zamaknjene pokrajine na hribu, da se ne bo mogel nikoli iztrgati ne od matere in ne s hriba. Kaj se je zavihtelo čezenj? Vso odločnost so razredčile materine besede;

trdeso bile, osinaste. Čudno so mu izžgale srce.

Včasih se je zamaknil v nasprotni breg, v rast mladih hrastov. Zazdelo se mu je, da je podoben grintavim travam po poti; nekaj časa se je kitlila po njem nekakšna zakrnelost, ni čutil ne veselja in ne žalosti, gnil se ni za užiti, v sebi je imel votel občutek. Kar na lepem pa je začutil, da se ga loteva nov ogenj, da je ves naelektren. Tolklo mu je po ušesih, pogosto je planil v neubranljiv smeh. Vmes je s krčevitostjo ponavljal besede, bruhal jih je iz sebe, da bi zgladil vrtnice, da bi ustvaril nekakšno ravnotežje med polomom in spoznanjem, da še živi in da se mora čvrsto postaviti na tla. Ni vedel, komu so besede namenjene, kaj bi rad povedal z njimi. Le stresal jih je iz sebe, da so ga ljudje z začudenjem gledali.

Spreletaval ga je nerazložljiv srh, da je go-mazelo po njem. Vse mogoče je premeleval v sebi. Včasih mu je šlo kar na bruhanje. Vse bolj je glodal misel, da je slabič, da ne bo nikoli stopil na sonce, na svetlo. Prijatelji so ga drezali, da se izgublja v jalovi iluziji, v samotarskem brezupju. Želel si je drugačnega življenja, pa si ni znal izbrskati sledi do njega.

»Stari bi bilo treba odpreti oči, ljubosumna je na sina, njegovih čustev ne more razumeti, samo zase bi ga rada obdržala, to se pa ne da,« so govorili ljudje.

»V tej babi se je vgnezdil hudič, Frenija drži na vajetih. S hriba se ne bo nikoli odtrgal.«

»Za njegovo srečo gre. Reva je. Menda se boji matere.«

»Po mojem jo ima tako rad, da se ji ne more postaviti po robu. Tudi to se dogaja,« so se spletlati glasovi med ljudmi.

Ne, to ni bila prava ljubezen; vse več prime-si je bilo vmes, od navezanosti do sovražnosti.

Potlej pa tisti težki dnevi okoli novega leta: Marica se je poročila s kmetom na drugi breg. Vse se je zamajalo v njem. Bil je kot pijan, oči so bile zamaknjene od strasti, iz njega je nekaj odtekalo; odtekala je, počasi in po kapljicah, njegova veselost. Harmonika je utihnila.

S topimi, zabuhlimi očmi se je v praznim smehljajem ustavil na materi: »Dosegla si, kar si se zabilabla v glavo. Samo drugič ne vem, če se ti bo posrečilo.«

»Sin moj! Pameten si! Stari bolelni materi boš še hvaležen,« je z užikom mela besede.

»Ti pa bolna! Hudič je bolj bolan kot ti. Pa le počakaj! Bo že prišel po svoje.«

»Saj te ne držim nazaj! Pojdi! Kar vrzi se ji okoli vratu.«

Drezala je in drezala; vedela je, kako je nave-zan na ta svet; korenine je pognal prav do središča zemlje.

Korak mu je bil spet mlahav. V nobenem delu ni več našel pravega veselja; še zavest je bila utrujena, postajal je čudno vkljenjen. Marica na drugem hribu pa je bila vse polnejša, lepša, ženska iz krvi in mesa. Rojevala je leto za letom; vsak otrok ji je vdihnil svojevtrstno lepoto. To ga je še bolj žrlo. Kot bi ga nekdo obmetaval s hladnimi drobci ledu.

Trenutek, ko sta se srečala v gozdu, je bil težak, napet. Frenija je povzdigovalo od razdraženosti. Mencial je z besedami, saj ni vedel, kaj bi.

Dobro živel od lažnih obljub

Na razne načine je Novomeščan Jože Kovačič prihajal do denarja — Enemu obljubil marke, drugemu jopič, tretjemu videorekorder itd. — Zapor

NOVO MESTO — Lahkomiselnost njegovih žrtev je v dobršni meri pripomogla, da se je 32-letni Jože Kovačič iz Novega mesta te dni znašel na zatozni klopi novomeškega sodišča. V razpravno dvorano so ga pripeljali iz KPD Dob, kjer je od lanskega 9. decembra na prestajanju druge kazni, tokrat pa je moral odgovarjati za serijo goljufij, ki so mu, kot smo že zapisali, po zaslugi lahkomiselnih žrtev imenitno uspeli.

Dogodki, ki so se te dni znašli pred sodniki, segajo v leto 1986. Tako je Jože Kovačič 15. junija zvečer v gostilni Pavlin v Mačkovicu obljubil svojemu bežnemu znanцу Romanu Jančarju, da mu bo priskrbel nekaj zahodnonemških mark. V potrditev obljube je navedel, da pozna neko zdomko, ki živi na Otočcu, lahkomiselni Jančar pa je Kovačiču res izročil 50 tisočakov, ki jih potem ni nikoli več videl. Seveda pa tudi obljubljenih mark ne. Naslednje poglavje zgodbe se je odigralo v prodajalni novomeške Novotehne na Glavnem trgu. 15. septembra popoldne je Kova-

čič pristopil k prodajalcu Srečku Golobu in mu ponudil v prodajo usnjen jopič. Tega seveda ni imel pri sebi, trdil pa je, da ga ima sofer tovornjaka, ki je jopič prinesel iz tujine in s katerim sta že dogovorjena za prodajo. Goloba je res prepričal, da mu je izročil 50.000 din, po tistem pa Kovačiča iz razumljivih razlogov ni bilo več v trgovino. Golob je ostal brez jopiča in denarja. Brez slednjega pa je 14. novembra na bencinski črpalki na Čatežu ostal tudi voznik tovornjaka Anton Spec. Slednjemu je Kovačič natvezal, da je on prav tako voznik pri »Gorjancih«, le da še dokaj svez, in da so mu tistega dne v Zagrebu vlomili v vozilo. Da je tako ostal brez dokumentov in denarja, je trdil in z žalostnimi očmi uspel Specu premetiti, da mu je posodil 10.000 din. Spec je sicer že naslednjega dne ugotovil, da pri »Gorjancih« ni nobenega voznika tovornjaka s takšnim priimkom, še manj, da bi kateremu od soferjev v tistem času vlomili v tovornjak, vendar mu ti spoznanji nista mogli vrniti izgubljenih 10 tisočakov.

Kovačiču je denarja hitro zmanjkalo in 3. decembra se je pojavil na vratih

stanovanja Novomeščana Milana Uhana. Temu je odkrito priznal, da je brez prebite pare v žepu, manj odkrito pa, da zategadelj prodaja videorekorder japonske izdelave z vsemi potrebnimi papirji vred. Zanj je seveda hotel aro in dobrodušni Uhan mu je res izročil 50.000 din, Kovačič pa mu je ob tem zagotovil, da bo z videorekorderjem kmalu nazaj. Uhan je čakal zaman.

S tem pa spisek Kovačičevih grehov ni zaključen. 23. junija predlani je bil okoli 15. ure skupaj s Francijem Zupančičem v gostilni Pri Gustelju v Velikem Gabru. Tja sta se odpeljala, češ da v Velikem Gabru Kovačič pozna nekoga, ki poceni prodaja barvni televizor. A ne le da je Zupančič tisto popoldne ostal brez televizorja, ostal je tudi brez avtomobila. V gostilni mu je namreč Kovačič rekel, naj mu za hipec izroči ključke vozila, češ da je v njem nekaj pozabil. Kaj več verjetno ni potrebno zapisati, morebiti le še, da je imel Kovačič med vožnjo proti Ljubljani prometno nesrečo, predno pa je avtomobil zapustil, je iz njega vzel 50.000 din, ki jih je imel tam kot del kupnine za barvni televizor spravljene Zupančič. Slednji se je iz Velikega Gabra vrnil domov z avtobusom. Lahko si predstavljamo, kakšno je bilo razočaranje doma.

Senat sodišča je Jožeta Kovačiča skupaj s pravnomočno kaznjivo od predlanskega 23. decembra obsodil na 4 leta in 6 mesecev zopora, v sodbo pa všel pripor in doslej že prestano kazen. Kakšnih olajševalnih okoliščin sodišče pri izreku kazni ni našlo, dodajmo pa še, da gre za osebo, s katero so se v novomeškem centru za socialno delo prvkrat srečali že leta 1967. Sodba še ni pravnomočna.

B. BUDJA

Komu koristi molk?

Zakaj pristojne službe ne odgovarjajo na očitke o avtomobilski aferi v IMV — Informacija čaka

NOVO MESTO — Že konec novembra smo v našem listu pisali o prvih podrobnostih novomeške avtomobilske afeje, po dveh mesecih bi bilo prav, da prvim informacijam dodamo še kakšno, zlasti uradno. Pa kaže, da iz te moke ne bo kruha.

Po nekajkratnih objavah in celo polemiki v našem časniku bi bralec upravičeno pričakoval, da bo svoje stališče o dogajanjih v IMV povedal še kdo, predvsem pa pristojne službe. Več kot dva meseca molka sta bila večinoma dovolj, da se zberemo najosnovnejši podatki, uredijo zapisniki in pripravijo stališča, ki naj zapisane trditve bodisi potrdijo, bodisi ovržejo. A smo podatke na novomeški UNZ iskali zaman. Tudi tokrat niso zanikali, da z zadevo niso seznanjeni, da pa še zmeraj čakajo na ugotovitve republiške tržne inšpekcije, ki je že novembra obiskala IMV in ki je za tovrstne preglede pristojna, so pa jasnilo. Čemu tolikšna zamuda?

Odgovor smo skušali najti pri republiškem tržnem inšpektorju Janezu Kregarju. »Zadeva je še v teku, postopek ni končan,« je povedal, ko nam ga je telefonično le uspelo dobiti. »Dajanje kakršnihkoli informacij bi bilo preuranjeno, povem lahko le, da so v IMV z našimi ugotovitvami seznanjeni, vedo tudi, kaj in kako ukrepati. Za kakršnekoli druge podatke bi morali vprašati našega predsed-

nika Lojzeta Klemenčiča (predsednika republiškega komiteja za tržišče in splošno gospodarske zadeve — op.p.), sicer pa je pri nas že mesec dni (!) pripravljena informacija za javnost, ki naj bi jo posredoval republiški komitej za informacije. « Toliko Kregar, Lojzeta Klemenčiča nam, žal, ni uspelo dobiti. Pa to sploh ni pomembno. Kajti pri vsej zadevi očitno nekaj smrdi. Nelogično in nerazumljivo je, da se po tolikšnem pisanju v sredstvih javnega obveščanja nihče od pristojnih služb ne potrdi in sam na tak ali drugačen način potrdi ali ovrže očitke, ki so, to si upamo trditi, hudi. Nekomu molk očitno še kako ustreza po tistem znanem pregovoru pač: »Psi lajajo, karavana gre dalje.«

Bo rek potrjen, kot se je to v Novem mestu že zgodilo? Nehote se spomnimo pisanja pod naslovom »Rušen zakon ne črnogrdjas«, objavljen prav tako novembra v našem listu. Gre za črno gradnjo v Dolenjem polju, za katero je bil že pred dvema letoma izdan pravnomočni sklep o rušenju. Črna gradnja še zmeraj stoji, izvršni svet je bil nanjo opozorjen, a naj bi bil prav on tisti, kot smo že zapisali, ki je vseskozi nakazoval možnosti za legalizacijo na črno zgrajenega objekta. Nihče na ta očitke ni odgovoril, pomeni, da je resničen? Če je, bi se moral zginiti nekdo drug. Vemo, zakaj.

BOJAN BUDJA

dežurni poročajo

ODNESEL ZADNJE IN REZERVNO KOLO — V noči na 19. januar je neznan storilec iz osebnega avtomobila 38-letne Novomeščanke Ljudmile Eržek, ki je vozilo pustila parkirano pred stanovanjskim blokom v Ulici Danila Bučarja, kjer stanuje, odvil zadnje kolo, iz prtljžnika pa zmaknil še rezervno. Lastnica je po neuradnih cenitvah miličnikov prikrajšana za okoli 100 tisočakov.

SE EDEN OSTAL BREZ KOLES — Isto noč je v Ulici Danila Bučarja, kar verjetno kaže, da je bil na delu isti vlomilec, ostalo brez koles še eno vozilo. Gre za osebni avto Z-128, last 25-letnega Franca Jeniča, ki je na vozilu pogrešal ob prednji kolesi, štiri okrasne kape in okrasno letev. Jenič je tako oškodovan za okoli 120 tisočakov, predznega tatu pa še iščejo.

ODVIL IN ODNESEL LUC — Še tretjič so bili tisto noč na tarči storilec avtomobila. Nekdo je v Šegovi ulici obiskal osebni avto Novomeščana Antona Ljubija in iz vozila odvil kompletno prednjo luč ter jo odnesel. Ljubi je tako ob 100 tisočakov. Kmalu pa bo verjetno znan tudi odgovor, ali je bila na delu ena in ista oseba.

OB KOLO Z MOTORJEM

DOLENJA STARA VAS — Med 23. in 25. januarjem je ostal brez kolesa z motorjem Niko Luzar iz Dolenje Stare vasi. Luzar je vozilc pustil prislono pod domačim kozolcom, kakih 30 metrov od stanovanjske hiše, neznanec pa mu ga je tiho odpeljal. Motorček, gre za tomos APN 4, je po grobih ocenah vreden 150 tisočakov.

V odklenjeno hišo po zlatnino

Oto Brajdič-Macola je v hiši Slavke Fabjan v Zafari našel bogat plen — Sodnikom krivdo zanikal — Enotna kazen 6 mesecev zopora

ŽUŽEMBERK — 23-letni Oto Brajdič-Macola tokrat ni prvič sedel pred sodniki, saj ima navzile mladosti za seboj že nekaj kazni, zaradi tatvine pa je v še enem kazenskem postopku. Pred dnevi so ga na zatožni klopi novomeškega temeljnega sodišča pripeljali iz pripora, v katerem je bil od lanskega 9. oktobra. Zakaj?

Oto Brajdič-Macola, doma iz romskega naselja pri Žužemberku, je lanskega avgusta hodil po vasi Zafara blizu Žužemberka in v odsotnosti lastnice Slavke Fabjan stopil v njeno stanovanjsko hišo. Vrata so bila odklenjena in prav nič težko ni bilo Macoli opraviti inventure stanovanja. Imel je dober nos, saj je v dnevi sobi v omari našel kar bogat plen in hišo zapustil s tremi zlatimi verižkami z obeski, daljšo zlato veržico z oznako mercedesa, dvema zlatima poročnima prstanoma, ženskim

Vsak četrti ribniški voznik v AMD

Uspešno leto AMD

RIBNICA — Čeprav je do redne letne skupščine ribniškega AMD še slab mesec, je že sedaj moč zapisati, da je bilo minulo leto zanje eno najuspešnejših. Po besedah Alojza Miheliča, sekretarja društva, še posebej razveseljuje podatek o številu članov, ki jih je danes v društvu že 714, to pa pomeni, da so vendarle presegli kar magično številko 25 odstotkov članstva glede na vsa registrirana motorna vozila v občini.

S tem podatkom so se Ribničani dvignili celo nad republiško poprečje, ki v minulem letu znaša 25 odstotkov, sicer pa se uspešnost društva kaže tudi v nekaterih drugih številkah. Tako so v AMD Ribnica pripravili 5 tečajev za voznike motornih vozil B kategorije, ki se jih je udeležilo okoli 170 članov, katerih poprečna starost je — kar še posebej razveseljuje — pod dvajsetimi leti. Doslečni uspeh na tečajih je bil 60-odstoten, kar je prav tako spodbudno, poleg tega pa so v AMD pripravili še nekaj tečajev o varstvu pri delu.

M. G.-č.

ZADUŠIL SE JE KOČEVJE — 49-letni Alojz Južnič iz Fare 7 je šel 21. januarja ob dveh zjutraj spat kar s cigaretro v ustih. Zaspal je za vedno. S čikom se je namreč zažgala postelja. Najprej je vse le telo, da se je Južnič v dimu zadušil.

PO DOLENJSKI DEŽELI

- Med koncem lanskega decembra in letošnjim 22. januarjem je nekdo obiskal cerkev na Račjem selu in iz nje odnesel kipce v vrednosti preko 8 milijonov dinarjev. Z neznancom so odšli trije angeli z razprtimi krili in štirje angeli v sedečem položaju. Do kdaj bo predrznež užival v angelski družbi, je sedaj odvisno od miličnikov.
- Minule dni je bil na delu še en vlomilec, ki se mu je sreča ob delu krepko nasmehnila. Ob obisku vikenda Rudija Pibernika v Brežicah pri Metliki je našel dve CB postaji, radiokasetofon in glasbeni stolp. Novomeški radiomaterji bodo, kot kaže, številnejši za enega člana. Nekaj časa se jim bo javljali tudi z Doba.
- In še tretja vlomilka: v noči na 21. januar je bilo vlomljeno v kokošnjak Novomeščanke Marije Bojanc. Jutrana »smotra«, kot bi rekli novomeški organizatorji lanskoletnega srečanja društev Partizana, je pokazala manko desetih kokodajsk. Doslej še niso prijavile spremembe bivališča.

ČATEŽ — 39-letni Dragoljub Stojkovič iz Beograda je 21. januarja ob 18.50 peljal po regionalni cesti med Kostonjico in Cerkljami poltovorno specialno vozilo in ga je na Čatežu pri gostilni Budič, blizu križišča, na cesti obračal. Ko je vozilo stalo poprek ceste, je iz cerkljanske smeri z osebnim avtom pripeljal 51-letni Vlado Deržič iz Dvorc pri Brežicah. Sumijo, da je vozil vinjen in ker je specialno vozilo opazil prepozno, se je vanj zaletel. Deržičev sopotnik, 66-letni Jože Ožbolt iz Ljubljane, je bil v nezgodi laže ranjen in so ga prepeljali v brežiško bolnišnico. Na osebnem avtu je bilo škode za tri, na specialnem vozilu pa za milijon din. Zoper oba voznika bo podana prijava sodniku.

OBA PRED SODNIKE

ČATEŽ — 39-letni Dragoljub Stojkovič iz Beograda je 21. januarja ob 18.50 peljal po regionalni cesti med Kostonjico in Cerkljami poltovorno specialno vozilo in ga je na Čatežu pri gostilni Budič, blizu križišča, na cesti obračal. Ko je vozilo stalo poprek ceste, je iz cerkljanske smeri z osebnim avtom pripeljal 51-letni Vlado Deržič iz Dvorc pri Brežicah. Sumijo, da je vozil vinjen in ker je specialno vozilo opazil prepozno, se je vanj zaletel. Deržičev sopotnik, 66-letni Jože Ožbolt iz Ljubljane, je bil v nezgodi laže ranjen in so ga prepeljali v brežiško bolnišnico. Na osebnem avtu je bilo škode za tri, na specialnem vozilu pa za milijon din. Zoper oba voznika bo podana prijava sodniku.

B. BUDJA

Peš pot tudi za invalide

Javna razprava o ureditvi III. faze Ljubljanske ceste v Kočevju — Veliko pripomb — Dela končana že letos

KOČEVJE — Javna razprava o ureditvi Ljubljanske ceste — III. faza — v Kočevju gre za tržnico in peš pot od tržnice do SDK) je bila minuli teden. Na načrt ureditve je bilo danih nekaj pripomb. Najpomembnejša pripomba je bila, da je treba peš pot od SDK do tržnice urediti tako, da bo primerna tudi za vožnjo z invalidskimi vozčki.

Udeleženci razprave so menili, naj ne bi vozili prek te peš poti na tistem delu, ki poteka po Šekovi ulici (pri križišču z Ljubljansko cesto). Zato bodo tu namestili stebričke ali cvetličnjake, ki bodo preprečevali vožnjo z avtomobili. Lado Lenassi, direktor Komunalne Kočevje, je na vprašanje, kdaj se bodo ta dela začela in kdaj končala, odgovoril, da je SIS za komunalno in cestno dejavnost v svojem načrtu za letos dala prednost vzdrževalnim delom. Splošna želja je, da bi bila ta dela dokončana pred turistično sezono, vendar to verjetno ne bo možno, bodo pa zanesljivo letos. Še pred načrtovanjem urejanjem tega območja je namreč potrebno poskrbeti za dolgoročno ureditev vse podzemne infrastrukture, od kanalizacije, vodovoda, ogrevanje do PTT in elektro napeljava.

Z neosvetljenim kolesom je podrl pešakinjo

35-letna Marija Mežič obležala hudo poškodovana

VELIKA VAS PRI DRNOVEM — V nedeljo, 24. januarja, nekaj čez 18. uro je prišlo v Veliki vasi pri Drnovem do hujše prometne nezgode, v kateri je bila hudo poškodovana 35-letna pešakinja Marija Mežič iz Velike vasi.

Tistega večera ob 18.10 se je po cesti med Rako in Drnovim s kolesom peljal 49-letni Franc Kliček iz Krškega. Sumijo, da je slednji kolo krmaril pod vplivom maliganov, poleg tega je bilo kolo navzlic pozni večerni uri neosvetljeno. Vse to je pripomoglo, da je prepozno opazil pešakinjo Marijo Mežič, ki je šla ob robu ceste. Kliček jo je s kolesom zadel in zbil po cesti ter tudi sam padel. Mežičeva se je pri padcu hudo poškodovala, kolesar pa laže in so oba prepeljali na zdravljenje v brežiško bolnišnico.

DRUŽNO DO VARNEJŠE CESTE

BOŠTANJ — Krajevna skupnost Boštanj bo letos rekonstruirala cesto Vrh — Okič in tako praktično opravila pripravljeno delo za asfaltiranje. Boštanjani pa se s sosednjima krajevna skupnostma Primož in Tržišče dogovarjajo o rekonstrukciji ceste Konjsko — Laze, da bi bil tudi pozimi varen lokalni avtoбусni prevoz in dostop do teh krajev. Če bodo hoteli to doseči, bodo morali ubrati položnejšo traso za novo cestišče.

Dokončujejo tudi študijo o ureditvi kanalizacije od Cankarjeve ulice mimo Ljubljanske ceste do Roškega hrama, kjer meteorna voda pogosto zaliva kleti. Dokončno pa je treba urediti tudi kanalizacijo, ki jo prav zdaj gradijo od Stare cerkve do Kočevja.

J. P.

VDRL V BRATOVO HIŠO

BREŽICE — 24. januarja nekaj čez polnoč so brežiški miličniki pridržali do iztreznitve svojega starega znanca, večkratnega kršitelja javnega reda in miru, 30-letnega Albina Avgustinčiča iz Spodnje Libne pri Krškem. Možakar je tiste noči okoli 23. ure vinjen prišel do hiše brata Jožeta v Gornjem Lenartu pri Brežicah, tam pred hišo razgrajal, naposled pa vanjo še vdrl. To je bilo le preveč in na pomoč so Jožetu priskočili miličniki.

UKRADEN AVTO NAŠLI RAZBIT

TREBNJE — 31-letni Trebanjec Milan Pečelin je 25. januarja zjutraj ob 5.40 ugotovil, da se je te noči nekdo neznan kam odpeljal z njegovim osebnim avtomobilom, ki ga je pustil parkirane na dvorišču pred domačo hišo. Negotovost ni dolgo trajala, saj je bil Pečelin že ob 8.30 obveščen, da so njegovo stoenko našli ob regionalni cesti Trebnje—Mokronog pri Rakovniku, le da močno poškodovano. Škode na njej je po prvih ocenah za okoli milijon din.

VLOM V ŠOLO

SEVNICA — Še neznan storilec so v noči na 23. januar vlomili v srednjo tekstilno šolo v Sevnici. Po razdrhilih in drugih predstvih so odpirali predale in omare, vlomili tudi v kovinsko blagajno, brimat, a na koncu odšli s skromnim plenom; odnesli so le 30 dag prave kave in fotoaparata, oboje vredno okoli 60 tisočakov. Zato pa je bila precej višja škoda, ki so jo povzročili z vlomom, in jo ocenjujejo na 900.000 din. Dodajmo še, da je bilo v sosesčini isto noč vlomljeno tudi v bife Nika Frica.

ZARADI UTRUJENOSTI NA LEVO IN V DREVO — 36-letni Djuro Grujič iz Poreča se je 21. januarja ob 5.45 peljal z osebnim avtom iz Zagreba proti Ljubljani. Med vožnjo mimo Zdinje vasi po klancu navzgor je v levem nepreglednem ovinku najverjetneje zaradi utrujenosti zapeljal v desno na rob ceste, vozil nekaj časa po travnatih bankini, nato pa trčil v drevo. Grujič se je v nezgodi hudo poškodoval in so ga prepeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico. Materialne škode je za 5 milijonov dinarjev.

PREVRNIL SE JE NA STREHO — 23. januarja ob 4.30 se je 45-letni Albert Kragl iz Sremske Mitrovice peljal z osebnim avtomobilom iz Zagreba proti Ljubljani. Zaradi vožnje preblizu desnega robocestišča je pri Dobruški vasi v desnem in blagem ovinku vozilo zdrsilno na banki-

IZTOČIL 50 LITROV NAFTE

ČATEŽ — Na parkirnem prostoru starega motela v Čatežu je bilo med 21. in 23. januarjem vlomljeno v rezervoar tovornega avtomobila, last celjskega Prevostništva. Neznan storilec je moral s seboj imeti kar sod, saj je iz rezervoarja iztočil okoli 50 litrov nafte in tako lastnike oškodoval za najmanj 25.000 din.

SENK ZGOREL

KOČEVJE — V Gornjih Ložinah pri Kočevju je 20. januarja okoli 22.30 izbruhnil požar v seniku Antona Omerca. Zgorjel je senik skupaj s senom (okoli 5 ton), obračalnikom, brano in dvema vozoma. Vzrok požara še ni znan. Škode je za okoli 5 milijonov dinarjev, lastnik pa je imel vse zavarovano le za milijon.

Nepredvidna pešakinja takoj mrtva

Huda prometna nesreča v soboto pri Čatežu

ČATEŽ — 23. januarja, nekaj čez 17. uro, je prišlo na magistralni cesti med Ljubljano in Zagrebom pri Čatežu do hude prometne nezgode.

23-letni Edi Knežević iz Zadra se je omenjenega dne ob 17.10 peljal z osebnim avtom iz Ljubljane proti zagrebu. Pri Čatežu je ob kilometrski oznaki ceste 193 med vožnjo po blagem klancu navzdol v levem ovinku nenadoma zagledal pred seboj pešakinjo. Šlo je za 74-letno Franciško Kolar iz Brežic, ki je nepredvidno prečkala magistralno. Knežević jo je zadel s prednjim delom avtomobila, tako da je ženica padla najprej na pokrov motorja, nato pa na cestišču, kjer je hudim poškodbam takoj podlegla. Kako silovit je bil trk, pove podatek, da je bilo na avtomobilu škode za poldrug milijon dinarjev.

KRŠKO — V krški občini ugotovljajo, da se število kršiteljev cestnoprometnih predpisov ne zmanjšuje. Nesreč je iz leta v leto več,

Ostrejše kazni za »ponavljalce«

posledice pa so vedno večja družbena škoda, družinske tragedije; na cestah umirajo mladi in še vedno aktivni ljudje. Domala za vse nesreče je kriva prevelika hitrost, izsiljevanje in vožnja pod vplivom alkohola.

Zaradi tega so se v sekretariatu za notranje zadeve občine Krško odločili, da bodo dosledno izvajali določila zveznega zakona o temeljnih varnostnih cestnega prometa. Kaj to pomeni? Vsi občani, ki so bili v enem letu trikrat ali večkrat kazno-

vani zaradi kršenja prometnih predpisov, bodo morali spet dokazati svoje poznavanje prometnih pravil in spretnost ravnanja z vozilom. Kdor se takemu pozivu ne bo odzval, mu bodo odvzeli voziško dovoljenje. Prav tako bodo zaostri kaznovalno politiko glede vožnje pod vplivom alkohola. Kogar bodo trikrat v enem letu zalotili, da je vozil pod vplivom alkohola, bo moral na pregled v ustrezno zdravstveno organizacijo. Te ukrepe pa so v Krškem že uveljavili v 23 primerih. Na ta način računajo, da se bo število prometnih kršiteljev zmanjšalo, saj je med njimi večina takih, ki prekrške stalno ponavljajo. Kot kaže, bo nova zakonodaja na tem področju še ostrejša, saj osnutek novega zakona o temeljnih varnostnih cestnega prometa predvideva izvajanje teh ukrepov za dobo dveh let. Torej bo novi zakon še ostrejši do tistih, ki prekrške ponavljajo.

J. S.

Se zmeraj za preko 19 starih milijard dolgov pri lanski obnovi novomeškega stadiona — Kanalizacija vendarle urejena — Letos dve novosti?

NOVO MESTO — Ni več tako daleč do obletnice novomeškega zleta bratstva in enotnosti, ki je kot eno svojih največjih pridobitev dolenski metropoli prinesel preurejen stadion. Pa bolje, da te pridobitve ne bi bilo, danes zaradi nje prenekaterega krepko boli glava. Ne le da dela še zdaleč niso končana, tudi tista, ki so bila opravljena, do danes še niso plačana. Dolgov je nanatko za 191 milijonov 919.411 din.

Kdo in kako jih bo plačal, ni znano, novomeška telesna kultura za to zanesljivo nima denarja. Resda je uradni investitor obnove ZTKO Novo mesto, ker gre pač za športni objekt, ti pa so v upravljanju omenjene ustanove, vendar je dejanski nosilec vseh del in tudi dogovarjanj za finančno konstrukcijo organizacijski odbor zleta. In če je ta že zakuhal vso godljo, ki se danes kaže predvsem v nepokriti investiciji, je prav, da jo tudi poje. Tako ali drugače.

Sicer pa velja zapletom okoli obnove novomeškega stadiona pridodati še nekaj svežih novic. Bolj ali manj znano je, da izvajalec del ni dokončal kanalizacije, tako da so meteorne vode poplavljele teniška igrišča. Sedaj je tudi ta pomankljivost odpravljena. S sredstvi telesne kulture je problem odteka meteornih vod dokončno

rešen, teniška igrišča pa obvarovana. Drug problem je bil tekaška steza, saj sedanja asfaltna prevleka za treninge ni uporabna. In ker je znano, da denarja za tartan še nekaj časa ne bo — kako tudi bi, ko pa še lanska dela niso plačana?! — je v le-

Uspešni tenisači

V Tenis klubu Krško že 450 članov — Nova igrišča

KRŠKO — Na rednem letnem občnem zboru Tenis kluba Krško 21. januarja so člani lahko ugotovili, da so lani v glavnem izpolnili vse načrte. Z velikim zadovoljstvom pa so tudi ugotovili, da postaja tenis vse bolj priljubljen šport v občini Krško.

Edina naloga, ki je lani niso uresničili, je dograditev šestih teniških igrišč ob Stadionu Matije Gubca. Kot kaže, bodo ta igrišča dograjena letos do 1. maja. Zato pa so pridobili novo teniško igrišče v Brestanici in na Senovem. V krški občini zanimanje za tenis vse bolj narašča, kar kaže

• Člani Tenis kluba Krško lahko trenirajo tudi pozimi. Športna dvorana na Senovem je na razpolago vsako soboto od 14. do 19. ure in vsako nedeljo od 14. do 20. ure. V športni dvorani v Leskovcu pa lahko trenirajo tenis vsako nedeljo od 14. do 17. ure.

tudi število članov kluba, ki se je povzpelo že na 450. Zaradi tega se tenis uvršča med najbolj množične športe v občini. Čeprav je v občini lani še primanjkovalo teniških igrišč, so lahko izvedli nekaj začetnih teniških tečajev in turnirjev. V klubu imajo za sedaj dovolj strokovnega kadra, ki bo skrbel za vzgojo mladih in usposabljanje sodnikov. Ustanovili so tudi prvo pionirsko selekcijo, dve sekciji na Senovem in v Brestanici. Veliko pozornosti bodo posvetili tudi rekreacijskemu igranju tenisa starejših članov kluba.

J. S.

V POSAVSKEM DERBIJU ZMAGA BOŠTANJČANOM

BOŠTANJ — V okviru 2. republiške streške lige — vzhod sta se v predzadnjem kolu pomerili SD Boštanj in SD Heraj Marok iz Sevnice. V tem posavskem derbiju so po pričakovanju zmagali Boštanjčani s 1.433 proti 1408 krogom in tako zadržali 2. mesto na lestvici za Žalcem. Najboljši pri Sevnčanih je bil Franc Umek (365 krogov), pri boštanjških strelcih pa je imel tokrat najbolj mirno roko Jože Krajnc (360). V zadnjem kolu konec tega tedna gostujejo Boštanjčani pri obertivno močnejši ekipi Žalca in to bo derbi prvenstva v tej skupini. Boštanjčani menijo, da se bo Žalec vrnil med prvotlačje, prihodnjo tekmovalno sezono pa naj bi podvig uspel tudi njim.

NOGOMETNE MISLI

• Zaradi denarja so že mnogi propadli. Poglejte samo naš nogomet!
• Naši nogometaši se, namesto da bi z glavami mislili, z njimi udarjajo. **DUŠAN STARČEVIČ**

ŠOLSKI ŠPORT IN REKREACIJA

• Sredi januarja je bilo v Novem mestu odigrano letošnje občinsko prvenstvo starejših pionirk v košarki. Po izločilnih bojih je v srečanju za 3. mesto OŠ Grm premagala OŠ Katja Rupena s 15:6, v finalnem dvoboju pa OŠ Vavta vas Šentjernejčanke s 30:12. Ekipa iz Vavte vasi je imela v svojih vrstah tudi najboljši strelki turnirja, Ireno Kmet s 27 in Diano Zagar s 13 koši.
• Teden dni za dekletki so se na občinskem košarkarskem prvenstvu pomerili starejši pionirji. Ekipe so bile razdeljene v dve skupini, v odločilnih srečanjih pa je nato OŠ Grm ugnalo OŠ Smihel s 37:11 in tako osvojila tretje mesto, v finalu pa so bili učenci OŠ Katja Rupena boljši od OŠ Vavta vas s 56:26. Najboljša strelca turnirja sta bila Oberštar (Katja Rupena) s 56 in Sivovič (Vavta vas) z 31 koši.

NAJVEČ POKALOV KRKI — V novomeški tovarni zdravil Krka dajo med vsemi novomeškimi delovnimi organizacijami največ poudarka rekreaciji zaposlenih. Rezultati so vidni, tudi lani je bila Krka skupni zmagovalac delavskih športnih iger občine. Priznanje za ta dosežek prejema v imenu delavcev Krke Egon Žabkar. (Foto: B. B.)

• Zadnje dni starega leta pa so se starejši pionirji novomeških šol pomerili v malem nogometu. Občinski prvak je postala ekipa OŠ Smihel, ki je v finalnem srečanju premagala Mirno peč z 2:1, z enakim izidom pa je v boju za tretje mesto OŠ Zuzemberk ugnala vrstnike iz Vavte vasi. Jaklič iz Mirne in Sivunič iz Vavte vasi sta bila s 4 zadetki najboljša strelca turnirja.
• Le nekaj zatega pa so se mladi nogometaši pomerili še na območnem prvenstvu. Pogledimo rezultate: OŠ Mirna Jarca (Crnomelj) — OŠ Smihel (Novo mesto) 3:1, OŠ Mirna Jarca — OŠ Mirna (Trebnje) 10:2 in OŠ Mirna — OŠ Smihel 1:6. Crnomalčan Filak je bil s petimi goli najboljši strelac prvenstva.
• Končan je jesenski del prvenstva v občinski ligi Novega mesta v malem nogometu. V najboljši I. ligi je po jeseni na čelu ekipa Vinice z 20 točkami in samo enim porazom, sledijo pa: Regerca vas 13, Marof (tri tekme manj) 12, Stopiče (tekma manj) 12 itd. V II. A ligi je vrstni red po jesenskem delu takšen: 1. Dolenjske Toplice 16 točk, 2. Partizan Straža (dve tekmi manj) 14, 3. Drska 10, 4. Krka (dve tekmi manj) 10, itd. V II. B ligi vodi ekipa Družinske vasi s 13 točkami, Camberk jih ima 11, Zidaki 10, Pleterje in Novotehna po 9 itd.

J. BLAS

KOŠARKA MED POČITNICAMI

NOVO MESTO — Sedaj, v času počitnic, ko solarji ob pomanjkanju snega nimajo prave zabave, je še kako dobrodošla novost iz športne dvorane pod Marofom. Njena vrata so namreč vsakodnevno med 9.30 in 14. uro odprta za mlade ljubitelje košarke, ki lahko trenirajo in igrajo pod vodstvom novomeških košarkarskih vaditeljev. Omenimo ob tem še, da so nedeljski termini v dvorani rezervirani za rekreacijske športne društve iz krajevnih skupnosti, v popoldanskem času pa se ob nedeljah igrajo tekme občinske rekreacijske lige v košarki.

V nemogočih pogojih do kopice medalj

Novomeški atleti lani osvojili 47 odličij

NOVO MESTO — Atleti novomeške Iskre-Tenel so imeli sredi januarja redni letni občni zbor, na katerem ob pregledu doseženega niso mogli mimo slabih, da ne rečemo nemogočih, pogojev za svoje delo. Stadion zaradi obnove tako rekoč ni uporaben za vadbo atletov, potekala so tudi dela na obnovi stavbe, in gledano skozi takšna spoznanja, je sploh čudež, da so atleti v minulem letu dosegli takšne rezultate. Veliko zaslug za to gre pokroviteljici kluba Iskre-Tenel, ne nazadnje pa tudi novomeški garniziji, ki je delu atletov omogočila vadbo na objektih v kasarni Milana Majcna, ter novomeški TKS ter ZTKO, ki sta se dogovorili za uporabo atletskega stadiona v Kočevju.

V minuli sezoni je barve novomeških atletov zastopalo 69 tekmovalcev in tekmovalk, ki so na zveznih tekmovalnih osvojili 5 medalj, od tega 3 srebrne in 2 bronasti, na republiških nastopih pa kar 37 odličij. Od tega 7 zlatih, 16 srebrnih in 14 bronastih; 10 so jih prispevali člani in članice, 13 mladinci in mladinke, 5 mlajši mladinci in mladinke ter 9 pionirji in pionirke. V ekipni konkurenci so člani lani dosegli 10. mesto na atletske pokalu Jugoslavije, mladinci so bili republiški prvaki in 5. v državi, mladinci pa 3. na republiškem in 8. na državnem prvenstvu. Ob teh velja omeniti še nekaj nastopov v tujini, predvsem istega v italijanski Gradski, ko je klubska postava Iskre v konkurenciji ekip iz Italije, Avstrije in Jugoslavije osvojila prvo mesto. Da se ni bati za zaledje novomeške atletike, kaže tudi podatek, da je ekipa SŠTZU ponovila lanski uspeh in v moški konkurenci osvojila naslov najboljšje atletske vrste v Sloveniji, dekleta SSPTNU pa so bila druga med slovenskimi srednjimi šolami.

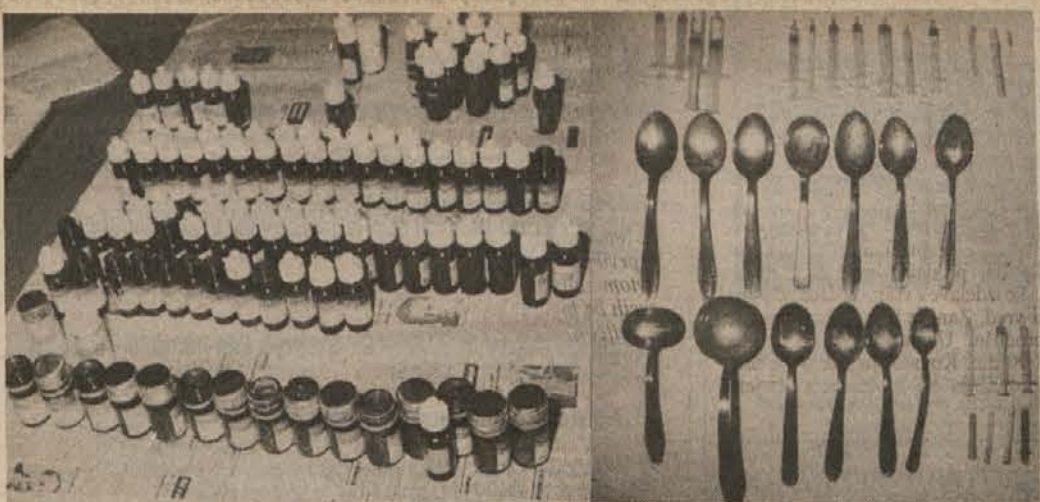
In kako naprej? Največja želja je seveda urediti si kolikor toliko normalne razmere za delo in treninge, kajti potem tudi rezultati zanesljivo ne bodo izostali. V sodelovanju z novomeškim združenim delom in telesnokulturnimi organizacijami naj bi atleti letos s plastično preprogo opremili vsaj eno tekaško stezo ter tako vsaj delno omogočili treniranje tekačev. Jasno pa je tudi, da bo največ pozornosti in truda namenjenega le najbolj potrebnejšim, kajti v današnjih pogojih ni mogoče zagotavljati enakovrednih pogojev za celotno člansko ekipo v štirindvajsetih disciplinah.

B. B.

PIONIRJI ZA OBČINSKE NASLOVE

SEVNICA — ŠK Milan Majcen je minuli teden organiziral letošnje ekipno pionirsko šahovsko prvenstvo, ki je potekalo v jedlinici Lisce. Med mlajšimi pionirkami je zmagala ekipa OŠ Loka I. (druga je bila OŠ Loka II), pri starejših pionirkah OŠ Savo Kladnik iz Sevnice, med mlajšimi pionirji prav tako OŠ Savo Kladnik (2. OŠ Loka I) in pri starejših vnovič OŠ Savo Kladnik (2. mesto: Blanca, 3. Boštanj). Posamično prvenstvo lo na sporedu v februarju.

J. BLAS

ZASEŽEN NARKOTIK IN POMOŽNI PRIBOR — V novomeškem stanovanju enega izmed članov skupine, ki je do narkotikov prihajala s pomočjo lažnih zdravniških receptov, so novomeški kriminalisti te dni odkrili 116 praznih stekleničk zdravila heptanon, ki ga v zdravstvu uporabljajo za lajšanje hudih bolečin, ob njih pa še pribor injekcijskih igel, žlic in zajemalk. Na slednjih so si uživalci heptanon prekuhavali in si ga nato z injekcijami brizgavali v žile. (Foto: B. B.)

DO MAMIL Z LAŽNIMI RECEPTI

V zadnjih dneh so novomeški kriminalisti prijeli dve skupini mladih uživalcev mamil — Eni kadili marihuano, drugi so se omamljali z zdravili

NOVO MESTO — Vsaj doslej je veljalo, da uživanje mamil na Dolenjskem ni imelo razsežnosti, zaradi katerih bi morali biti plat zvona, kriminalisti novomeške UNZ so se praviloma srečevali s posamičnimi primeri, pa še v teh je večidel šlo za uživanje ne tako nevarnih narkotikov. V dneh po novem letu pa je uslužbenec UNZ uspelo v Beli krajini in v Novem mestu odkriti dve večji skupini uživalcev mamil: v prvi je šlo za narkomane, ki so se omamljali s kajenjem marihuane, v drugi pa za množično uporabo narkotika heptanon, ki je danes v zdravstvu izredno dragocen za lajšanje bolečin. Pomeni to, da se uživanje mamil množično seli tudi na Dolenjsko? Zdenko Prizmič, načelnik oddelka za zatiranje gospodarskega kriminala pri novomeški UNZ, pravi, da vzroka za preplah vendarle še ni.

»Res smo na območju UNZ v zadnjih tednih odkrili več oseb, ki so bodisi same uživale mamila, bodisi to omogočale drugim. Po večini gre za mlade, ki bi med svojimi vrstniki radi izstopali in si za to izberejo uživanje mamil, denimo marihuane, kot je bilo to v Beli krajini. Čeprav gre za »mehko« mamilo, nevarnost ni zanemarljiva, kajti navada sčasoma postane potreba, mladi se zasvojenosti ne morejo odvaditi in prično posegati po močnejših mamilih, ki peljejo v fizično odvisnost. Tako smo poleg hašiša že odkrili primere uživanja drugih trdih mamil, kot heroina in celo sintetičnega mamila LSD. Vendarle gre za manjše količine, vsaj v primerjavi z nekaterimi drugimi kraji v Sloveniji, da o Jugoslaviji ne govorimo.«

Novomeški kriminalisti so tako pred dnevi v Beli krajini odkrili skupino mladeničev, šlo je za L. A., T. U., M. P. in P. S., ki so bodisi sami kadili marihuano, bodisi jo dajali drugim. S »travo« so se zasvajali po stanovanjih, v avtomobilih, na piknikih in zabavah. Pri kajenju marihuane je sodeloval tudi francoski državljani A. B., ki je v Belo krajino prišel brez sredstev za preživljenje; zoper njega je občinski sodnik za prekrške že izrekel denarno kazen in ukrep izгона iz SFRJ, medtem ko bo za vse ostale sestavljene ovadba temeljnemu javnemu tožilstvu.

»Novice o kajenju marihuane za nas niso nove,« pravi Prizmič, »saj smo zadnja leta naleteli na več nasadov konoplje po vrtovih in jasadah gozdov, celo v vinogradih in cvetličnih lončkih. Bil je celo primer, ko smo odkrili osebo, ki je konopljo gojila kar na njivi in je kake 4 kilograme posušila na podstrešju.

Uživanje mamil je namreč draga zadeva, že gram pomeni vrednost več starih milijonov dinarjev. V ilustracijo le, da na našem trgu dosega en gram heroina najmanj 20 starih milijonov. In tu prihaja do novega problema. Oseba, ki je z mamili zasvojena, ni sposobna za delo, potrebuje pa denar. Največkrat so žrtve starši, sorodniki, prijatelji, velikokrat tak človek v potrebi za denarjem stopi na kriva pota, kot so nedovoljena trgovina, tatvine, vlomi in še kaj. So pa tudi druga po-

ta, kako priti do mamil. Veliko jih je, ki to skušajo z različnimi zdravili, po možnosti takšnimi, katerih osnovni sestavni element je opij. Uživalci skušajo tako na razne načine priti do receptov, tudi kradejo jih, če ne drugače, pa kar vlamljajo v lekarno, bolnišnice. Takšni primeri so tudi na našem območju. Ze pred časom je po Novem mestu hodil fant s ponarejenim potrdilom, da se odvajajo mamil in da za to potrebuje narkotike. S tem potrdilom je premotil nekaj zdravnikov, ko pa je zaslutil, da se za njegovo potrdilo zanimamo tudi mi, jo je jadrno odkuril iz občine.«

Novomeški kriminalisti pa so te dni naleteli na nov podoben primer, ko so prijeli skupino oseb, osumljenih, da so s ponarejenimi recepti v lekarnah jemali narkotike.

»Po podatkih, ki jih trenutno imamo, naj bi ta skupina žive v Bosni in Hercegovini s ponarejenimi recepti dvignila najmanj 98 stekleničk narkotika; ko se tam niso več počutili varne, so se preselili v Novo mesto. Tu so na različne načine prihajali do receptov, delovali so na območju med Brežicami in Ljubljano. Narkotika niso uživali kot zdravilo, pač pa so si prirejenega vbrizgali z injekcijami. Pri preiskavi stanovanja smo našli še 116 praznih stekleničk narkotikov, več injekcijskih igel, brizgalk ter skoraj za dva pribora žlic in dve zajemalki, v katerih so uživalci narkotik prekuhavali.«

Omenjene osebe so se zdravnikom predstavljale za narkomane, ki se odvajajo mamil in so trenutno v krizi, nekateri so bili celo tako predržni, da so zahtevali recepte za svoje stare matere ali druge sorodnike, češ da ti bolujejo za rakom. Največkrat so bili žrtve dedurini zdravniki, po zdravila pa so v lekarno praviloma prihajali ob

pozni večernih urah. Tako je eden med njimi v zdravstvenem domu od zdravnice zahteval recept za narkotik, češ da je v obustinenčni krizi, ko pa mu je ta hotela vbrizgati nekaj narkotika, da bi krizo prebolel, je nezadovoljen odšel. Ni kaj, do sotovaršev res solidarna poteza. A šalo na stran!

»Gre za zelo močne narkotike,« opozarja Zdenko Prizmič, »zato je še kako upravičena bojazen, da bi

TAKŠNA JE KONOPLJA — Takšnale je odrasla konoplja, ki je med uživalci mamil predvsem zaradi cenenosti postopka gojenja izredno priljubljena. Resda sedaj ni pravi čas, da bi gobarje in druge obiskovalce gozdov in jas opozarjali, naj v primerih njenega odkritja obvestijo novomeško UNZ, a morda bo njena podoba komu le ostala v spominu do pomladi ali poletja.

se navada uživanja hitro prenesele na druge osebe, ki prihajajo v stik z narkomani. Na črnem trgu stane stelenička takšnega narkotika okoli 5 starih milijonov, na recept je tako rekoč zastoj. In v tem je nova nevarnost, kajti ob tako množični porabi se kaj lahko zgodi, da na določenem območju zmanjka narkotika za bolnike, ki so jih resnično potrebni. Ne samo naša naloga je, da to preprečimo.«

BOJAN BUDJA

ODKRIT NASAD KONOPLJE — Veliko nasadov konoplje je odkritih na osamljenih jasadah, po gozdovih, celo v vinogradih in cvetličnih lončkih. Znan je tudi primer nekoga, ki je konopljo gojil kar na njivi in je nato kake štiri kilograme posušil na podstrešju. Nasad konoplje na posnetku so uslužbenec novomeške UNZ lani odkrili v okolici Smarjete.

Slovenija
Moja dežela.

trgovsko podjetje

NOVOTEHNA

68001 novo mesto, glavni trg 11

**NOVOTEHNA
PARTIZANSKA 2
NOVO MESTO****VABIMO VAS NA UGODEN NAKUP V NAŠI NOVI
POSLOVNI ENOTI PARTIZANSKA 2
V NOVEM MESTU****NUDIMO VAM NASLEDNJE IZDELKE:**

- zaščitno delovno obleko od nog do glave
- zaščitno sanitarno blago
- LIQ blazine

OBIŠČITE NAS — PREPRIČALI SE BOSTE**Razpisna komisija
ZAVAROVALNA SKUPNOST
TRIGLAV****POSAVSKA OBMOČNA
SKUPNOST KRŠKO****zavarovalna
skupnost
triglav**

razpisuje

prosta dela in naloge, na katera so vezana posebna pooblastila in odgovornost, in sicer:

**VOĐJE SEKTORJA ZA FINANCE,
RACUNOVODSTVO IN INFORMATIKO**

Pogoji:

visoka izobrazba ekonomske smeri in 3 leta delovnih izkušenj na vodilnih delovnih področjih ali višja izobrazba ekonomske smeri in 5 let delovnih izkušenj na vodilnih delovnih področjih. Za navedena dela oz. naloge bo izbrani kandidat imenovan za 4 leta.

Kandidati morajo izpolnjevati navedene pogoje in imeti organizacijske sposobnosti in moralno-politične vrline.

Pisne ponudbe z opisom dosedanjih delovnih izkušenj in z dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh na naslov: ZAVAROVALNA SKUPNOST TRIGLAV, POSAVSKA OBMOČNA SKUPNOST KRŠKO, Trg Matije Gubca 3, z oznako »za razpis«.

O izbiri delavca za navedena dela in naloge bomo kandidata obvestili najpozneje v 30 dneh po izteku prijavnega roka.

58/4-88

**MERCATOR KMETIJSKI KOMBINAT
SEVNICA
TOZD PROIZVODNJA
Sevnica, Savska 20/b****Komisija za delovna razmerja**

objavlja prosta dela in naloge

**1. VODENJE DELOVNE ENOTE GOZDARSTVA
2. TRAKTORIST — 2 delavca**

Kandidati za zasedbo navedenih del in nalog morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

pod 1.: srednja gozdarska šola ter dve leti delovnih izkušenj

pod 2.: poklicna strojna šola ter dve leti delovnih izkušenj, ustrezen izpit za delo s traktorji in kmetijskimi stroji.

Delovno razmerje pod točko 1 in 2 se sklepa za nedoločeno čas s polnim delovnim časom.

Kandidati za zasedbo prostih del in nalog naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi na navedeni naslov. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 8 dneh po opravljeni izbiri.

57/4-88

PRVI ŠTIRJE ZVEZKI LITERARNE KNJIŽNE ZBRIRKE SIGA**Naročilnica**

Ime in priimek

Naslov

Prejateljev

Št. oz. izk. izdana od Sob

Delovna organizacija

Naslov

Nepreključno naročilo:

1. Literarno knjižno zbirko Siga:

Vinko Blatnik: Visoko so zvezde izvodov po din 7.495.-

Jože Dular: Dobra je ta zemlja izvodov po din 7.495.-

Janez Kolenc: Otroštvo v srcu izvodov po din 7.495.-

Ivan Zoran: Vpisi tlesnobe izvodov po din 7.495.-

oz. strojno izvodov kompletov (4 knjige) po din 29.980.- s plačilom v treh obrokih za zasebnike.

2. Bojana Stojanovič: Poetika Mirana Jarca izvodov po din 20.536.-

Plačljivo je s splošno položnico, virnanom (ustrezno podrtaj) v 15 dneh po prejemu računa.

Kraj in datum

..... (podpis)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

POPRAVEK

Pri objavi javnega razpisa za oddajo pravice uporabe na stavbnih zemljiščih za gradnjo enodružinskih stanovanjskih hiš, ki smo ga po naročilu Sklada stavbnih zemljišč občine Brežice objavili v 1. letošnji številki, str. 9, je prišlo do pomote v imenu stanovanjske soseske. Pravilno se glasi:

1. TRNJE — ZN Trnje
Prosimo cenjene bralce, da to upoštevajo.

51/4-88

**Z AVTOM V ŽELEZNO
OGRAJO**

BREŠTANICA — V nedeljo, 24. januarja, nekaj čez polnoč se je 38-letni Branko Grahek s Senovega peljal z osebnim avtom iz Krškega proti domu. Sumilo, da je vozil pod vplivom alkohola, poleg tega je nekoliko preveč pritiskal na plin, tako da ga je v Breštanici v blagem levem ovinku zaneslo, zapeljal je na pločnik in trčil v železno ograjo. Grahek je bil pri tem laže ranjen.

**TUDI ČASOPISOV
VEČKRAT
ZMANJKA****toda NIKDAR
v kiosku DELO**

na Glavnem trgu v NOVEM MESTU

**DELO in vse edicije ČGP Delo
boste tu vedno našli!****NR, JANA, TELEKS, STOP, KIH,
DR. ROMAN, AVTO MAGAZIN,
ZDRAVJE, RADAR, MOJ MIKRO****OŠ »JOŽICE VENTURINI«
Vavta vas**

objavlja

LICITACIJO

osnovnih sredstev:

- šolsko pohištvo (omare, stoli, mize),
- kuhinjski elementi,
- peči.

Licitacija bo 6. februarja 1988 s pričetkom ob 9. uri v prostorih stare šole v Vavti vasi. Seznam posameznih elementov, cenik in ogled bo strankam na voljo dan pred licitacijo v prostorih stare šole v Vavti vasi.

61/4

**NOVI CENTER
PREDVSEM
ZA VAS**

TOK kmetijstvo, trgovina, storitve Mercator Agrokombinat je v Krškem v Žadovniku odprl novo trgovino z reprodukcijskimi materiali. To je naš prvi korak k ureditvi celovitega kmetijskega oskrbnega centra. Načrtujemo ga predvsem za potrebe kmetovalcev, združenega dela in obrtnikov.

V okviru nove trgovine z reprodukcijskimi materiali vam najprej predstavljamo celovito ponudbo gradbenih materialov, s katerimi redno in hitro trgovino oskrbuje Lesninin Gramex. V novi trgovini boste dobili cement in cementne izdelke, opeko, keramiko, instalacijski material, hidro- in termoizolacije, les in lesne izdelke, strešne kritine ter orodje in stroje.

V Žadovniku se boste poleg tega lahko oskrbeli z gnojili, semeni, sredstvi za zaščito rastlin, orodjem in stroji ter mehanizacijo, izdelki barvne in črne metalurgije... V skladišču s hladilnico za odkup kmetijskih pridelkov boste lahko oddali sadje in poljščine, trgovine, gostinci in obrati družbene prehrane pa se oskrbeli s svežim sadjem, zelenjavo, krompirjem, vrtninami, južnim sadjem ter vloženo zelenjavo in sadjem.

**lesnina
Gramex****Mercator
Agrokombinat****TU SMO, DA BI BILO VAM LAŽJE**

Na podlagi 51. člena zakona o stavbnih zemljiščih (Uradni list SRS, št. 18/84) ter 8. člena odloka o stavbnih zemljiščih na območju občine Trebnje (Skupščinski Dolenjski list, št. 17/86)

OBJAVLJA

Sklad stavbnih zemljišč občine Trebnje na podlagi sklepa komisije za oddajanje stavbnega zemljišča, sprejetega na 14. seji dne 22/12—1987,

JAVNI RAZPIS

za oddajo stavbnih parcel za gradnjo individualnih in obrtno stanovanjske hiše, in sicer

I. NASELJE ZAGORICA PRI BIČU

- individualne stanovanjske hiše na:
 - a) parc. št. 96/7, pašnik 4.b.r. v izmeri 613 m²
 - b) parc. št. 96/8, pašnik 4.b.r. v izmeri 690 m²
 - c) parc. št. 96/9, pašnik 4.b.r. v izmeri 609 m²

Odškodnina za zemljišča znaša na dan 31. 12. 1987 1.676 din/m². Cena priprave zemljišča na dan 31. 12. 1987 pa znaša 1.027 din/m². Navedena zemljišča niso komunalno opremljena.

- Vsak ponudnik pa bo moral posebej plačati še:
 - prispevek za spremembo namembnosti kmetijskega zemljišča v gradbeno za površino lokacije,
 - na svoje stroške izvesti priključke na komunalne naprave (cesta, vodovod, elektrika),
 - sofinancirati izvedbo oz. razširitev obstoječih dostopnih poti do kompleksa,
 - urediti okolico objekta v skladu z lokacijskim in gradbenim dovoljenjem ter tehnično dokumentacijo.

II. NASELJE TREBNJE

- individualna stanovanjska hiša na parc. št. 481/1, travnik 3.b.r. v izmeri 945 m².

Odškodnina za zemljišče znaša na dan 31. 12. 1987 2.235 din/m².Prispevek k stroškom priprave zemljišča na dan 31. 12. 1987 znaša 2.190 din/m².Prispevek k stroškom delne komunalne opreme na dan 31. 12. 1987 znaša 38.629 din/m² (150 m²).

Na gornji parceli so zgrajeni temelji, katerih vrednost je ocenjena na dan 31. 12. 1987 z 1.235.252 din. Omenjeni znesek se bo prištel skupni vrednosti komunalno opremljenega zemljišča, katero bo dolžan poravnati najugodnejši ponudnik.

III. NASELJE MOKRONOG

- obrtno stanovanjska hiša na parc. št. 387/6, njiva, 1.b.r. v izmeri 1543 m².

Odškodnina za zemljišče znaša na dan 31. 12. 1987 1.956 din/m².Prispevek k stroškom priprave zemljišča na dan 31. 12. 1987 znaša 2.190 din/m².Prispevek k stroškom delne komunalne opreme na dan 31. 12. 1987 znaša 38.629 din/m² (220 m²).

Pod delno komunalno opremo je zajeto nizkonapetostno električno omrežje brez javne razsvetljave, kanalizacija, vodovod in cesta v asfaltni izvedbi.

Vsak ponudnik bo moral posebej plačati še:

- elektroenergetski prispevek v odvisnosti od moči vhodne varovalke,
- prispevek za priključitev na javno vodovodno omrežje,
- na svoje stroške zgraditi priključke na komunalne naprave (cesto, vodovod, kanalizacijo, elektriko),
- urediti okolico objekta v skladu z lokacijskim in gradbenim dovoljenjem,
- sofinancirati manjkajoče komunalne naprave, ki še niso zgrajene (dograditev cest s pločniki v asfaltni izvedbi, zgraditev javne razsvetljave, telefonskega omrežja).

Parcela pod II. je obremenjena z vknjiženo zastavno terjatvijo Ljubljanske banke v višini 545.000 din, s 5% obrestmi in obračunano varščino v breme prejšnjega lastnika.

Če organizacija združenega dela, v kateri ponudnik dela, ne združuje sredstev za komunalno opremo po posebnem samoupravnem sporazumu, bo ponudnik za parcelo št. 481/1 k.o. Trebnje in parc. št. 387/6 k.o. Mokronog dodatno plačal še vrednost nepovratnih vlaganj v komunalno opremo v višini 1.230 din za 1 m² stavbnega zemljišča.

Stroški priprave in delne komunalne opreme pod I., II. in III. veljajo na dan 31. 12. 1987 in se valorizirajo do sklenitve pogodbe v skladu z indeksom podražitev, ki veljajo za družbeno usmerjeno stanovanjsko gradnjo.

Ostali pogoji:

1. Odškodnino za zemljišče ter stroške priprave in delne komunalne opreme je ponudnik dolžan plačati v 15 dneh po podpisu pogodbe o oddaji stavbnega zemljišča, po tem roku tečejo veljavne zamudne obresti.
2. Ponudnik je dolžan zgraditi objekt do III. gradbene faze v 5 letih po pridobitvi zemljišča.
3. Ponudnik je dolžan plačati varščino v znesku 10% od celotne vrednosti zemljišča v naselju Zagorica in 10% od celotne vrednosti komunalno opremljenega zemljišča v Trebnjem.
4. Varščino je potrebno nakazati na račun Sklada stavbnih zemljišč občine Trebnje št. 52120-654-65123 in potrdilo o vplačilu priložiti prijavi. Varščina se uspelemu ponudniku vračuna brezobrestno v ceno zemljišča, neuspelemu pa se varščina vrne brez obresti najkasneje v 30 dneh po izbiri najugodnejšega ponudnika.
5. Rok za vložitev prijav je 8 dni po objavi tega razpisa. Prijave morajo biti zapečateni, na ovojnici pa oznaka »javni rapis«. Prijavo je potrebno nasloviti na Sklad stavbnih zemljišč občine Trebnje, Goliev trg 5.
6. Ponudnik, ki najbolj izpolnjuje razpisne pogoje mora najkasneje v 30 dneh po prejemu obvestila skleniti s skladom stavbnih zemljišč pogodbo o oddaji stavbnega zemljišča, ker bo sicer zemljišče po tem roku oddano naslednjemu najugodnejšemu ponudniku.
7. Ob odpiranju prijav bo komisija za oddajanje stavbnega zemljišča zahtevala od ponudnika dodatno dokumentacijo, če bo ta potrebna za ugotovitev najugodnejšega ponudnika.
8. Če se bo za posamezno zemljišče prijavilo več ponudnikov, ki izpolnjujejo pogoje razpisa, bo komisija izdelala prednostni vrstni red na podlagi meril, določenih v odloku o stavbnih zemljiščih na območju občine Trebnje.
9. Stroški objave se zaračunajo v ceno stavbnega zemljišča.
10. Obrazec za prijavo ter ostali razpisni pogoji in informacije so ponudnikom na razpolago pri Skladu stavbnih zemljišč občine Trebnje, Gliev trg 5, Trebnje.

Številka: 465/03-86-3

Datum: 26/1-1988

**SKLAD STAVBNIH ZEMLJIŠČ
OBČINE TREBNJE
60/4-88**

SUROVINA, n.sol.o.
Temeljna organizacija združenega dela
za zbiranje in predelavo odpadkov
Ljubljana n.sub.o.
Ljubljana, Cesta dveh cesarjev 370

Komisija za delovna razmerja TOZD
 ponovno objavlja naslednja

prosta dela in naloge:

— **delavec na skladišču in transportu**
 (v poslovni enoti Trebnje)

Pogoja:

- končana osnovna šola
- tri mesece delovnih izkušenj

Delovno razmerje sklenemo za nedoločen čas.
 Poskusno delo traja 30 dni.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov: SUROVINA — TOZD Ljubljana, Cesta dveh cesarjev 370, Ljubljana. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

47/4-88

Osnovna šola
Gorjanskega bataljona
v Podbočju

objavlja

prosta dela in naloge:

— **računovodje — tajnika za nedoločen čas**

POGOJ: srednja izobrazba ekonomske smeri, najmanj 5 let delovnih izkušenj. Nastop dela takoj ali po dogovoru. OD po samoupravnem sporazumu. Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izobrazbi in kratkim življenjepisom v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: OŠ Gorjanskega bataljona, Podbočje. O izbiri bodo kandidati obveščeni najkasneje v 15 dneh po poteku razpisnega roka.

54/4-88

KNJIGOVODSKI CENTER
ČRNOMELJ

razpisuje dela in naloge

1. RAČUNOVODJA ZA GOSPODARSTVO

(za nedoločen čas)

2. FINANČNI KNJIGOVODJA

(za določen čas)

3. FINANČNI KNJIGOVODJA

(za nedoločen čas)

Pogoji pod 1:

- višja šola ekonomske smeri in 3 leta delovnih izkušenj pri enakih ali podobnih delih in nalogah.

Pogoji pod 2 in 3:

- srednja šola ekonomske smeri ter 2 leti delovnih izkušenj pri enakih ali podobnih delih in nalogah.

Pismene prijave pošljite v 15 dneh po dnevu objave na naslov: Knjigovodski center, Črnomelj, Kolodvorska 34.

49/4-88

OBČINSKA RAZISKOVALNA SKUPNOST
KRŠKO

RAZPIS
RAZISKOVALNIH NALOG ZA LETO 1988

Občinska raziskovalna skupnost razpisuje raziskovalne naloge za leto 1988 iz naslednjih področij:

1. Prestrukturiranje gospodarstva
2. Pridobivanje hrane
3. Energija
4. Pitne vode
5. Inovacije in razvoj
6. Varstvo okolja
7. Zdravstvo in socialni razvoj

Predlog naj vsebuje naslov raziskovalne naloge, kratek opis in grobi finančni predračun. Pozivamo DO in ostale delovne ljudi, da do 10. 2. 1988 pošljejo svoje predloge na naslov: OBČINSKA RAZISKOVALNA SKUPNOST KRŠKO, CKŽ 59a, Krško.

55/4-88

Komisija za delovna razmerja
DO Elkoj Mozirje, n.sol.o.,
TOZD Konfekcija Mozirje

objavlja

prosta dela in naloge

1. VODJA INDUSTRIJSKE PRODAJALNE
V KRŠKEM

— 1 delavec

2. PRODAJALEC

— 3 delavci(vke)

POGOJI:

Pod 1:

- srednja šola poslovodske ali komercialne smeri — V. stopnja
- 3 leta delovnih izkušenj
- poskusno delo 2 meseca

Pod 2:

- poklicna šola trgovske smeri — IV. stopnja
- eno leto delovnih izkušenj
- poskusno delo 2 meseca

Prijave sprejema splošni sektor delovne organizacije 8 dni po dnevu objave v časopisu.

46/4-88

OBVESTILO

Komite za urbanizem in varstvo okolja občine Novo mesto obvešča, da je sklep o javni razgrnitvi osnutka ureditvenega načrta pokopališča v Prečni, ki ga je izvršni svet skupščine občine Novo mesto sprejel na seji dne 12. 1. 1988, objavljen v Skupščinskem Dolenjskem listu št. 1 z dne 13. januarja 1988.

Osnetek ureditvenega načrta bo razgrnjen od 14. januarja 1988 do 14. februarja 1988 v prostorih Skupščine občine Novo mesto, Ljubljanska cesta 2, I. nadstropje, in je na vpogled vsak dan med 7. in 18. uro, ter v prostorih krajevne skupnosti Prečna v Prečni.

Krajane krajevnih skupnosti Prečna in Bršljin obveščamo, da bo javna obravnava osnutka za obe krajevni skupnosti skupno dne 4. februarja 1988 ob 18. uri v gasilskem domu v Prečni.

Na javni obravnavi bodo navzoči izdelovalec predlaganega osnutka ureditvenega načrta in strokovni sodelavci, ki bodo k osnutku podali podrobnejšo obrazložitve in prisotnim dajali pojasnila.

Pripombe, mnenja in predlogi k osnutku ureditvenega načrta se lahko podajo na javni obravnavi, do poteka roka razgrnitve pa tudi v knjigi pripomb na krajih razgrnitve ali pisno na Zavod za družbeno planiranje in urbanistično načrtovanje občine Novo mesto.

KOMITE ZA URBANIZEM IN
VARSTVO OKOLJA
OBČINE NOVO MESTO

48/4-88

Švet VVO Oton Župančič
Črnomelj

razpisuje

v skladu s samoupravnimi splošnimi akti dela in naloge:

1. vodja vzgojnovarstvene enote Loka,
2. vodja vzgojnovarstvene enote Semič.

Za vodjo vzgojnovarstvene enote je lahko imenovan, kdor:

- izpolnjuje splošne, z zakonom in družbenim dogovorom o oblikovanju kadrovske politike določene pogoje,
- je vzgojitelj, pedagog, psiholog, socialni delavec, specialni pedagog in učitelj,
- ima najmanj 3 leta delovnih izkušenj po opravljenem strokovnem izpitu, od tega najmanj 2 leti dela pri vzgoji in varstvu predšolskih otrok,
- ima aktiven in pozitiven odnos do graditve socialističnih samoupravnih odnosov,
- ima organizacijske sposobnosti, kar dokazuje s svojim preteklim delom.

Dela in naloge razpisujemo za 4-letni mandat. Prijave z opisom dosedanjega dela in dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi razpisa z oznako »za razpisno komisijo« na naslov: VVO Oton Župančič, Črnomelj, Kidričeva 18/b. Kandidate bomo obvestili v 15 dneh po sprejemu sklepa o imenovanju.

45/4-88

*Skrb, delo in trpljenje,
 draga mama, bilo tvoje
 je življenje.
 Bolečine si prestajala
 tiho in z njimi odšla,
 ne da bi jih razkrila.*

ZAHVALA

V 70. letu starosti nas je za vedno zapustila
 skrbna mama in stara mama

MARIJA
BRUDAR

iz Rihpovca

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, izrekli sožalje, darovali cvetje ter pokojnico tako številno spremili na njeni zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo dr. Žnidaršiču, DO IMV Novo mesto, GIP PIONIR DSSS Novo mesto, gospodu župniku za lepo opravljeni obred in pevcem za zapete žalostinke.

Žalujoči: vsi njeni

*Že leto dni v grobu spisa,
 a v srcih naših še živi.
 V domu našem je praznina,
 v srcih naših bolečina.
 Ne mine ura, dan ne noč,
 povsod si z nami ti navzoč.*

V SPOMIN

29. januarja mineva žalostno leto, odkar je za vedno utihnilo srce našemu dragemu možu, atu, staremu atu, sinu, bratu in stricu.

JURIJU
VOGRINCU

upokojenemu komandirju milice
 iz Semiča

Hvala vsem, ki se ga spominjate!

Vsi njegovi

Iskra

ENERGETSKA ELEKTRONIKA
NOVO MESTO

Na podlagi sklepa komisije za delovna razmerja objavljamo

prosta dela in naloge:

KONSTRUKTOR ZA PODROČJE ELEMENTOV

Pogoji: višja izobrazba strojne smeri z 2 letoma izkušenj na področju strojništva.

IZVAJALEC ZA MARKETING

Pogoji: visoka izobrazba ustrezne smeri z 2 letoma izkušenj na področju marketing dejavnosti ter znanjem angleškega ali nemškega jezika.

K sodelovanju vabimo ustvarjalne, dinamične, inovativno usmerjene delavce. Nudimo vam stimulative osebnostne dohodke, dinamično delo, napredovanje ter možnost izpolnjevanja vaših strokovnih in osebnostnih lastnosti.

Vaše prijave pričakujemo v osmih dneh po objavi v Sektorju kadrovskih, pravnih in splošnih zadev, Bršljin 63, Novo mesto, telefon: 068/21-050.

53/4-88

*Ni več trpljenja
 ne bolečine,
 življenje je trudno
 končalo svoj boj.*

ZAHVALA

V 54. letu starosti nas je po težki bolezni zapustila naša draga žena, mama, stara mama, hčerka in sestra

MARIJA
PINOZA

Ledina 59, Sevnica

Zahvaljujemo se sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem za pomoč in tolažbo v težkih trenutkih, za izrečeno sožalje ter podarjene vence in cvetje. Posebno se zahvaljujemo ŽG Ljubljana — TE Zidani most, Iskri Ljubljana, SS SIS Sevnica, tov. Ivanu Černiču za poslovilne besede in gospodu župniku za lepo opravljeni obred. Vsem, ki ste pokojno v tako velikem številu pospremili na zadnji poti, še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njeni

*V tvojem domu je praznina,
 v srcih naših bolečina,
 spomin na tebe naj živi,
 čeprav te več med nami ni.*

ZAHVALA

V 54. letu starosti nas je mnogo prezgodaj in nepričakovano zapustil dragi mož, ata, brat in sin

ANTON
KEK

z Rdečega kala pri Dobrniču

Iskreno se zahvaljujemo sosedom, vaščanom, sorodnikom, prijateljem in vsem, ki so nam v teh težkih trenutkih kakorkoli pomagali, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojnega pospremili v tako velikem številu na njegovo mnogo prerano zadnjo pot. Posebno se zahvaljujemo vaščanom za podarjeni venec, DO IMV Novo mesto, 2. razredu SŠGT Novo mesto, 8. c razredu OŠ Trebnje, GD Gorenje vrhe, GD Dobrnič, pevcem iz Dobrniča za zapete pesmi slovesa in gospodu župniku za lepo opravljeni cerkveni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: žena Ana, sin Tone, hčerke Anica in Marjeta, brat Jože z družino, sestra Jožica in mama ter ostalo sorodstvo

*Trpljenja tvojega je pot končana,
vam pa je ostala neozdravljiva rana.*

ZAHVALA

Po kratki, a hudi bolezi nas je v 51. letu mnogo prezgodaj zapustil naš najdražji

IVAN GREGORČIČ

tesar
iz Šentruperta

Nimamo besed, da bi se z njimi lahko zahvalili vsem, ki ste nam stali ob strani ter pokojnega v tako velikem številu spremili do njegovega zadnjega doma. Posebna zahvala sorodnikom, sosedom, prijateljem in nekdanjim sodelavcem, delovnim organizacijam za podarjene vence, cvetje, sveče in toliko sv. maš, PGD Šentrupert za poslednje slovo in organizacijo pogreba, še posebno pa tov. Ravnikarju za poslovilne besede ob odprtem grobu, gospodu župniku za lepi obred in pevcem za občutene žalostinke. Vsem še enkrat prisrčna hvala!

V globoki žalosti: vsi njegovi

*Ni več trpljenja, ni več bolečine,
življenje je trudno končalo svoj
boj.*
(Gregorčič)

ZAHVALA

V 77. letu starosti nas je po težki bolezi zapustil naš skrbni oče, stari oče in stric

JOŽE HROVAT

upokojeni železničar iz Bršljina

Najlepše se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za izraze sožalja, darovano cvetje in spremstvo na zadnji poti, še posebej govorniku TOZD za vleko vlakov za poslovilne besede, Pečarstvu Merlin za pomoč in OS Grm, pevcem za zapete žalostinke in gospodu proštu Lapu za lepo opravljeni obred. Hvala osebju Doma starejših občanov iz Novega mesta in kirurškemu oddelku bolnice za vso skrb in nego.

Žalujoci: otroci Slava, Jože in Mari z družinami
Novo mesto, Kranj

*Trpljenje si prestal,
v grobu boš zdaj mirno spal,
nikdar Te ne bomo pozabili,
ker smo Te zares ljubili.*

ZAHVALA

V 82. letu starosti nas je za vedno zapustil naš mož, oče, stari oče, dedek, tast, svak in stric

MATIJA FLAJNIK

iz Belčjega vrha 10

Najlepše se zahvaljujemo dobrim sosedom, ki so nam v težkih trenutkih pomagali in z nami sočustvovali, sorodnikom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, darovano cvetje in vence ter vsem, ki so našega očeta v tako velikem številu spremili na zadnji poti. Zahvalo smo dolžni ZB Dragatuš, govornikom tov. Petru Kuzmi za poslovilne besede pred domačo hišo in tov. Poldetu Bečaju za poslovilne besede pred odprtim grobom, pevcem iz Dragatuša, DO TOZD Stara Ljubljana in g. župniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: žena Ana, sin Vlado, hčerke Marija, Ema, Kati in Slavi z družinami ter ostalo sorodstvo

*Hčerke moje, ne jokajte
ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpela sem —
in večni mir mi zaželite.*

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše ljubljene mame

KRISTINE KREN

iz Drganjih sel 7

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so jo v tako velikem številu spremili na zadnji poti. Najlepša hvala darovalcem vencev in cvetja, vsem, ki so nam ustno ali pisno izrazili sožalje, ZB Straža in OOB Novo mesto, govornikom za občutene poslovilne besede, kot tudi pevcem in godbenikom. Posebno zahvalo smo dolžni sovaščanom Pepci Hrovat, Jožetu Bohu, Mimici Avsenik in drugim vaščanom, ki so nam kakorkoli pomagali v težkih trenutkih. Hvala tudi Lini Hrovatovi, ki je pokojno obiskovala v času bolezi.

Žalujoci: hčerke: Eda, Anča, Marica, Ema, Vida, Olga

ZAHVALA

V 66. letu je nenadoma odšla od nas draga mama in stara mama

MARIJA JURGALIČ

iz Grobelj 14

Ob boleči izgubi se najlepše zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in vaščanom, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, nam kakorkoli pomagali, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojnico v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo sosedu Rezki, Pepci in Vidi za pomoč, Iskri-TOZD Hipot za podarjeni venec, g. župniku za lepo opravljeni obred in pevcem cerkevne nega pevskega zbora Sentjerne za ganljivo zapete žalostinke. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: hčerki Minka in Tinca z družinama, sin Gustelj z družino, sin Ciril in ostalo sorodstvo

*Saj čas zaceli rane vse,
tolažijo ljudje,
a brazgotin, ki v srcu so,
ne celi čas, nihče.*

VSPOMIN

30. januarja minevajo tri žalostna leta, odkar nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče in stric

FRANC KUKAR

z Gradnika pri Semiču

Hvala vsem, ki ga hranite v spominu, mu prinašate cvetje in prižigate svečke.

Vsi njegovi

*Tih in skromen si bil,
tihu si trpel in odšel,
doma pustil si praznino,
v srcih neizmerno bolečino.*

ZAHVALA

V 68. letu nas je nenadoma zapustil naš dragi mož, ate, stari ate, brat in stric

TONE JAKŠA

Vranoviči 5 pri Črnomlju

Najlepše se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, kakorkoli pomagali, pokojnemu darovali cvetje in ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Še posebej se zahvaljujemo gasilcem iz Vranovič, gospodu župniku, pevcem za lepo zapete pesmi, govornikom za poslovilne besede, DU Črnomelj, kolektivom IMV — mat. odd. Novo mesto, Mladinski knjigi in UVP — ŽTP Novo mesto.

Žalujoci: vsi njegovi

*Za teboj ostala je praznina,
v srcih naših bolečina.*

VSPOMIN

31. januarja bo minilo žalostno leto, odkar nas je mnogo prezgodaj zapustila draga sestra

MARIJA HUČ

iz Dol. Medvedjega sela 9 pri Trebnjem

Za vsak lep spomin nanjo vsakomur iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njeni

*Draga mama, vse ste nam dali,
a ste vseeno bogati ostali!*

ZAHVALA

V 86. letu je preminila naša dobra mama, stara mama, prababica, sestra in teta

IVANA SAJE

roj. Gazvoda
iz Jablana 38

Iskreno se zahvaljujemo sosedom in vaščanom za vso pomoč v najtežjih trenutkih, sorodnikom, sodelavcem, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje in podarjeno cvetje. Najlepša hvala g. župniku za lepo opravljeni obred in vsem, ki ste našo mamo tako številno spremili na zadnji poti.

Vsi njeni

ZAHVALA

V 85. letu nas je nepričakovano zapustil naš ljubi mož, oče, dedek in pradedek

TONE JAKŠE

iz Malega Podljudna 5

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih nesebično stali ob strani, vsestransko pomagali, izrekli sožalje, darovali cvetje in vence ter pokojnika v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo ŽTO Novo mesto, Gozdnemu gospodarstvu Novo mesto, gospodu kaplanu za lepo opravljeni obred in pevcem za zapete žalostinke. Vsem še enkrat prisrčna hvala!

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

V 85. letu nas je za vedno zapustila draga sestra in teta

MARIJA KUNŠTEK

roj. BEVC
Dol. Dobrava 10

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom in prijateljem, ki so nam kakorkoli pomagali, darovali cvetje ter jo tako številno spremili na zadnji poti. Hvala gospodu kaplanu za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: brata in sestre z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 90. letu starosti nas je za vedno zapustila draga mama, stara mama, prababica, sestra in tašča

MARIJA MARINČIČ

iz Breze 20 pri Trebnjem

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, še posebej Gorčevim, ki so v težkih trenutkih z nami sočustvovali, nam pomagali, darovali vence in cvetje, se poklonili spominu pokojnice in jo pospremili k zadnjemu počitku. Zahvaljujemo se patronažni sestri za skrb v času bolezi, župniku za opravljeni obred in pevcem za zapete žalostinke. Vsem in vsakemu posebej iskrena hvala!

Vsi njeni

ZAHVALA

Po dolgi in težki bolezi nas je v 43. letu zapustil sin, brat in stric

RUDI ŽLAJPAH

iz Žužemberka

Zahvaljujemo se vsem, ki ste ga poslednjič obiskali in v tako velikem številu spremili na njegovi poslednji poti. Zahvala velja tudi obema gospodoma župnikoma za lepo opravljeni obred in tolažilne besede.

Žalujoci: mama, sestra z družino in ostalo sorodstvo

BRANKO VOGLAR

Vsega kar je skušal in doživel Branko Voglar, ni mogoče strniti v nekaj tipkanih vrstic. Osnovna črta njegove osebnosti pa je prav gotovo ta, da je skušal biti pošten do drugih in do sebe. Morda je res kdaj pa kdaj povzdignil glas bolj, kot je bilo potrebno, a znano je, da so glasni ljudje znotraj mehki kot krušna sredica. In danes sam pove, da se o njem niso pogovarjali: Ali si kaj videl Voglarja, ampak: Ali si ga kaj slišal?

Krčani ga poznajo po tem, da je bil dolga leta direktor SOP, nekdanji sodelavci pa kot sotvorca današnje delovne organizacije ali človeka, ki je SOP ustanovil in razvojno smer delovne organizacije začrtal že pred dvajsetimi in več leti. Zgodovina današnjega SOP je natančno popisana v brošuricah, ki jih Voglar še vedno hrani. A to ni vse, kar je Voglar ohranil od delovne organizacije. Stiki so še vedno živi, lahko bi rekli tudi potrebni, saj sedanji vodilni ljudje iz SOP ne prihajajo k njemu samo na vladnostne obiske in na prijazen klepet, ampak po naveti, kako naprej. In ta zveza traja že celih trinajst let, odkar je Voglar leta 1975 odšel v pokoj.

Branko izvira iz stare učiteljske družine, saj sta bila učitelja njegov oče in stari oče. Tudi sam bi morda šel po tej poti, če mu oče ne bi namenil vojaške kariere. Tako je po končani gimnaziji v Celju odšel na vojaško pomorsko akademijo in potem večino časa prebil na vojnih ladjah. Tudi po vojni je služil v vojni mornarici JLA. V zvezi s tem je zanimiva

zgodba o tem, zakaj ni vstopil v partijo, katere član ni postal niti kasneje. Menil je namreč, da si članstva v partiji ni zaslužil, ker je našel pot v partizane šele leta 1944. Tudi kasneje ni imel nič proti partiji, ampak srce je bilo na strani OF, SZDL, na strani fronte, na strani preprostih, iskrenih in širokosrčnih ljudi, kakršen je sam. Iz te ljubezni do SZDL je zagrešil tudi manjšo politično napako, ko je v pravilnik podjetja zapisal, da imajo prednost pri zaposlitvi samo člani SZDL. To je bilo še v časih, ko je bil direktor v eni osebi in pravna in kadrovska služba pa še tehnični sektor, komercialna in še kaj. Ostal pa je vedno zvest tej fronti in je tudi v preteklem mandatu opravljal dolžnost predsednika nadzornega odbora občinske konference SZDL.

»Zakaj sem tako rad v SZDL? To pa je res preprosto razložiti. Po vojni, v letih po 1953, ko sem se vrnil v Leskovec pri Krškem, sem videl, koliko volje do dela je v ljudih. Kaj vse smo takrat lahko naredili, a brez sestankovanja in predolgerga pogovarjanja. Podobno je bilo tudi v delovni organizaciji. Sestanke delavskega sveta, sindikata smo imeli vedno v popoldanskih urah. V odmoru med šihom in sestankom pa so delavci dobili malico. In vse to nam je prav hodilo, saj smo imeli iz leta v leto boljše poslovne rezultate.«

pove Voglar. »Tako bi morali delati tudi sedaj, ko smo v krizi. Ko smo se namreč lotevali prve gospodarske reforme, sem delavcem rekel, da je to kriza. Kriza pa je, kadar ni denarja. In sem jim dejal, da bomo iz krize izšli, če bomo veliko delali za malo denarja, vendar sem jim obljubil, da bomo potem močnejši. In tako se je tudi zgodilo.«

Voglar sedaj večino časa preži na svojem domu, kjer rad sprejme obiske nekdanjih sodelavcev iz gospodarstva in politike. Še vedno je ohranil nekaj tistega svojega aktivističnega zanosa, kakršen je bil značilen zanj in za nekdanje čase. Seveda ga veseli, da SOP stopa v četrto desetletje ša močnejši in še bolj pripravljen na nove proizvodne in tehnološke izzive.

J. SIMČIČ

V Riku bo letos delal prvi robot

Novi in izpopolnjeni tudi avtomatski vozički

RIBNICA — Pri izdelavi robotov že dobro leto sodelujemo z Institutom Jožef Stefan v Ljubljani. Zamisel je njegova, mi smo delno sodelovali le pri izdelavi tehnične dokumentacije. Robote bomo izdelali v Riku, seveda v sodelovanju s kooperanti. Pri Jožefu Stefanu je v preizkušnji že prvi robot, drugega pa zdaj izdelujemo,« sta povedala vodja razvoja v Riku Srečko Vesel in inž. Marko Perovšek.

V Riku bodo že letos »zaposlili« prvega robota. Zaupali mu bodo obločno varjenje. Drugega robota pa bodo uporabljali v Riku za nadaljnje raziskovanje, saj pravijo, da je potrebno razrešiti še veliko nalog, predvsem v programskem delu.

Zanimanje za nakup robotov v Jugoslaviji obstaja, vendar je tudi malo možnosti, da bi se kmalu uveljavili. Vzrok je predvsem sorazmerno visoka

Marko Perovšek, diplomirani inženir strojništva

cena. Po sedanji nepopolni oceni bi en robot pri varjenju zamenjal tri delavce.

Avtomatski vozički so drug poseben Rikov proizvod. Ti vozički se gibljejo po tračnicah in donajajo material na linije za odrezovanje. Njihova posebnost pa je, da se ustavijo natančno na določenem mestu. Doslej so prodali že 9 takih vozičkov v Sovjetsko zvezo, nadaljnji 11 pa jih delajo zdaj za istega kupca. Ta voziček so izdelali v sodelovanju s Prvomajsko iz Zagreba. Zdjaj pa pripravljajo še nove vozičke. Naslednji tak voziček je namenjen transportu v preoblikovalnih linijah, njegova posebnost pa bo, da se bo gibal tudi navpično pripravljajo ga v sodelovanju z Lito-strojem.

Razvijajo pa še tako imenovani induktivni voziček, katerega posebnost bo, da se bo gibal prosto po prostoru in ne bo potreboval tračnic.

J. PRIMC

Sporočilo dneva brez cigarete

O namenu 31. januarja, dneva brez cigarete, govori Zdravko Hahn, podpredsednik sevniskega društva nekadilcev, enega prvih v Sloveniji

SEVNICA — 31. januar je postal na pobudo študentov medicinske fakultete iz Tuzle Dan brez cigarete, pomemben datum tudi za Društvo nekadilcev v Sevnici, tretje takšno društvo v Sloveniji. A ne zato, da bi kakorkoli posiljevali kadilce, da bi jim preprečevali kajenje, saj za to pravzaprav nimajo nikakršne pravne podlage. Gre bolj za to, da bi se kadilci skušali ob široki informativno-propagandni akciji ravno okoli 31. januarja povprašati, ali so dovolj močni, da se na ljubo svojega zdravja in tudi okolja odločijo, da bodo prenehali

kaditi. »Društvo nekadilcev se ne bori proti kadilcem, ampak proti kajenju. Vsak naj bi v svojem okolju poskrbel za primerno vzdušje, ne pa za maltretiranje kadilcev. V LB-Temeljni posavski banki smo tudi sprejeli »pravila igre«, saj je pri nas nevarno kaditi že zaradi požara, nevljudno pa bi bilo tudi do strank. Imamo poseben prostor za kadilce in tudi v drugih kolektivih: v sevniskih občini in tudi drugod v Posavju se vse bolj odločajo za take rešitve; predvsem pa je prodrlo spoznanje, da je še najmanj

primerno kajenje v obratih družbene prehrane, v zdravstvenih domovih in šolah. Vzgoja mladih pa je precej otežkočena tudi zavoljo tega, ker, žal, komercialni vidik prevladuje nad zdravstvenim, zato tobačna industrija na prefinjen način reklamira tobačne izdelke. Takim zlorabam bi se morali odločno postaviti po robu.

Veseli nas, da so naše pobude neposredno ali posredno naletele na plodna tla. Tako na sejah družbenopolitičnih organizacij v občini ne kadijo, kar upošteva tudi republiški funkcionarji. Velik uspeh je, da se uresničuje priporočilo republiške skupščine, naj se v skupščinskih klopeh ne kadí. Vsakemu kadilcu bi želeli, da bi se dan brez cigarete podaljšal čez celo leto, četudi bi bil zaradi tega zvezni proračun malo prikrajšan. Veliko pa bi pridobili kadilci in ostali, ki se v resnici obnašajo tako, kot da je zdravje naše največje bogastvo,« je povedal uslužbenec LB v Sevnici Zdravko Hahn, podpredsednik sevniskega društva nekadilcev, ki uspešno deluje že od srede leta 1984.

P. P.

Ograja, ki privlači avte

Zaradi konstrukcijske napake na cesti proti Zdolam avtomobili pristajajo na Preskarjevem vrtu

KRŠKO — Preskarjevi s Krena v Krškem so za sedaj že varni v svoji hiši, zagotovo pa nič več na svojem vrtu. Do letošnjega januarja je namreč na njihov vrt zaneslo že sedem avtomobilov, ki so se vsi tudi razbili ob ograji, brez posledic pa jo je odneslo še osem voznikov osebnih avtomobilov.

»Vse skupaj je še veliko hušje, odkar so konec predlanskega leta rekonstruirali cesto proti Zdolam,« pripoveduje Marinka Preskar. »Cesto so namreč razširili do odcepa za novo stanovanjsko naselje JE Krško, od tistega odcepa naprej pa je cesta ozka. In ravno na vogalu našega vrta se tako nerodno prelomi, da voznike zanese z desne smeri na levo in v našo ograjo. Takih trkov je bilo samo od lanskega maja do letošnjega januarja že sedem. Stejem pa samo tiste, ko so bili avtomobili razbiti, koliko je bilo ostalih, manjših nesreč, pa niti ne vem.«

RAZBITA OGRAJA — Preskarjevi so se že naveličali vedno znova popravljati ograjo, pa tudi strah jih je, da bi se ne zgodilo kaj hušjega. (Foto: J. S.)

Resda dobijo Preskarjevi povrnjeno škodo za ograjo, a ta ne zadostuje za popravilo. A jim niti ni za denar, radi bi le, da bi lahko varno in brez skrbi hodili

GLASBENI VEČERI V METROPOLU

NOVO MESTO — Novomeški hotel Metropol je poskrbel za svoje goste z glasbenimi večeri, ki bodo poslej vsak dan, razen ob ponedeljkih, med 18. in 20. uro. Igral bo Robert Podkoritnik, en mož — en ansambel, iz Rogaske Slatine. Prav tako pa so v Metropolu v času počitnic prisluhnili željam mladih. Vrata diskoteke bodo namreč odprta 2., 29., 30 in 31. januarja ter 3., 4., 5. in 6. februarja. Vabljeni!

po svojem vrtu. Zato so se doslej obrnili že na več naslovov, da bi cesto vendarle uredili in popravili tako, da bi ne prihajalo do nesreč. Očitno pa jih čaka še dolga procedura, saj jih pošiljajo od vrat do vrat, a nikjer ne dobe dokončnega odgovora. Celu ustreznega prometnega znaka doslej še nihče ni postavil. Ali bo potrebno počakati na težjo nesrečo? J. S.

NOVI PRIJATELJI POSLEJ NA OTOČCU — Goste restavracije v motelu na Otočcu bodo poslej vsakotedensko zabavali člani ansambla Novi prijatelji, ki ga sestavljajo Srečko Rozman, Silvo Lopatič iz Brezic, Janez Lopatič iz Ljubljane, Franc Derenda iz Artič, Radovan Burja iz Kostanjevice ter pevka Nuša Žnidaršič iz Brezic. Ansambel ima za seboj že bogato kariero, doslej so posneli že eno LP ploščo in kaseto, pravkar pa pripravljajo drugo. Doslej so nastopali že po vsej Sloveniji in tudi ob morju, na portoroškem festivalu »Morska viža Bernardina« so se prebili do finala, veliko pa sodelujejo tudi v Vinkom Šimkom. Gostom Otočca se bodo z Jako Štraufcigerjem predstavili že v kratkem, 16. februarja, na velikem pustnem plesu.

TOP LESTVICA DOL. LISTA
DISKOTEKA OTOČEC
DIŠET NAJBOLJŠI
TOP LESTVICA DOL. LISTA

Diskoteka Otočec je spremenila vsakotedensko nagrado, ki jo podeli izrebanemu predlagatelju, in sicer bo poslej žreb izbral nagradjenca, ki mu bo pripadla kvaliteta disketa s posnetki hitov z naše in vaše lestvice. Za ta teden je žreb izbral KARLI MAJNIK iz Kočevja. Spremembe pa so tudi na lestvici. Precej starih je odšlo, pojavile pa so se nove. In tako je lestvica za ta teden takšna:

1. Body rockin — ERROL BROWN
2. Money money — AMAZULU
3. Always on my mind — PET SHOP
4. Bala bala — FRANCESCO NAPOLII
5. Faith — G. MICHAEL
6. Whenever you need somebody — RICK ASTLEY
7. Sorry little Sarah — BLUE SYSTEM
8. Body next to body — FALCO & NIELSEN
9. Twisting the night away — ROD STEWART
10. City lights — WILLIAM PITT

Predloge za lestvico pošiljajte na naslov: KRKA — Zdravišča, Diskoteka Otočec, 68222 Otočec, s pripisom LESTVICA:

ZA LJUBITELJE EVERGREENOV

V Diskoteki Otočec potekajo vsak četrtrek večeri evergreenov, za katere izbira glasbo novomeški disk džokej Longi. Jakost glasbe je primerna in tako je mogoče v diskoteknem okolju tudi spregovoriti kakšno besedo in sploh preživeti prijeten večer.

S kar najmanj bolečin do bolnišnice

Na sklado zbiramo za vakuumske blazine

NOVO MESTO — V tem času se na računu sklada za nabavo dragih medicinskih instrumentov pri OO RK Novo mesto že nabirajo novi dinarski prispevki za nakup vakuumske blazine, s katerimi bomo opremili po eno reševalno vozilo v vseh štirih občinah. Vodja reševalne službe v Novem mestu Lojze Dragan je edini med dolenskim reševalci, ki takšno blazino že uporablja, in njene prednosti ne more pohvaliti: »Ob večjih nesrečah, zlomih, raztrganinah, poškodbah hrbtenice si težko pomagamo z običajnimi opornicami. Vakuumska blazina omogoča kar najhitrejši in čim manj boleč in čim bolj varen prevoz do bolnišnice, saj poškodovanca za prevoz tako rekoč ni potrebno pripravljati in ni bojazni, da bi prišlo še do dodatnih poškodb. Uporaba blazine je enostavna. Ko jo razvijemo in nanjo položimo poškodovanca, izsesamo zrak. Snov v blazini otrdi in se oklene poškodovanca, kot da bi ležal v mavčnem kalupu,« je povedal izkušeni reševalec Lojze.

S takšno vakuumsko blazino je sedaj opremljeno le specialno reševalno vozilo v Novem mestu. Ta poleg te novosti premore tudi malo operacijsko dvorano za hitre in nujne intervencije na terenu, pnevmatsko orodje za odstranjevanje zmečkane avtomobilske pločevine in druge reševalne naprave.

Cena takšne blazine še ni znana, saj so blazine iz uvoza (Citroen — Francija), zagotovo pa ne bo večja od 2 milijonov dinarjev. Z denarjem, zbranim na žiro račun sklada št. 52100-678-80144 (za absorber), bomo prvo blazino kupili za tisto občino, kjer bodo do tistega časa zbrali največ denarja.

J. P.

V Strugah straši medved

Jožetu Božiču je na gozdni poti skočil na hrbet in mu strgal bundo — Lovci zadevo raziskujejo

STRUGE, KOČEVJE — Stružance je prejšnji teden spet razburila nova medvedja zgodba. 47-letni Jože Božič iz Podtabora pravi, da ga je 20. januarja okoli 17. ure pri vasi Rapljevo napadel medved, velik okoli meter, in mu razrgal bundo. Lovec, ki si je kasneje ogledal prizorišče je potrdil, da se po odtisih šape v blatu da sklepati, da je bil popadljivi medvedek težak okoli 50 kg.

Tajnik Lovske zveze Kočevje Ivan Bartol pravi, da je prebivalce Strug že lani vznemirjal poleg medveda, ki je umoril žensko, tudi manjši medvedek, ki so ga videli blizu hiš, staj in živine. Za tega medveda je bila že septembra lani izdana odločba za odstrel, vendar je kasneje izginil. Zelo verjetno gre torej za tega medvedka, vendar lovci zadevo še raziskujejo.

SPET SUMLJIVA LISICA

KOČEVJE — V vasi Polom so 20. januarja na dvorišču hiše številka 7 pri Stanetu Blatniku opazili lisico, ki se je sumljivo vedla. Odstrelili so jo. Zaradi suma, da je morebiti stekla, so njeno truplo poslali v analizo v Ljubljano.

ENOSTAVNO IN HITRO — Lojze Dragan in Stane Okleščen iz novomeške reševalne postaje kažeta uporabo vakuumske blazine. (Foto: J. Pavlin)

ENA SKUPINA ODKRITA

KOČEVJE — Poročali smo že o razdejanju, ki ga je bilo deležno Kočevje v novoletni noči. Miličniki zadevo še vedno raziskujejo, dosedanje ugotovitve pa so pokazale, da sta bila na delu najmanj dve skupini mladotletnikov. V prvi je bilo 6 mladotletnikov iz Turjaške ulice. O skupini so doslej ugotovili, da je od sredine decembra do konca minulega tedna poškodovala v telefonskih govornicah po Kočevju tri telefonske slušalke in razbila oglašeno omarico kina Jadran, v sami novoletni noči pa metala petarde v koške za smeti po mestu, da so začeli goreti, nekaj koskov pa so uničili z brancem. Kaj vse je uničila druga skupina, še vedno raziskujejo.

kozerija

NESPOSOBNEGA MORAŠ ODREZATI

V Hitrotkalu izdajajo Delavčev glas, glasilo delovnih ljudi, ki morajo biti obveščeni, če hočejo dobro samoupravljati. Urednik tega glasila je stal oni dan pred direktorjem vseh direktorjev rdeč v obraz in s povišanim pritiskom.

— Vse lepo in prav. Zoper objavljene članke nimam pripomb. No, ja, lahko bi bil v anketi izpuščen stavek, ki ga je izrekla Šivalnikova o tem, da so vodilni v Hitrotkalu lažnivci, ki jim ne gre verjeti.

— To je njeno prepričanje. Ni

hče ne more ljudem šepetati na ušesa, kaj naj odgovorjajo novinarjem in česa ne.

— Vendar pustiva to. Poglejte rajte to sliko na drugi strani. Kaj vidite?

— Stroj pa dva delavca. Žensko in moškega. Ženska je prepoznavna, možki je v megli.

— Ne boste trdili, da ga kljub temu ne poznate.

— Zdi se mi, da je na fotografiji tovariš Strojnik.

— Ne, da se vam samo zdi, ampak tudi je. Mi lahko to razložite?

— Ne vem, kaj naj bi vam pojasnjeval.

— Se boste pretvarjali, da ne poznate tovariša Strojnika?

— Poznam ga, kako da ne.

— No in?

— Poznate ga in mi nimate ničesar povedati?

— Ne.

— Vam bom pa jaz. Tovariš Strojnik je prvorazredni lenuh. Ni samo lenuh, ampak je tudi slab delavec. Pa še hinavski, zahrbtnjen povrhu. Hitrotkalu dela le škodo. Tovariš Strojnik slabo vpliva tudi

na druge delavce, ki si mislijo: če on ne dela, pa je dobro plačan, zakaj ne bi bili tudi mi takšni. Trdno sem prepričan, da tovariš Strojnik ne sodi na strani Delavčevega glasu. Odrezati ga je treba.

— Nič lažjega. Tovariša Strojnika bom v sekundi izrezal iz glasila. Imate škarje?

— Tako je pravi! Še dolgo boste urednik.

— Hvala. Toda zanima me, tovariš direktor vseh direktorjev, kdo pa bo tovariša Strojnika odrezal iz delovne organizacije.

TONI GAŠPERIČ

OBČNI ZBOR KINOLOŠKEGA DRUŠTVA

NOVO MESTO — Jutri, 29. januarja, ob 18. uri v domu športov na Loki, Zupančičevo sprehajališče 1, občni zbor novomeškega kinološkega društva. Vabljeni!